

Tanya's
\$20 BEAUTY SALOON

THREADING / WAXING, FACIAL (MEN & WOMEN)
ANTI-AGING FACIAL, BLEACH, HAIR CUT, COLOR & STYLE

40-39 75ST. JACKSON HEIGHTS
NY TEL : 718-478-9009
137-40 JAMAICA AVE., JAMAICA
NY 11435 TEL : 718-297-1019
85-03 ROOSEVELT AVE.,
JACKSON HEIGHTS NY 11373 TEL : 718-205-7832

**Ad Space
Available**
Call: 847-359-0746

ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਗੱਡੀਆਂ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਟਰੱਕ, ਲਾਈਫ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਬੱਬੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ

(ਸੈਲ): 718-757-7809
ਫੋਨ (ਦਫਤਰ): 516-439-5420
(ਫੈਕਸ): 516-439-5418

ਬੱਬੀ ਸਿੰਘ
ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਰ ਪਲ ਹਾਜ਼ਰ

ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਸਬੰਧੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਬੱਚਤ ਕਰੋ।

Sixteenth Year of Publication ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਐਡੀਸ਼ਨ **Price 50¢** Email: punjabtimes1@sbcglobal.net
ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ **www.punjabtimesusa.com**

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 16, Issue 19, May 9, 2015 20451 N Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਬਾਦਲਾਂ ਖਿਲਾਫ ਉਠੇ ਰੋਹ ਦੇ ਭਾਂਬੜ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ): ਮੋਗਾ ਵਿਚ ਹੁਕਮਰਾਨ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਔਰਬਿਟ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਚੱਲਦੀ ਬੱਸ ਵਿਚ 13 ਸਾਲਾ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਛੇਤਛਾਤ ਪਿਛੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਂ ਸਮੇਤ ਬੱਸ ਤੋਂ ਬੱਲੇ ਸੁੱਟਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਾਦਲਾਂ ਖਿਲਾਫ ਰੋਹ ਦੇ ਭਾਂਬੜ ਬਾਲ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੀ ਚਤੁਰ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਲੜਕੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ 24 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੇ ਰਾਜੀਨਾਮਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਇਸ ਘਟਨਾ ਖਿਲਾਫ ਰੋਹ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਦੀ ਗੂੰਜ ਪਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜੁਝਾਰੂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸਾਂ ਖਿਲਾਫ ਮੋਰਚਾ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਸਾਂਝੀ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਬਣਾ ਲਈ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ, ਮੋਗਾ ਨੇੜੇ ਹੋਈ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿਚ 13 ਸਾਲ ਦੀ ਲੜਕੀ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਛਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗੰਭੀਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖਲ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲ ਤਾਂ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣ ਦੀ ਥਾਂ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬੱਸ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਤੇ ਰਹੇ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਜੀਅ ਇਹ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਬੱਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ, 2007 ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਔਰਬਿਟ ਅਤੇ ਡੱਬਵਾਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦਾ ਇੰਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪਸਾਰਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਹਰ ਪਾਸੇ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਦਾ ਹੀ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਿੱਧੇ ਤੇ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਹਿੱਸਾ ਪੱਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਚਾਰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਪਰਮਿਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 230 ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹੈ। ਇਹ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਕਸਰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਹ ਘਟਨਾ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸੱਤਾ, ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਸਮਾਜੀਆਂ ਦੇ ਨਾਪਾਕ ਗੱਠਜੋੜ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ

ਮੋਗਾ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿਆ ਚੁਫੇਰਿਓਂ ਘੇਰਾ



ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਖਿਲਾਫ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਵਿਚ ਉਠੇ ਰੋਹ ਦੀ ਇਕ ਝਲਕ।

ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੋਗਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਕਾਂਡ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਦਨਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹੰਗਾਮਾ ਹੋਇਆ ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਚੁੱਪ ਧਾਰੀ ਬੈਠੀ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤੀ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ

ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਦਨਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਰਾਜ ਸਭਾ ਜੁੜੀ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਮੈਂਬਰ ਅੰਬਿਕਾ ਸੋਨੀ ਨੇ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਦੌਲਾ ਲਾਇਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ

ਵਿਚ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਰਕ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਦਖਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬਸਪਾ ਮੁਖੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਵੀ ਡਟ ਕੇ ਬੋਲੀ, ਪਰ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ।

ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਰੇਤ ਤੇ ਕੇਬਲ ਮਾਫੀਆ ਪਿੱਛੋਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮਾਫੀਆ ਦੀ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਕਾਰਨ ਇਸ ਮਾਫੀਆ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਹੀਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਰੇਤ ਮਾਫੀਆ

ਖਿਲਾਫ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਬਦਲੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਵਿਧਾਇਕ ਬੈਂਸ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸਮੇਤ ਗੰਭੀਰ ਧਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਜੇਲ੍ਹ ਡੱਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਬਲ ਮਾਫੀਆ ਦੀ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਕਾਰਨ ਇਕ ਕੇਬਲ ਅਪਰੇਟਰ ਨੇ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਹਿਰੀਲੀ ਚੀਜ਼ ਖਾ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ

ਕਰ ਲਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੁਣ ਰੁਪੋਸ਼ ਹੈ। ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਇਕ ਬਾਣੇਦਾਰ ਦੀ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਵਲੋਂ ਸਰੂਬਾਜ਼ਾਰ ਹੱਤਿਆ ਅਤੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਚ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਨੋਕ ਉਤੇ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲੈਣ ਦੇ

ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਸਬੰਧ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਸਨ। ਫਰੀਦਕੋਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਦੋਜਹਿਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਬਹਾਨੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਠੰਢਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਜਨਵਰੀ 2013 ਵਿਚ ਇਕ 29 ਸਾਲਾ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਤੇ ਦਸੰਬਰ 2014 ਵਿਚ ਇਕ ਸਕੂਲ ਬੱਸ ਵਿਚ ਸਕੂਲੀ ਬੱਚੀ ਨਾਲ ਡਰਾਈਵਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਛੇਤਛਾਤ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਥਾਂ ਦਬਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੰਘੇ ਚਾਰ ਵਰ੍ਹਿਆਂ (ਜਨਵਰੀ 2011 ਤੋਂ ਦਸੰਬਰ 2014 ਤੱਕ) ਦੌਰਾਨ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਤੇ ਛੇਤਛਾਤ ਦੇ 4548 ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਔਸਤਨ ਹਰ ਮਹੀਨੇ 94 ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਤੇ ਛੇਤਛਾਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਾਲ 2013 ਵਿਚ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਤੇ ਛੇਤਛਾਤ ਦੇ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਏ। 2012 ਵਿਚ 1051, 2011 ਵਿਚ 792 ਤੇ 2014 ਵਿਚ 705 ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪੁਲਿਸ ਤੰਤਰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵੀ ਪੰਚਾਇਤੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਰਫ਼ਾ-ਦਫ਼ਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ 60 ਫ਼ੀਸਦੀ ਮੁਲਜ਼ਮ ਬਰੀ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵਾਜਬ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫ਼ਲ ਰਹੀਆਂ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਹੁਣ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਇਕ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜੋ ਜਨਤਕ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਵੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਸੁਝਾਏਗੀ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਿਰਭਯਾ ਕਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਈਆਂ ਜਸਟਿਸ ਵਰਮਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਉਤੇ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਰਵਿਸ

www.011india.com

\$25 2,800 Minutes

ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਇਕੋ ਰੇਟ

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਪੈਸੇ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

ਸਾਡੀ ਸਰਵਿਸ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੋਂ।

Limited Time Offer. Restrictions & Additional Fees Apply.

✓ ਵਧੀਆ, ਸਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ✓ ਘਰੋਂ ਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਦੋ ਫੋਨ ਚੱਲ ਸਕਦੇ ਹਨ

✓ ਬਗੈਰ ਪਿੰਨ ਤੋਂ ਵਰਤੋਂ

✓ ਸਪੀਡ ਵਾਲੇ ਨੰਬਰ ਸੈਟ ਕਰੋ

800.914.1013 • 408.659.9400

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਦੁਰਲੱਭ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੀ ਦਰਸ਼ਨ-ਯਾਤਰਾ ਅਰੰਭ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਦੁਰਲੱਭ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਯਾਤਰਾ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੂਖ ਨਿਵਾਰਣ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਬੱਸ ਵਿਚ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਕਰ ਕੇ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਹਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਜਾਵੇਗੀ। ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ, ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੁਰਲੱਭ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਯਾਤਰਾ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 20 ਮਈ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਤਖ਼ਤ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਕੇ.ਜੇ.ਐਸ. ਚੀਮਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ ਦਰਸ਼ਨ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 13 ਦੁਰਲੱਭ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ, ਵਸਤੂਆਂ ਤੇ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵਿਚ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ

ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 46 ਇੰਚ ਲੰਮੀ ਕਿਰਪਾਨ ਅਤੇ 22 ਇੰਚ ਲੰਮਾ ਕੋਰਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ਼੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ 'ਸਤ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ' ਉਕਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 10 ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਧਾਉਣਗੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਕਿਰਪਾਨਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਕਿਰਪਾਨ ਰਾਏ ਕੱਲ੍ਹਾ ਵੱਲੋਂ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਚੋਲਾ ਸਾਹਿਬ, ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਬਾਣੀ, ਕੇਸ, ਕੰਘਾ ਤੇ ਦਸਤਾਰ, 20 ਇੰਚ ਲੰਮਾ ਲੋਹੇ ਦਾ ਤੀਰ, ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਇੰਚ ਲੰਮੀ ਸਿਰੀ ਸਾਹਿਬ, ਲੱਕੜ ਦੇ ਦਸਤੇ ਵਾਲਾ 30 ਇੰਚ ਲੰਮਾ ਬਰਛਾ ਅਤੇ ਪੰਜ ਤੀਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਰੇਲ ਮੰਤਰੀ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ

ਲਾਹੌਰ: ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਰੇਲ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਾਥ ਰਫ਼ੀਕ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਧਾਂਦਲੀਆਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦਿਆਂ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹ 2013 ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 60 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀਟ ਉੱਤੇ ਮੁੜ ਚੋਣ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਧਰ ਰਫ਼ੀਕ ਨੇ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਲਤੀਆਂ ਲਈ ਚੋਣ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਗੇ।

ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮਨਾਇਆ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਵਿਖੇ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮਨਾਉਂਦਿਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਏ ਗਏ। ਐਤਵਾਰ 3 ਮਈ ਨੂੰ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਰਤਨ ਦੀਵਾਨ ਸਜਿਆ। ਭਾਈ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨਾਗਪੁਰੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬੰਬੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲੁਆਈ। ਗਿਆਨੀ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜਾਚਕ ਨੇ ਕਥਾ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਪਾਈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ

ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਨੇ ਵੀ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੰਦ ਲਾਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸੇਵਕ ਸਤਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਸਟਾਲ ਲਾਇਆ। ਸਟੇਜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਿਭਾਈ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 10 ਮਈ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਖੇ ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।



ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਸਰੂਪ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਨੂੰ ਭੇਟ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਕਾਨਪੁਰ ਵਾਸੀ ਭਾਈ ਹਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਗਪਗ ਪੌਣੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਵਿਚ ਹੱਥ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਵੱਡਾ-ਆਕਾਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹਰਿ ਕੀ ਪਉੜੀ ਵਿਖੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਕਾਨਪੁਰ ਤੋਂ ਮਾਰਚ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ।

ਵੱਡੇ ਆਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਲਗਪਗ 90 ਕਿਲੋ ਵਜ਼ਨ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਦਾ ਆਕਾਰ ਲਗਪਗ 6 ਫੁੱਟ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪੌਣੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਵਿਚ ਹੱਥ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਲਈ ਸਿਆਹੀ ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਜਰਮਨੀ ਤੋਂ ਮੰਗਵਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਭਾਈ ਹਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਅਠਿੰਨ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੰਧੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਨਪੁਰ ਵਿਚ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰੀਬ ਇਕ ਦਹਾਕਾ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਹੱਥ ਨਾਲ ਲਿਖਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ

ਤਹਿਤ ਹੁਣ ਤਕ ਉਹ ਤਿੰਨ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਹੱਥ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਸਰੂਪ ਆਮ ਆਕਾਰ ਦੇ ਸਨ, ਹੁਣ ਤੀਜਾ ਸਰੂਪ ਵੱਡੇ ਆਕਾਰ ਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਸਰੂਪ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਤਖ਼ਤ ਸ਼੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਭਾਈ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਇਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਨੇੜੇ 16 ਨੰਬਰ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਲਗਾਂ ਮਾਤਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਸਰੂਪ ਦਾ ਹਰਿ ਕੀ ਪਉੜੀ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਸੇਵਾ ਲਈ ਭਾਈ ਹਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਵਿਖੇ ਸਿਰੋਪਾਓ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਏ ਕਾਨਪੁਰ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਆਗੂ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਾਰਡ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਕਾਨਪੁਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਕਾਫ਼ਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ 2 ਮਈ ਨੂੰ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਸੀ।

ਕਾਰਟਰੇਟ ਸਿਟੀ ਵਿਚ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ 9 ਨੂੰ

ਕਾਰਟਰੇਟ (ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸੰਘਣੀ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਸਨਿਚਰਵਾਰ 9 ਮਈ ਨੂੰ 11:45 ਤੇ ਸਿਟੀ ਹਾਲ ਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਕੇਸਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਹਰ ਸਾਲ ਵਾਂਗ ਇਸ ਸਾਲ ਵੀ ਝੁੱਲੇਗਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਤੱਕ ਅਮੈਰੀਕਨ ਝੰਡੇ ਦੇ ਨਾਲ ਝੁੱਲਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ 11 ਵਜੇ ਤੱਕ ਸਿਟੀ ਹਾਲ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਲੰਗਰ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਮੇਅਰ ਰਾਈਮਨ ਅਤੇ ਸਿਟੀ ਅਫੀਸਲ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 12:15 ਵਜੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਛਤਰਛਾਇਆ ਅਤੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਅਰੰਭ ਹੋ ਕੇ ਕਾਰਟਰੇਟ ਪਾਰਕ ਤੱਕ ਜਾਵੇਗਾ। ਗਤਕਾ ਪਾਰਟੀ ਗਤਕੇ ਦੇ ਜੌਹਰ ਦਿਖਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਰ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲਾਂ ਵਾਲਾ ਸਿੱਖ ਜਥਾ ਵੀ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਚੱਲੇਗਾ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਾਰਟਰੇਟ ਦੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ

ਦਸਮੇਸ਼ ਦਰਬਾਰ ਅਤੇ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਟਰਾਈ ਸਟੇਟ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਟਰੇਟ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਸਟੇਜ ਲੱਗੇਗੀ ਅਤੇ ਅਤੁੱਟ ਲੰਗਰ ਵਰਤਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਕਾਰਟਰੇਟ ਦਾ ਮੇਅਰ ਡੈਨ ਰਾਈਮਨ, ਸਿਟੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਡੈਮੋਕਰਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰ ਅਤੇ ਟਰਾਈ ਸਟੇਟ ਦੀਆਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣਗੀਆਂ।

10 ਮਈ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਵਿਖੇ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 3 ਵਜੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੱਦੇਵਾਲ ਵਾਲੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦਾ ਢਾਡੀ ਜਥਾ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਲਈ ਕਾਰਟਰੇਟ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। 9 ਮਈ ਨੂੰ ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮੌਸਮ ਵੀ ਵਧੀਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਫੋਨ 732-822-5238 ਅਤੇ 848-248-0032 ਰਾਹੀਂ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।



H K TRANSPORT INC

Division of HK Incorporated

1401 West Ray St, Indianapolis, IN 46221

Ph: 317-408-3211, web: www.hktransportinc.com



ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਸਾਰੀਆਂ 48 ਸਟੇਟਾਂ ਲਈ, ਡਰਾਈ ਫਰੇਟ, 100% ਨੋ ਟੱਚ, ਬਰੈਂਡ ਨਿਊ ਟਰੱਕ/ਟਰੇਲਰ, ਡਾਇਰੈਕਟ ਡਿਪੋਜ਼ਿਟ, ਮੈਡੀਕਲ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ 5000 ਡਾਲਰ ਸਾਈਨ-ਇਨ ਬੋਨਸ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਲਈ

*92% ਫਲੈਟ ਡਿਸਪੈਚ
*30 ਸੈਂਟ/ਗੈਲਨ ਤੱਕ ਫਿਊਲ ਡਿਸਕਾਊਂਟ
*ਬਰੈਂਡ ਨਿਊ ਟਰੇਲਰ
*ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਾਇਰ ਰਿਬੇਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਲਈ

*48 ਸੈਂਟ ਤੱਕ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ
*95% ਲੋਡ ਯਾਰਡ 'ਚ ਹੁੱਕ ਐਂਡ ਡਰਾਪ
*ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਸਾਫ ਸੁਥਰੇ ਟਰੱਕ

ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਅਤੇ ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਲਈ ਡਾਇਰੈਕਟ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਅਤੇ ਵੀਕਲੀ ਪੇਅ

ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਗਤਾ:

■ਕਲਾਸ ਏ ਸੀ ਡੀ ਐਲ ਅਤੇ ਸਾਫ-ਸੁਥਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਵੇ ■ਉਮਰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 23 ਸਾਲ
■ਘੱਟੋ ਘੱਟ 2 ਸਾਲ ਦਾ ਓ ਟੀ ਆਰ ਅਤੇ ਕੁਲ 5 ਸਾਲ ਦਾ ਤਸਦੀਕਯੋਗ ਤਜਰਬਾ ਹੋਵੇ।

ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ 'ਲੀਜ਼ ਟੂ ਬਾਈ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਲਾਭ ਵੀ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ

ਡਾਇਰੈਕਟ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਅਤੇ ਪੰਪ 'ਤੇ ਫਿਊਲ ਰਿਬੇਟ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਫੋਨ 317-408-3211

ਜਾਂ ਵੈਬ ਸਾਈਟ www.hktransportinc.com 'ਤੇ ਅਰਜੀ ਭਰੋ

BJ Digital Video & Photos
BROADCAST HD FILM QUALITY
Ph.718-441-6516 Cell No.646-403-7334
Blu-ray DVD



All Work In Digital

Wedding, Birthday, Ring Ceremony,
Sweet Sixteen & All Others Function
Experience 25 Year

Ph. 718-441-6516 Cell No. 646-403-7334



ਅਣਖ ਲਈ ਕਤਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੰਗਰੂਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਇਕ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ ਮੁਟਿਆਰ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਸਬੰਧੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਅਤੇ ਭਾੜੇ ਦੇ ਦੋ ਕਾਤਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਹਾਲ ਰੱਖੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਕ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਸੀ ਲੜਕੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਉਰਫ ਜੱਸੀ ਨੇ ਅਪਰੈਲ 1999 ਵਿਚ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੰਗਰੂਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਾਢਾ ਖੋਸਾ ਦੇ ਵਾਸੀ ਆਟੋ ਡਰਾਈਵਰ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ 14 ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ 9 ਜੂਨ, 2000 ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜਸਟਿਸ ਮਦਨ ਬੀ. ਲੋਕਰ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਉਦੈ ਉਮੇਸ਼ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾੜੇ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਹਾਲ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪਡਿਆਲਾ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ

ਕੁਰਾਲੀ: ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪਡਿਆਲਾ (53) ਦਾ ਅਚਾਨਕ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਕੈਂਸਰ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਪਿੰਡ ਪਡਿਆਲਾ ਵਿਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਮਰਹੂਮ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਬਚਿਤਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬੇਟੇ ਸਨ।

10 ਮਾਰਚ 1962 ਨੂੰ ਜਨਮੇ ਸ. ਪਡਿਆਲਾ ਨੇ ਕਰੀਬ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕੇ ਸਿਆਸੀ ਜੀਵਨ ਹੰਢਾਇਆ। ਕੁਝ ਅਰਸਾ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਪਿਛਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਮੁੜ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਆ ਗਏ। ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਜੂਨੀਅਰ



ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪਡਿਆਲਾ

ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੀ ਰਹੇ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ।

ਸ. ਪਡਿਆਲਾ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਮਹੇਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੌਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਤਿਲਕ ਲਾ ਕੇ ਮਰਿਆਦਾ ਉਲੰਘੀ

ਮਾਛੀਵਾੜਾ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮੁੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਤਿਲਕ ਲਾ ਕੇ ਗੁਰ-ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਵਾਇਰਲ ਹੋਈ ਵੀਡੀਓ ਰਾਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਰੋਹ ਦੌਰਾਨ ਕੁਝ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਤਿਲਕ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਵਾਇਰਲ ਹੋਈ ਵੀਡੀਓ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਲ 2008 'ਚ ਪਟਿਆਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਰੋੜੇਵਾਲ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਬੀਰਮ ਦਾਸ ਵਿਖੇ 300 ਸਾਲਾ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮਾਰੋਹ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ, ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੱਖੜਾ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕਾ ਪ੍ਰਨੀਤ ਕੌਰ, ਰਾਜਾ ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਚੰਡੀਸਾ ਦੀ ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਰੋਹ ਦੌਰਾਨ ਸੰਤ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਿਓੜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲਕੀ 'ਚ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਤਿਲਕ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਆਖਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਗਾਂ (ਪੰਨਿਆਂ) 'ਤੇ ਗੁਰ-ਮਰਿਆਦਾ ਦੇ ਉਲਟ ਤਿਲਕ ਲਾਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਉਲਟ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਨਾਰੀਅਲ ਚੜ੍ਹਾਏ ਤੇ ਆਰਤੀ

ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਤਿਲਕ ਲਾਉਣਾ ਸਿੱਖੀ ਅਤੇ ਗੁਰ-ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਗਲਤ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਗੁਰ-ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਬਲਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ।

ਡੇਰਾ ਮੁਖੀਆਂ ਉਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੌਦੇ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਡੇਰਿਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਡੇਰੇ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਨਾਂ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਐਲਾਨਦਿਆਂ ਅਜਿਹੇ ਸੌਦਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਡੇਰੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਕੋਲ ਡੇਰੇ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਨਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਅਮਲ ਦੀ ਵੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਵਿਚ ਡੇਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਸੌਦਿਆਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ। ਜਸਟਿਸ ਸੁਰਿਆਕਾਂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਮਿਸਾਲੀ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਡੇਰੇ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਨਾਂ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਸਿਰਫ ਉਸ ਧਾਰਮਿਕ ਅਦਾਰੇ ਕੋਲ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਅਦਾਰੇ

ਦੇ ਮੁਖੀ ਕੋਲ। ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੇ ਡੇਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਬਾਰੇ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਸਰ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚਲੇ ਡੇਰਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਪਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਜਨਤਕ ਟਰੱਸਟ ਹੇਠ ਡੇਰੇ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹਿਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲਾ ਡੇਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਮੁੱਖ ਹੈ।

ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਅਦਾਰੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੁਖੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ-ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ) ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਡੇਰੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਵੀ ਪੱਕੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਾਕਈ ਉਸ ਸੰਪਰਦਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਇਹ ਮੁਖੀ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਬਚ ਨਿਕਲਿਆ ਮੁਲਜ਼ਮ

ਬਠਿੰਡਾ: ਬਠਿੰਡਾ ਜੇਲ੍ਹ ਕਾਂਡ ਦਾ ਮੁਲਜ਼ਮ ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਪਰਾਧੀ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚੋਂ ਹੀ ਬਚ ਕੇ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਨਾ ਜੇਲ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਠਿੰਡਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗੋਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਵਿਕਾਸ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ ਮੋਟਾ ਖਿਲਾਫ ਕਰੀਬ ਸੱਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੈਰਕ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵਿਕਾਸ ਮੋਟਾ ਜੇਲ੍ਹ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਗਿਆ। ਵਿਕਾਸ ਮੋਟਾ ਨੇ ਬਾਣਾ ਕੈਂਟ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਮੁਨਸ਼ੀ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਣਾ ਕੈਂਟ ਨੇ 12 ਜਨਵਰੀ 2015 ਨੂੰ ਗੈਰਸਟਰ ਕੁਲਬੀਰ ਨਰੂਆਣਾ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਮੋਟਾ ਆਦਿ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਕਾਸ ਮੋਟਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਬੰਦ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੇ ਗਰੋਹ ਦੀ ਕੁਲਬੀਰ ਨਰੂਆਣਾ ਦੇ ਗਰੋਹ ਨਾਲ ਝੜਪ ਹੋ ਗਈ। ਕੁਲਬੀਰ ਨਰੂਆਣਾ ਨੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਕੇ ਦੋ ਵਿਰੋਧੀ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਪੁੱਜੇ ਪਿਸਤੌਲ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ

ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ ਵੱਡੇ ਸੁਆਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। 16 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਮੌਕੇ ਵਿਕਾਸ ਮੋਟਾ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਬੈਰਕ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜੇਲ੍ਹ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੇ ਗੈਰਸਟਰਾਂ ਦੇ ਦੋ ਧੜਿਆਂ 'ਤੇ ਬਾਣਾ ਸਿਵਲ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਵਿਕਾਸ ਮੋਟਾ ਨੂੰ ਬਾਣਾ ਕੈਂਟ ਵਿਚ ਦਰਜ ਪੁਰਾਣੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ 'ਚੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਮਈ ਨੂੰ ਬਠਿੰਡਾ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਕਰਾਏ ਜੇਲ੍ਹ ਕਾਂਡ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਮੋਟਾ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ।

Matrimonial

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Jatt Sikh parents seek match for US Citizen daughter, 28, 5'10", bachelors in marketing & employed. Family well settled in Wisconsin, US since 25 years. Boy should Jatt Sikh atleast 6", well-settled in career, preferably from the US or Canada. Contact: 1-414-982-5188 or wisconsinkaur@gmail.com.

Match sought Gursikh boy for Kamboj Sikh girl 24, 5' 2" (BSC Nursing), Working as Asst Lecturer in India. Vegetarian preferred. Pl call at 248-982-2036, email: jhand_mohan@yahoo.com

17-20

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਅਰੋੜਾ (ਢੀਂਗੜਾ) 29, ਕੱਦ 6", ਐਟਲਾਂਟਾ, ਜਾਰਜੀਆ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਬਿਜਨਸ ਕਰਦੇ ਲੜਕੇ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ/ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਕੋਈ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 478-390-2234

17-20

Suitable green card holder/ US citizen girl sought for Jatt Sikh, 25 years old, clean shave, good looking and muscular. MBA one year left. Land owner from Kapurthala distt. All family settled and successful businessmen in US for last 30 years. Over 25 businesses owned in California. Boy will join existing family business on arrival. Contact: Sukhbeer Bhandal, Ph: 559-241-9553

17-20

ਰਾਮਦੇਵ ਦੀ ਮੁੰਡਾ ਜੰਮਣ ਵਾਲੀ ਦਵਾਈ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਯੋਗ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦੇਵ ਦੀ ਦਿਵਯ ਫਾਰਮੋਸੀ ਦੀ ਉਸ ਦਵਾਈ ਉਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਉਠੀ ਜਿਸ ਦੇ ਖਾਣ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਪੀਜੇ ਕੁਰੀਅਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਦਵਾਈ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

Wanted Tanduria, Cook & Helper

Indian Restaurant in Indianapolis, IN needs Tanduria, Cook, Waiters & Helper immediately.

Good Salary, Free accommodation

Contact: Kulwinder Singh

Ph. 317-437-0367

ਤੰਦੂਰੀਏ, ਕੁੱਕ, ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਚਲਦੇ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਤੰਦੂਰੀਏ, ਕੁੱਕ, ਹੈਲਪਰਾਂ ਅਤੇ ਵੇਟਰਾਂ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਮੁਫਤ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: 317-437-0367

ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ ਯੂਐਸਏ

Punjabi RADIO USA

Uniting Punjabi's All Over

Listen on :

Radio Sets (CA, WA, NV)

Dial in

832-551-5029 or 605-475-6868

Android & iPhone App

www.PunjabiRadioUSA.com

Ph: 408-272-5200

24 ਘੰਟੇ

ਸੱਤੇ ਦਿਨ

ਸੁਣੋ

ਮੋਗਾ ਕਾਂਡ: ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ 'ਲੋਕ ਸੇਵਾ' ਖਿਲਾਫ ਵਿਆਪਕ ਲਾਮਬੰਦੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਔਰਬਿਟ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਚੱਲਦੀ ਬੱਸ ਵਿਚ ਛੇੜਛਾੜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧੱਕਾ ਮਾਰਨ ਕਾਰਨ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਹੋਈ ਮੌਤ ਪਿੱਛੋਂ ਹੁਕਮਰਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਚੁਣੇਰਿਓਂ ਘੇਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਮੋਗਾ ਬੱਸ ਕਾਂਡ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਲੰਮੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਖਿਲਾਫ ਰੇਲਾਂ ਰੋਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਖਿਲਾਫ ਇਕ ਮੰਚ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਢਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਮੋਗਾ ਬੱਸ ਕਾਂਡ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਮਾੜੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਮਾਫੀਆ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਖਿਲਾਫ ਕਤਲ ਦਾ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਵੱਲੋਂ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀ ਬਾਰੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਜਾਹਰ ਕਰਨ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਵੀ ਗੂੰਜ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ, ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ, ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਿਰੁੱਧ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੋਠੀ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੇ ਧਰਨੇ ਸਮੇਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਖਿਲਾਫ ਕਤਲ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਔਰਬਿਟ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਨੇ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘੇਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਕ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਉੱਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਉੱਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਦਾ ਰਾਜ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ।

ਉਧਰ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀ ਖਿਲਾਫ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਦਾ ਘਿਰਾਓ ਕੀਤਾ। ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਇਸ ਘਿਰਾਓ ਦੌਰਾਨ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ ਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਏਕਤਾ ਉਗਰਾਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੋਗਾ ਨੇੜੇ ਵਾਪਰੇ ਇਸ ਘਿਨਾਉਣੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਜਨਤਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ ਵਿਆਪਕ ਰੋਸ ਰੈਲੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ



ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਬਾਦਲਾਂ ਉੱਤੇ ਗੁੱਝੇ ਹਮਲੇ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਮੋਗਾ ਬੱਸ ਕਾਂਡ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਿਥੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਘੇਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਥੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲ ਭਾਜਪਾ ਵੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਵਿਚ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਨਵਜੋਤ ਕੌਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਸਰਵਿਸ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਜਾਂਚ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਘੇਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਇਕ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਕਾਰ ਵਿਚ ਛੇੜਖਾਨੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਕੈਬ ਸਰਵਿਸ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਮਲ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਡਾ. ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਬਾਰੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਉਬੇਰ ਮਾਮਲਾ ਵੱਖਰਾ ਸੀ ਤੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਥਾਂ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਕਾਰਨ ਸਮੁੱਚੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਔਰਬਿਟ ਕਾਂਡ ਨਾਲ ਗੂੰਜੀ ਲੋਕ ਸਭਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਮੋਗਾ ਕਾਂਡ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵੀ ਗੂੰਜਿਆ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਜਿਥੇ ਔਰਬਿਟ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਉਥੇ ਇਸ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸਾਂਝੀ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਸਦਨ ਵਿਚ ਕੰਮ ਰੋਕੂ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੌਰਾਨ ਮਾਮਲਾ ਚੁੱਕਦਿਆਂ ਔਰਬਿਟ ਉੱਤੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਿਵੇਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਉਬੇਰ ਟੈਕਸੀ ਸੇਵਾ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਸਾਂਝੀ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ ਤੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਔਰਬਿਟ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵੀ ਕਰੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਨੇ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਪਰੀ ਸੀ ਘਟਨਾ...

ਪਿੰਡ ਲੰਢੇਕੇ ਦੀ ਛਿੰਦਰ ਕੌਰ ਆਪਣੀ ਧੀ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਕੌਰ ਤੇ ਪੁੱਤਰ ਅਕਾਸ਼ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਵਿਚ ਮੋਗੇ ਤੋਂ ਚੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਛਿੰਦਰ ਕੌਰ ਮੁਤਾਬਕ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਕੰਡਕਟਰ ਤੇ ਹੈਲਪਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜਦੋਂ ਬੱਸ ਟੌਲ ਪਲਾਜ਼ਾ ਉੱਤੇ ਰੁਕੀ ਤਾਂ ਕੰਡਕਟਰ ਦਾ ਇਕ ਜਾਣਕਾਰ ਬੱਸ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਫਿਰ ਤਿੰਨੇ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਕੰਡਕਟਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਗਿੱਲ ਨੇੜੇ ਮਾਂ-ਧੀ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਮਾਰ ਕੇ ਚਲਦੀ ਬੱਸ ਵਿਚੋਂ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਦ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਅਕਾਸ਼ਦੀਪ ਬੱਸ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ। ਘਟਨਾ ਵੇਲੇ ਬੱਸ ਵਿਚ 10 ਤੋਂ 20 ਤੱਕ ਸਵਾਰੀਆਂ ਸਨ। ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਸੁਮੇਧ ਸੈਣੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਘਟਨਾ ਲਈ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀ ਮਾਲਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕੋਕਰੀ ਕਲਾਂ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਤਲ ਕਾਂਡ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਚ ਆਮ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਔਰਬਿਟ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੂਟ-ਪਰਮਿਟ ਕੈਸਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤੇ ਰੂਟਾਂ ਦੀ ਵਧੀ ਹੋਈ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ ਪਾਸੋਂ ਪਤਤਾਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਮੰਦੇਭਾਗੀਂ ਘਟਨਾ ਸਾਡੀ ਬੱਸ 'ਚ ਵਾਪਰੀ: ਬਾਦਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਮੋਗਾ ਬੱਸ ਕਾਂਡ ਨੂੰ ਦੁਖਦਾਈ ਤੇ ਮੰਦਭਾਗਾ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਬੱਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਕਿਤੇ ਵੀ ਵਾਪਰੇ, ਬਹੁਤ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਨਿਆਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲੋਂ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗੀ। ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮਰਵਾਉਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਦੀ ਆਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਅਜਿਹੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ।



ਕਸੂਰਵਾਰਾਂ ਦਾ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ: ਸੁਖਬੀਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਮੋਗਾ ਬੱਸ ਕਾਂਡ ਉੱਤੇ ਦੁੱਖ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਸੂਰਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬੱਸ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਘਿਣਾਉਣਾ ਕਾਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਰਵੇਸ਼ ਕੌਸ਼ਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਇਕ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਸਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੁਝਾਅ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸੀ.ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਕੈਮਰੇ ਲਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ਣ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।



ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਔਰਤ: ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਮੋਗਾ: ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਲਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਤੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਨਗਦ ਰਾਸ਼ੀ ਦਿੱਤੀ। ਸ. ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਾਲਾਤ ਬਦ ਤੋਂ ਬਦਤਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਘਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣਾ ਦੁੱਭਰ ਹੈ। ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।



ਬਾਦਲਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਖੁਦ ਘਿਰੇ ਰੱਖੜਾ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੱਖੜਾ ਮੋਗਾ ਕਾਂਡ ਨੂੰ 'ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਭਾਣਾ' ਕਹਿ ਕੇ ਘਿਰ ਗਏ। ਭਾਵੇਂ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਬਾਰੇ ਸਫਾਈ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇ ਇਹ ਮੋਕਾ ਖੁੰਝਣ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਸਿਰ ਮੜ੍ਹ ਰਹੀ ਹੈ।



ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਬੱਸਾਂ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣ ਦਿਆਂਗੇ: ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ

ਸੰਗਰੂਰ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਬਰਨਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਹਦੂਦ ਵਿਚ ਔਰਬਿਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਚੈਕ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿਵਲ ਮਾਰਸ਼ਲ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਹਨ ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਪਰਮਿਟ ਹਨ ਤੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਬਿਨਾਂ ਪਰਮਿਟ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਡਰਾਈਵਰਾਂ, ਕੰਡਕਟਰਾਂ ਤੇ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਬਾਊਸਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕਿਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਤਾਂ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਹਨ।



ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਕੋਲੋਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ ਜਾਂਚ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਗਾ ਕਾਂਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਿਸੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਜੱਜ ਕੋਲੋਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਪੁਲਿਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰਫ਼ਾ-ਦਫ਼ਾ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਘਿਣੌਣੇ ਕਾਂਡ ਲਈ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਵਿਚ ਇਹ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਦਸ਼ਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਦਲ ਮੌਕੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡ ਸਕਦੇ ਹਨ।



ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਤੰਤਰ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਰਫ਼ਾ-ਦਫ਼ਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜੁਟਿਆ...

ਮੋਗਾ: ਮੋਗਾ ਬੱਸ ਕਾਂਡ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਰਫ਼ਾ-ਦਫ਼ਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਸਮੇਤ ਸਮੁੱਚੇ ਸਰਕਾਰੀ ਤੰਤਰ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਜਿਥੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਗੁਪਤ ਰੱਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਉਥੇ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਉੱਤੇ ਅੜਿਆ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਚਾਨਕ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਗਿਆ।

ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਕੌਰ ਦਾ ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿੰਡ ਲੰਡੇਕੇ ਵਿਖੇ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਲੋਅ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਛਤਰੀ ਹੇਠ ਅੰਤਿਮ ਸਸਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਨਾਲੋਂ-ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਰਾਂਟ ਦਾ ਚੈਕ ਸੌਂਪ ਕੇ ਸਮਝੌਤੇ ਉੱਤੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰਵਾ ਲਏ। ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦਰਮਿਆਨ ਰਾਜ਼ੀਨਾਮਾ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਇਕ ਕਾਰ ਡੀਲਰ ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਚੈਨਲ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ



ਦੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਉਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਨਾਮ ਆਇਆ ਸੀ।

ਸੂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ਼ੀਨਾਮਾ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੋਵਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਰਿਵਾਲਵਰ ਖ਼ਰੀਦੇ ਸਨ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕੁਝ

ਪੁਲੀਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦਬਾਅ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਖੁਦ ਮੋਗਾ ਪੁੱਜ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਸਰਗਰਮੀ ਦਿਖਾਈ।

ਦਹਿਸ਼ਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਂ ਹੈ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਔਰਬਿਟ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਔਰਬਿਟ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤ ਹੈ। ਮੋਗਾ ਕਾਂਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਕਰਿੰਦੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਸਵਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਬੱਸ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਨਾਲ ਉਲਝਦੇ ਆਏ ਹਨ ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਸਬੂਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਟਲਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ ਉੱਤੇ ਔਰਬਿਟ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਮਾਰਨ ਉਪਰੰਤ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਔਰਬਿਟ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਹੀ ਪੱਖ ਪੂਰਿਆ। ਔਰਬਿਟ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਡਰਾਈਵਰ ਤੇ ਕੰਡਕਟਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਬਹੁਬਲੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਸਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਸਕਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 21 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਇਕ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਦੇ ਕਰਿੰਦਿਆਂ ਨੇ ਕਪੂਰਥਲਾ ਤੋਂ ਬਠਿੰਡਾ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪੈਪਸੂ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੀ ਬੱਸ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਪੀ.ਏ.ਪੀ. ਚੌਕ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਘੇਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਪੈਪਸੂ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੀ ਬੱਸ ਵਿਚ ਬੈਠੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਲਾਹ ਕੇ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਤੇ ਕੰਡਕਟਰ ਨੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਵਿਰੁੱਧ ਪੁਲਿਸ ਕੰਟਰੋਲ ਰੂਮ ਵਿਚ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਹੁੰਚਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਅੱਡਿਆਂ ਉੱਤੇ ਸਵਾਰੀਆਂ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਬੱਸ ਇੰਨਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹਦੀ ਜਿੰਨਾਂ ਸਮਾਂ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਮਾਰ ਝੱਲਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਬੱਸਾਂ ਭਰ ਕੇ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਿਜਨਲ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਏ ਟਾਈਮ ਟੇਬਲ ਦੀ ਮਿਆਦ 31 ਦਸੰਬਰ 2012 ਨੂੰ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਪਰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਉਹੀ ਟਾਈਮ ਟੇਬਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਔਰਬਿਟ ਤੇ ਡੱਬਵਾਲੀ



ਨਿੱਜੀ ਬੱਸਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ

ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ: ਮੋਗਾ ਕਾਂਡ ਨੇ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਨਿੱਜੀ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਨੇਮਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਨੰਗਿਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਉਪਰ ਨਾ ਤਾਂ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਨਾਮ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰੂਟ ਦਾ ਕੋਈ ਵੇਰਵਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਟਿਕਟ ਉਪਰ ਸਿਰਫ ਪੈਸੇ ਹੀ ਲਿਖੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਟਿਕਟਾਂ ਉਪਰ ਤਾਂ ਪੈਸੇ ਵੀ ਕੰਡਕਟਰ ਪੈਂਨ ਨਾਲ ਹੀ ਲਿਖ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਮਸ਼ੀਨੀ ਟਿਕਟਾਂ ਉਪਰ ਬੱਸ ਦਾ ਨੰਬਰ, ਡਰਾਈਵਰ ਤੇ ਕੰਡਕਟਰ ਦਾ ਨੰਬਰ, ਰੂਟ, ਸਮਾਂ, ਸਥਾਨ ਤੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਵੇਰਵਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਨਿੱਜੀ ਬੱਸਾਂ ਉਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਜਿਥੇ ਨੇਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਥੇ ਸਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਕਲੇਮ ਲੈਣਾ ਤੇ ਖਪਤਕਾਰ ਹੱਕ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਵੀ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬੱਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਲਈ ਤਕਰੀਬਨ 34 ਰੂਟ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਚੱਲਦੇ ਹਨ, ਪਟਿਆਲਾ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਰੂਟ ਵੱਖਰੇ ਹਨ।

ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਛੱਤਰੀ ਦੀ ਛਾਂ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕਾਫੀ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਪਹਿਰਾ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਅੱਠ ਸਿਪਾਹੀ ਤੇ ਦੋ ਹੋਲਦਾਰਾਂ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੀ ਹੋਏ ਸਨ। ਹੁਣ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਦ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾ ਲਈ ਹੈ। ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪਹਿਰਾ

ਲਗਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਵੱਲੋਂ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਵਿਚ ਔਰਬਿਟ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਇਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੈਬਿਨ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਵੀ ਹਿੰਸਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਕੀਤੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਭਾਜਪਾ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਭੰਨ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਸਮੇਂ ਮੋਗਾ ਤੇ ਤਪਾ ਵਿਚ ਔਰਬਿਟ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਬੱਸ ਭੰਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਮੁਹਾਲੀ, ਬਰਨਾਲਾ ਤੇ ਬਠਿੰਡਾ ਦੀ ਪੁਲਿਸ

ਔਰਬਿਟ ਦੇ ‘ਕਾਰਨਾਮੇ’

- 12 ਅਪਰੈਲ 2015 ਨੂੰ ਧੂਰੀ ਦਾ ਗਗਨ (17) ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਉੱਤੇ ਧੂਰੀ ਤੋਂ ਸੰਗਰੂਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਨੇ ਟੱਕਰ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਦੀ ਮੌਕੇ ‘ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ
- 27 ਫਰਵਰੀ 2014 ਨੂੰ ਬਰਨਾਲਾ ਵਿਚ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਨੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਦਰਤ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬੱਸ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤਾ।
- 31 ਮਾਰਚ 2014 ਨੂੰ ਤਪਾ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਸਕੂਟਰ ‘ਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਵਪਾਰੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਪਾਸਿਓਂ ਟੱਕਰ ਮਾਰੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਕੇ ‘ਤੇ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।
- ਰਾਜਪੁਰਾ ਰੋਡ ‘ਤੇ ਇਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਬੱਸ ਨੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਮਾਰੀ। ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।
- ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਨੇ ਢਾਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਰਬਨ ਅਸਟੇਟ ਫੇਸ-1 ਦੇ ਰਵੀ ਤੇ ਸੋਨੂੰ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਮਾਰੀ ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕੀਤੀ।
- 28 ਅਪਰੈਲ ਦੀ ਰਾਤ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਦੇ ਸਟਾਫ ਨੇ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਬੱਸ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ। ਮਾਮਲਾ ਰਫ਼ਾ-ਦਫ਼ਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।
- 20 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਫੋਕਲ ਪੁਆਇੰਟ ‘ਤੇ ਬਾਇਕ ਸਵਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਗਲਤ ਪਾਸਿਓਂ ਆ ਰਹੀ ਬੱਸ ਨੇ ਟੱਕਰ ਮਾਰੀ।
- 2 ਅਪਰੈਲ 2014 ਨੂੰ ਸਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੋਏ ਝਗੜੇ ਵਿਚ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਨੇ ਔਰਬਿਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਤੇ ਕੰਡਕਟਰ ‘ਤੇ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਔਰਬਿਟ ਬੱਸਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਲੀ ਵਾਰਸ ਨਹੀਂ!

ਪੰਜਾਬ ਦੇ 60 ਫੀਸਦੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਪਾਰ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਜਮਾਈ ਬੈਠੀ ਔਰਬਿਟ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਬਾਰੇ ਅੱਜ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬੱਸਾਂ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪਤਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਇਹ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸਾਂ ਕਿਸ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੱਸਾਂ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਟੇ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਕਦੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਏ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੱਸਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਸੁਮੇਧ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਨੇ ਵੀ ਅਣਮੰਨੇ ਜਿਹੇ ਮਨ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਸਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀਆਂ ਹੀ ਹਨ।

ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਪਹਿਰੇ ਹੇਠ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਵਿਵਾਦ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 33 ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸਾਂ ਤੇ 32 ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸਾਂ ਸਾੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 57 ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹੋਰ ਵਾਹਨ ਸਾੜੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ

ਬੱਸਾਂ ਚੱਲੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸਾਂ ਘੇਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹਰ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਨਾਲ ਰੂਟ ਉੱਤੇ ਦੋ ਦੋ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਨੇ ਦਿਨ ਦੁੱਗਣੀ ਤੇ ਰਾਤ ਚੌਗੁਣੀ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ

ਜਲੰਧਰ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 2007 ਤੋਂ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਦਿਨ ਦੁੱਗਣੀ ਤੇ ਰਾਤ ਚੌਗੁਣੀ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁਨਾਫੇ ਵਾਲੇ ਰੂਟਾਂ ਉੱਤੇ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੋਆਬੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੁਣਿਆ ਪਰ 2007 ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਔਰਬਿਟ ਤੇ ਡੱਬਵਾਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਉੱਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਫਿਰ ਇੰਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਹਰ ਪਾਸੇ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਦਾ ਹੀ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਿੱਧੇ ਤੇ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਹਿੰਸਾ ਪੱਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਚਾਰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਪਰਮਿਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 230 ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹੈ। ਇਹ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਕਸਰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਏਅਰਪੋਰਟ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੀ ਏਸੀ ਬੱਸ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਬੱਸ ਵਿਚ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਲੋਕ ਵੀ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਬੱਸ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਮਹਿਜ਼ 650 ਰੁਪਏ ਸੀ। ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਏਅਰਪੋਰਟ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੀ ਇਸ ਬੱਸ ਦਾ ਰੂਟ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਕੇ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਪਰ ਅਚਾਨਕ ਇਸ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ

ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਸੇ ਰੂਟ ਉੱਤੇ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਛੱਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਹੁਣ ਇਸ ਰੂਟ ਉੱਤੇ ਹਰ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਇੱਛੇ-ਕਨੇਡੀਅਨ



ਬੱਸਾਂ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਪਾਸੇ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ 1600 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2700 ਰੁਪਏ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਆਪਕ ਪੜ੍ਹਾਉਣਗੇ ਔਰਬਿਟ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਅਦਬ ਦਾ ਪਾਠ

ਬਠਿੰਡਾ: ਔਰਬਿਟ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਕਲਾਸ ਲਾਈ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚਲੀ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਵਿਚ ਸਿਖਲਾਈ ਕਲਾਸ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਯਾਤਰੀ ਕੌੜਾ ਵੀ ਬੋਲੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਯਾਤਰੀ ਦਾ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਟੇਟ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਆਟੋਮੋਟਿਵ ਐਂਡ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕਿੱਲਜ਼ ਪਿੰਡ ਮਾਹੂਆਣਾ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੁਕਤਸਰ) ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਚਾਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਔਰਬਿਟ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਵਿਚ ਕਲਾਸ ਲਾਈ।

ਮੋਗਾ ਕਾਂਡ ਨੇ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਦੇ ਦਿਨ ਫੇਰੇ

ਬਠਿੰਡਾ: ਵਿੱਤੀ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਔਰਬਿਟ ਕਾਂਡ ਮਗਰੋਂ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਬਠਿੰਡਾ-ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਰੂਟ ਦੀ ਕਮਾਈ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸਾਂ ਵੱਲ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਬਠਿੰਡਾ ਡਿਪੂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਡੇਢ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵਧ ਗਈ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਡਿਪੂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ 11.50 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਖਾਸ ਮੌਕਿਆਂ ਉੱਤੇ ਵੀ 12 ਲੱਖ ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਬਠਿੰਡਾ ਡਿਪੂ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ 19 ਟਾਈਮ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉੱਥੇ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਾਸਤੇ ਕੁੱਲ 32 ਟਾਈਮ ਰਵਾਨਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਡਿਪੂਆਂ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਿੱਧੇ ਤੇ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਹਿੰਸਾ ਪੱਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਚਾਰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਪਰਮਿਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 230 ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹੈ। ਇਹ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਕਸਰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸਾਂ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਟਕਰਾਅ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਔਰਬਿਟ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੂਟ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਹੀ ਹਨ। ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ ਦੀਆਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਰੂਟਾਂ ‘ਤੇ 880 ਬੱਸਾਂ ਸਮੇਤ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਸਕੀਮ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਦਕਿ ਫਲੀਟ 1075 ਗੱਡੀਆਂ ਦਾ ਹੈ।

ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਦੀ ਰੂਟਾਂ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਪਹਿਲੀ ਮਈ ਨੂੰ 79 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੂਤਰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰ ਡਿਪੂ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀ ਡਿਪੂ ਔਸਤਨ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬਰਨਾਲਾ ਡਿਪੂ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਦਰਜਨ ਟਾਈਮ ਬਰਨਾਲਾ-ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਚੱਲਦੇ ਹਨ। ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਡਿਪੂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿਚ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਰਨਾਲਾ ਡਿਪੂ ਦੀਆਂ ਤਕਰੀਬਨ

ਘਾਟੇ ‘ਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਕਮਾਈ ‘ਚ ਚੋਖਾ ਵਾਧਾ



ਸੜਕਾਂ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਕੀਤੀਆਂ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸਾਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਔਰਬਿਟ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬੱਸਾਂ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਸਟਾਫ (ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਤੇ ਕੰਡਕਟਰਾਂ) ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਬੱਸਾਂ ਮੁੜ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

60 ਬੱਸਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਗਰੂਰ ਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਡਿਪੂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਬੁਕਿੰਗ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਔਰਬਿਟ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਅਗਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੱਕ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਸੜਕਾਂ ਤੋਂ ਉਤਾਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰ ਬਾਗੇ ਬਾਗ ਹਨ। ਇਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦਾ

ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਔਰਬਿਟ ਕੰਪਨੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸਿਆਸੀ ਰੈਲੀਆਂ ਮੌਕਿਆਂ ਆਮ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਵਗਾਰ ਉੱਤੇ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਦੇ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਡੀ.ਪੀ. ਖਿੱਚੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੂਟਾਂ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਵਾਧਾ-ਘਾਟਾ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਖਾਸ ਮੌਕਿਆਂ ਉੱਤੇ ਆਮਦਨ ਵਧ ਵੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਤੋਂ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਬੁਕਿੰਗ ਘੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

Punjab Times**Established in 2000
16th Year in Publication**Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746**Fax:847-705-9388**Email: punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com**Editor:**

Amolak Singh Jammu

Astt. Editors:

Jaspreet Kaur

Kuljeet Singh

Our ColumnistsAshok Bhaura
Tarlochan Singh Dupalpur

Baljit Basi

Major Kular

California

Shiara Dhindsa

661-703-6664

New York

Iqbal S. Jabowalia

917-375-6395

Circulation

Harbhajan Singh

917-856-5229

Photographer

Kamaljit Singh Viridi

Ph. 847-502-2703**Distributed in:**California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Mississippi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky**ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ****ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 95 ਡਾਲਰ****ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 450 ਡਾਲਰ****ਨੋਟ:** ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ
ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ
ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ
ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ
ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ
ਕਰ ਲੈਣ।**Disclaimer**The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.Sameway Punjab Times
does not necessarily endorse
the claims made in the
advertisements published in
Punjab Times.**All disputes subject to
Chicago jurisdiction.**

ਸ਼ਾਹ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਸਾਂਭਣ ਦਾ ਸੱਦਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ
ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨ ਪਿੱਛੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਲੇਨੇ ਦੌਰੇ
ਉੱਤੇ ਆਏ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾਈਆਂ
ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਰੁੱਧ ਚੱਲ
ਰਹੀ ਹਵਾ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।
ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀ
ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ
ਦਰਮਿਆਨ ਵਧ ਰਹੀ ਕੁੱਤਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ
ਸੂਖਮ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਦਾ
ਹੱਲ ਪਾਰਟੀ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਦੱਸ ਕੇ
ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਸ਼ਾਹ
ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾਈਆਂ ਨੂੰ ਹੋਸਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ
ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਅੰਦਰਲੇ ਦਰਦ ਨੂੰ
ਉਹ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਮਲ ਦਾ ਫੁੱਲ ਘਰ-ਘਰ
ਪਹੁੰਚਣ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ
ਪਾਰਟੀ ਦੇ 23 ਲੱਖ ਪਾਰਟੀ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ ਹਨ।
ਸ਼ਹਿਰਾਂ, ਕਸਬਿਆਂ ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੱਕ ਭਾਜਪਾ ਦਾ
ਪਸਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਸੰਸਦੀ
ਸੀਟਾਂ ਲੜਨ ਵਾਲੀ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਹੁਣ ਸਾਰੀਆਂ
13 ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ 117
ਸੀਟਾਂ ਉੱਤੇ ਲੜਨ ਦੇ ਕਾਬਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ
ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ 'ਆਪਣੇ
ਪੈਰਾਂ ਸਿਰ' ਹੋਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਆਉਣ
ਵਾਲਾ ਹੈ।ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ
ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 1950 ਵਿਚ
ਦਸ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਜਨ ਸੰਘ
ਅੱਜ ਦਸ ਕਰੋੜ ਵਰਕਰਾਂ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ

ਈ.ਡੀ. ਵਲੋਂ ਕਾਲੇ ਧਨ ਬਾਰੇ ਨੌਂ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਦੇ ਅਸਾਸੇ ਜ਼ਬਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕਾਲਾ ਧਨ ਰੱਖਣ ਤੇ ਇਸ
ਨੂੰ ਚਿੱਟਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਵੱਡੀ
ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਐਨਫੋਰਸਮੈਂਟ
ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ (ਈ.ਡੀ.) ਨੇ ਮਾਲੀ ਸਾਲ
2014-15 ਦੌਰਾਨ 9003 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ
ਅਸਾਸੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਤੇ 173 ਚਾਰਜਸ਼ੀਟਾਂ
ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਈ.ਡੀ. ਨੇ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਦੌਰਾਨ
ਅਸਾਸੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ 400
ਫ਼ੀਸਦੀ ਦਾ ਭਾਰੀ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ।
ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਐਫ਼.ਆਈ.ਆਰਜ਼. ਦਰਜ ਕਰਨ ਬਾਰੇ
500 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ
ਵਿਚ 600 ਫ਼ੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕੇਬਲ ਆਪਰੇਟਰ ਕੇਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਵਾਹ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਬਹੁ-
ਚਰਚਿਤ ਕੇਬਲ ਆਪਰੇਟਰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਾਂਡ ਵਿਚ
ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਉਚ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਹੇਠਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ
ਵੱਲੋਂ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਵਾਹ
ਲਗਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਾਰੇ
ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਗ੍ਰਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਉਚੀ ਪਹੁੰਚ ਰੱਖਣ
ਵਾਲੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਪੁਲਿਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ
ਲਈ ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ,
ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਗਵਾਹ
ਦੇ ਬਿਆਨ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ
ਰਹੇ। ਮੌਕੇ ਦੇ ਗਵਾਹ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਵਾਰ ਮਾਮਲੇ
ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ
ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਮਾਮਲੇ
'ਚ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਅਹਿਮ ਅਤੇ ਘਟਨਾ
ਸਮੇਂ ਉਹ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ।

ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਾਂਡ ਦੇ ਮੌਕੇ

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ
ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੀ 23 ਲੱਖ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਉਣ
ਉੱਤੇ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ।ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਚਾਹੇ ਭਾਜਪਾ ਪੰਜਾਬ
ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਚਲਾ
ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੋਵਾਂ ਦੇ
ਸਥਾਨਕ ਆਗੂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਲਾਉਂਦੇ
ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ
ਝੜਪਾਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ
ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੀ ਬੈਠੇ ਆਗੂ
ਅਰੁਣ ਜੋਤਲੀ ਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਨਮੋਸ਼ੀ ਭਰੀ
ਹਾਰ ਨੇ ਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਆਪਸੀ
ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਨਵਜੋਤ
ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਵੀ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ
ਆਪਸੀ ਖਟਾਸ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ
ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਥਾਨਕ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਅਕਸਰ ਦਿੱਲੀ

ਹੁਣ ਨਵੇਂ ਰੂਪ 'ਚ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਦੌੜਨਗੀਆਂ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸਾਂ

ਬਠਿੰਡਾ: ਔਰਬਿਟ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਹੁਣ ਨਵੇਂ
ਰੂਪ ਵਿਚ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਉਤਾਰਿਆ
ਜਾਵੇਗਾ। ਔਰਬਿਟ ਦੀ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚਲੀ
ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਵਿਚ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਬਦਲੇ ਜਾ ਰਹੇ
ਹਨ ਤੇ ਕਾਲੀ ਫਿਲਮ ਉਤਾਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੱਸਾਂ
ਵਿਚ ਸੀ.ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਕੈਮਰਿਆਂ ਦੀ ਫਿਟਿੰਗ ਕੀਤੀ
ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੇ ਕੈਬਿਨ ਵਿਚ ਵੱਖਰਾ
ਸੀ.ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਕੈਮਰਾ ਲੱਗੇਗਾ।ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਵਿਚ ਬੱਸਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਹਾਰਨ
ਉਤਾਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ
ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਵਿਚ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਅਤੇ ਕੰਡਕਟਰਾਂ
ਲਈ ਸਿਖਲਾਈ ਕਲਾਸਾਂ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ
ਗਿਆ। ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਸਖ਼ਤ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ
ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਕੰਡਕਟਰ, ਕੰਡਕਟਰੀ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ
ਜਾਰੀ ਕਰਵਾਏ। ਸਾਰੇ ਕੰਡਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਰੈਂਡ
ਕਰਾਸ ਤੋਂ ਸਿਖਲਾਈ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਹਦਾਇਤ ਵੀ
ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੱਸ ਟਿਕਟਾਂ
ਦੀ ਛਪਾਈ ਵੀ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ
ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਂ, ਪਤਾ ਅਤੇ
ਰੂਟ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੰਪਨੀ ਤਰਫੋਂ
ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਚੜਾਉਣ ਤੋਂਸ਼ਾਹ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਆਏ ਤਾਂ ਸੂਬੇ ਦੇ
ਹਾਲਾਤ ਖੁਸ਼ਗਵਾਰ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ
ਦੌਰੇ ਨੂੰ ਮੀਡੀਆ ਵੱਲੋਂ ਬਹੁਤਾ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ
ਮਿਲ ਸਕਿਆ।ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀ
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ
ਬਾਦਲ ਆਪਣੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ
ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਟਾਫ਼ ਵੱਲੋਂ ਦਲਿਤ ਮਾਂ-ਧੀ ਨਾਲ
ਛੇੜ-ਛਾੜ ਕਰਨ ਤੇ ਫਿਰ ਧੱਕਾ ਦੇ ਕੇ ਬਾਹਰ
ਸੁੱਟਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਕਸੂਤੇ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਹਨ।
ਖੁਦ ਹੀ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰਿਆ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ
ਦਲ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੌਰੇ
ਮੌਕੇ ਬਹੁਤਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾ ਸਕਿਆ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਜਿੱਤਣ
ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਨਸ਼ਾ-ਮੁਕਤ ਸੂਬਾ ਬਣਾਉਣ
ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।

ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਸ਼ਾਹੀ ਘਰਾਣੇ ਵਿਚ ਬੱਚੀ ਦੀਆਂ ਕਿਲਕਾਰੀਆਂ

ਲੰਡਨ: ਪ੍ਰਿੰਸ ਵਿਲੀਅਮ ਤੇ ਕੇਟ
ਮਿਡਲਟਨ ਦੇ ਘਰ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਕਿਲਕਾਰੀਆਂ
ਗੂੰਜੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਤਾ ਡਿਊਕ ਆਫ ਕੈਂਬਰਿਜ਼ ਵੀ
ਧੀ ਦੇ ਜਨਮ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।ਬੱਚੀ ਦਾ ਵਜ਼ਨ ਅੱਠ ਪੌਂਡ ਤਿੰਨ ਔਂਸ (3.7
ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ) ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਾਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸ
ਚਾਰਲਸ, ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਿੰਸ ਵਿਲੀਅਮ ਤੇ ਭਰਾ ਪ੍ਰਿੰਸ
ਜਾਰਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਬੱਚੀ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਚੌਥੀ
ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਹੋਏਗੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਬੱਚੀ ਦੇ ਜਨਮ
ਦੀ ਖਬਰ ਆਈ ਤਾਂ ਮੀਡੀਆ ਵਾਲੇ ਹਸਪਤਾਲ
ਪੁੱਜ ਗਏ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡੇਵਿਡ
ਕੈਮਰੋਨ ਨੇ ਸ਼ਾਹੀ ਖਾਨਦਾਨ ਵਿਚ ਬੱਚੀ ਦੇ ਜਨਮ
ਉੱਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਜਤਾਈ।ਦੇ ਗਵਾਹ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 'ਚ ਗੋਡਫਾਦਰ ਕੇਬਲ
ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਪੱਪੀ ਭੁੱਲਰ ਨੇ
ਆਪਣੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀਂ
ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰ ਕੇ ਅਦਾਲਤ
ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਆਪਣਾ ਦਖਲ ਦੇ ਕੇ ਬਿਆਨ
ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ
ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਸ.
ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ
ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੈਠਕ
ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਕੇਬਲ
ਅਪਰੇਟਰ ਜਸਵਿੰਦਰ
ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ ਨੇ ਜੱਜਾਂ
ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ
ਨੋਟ ਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਚ ਹੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।
ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਫਾਸਟ ਵੇਅਕੇਬਲ ਅਪਰੇਟਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਰਾਜੂ, ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲਾਲੀ ਅਤੇ ਗੁਰਵਿੰਦਰ
ਸਿੰਘ ਬੱਬੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਲਈ
ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ
ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਬਣਾਇਆ। ਸ. ਭੁੱਲਰ ਦਾ
ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ
ਦੇ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਰਜ ਕਰ ਰਹੀ। ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ
ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਜੱਜ ਜੀ.ਐਸ. ਗਰਗ
ਨੇ ਫਿਲਹਾਲ ਫ਼ੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ
ਪੁਲਿਸ ਜਾਂਚ ਦੇ ਵਿਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਰ
ਸਕਦੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਥਾਣਾ ਸਿਵਲ ਲਾਈਨ ਦੇ
ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਰੱਖਣ
ਲਈ ਅਗਲੀ 19 ਮਈ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਪੇਸ਼
ਹੋਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਆਤਾ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਉਤੇ ਹਮਲੇ ਵਧੇ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਪਿੱਛੋਂ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਉਤੇ ਹਿੰਸਕ ਹਮਲੇ ਵਧੇ ਹਨ, ਜਬਰੀ ਧਰਮ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਾਈ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਜਿਹੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ 'ਘਰ ਵਾਪਸੀ' ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਬਾਰੇ ਅਮਰੀਕੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਹੀਆਂ ਹਨ।

ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 2014 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈ-ਸੇਵਕ ਸੰਘ ਸੰਗਠਨਾਂ ਵਲੋਂ 'ਹਿੰਸਕ ਹਮਲਿਆਂ', ਜਬਰਨ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਤੇ 'ਘਰ ਵਾਪਸੀ' ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚ 200 ਮੰਦਰਾਂ, 30 ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ, 14 ਮਸਜਿਦਾਂ ਤੇ 6 ਗਿਰਜਾ ਘਰਾਂ ਉਤੇ ਹਮਲੇ ਹੋਏ ਹਨ।

2015 ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਬਾਰੇ ਅਮਰੀਕੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਉਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਏ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜਨਤਕ ਤੌਰ ਉਤੇ ਖਿਚਾਈ ਕਰੇ ਜਿਹੜੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ ਭਾਰਤ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ, ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਪਰ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪੈ ਗਈ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤੌਰ ਉਤੇ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧੀਆਂ ਹਨ। ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਬਿਹਾਰ, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ, ਗੁਜਰਾਤ, ਉਤੀਸਾ, ਕਰਨਾਟਕਾ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਤੌਰ ਉਤੇ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹਮਲਿਆਂ ਤੇ ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਕਈ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਆਗੂ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਬਿਆਨ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਹਿੰਦੂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਦਸੰਬਰ 2014 ਵਿਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ

ਅਮਰੀਕੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਖੁਲਾਸੇ



ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਵਾਅਦਾ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾਇਆ

ਅਮਰੀਕੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਫਰਵਰੀ 2015 ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਚਨ ਯਾਦ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਰ ਧਰਮ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦਬਾਅ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਾਣਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਤੇ ਕੋਈ ਜਬਰੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦਾ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਬਿਆਨ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ 2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ ਸਨ।

ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਈਸਾਈਆਂ ਦਾ ਧਰਮ ਬਦਲਣ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਆਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਕੱਟੜ ਹਿੰਦੂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਸਮੇਤ ਕੁਝ ਕੇਂਦਰੀ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਨੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਸਾਕਸ਼ੀ ਮਹਾਰਾਜ ਵਲੋਂ ਨਾਥੂਰਾਮ ਗੋਡਸੇ ਤੇ ਸਾਧਵੀ ਨਿਰੰਜਨ ਜਯੋਤੀ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਨਫਰਤੀ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਕਟਕ ਵਿਚ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਮੁਖੀ ਮੋਹਨ ਭਾਗਵਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਅਮਰੀਕਨ ਹਨ, ਜਰਮਨ ਵਾਲੇ ਜਰਮਨੀ ਤੇ ਜਪਾਨ ਵਾਲੇ ਜਪਾਨੀ ਹਨ, ਹਿੰਦੂਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਾਸੀ ਹਿੰਦੂ ਹਨ। ਮੋਹਨ ਭਾਗਵਤ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਇਕਜੁਟ ਹੋਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਸੀ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸੁਸ਼ਮਾ

ਸਵਰਾਜ ਵੀ ਭਾਗਵਤ ਗੀਤਾ ਨੂੰ 'ਕੌਮੀ ਗ੍ਰੰਥ' ਐਲਾਨਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਰੱਖ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਧਰ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇਕ ਅੰਗ ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਨੇਤਾ ਅਸ਼ੋਕ ਸਿੰਘਲ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜ ਚੌਹਾਨ ਪਿਛੋਂ 800 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਹਿੰਦੂ ਸਵਾਭਿਮਾਨ ਦੇ ਹੱਥ ਸਰਕਾਰ ਆਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਹਿੰਦੂ ਸੰਗਠਨਾਂ ਵਲੋਂ

ਹਿੰਦੂ ਬਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਮੁੜ ਅਪਨਾਇਆ ਮੂਲ ਧਰਮ

ਆਗਰਾ: ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਅਪਣਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ 17 ਜੀਆਂ ਨੇ ਮੁੜ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਧਰਮ 1 ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਆਖੀ ਹੈ।

ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਰਹਿਮਤ ਮੁਤਾਬਕ ਉਹ ਅਚਨੇਰਾ ਬਲਾਕ ਦੇ ਮਾਹੁਆਰ ਲਠਿਆ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਮੁੜ ਤੋਂ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਵਿਚ ਪਰਤ ਆਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ

ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਖਬਰਦਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਬਣਾਈ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਉਤੇ ਦਬਾਅ ਬਣਾ ਕੇ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਝਾਤ ਝੰਭ ਹੋਵੇ। ਅਮਰੀਕੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਯੂ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਈ. ਆਰ. ਐਫ.) ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਦੁਵੱਲੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੌਰਾਨ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰੇ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ 'ਚ ਅਮਰੀਕੀ ਸਫਾਰਤਖਾਨੇ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਚੌਕਸ ਕਰੇ।

ਗਿਰਜਾ ਘਰਾਂ ਉਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਵਾਬ ਤਲਬ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇ ਗਿਰਜਾ ਘਰਾਂ ਉਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉਤੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਮੰਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਰੀਗਨ ਐਸ. ਬੈਲ ਨੇ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰ ਕੇ ਈਸਾਈਆਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਤੇ ਗਿਰਜਾ ਘਰਾਂ ਉਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਅੰਦਰ ਸਟੇਟਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਪਹਿਲੀ ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਖਾਰਜ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਦੱਸੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ 'ਘਰ ਵਾਪਸੀ ਮੁਹਿੰਮ' ਲਈ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਰਤਾ ਰੁਖ ਅਖਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਵਿਕਾਸ ਸਵਰੂਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

25 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਮੌਕੇ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਹੋਰ ਮੁਸਲਿਮ-ਈਸਾਈ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਘ ਵਲੋਂ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਘਰ

ਵਾਪਸੀ ਗਰਦਾਨਦਿਆਂ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰੀ ਸੀ। ਹਿੰਦੂ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਹਮਲੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਮਾਮ ਅਹਲੇ ਸੁਨੱਤ ਮੁਦੱਸਰ ਖਾਨ ਕਾਦਰੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਰਹਿਮਤ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ 15 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਧਰਮ ਤਬਦੀਲ ਕਰਕੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਅਪਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਰਾਦਰੀ ਨੇ ਉਸ ਦਾ (ਰਹਿਮਤ) ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਮੁੜ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਧਰਮ ਨੂੰ ਹੀ ਅਪਣਾਉਣ

ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਰਹਿਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਣ 14 ਮਈ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਬਰਾਦਰੀ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਮਾਮਲਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਆਗਰਾ ਵਿਖੇ ਦਸੰਬਰ 2014 'ਚ 100 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਵੀ ਸਖ਼ਤ ਅਲੋਚਨਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ।

ਯਾਦਵ 'ਆਪ' ਵਿਚੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਅਨਜਾਣ

ਬੰਗਲੌਰ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢੇ ਗਏ ਯੋਗੇਂਦਰ ਯਾਦਵ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਅੰਦੋਲਨ' ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰੈਸ ਰਿਲੀਜ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਨ, ਆਨੰਦ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਅਜੀਤ ਝਾਮ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਨਾ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ। 'ਸਵਰਾਜ ਸੰਵਾਦ' ਕਰਾਏ ਜਾਣ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਯਾਦਵ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਮਿਲੀ।

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿਆ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ੌਕ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਹਥਿਆਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹ ਬੋਲਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਹੀ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਜੁਰਮ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵੱਡੇ ਖਤਰੇ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਵੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਜਾਂ ਬਲਾਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਨੂੰ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੇ ਹਥਿਆਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਜਨੂਨ ਸਵਾਰ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਅਸਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਅਸਲਾ ਲਾਇਸੈਂਸਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਵਾ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਸੀ, ਜੋ ਵਧ ਕੇ ਚਾਰ ਲੱਖ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਵੋਟਵਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸੂਬੇ ਵਿਚ 3 ਲੱਖ 24 ਹਜ਼ਾਰ ਅਸਲਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਅੰਦਰ 35,794; ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ 35,152; ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ 26,726; ਮੋਗਾ ਅੰਦਰ 25,801; ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ 22,500; ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਚ 21,503; ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਚ 17,332; ਮੁਕਤਸਰ ਵਿਚ 17,120; ਜਲੰਧਰ 24,365; ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ 24,361; ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਚ 15,917 ਅਤੇ ਤਰਨਤਾਰਨ ਵਿਚ 13,700 ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਹਥਿਆਰ ਸਨ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਅਸਲਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਤਾਵਲਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਧੜਾਧੜ ਆਪਣੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ

‘ਸਟੇਟਸ ਸਿੰਬਲ’ ਬਣੇ ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰ

ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਵੈ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਹਥਿਆਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਹ 'ਸਟੇਟਸ ਸਿੰਬਲ' ਬਣਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਡਬਲ ਬੈਰਲ ਗੰਨ, ਪਿਸਟਲ ਤੇ ਰਿਵਾਲਵਰ ਦਾ ਜਨੂਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਉਤੇ ਕਰੀਬ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਡੇਢ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ੌਕ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਹੁਣ ਰਿਵਾਲਵਰਾਂ ਤੇ ਪਿਸਟਲਾਂ ਨੇ ਲੈ ਲਈ ਹੈ। ਸਿੰਗਲ ਨਾਲੀ ਵਾਲੀ ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਬੰਦ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਅਸਲਾ ਧਾਰਕ ਖੁਦ ਕਾਨਪੁਰ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਲਕੱਤਾ ਜਾ ਕੇ ਅਸਲਾ ਖਰੀਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੰਨ ਹਾਊਸ ਮਾਲਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਗੰਨ ਹਾਊਸ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬਿਲਕੁਲ ਠੱਪ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ।



ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸਿਆਸੀ ਪਹੁੰਚ ਅਪਨਾਉਣ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਰੀਬ ਪੌਣੇ 700 ਵਿਚੋਂ 325 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਅੰਦਰ 19,80,000 ਅਸਲਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਰੀ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਢੇ 16 ਫੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਰੀਬ 11 ਲੱਖ 23 ਹਜ਼ਾਰ ਅਸਲਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਨਵੰਬਰ 2012 ਤੱਕ 60,314 ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ

ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਹਥਿਆਰ ਸਨ। ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਕੇ ਹੁਣ 70 ਹਜ਼ਾਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਕਰੀਬ ਡੇਢ ਲੱਖ, ਨਾਗਲੈਂਡ ਵਿਚ 58 ਹਜ਼ਾਰ, ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ 45 ਹਜ਼ਾਰ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਵਿਚ 13 ਹਜ਼ਾਰ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਹਥਿਆਰ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਅਸਲਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਫੈਕਟਰੀ ਆਈ.ਓ.ਐਫ. ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਤਕਰੀਬਨ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਪਿਸਤੌਲ ਤੇ ਰਿਵਾਲਵਰ ਵੇਚੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਸਿਰਫ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਨਾ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀ। ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਹਥਿਆਰ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਾਫੀ ਵਧੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਸੂਬੇ ਅੰਦਰ ਕਰੀਬ 35 ਹਜ਼ਾਰ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਕੋਲ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਹਥਿਆਰ ਸਨ ਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਅਸਲਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੈਂਕੜੇ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹਨ।

ਤੰਦੂਰੀਏ ਕੁੱਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਸੈਂਟਾ ਕਲੈਰੀਟਾ, ਐਲ ਏ ਏਰੀਆ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਕੁੱਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਖਾਣੇ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ।

ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ, ਸਿਰਫ ਲੀਗਲ ਵਰਕਰ

Cook needed for Indian restaurant at Santa Clarita, LA area CA.

Good Salary. Only legal workers.



Please call 661-644-3430 or 661-263-2300

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਨੁਕਰੇ ਲਾਇਆ

ਮੁਹਾਲੀ: ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਭਾਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਦਰਜ ਦੇਣ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਗਾਨੀ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਜਿਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਰੈਸ਼ਨੇਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਅਧੀਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ ਹਿਸਾਬ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਪੀਰੀਅਡ ਵਧਾਏ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪਿੱਛੇ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਸਾਇੰਸ ਤੇ ਹਿਸਾਬ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਾਂਗ 36 ਪੀਰੀਅਡਾਂ ਮਗਰੋਂ ਦੂਜੀ ਅਸਾਮੀ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਰਬ ਸਿੱਖਿਆ ਅਭਿਆਨ ਅਧੀਨ ਚੱਲ ਰਹੇ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸੈਂਕੜੇ ਅਸਾਮੀਆਂ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਫਿਲਹਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਕੂਲਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਰੈਸ਼ਨੇਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਨੀਤੀ ਵੀ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਅਕਾਦਮਿਕ ਲੋੜਾਂ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ



ਸਰਬ ਸਿੱਖਿਆ ਅਭਿਆਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਟਿੱਚ ਜਾਣਿਆ

ਅਧਿਆਪਕ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਬ ਸਿੱਖਿਆ ਅਭਿਆਨ ਅਧੀਨ ਸੈਂਕੜੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਅਪਗਰੇਡ ਕਰਕੇ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਕਰੀਬ ਛੇ ਸਾਲ ਬੀਤ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਦਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਮੁਤਾਬਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਇਕ ਅਧਿਆਪਕ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਛੇਵੀਂ ਤੋਂ ਅੱਠਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੱਕ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 40 ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਐਕਟ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 35 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਤੇ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਉਲਟਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਛੇਵੀਂ ਤੋਂ ਅੱਠਵੀਂ ਤੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅੱਠ ਪੀਰੀਅਡ ਲੱਗਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੀਰੀਅਡਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੌਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੌਵੀਂ ਤੋਂ ਦਸਵੀਂ

ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੱਤ ਪੀਰੀਅਡ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਇਕ ਪੀਰੀਅਡ ਹੋਰ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਪੀਰੀਅਡ ਵਧਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਸਮਾਜਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਛੇਵੀਂ ਤੋਂ ਅੱਠਵੀਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਪੀਰੀਅਡ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਛੇ ਪੀਰੀਅਡ

ਲੱਗਦੇ ਸੀ ਪਰ ਨੌਵੀਂ ਤੇ ਦਸਵੀਂ ਕਲਾਸ ਲਈ ਇਕ-ਇਕ ਪੀਰੀਅਡ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਪੀਰੀਅਡਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਛੇ ਪੀਰੀਅਡ ਸਨ ਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਸਾਰੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਵਿਚ ਛੇ ਪੀਰੀਅਡ ਹੀ ਲੱਗਣਗੇ। ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਚਾਰ ਪੀਰੀਅਡ ਹੀ ਹਨ।

ਜਨਰਲ ਕੈਟਾਗਰੀ ਵੈਲਫੇਅਰ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਆਗੂ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗਤਾਂਗ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦਲ ਪੰਜਾਬ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੰਗਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਸੋਧਾਂ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਰੈਸ਼ਨੇਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸਗੋਂ ਉਲਟਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਸ਼ਾ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਮਿਲਦਾ 40 ਮਿੰਟ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਹੋਰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ਉੱਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ ਵਫ਼ਦ ਡੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਸੈਕੰਡਰੀ) ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਢੋਲ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ 36 ਪੀਰੀਅਡਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬੀ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਸਾਮੀ ਦੇਣ ਤੇ ਪੀਰੀਅਡਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਦੱਸਣ ਅਨੁਸਾਰ ਡੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਨੇ ਸਾਰਥਿਕ ਹੱਲ ਕੱਢਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ।

ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਨੇ ਲਈ ਦੋ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜਾਨ

ਸੁਨਾਮ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਸੰਕਟ ਨੇ ਦੋ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈ ਲਈ। ਸੁਨਾਮ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਸਾਹਪੁਰ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਰਜ਼ੇ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਚੀਜ਼ ਨਿਗਲ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਕਾਹਨੂਵਾਨ ਦੇ ਪਿੰਡ ਚੱਕ ਸ਼ਰੀਫ ਵਿਚ ਫ਼ਸਲ ਦੇ ਘੱਟ ਝਾਤ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਕਿਸਾਨ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਣ ਨਾਲ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਸਾਹਪੁਰ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਤਕਰੀਬਨ ਅੱਠ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਰ 20 ਲੱਖ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਫ਼ਸਲ ਚੰਗੀ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਕਰਜ਼ਾ ਲਹਿ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਘੱਟ ਝਾਤ ਕਰਕੇ ਕਰਜ਼ਾ ਉਤਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਵਧਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਲੱਗ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡ ਚੱਕ ਸ਼ਰੀਫ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਬਾਈਨ ਨਾਲ ਕਣਕ ਵਢਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੰਜ-ਛੇ ਏਕੜ ਕਣਕ ਦਾ ਝਾਤ ਕੁਝ ਕੁ ਬੋਰੀਆਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈ ਗਿਆ ਤੇ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੱਤ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਠੋਕੇ ਉੱਤੇ ਲਈ ਸੀ। ਫਸਲ ਉੱਤੇ ਕਾਫੀ ਖਰਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਫਸਲ ਮੀਂਹ ਦੀ ਮਾਰ ਨਾਲ ਨੁਕਸਾਨੀ ਗਈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਚਿੰਤਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਫਸਲ ਦੀ ਵਾਢੀ ਮੌਕੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈ ਗਿਆ।

ਮੈਗਾ ਸਮਾਰੋਹ ਵਜੋਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ 17 ਤੋਂ 19 ਜੂਨ 2015 ਤੱਕ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 350ਵੇਂ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਇਕ ਮੈਗਾ ਸਮਾਰੋਹ ਵਜੋਂ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਥੇ ਪੰਜਾਬ ਭਵਨ ਵਿਚ ਸਮਾਰੋਹ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸੱਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਸਮਾਰੋਹ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਸਮੇਤ ਸਮੁੱਚੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕੈਬਨਿਟ, ਸਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਉੱਘੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸ੍ਰੀ ਸ੍ਰੀ ਰਵੀਸ਼ੰਕਰ, ਦਵਾਰਿਕਾ ਪੀਠ ਦੇ ਸੰਕਰਾਚਾਰਿਆ

ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸਾਈ ਤੇ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉੱਘੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ, ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ (ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ) ਬਠਿੰਡਾ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਰੇਲਵੇ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿਚ ਲੱਖਾਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਹ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲਣਗੇ ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਬਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨਗੇ।

ਭਾਖੜਾ ਨਹਿਰ ‘ਚੋਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਦੁਰਗਤੀ

ਪਟਿਆਲਾ: ਹਰ ਸਾਲ ਕਤਲ, ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਤੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੈਂਕੜੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਭਾਖੜਾ ਨਹਿਰ ਹੀ ਖਪਾਅ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਟਿਆਲਾ, ਰੋਪੜ ਤੇ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਹੱਦ ਉੱਤੇ ਸਥਿਤ ਭਾਖੜਾ ਦੇ ਖਨੌਰੀ ਹੈੱਡ ਉੱਤੇ ਰੁਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਲਾਵਾਰਸ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਤੇ ਨੋਚਦੇ ਹਨ।

ਉਕਤ ਤਿੰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਪੌਣੇ ਦੇ ਸੌ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦੀ ਭਾਖੜਾ ਨਹਿਰ ਵਿਚੋਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਲੱਭਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸ ਖਨੌਰੀ ਹੈੱਡ ਉੱਤੇ ਹੀ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ। ਸਹਾਰਾ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਖਨੌਰੀ ਵੱਲੋਂ ਵਾਰਸਾਂ ਦੇ ਰੁਕਣ ਲਈ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਮਹਿਲਾ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਜਸਪਾਲ



ਕੌਰ ਧਾਰਨੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਭਾਖੜਾ ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਹੀ ਰੁਕੀ ਰਹਿਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤੀ ਸਖਤੀ ਤਹਿਤ ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਦਕਿ ਦੋ ਹੋਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਧਾਰਨੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਗੋਤਾਖੋਰ ਆਸ਼ੂ ਮਲਿਕ ਤੇ ਸਾਬੀਆਂ ਨੇ ਕੱਢੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਮਿਲੇ ਪੰਜ ਛੇ ਤੋਲੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖਨੌਰੀ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਸਨ ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਢੁੱਕਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਸਿੰਧੂ ਨੇ

ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਲਾਸ਼ਾਂ ਸਬੰਧੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਧਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਲੋਅਰਜ਼ ਆਫ਼ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਵੱਲੋਂ 2012 ਵਿਚ ਦਾਇਰ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਹਦਾਇਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖਨੌਰੀ ਵਿਖੇ ਸੀ.ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਕੈਮਰੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਲਾਏ। ਗੋਤਾਖੋਰਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਉੱਤੇ ਕਈ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਵਾਰਸ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਣਪਛਾਤੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਗੋਤਾਖੋਰ ਸਾਇਫਨ ਵਿਚ ਹੀ ਅਟਕਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸ ਆ ਕੇ ਸਨਾਖਤ ਕਰ ਸਕਣ। ਦੋਵੇਂ ਰਾਜਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਲਾਵਾਰਸ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਤੇ ਨੋਚਦੇ ਹਨ। ਬਾਣਾ ਖਨੌਰੀ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਰੌਸ਼ਨ ਲਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਉੱਤੇ ਅਣਪਛਾਤੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੂਹੀਆ ਕੁੱਤੇ ਕਰਨਗੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਸ਼ਾ ਰੋਕੂ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹੁਣ ਸੂਹੀਆ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਕੁੱਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਕੈਦੀਆਂ ਲਈ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ‘ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣਗੇ। ਅੱਠ ਸੂਹੀਆ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ੇ ਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਸੁੰਘਣ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁੱਤਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਨਿਰੰਤਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੈਕਿੰਗ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਬੰਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਸ਼ੇ ਮੰਗਵਾਉਣ ਦੇ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਅੱਗੇ ਪੁਲਿਸ ਵੀ ਬੇਵੱਸ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਆਦੀ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਪੁਲਿਸ ਲਈ ਸਿਰਦਰਦੀ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਭੈਣ ਆਪਣੀ ਗੁੱਤ ਵਿਚ ਹੈਰੋਇਨ ਗੁੰਦ ਕੇ ਤੇ ਕੋਈ ਮਾਂ ਸ਼ਿਮਲਾ ਮਿਰਚ ਵਿਚ ਨਸ਼ਾ ਲੁਕੇ ਕੇ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਲਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲੇ ਪਿਸਤੌਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਚੈਕ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਥੇ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਥੇ ਐਕਸਰੇ ਮਸ਼ੀਨਾਂ, ਜੈਮਰਜ਼, ਮੈਟਲ ਡਿਟੈਕਟਰ ਤੇ ਸੀ.ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਕੈਮਰਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ



ਵਿਚ ਕੈਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੇ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਨਸ਼ੇ ਲਿਜਾਣ ਕਾਰਨ ਜੇਲ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਨੀਂਦ ਉਡੀ ਪਈ ਹੈ।

ਮਾਡਲ ਜੇਲ੍ਹ ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਕਪੂਰਥਲਾ ਵਿਚ ਇਕ ਅੰਗਰੀਣ ਹਵਾਲਾਤੀ ਦੀ ਲੱਕੜ ਦੀ ਲੱਤ ਵਿਚੋਂ 18 ਗ੍ਰਾਮ ਨਸ਼ੀਲਾ ਪਾਊਡਰ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਇਕ ਹਵਾਲਾਤੀ ਕੋਲੋਂ ਗੱਚਕ ਵਿਚ ਛੁਪਾਏ 1300 ਰੁਪਏ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ ਆਈ ਇਕ ਔਰਤ ਦੀ ਜਦੋਂ

ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸਲਵਾਰ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪੌਚੇ ਵਿਚੋਂ ਸਿਲਾਈ ਕੀਤੀ ਸੱਤ ਗ੍ਰਾਮ ਹੈਰੋਇਨ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਹੈ।

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਇਕ ਹਵਾਲਾਤੀ ਕੋਲੋਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਮਾਫਿਸ ਦੀ ਡੱਬੀ ਵਿਚੋਂ ਸਮੈਕ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਪਤੀਆਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਜਲੰਧਰ ਜੇਲ੍ਹ ਦਾ ਇਕ ਕੈਦੀ ਜਦੋਂ ਪੈਰੋਲ ਛੁੱਟੀ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਤਾਂ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਉੱਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬੂਟਾਂ ਦੇ ਤਲਿਆਂ ਵਿਚ ਫਿਲਮੀ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਲਕੌਣੀ 35 ਗ੍ਰਾਮ ਹੈਰੋਇਨ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ।

ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 5 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ 556 ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ 17 ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ 556 ਕੈਦੀਆਂ ਤੇ ਹਵਾਲਾਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ 154 ਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੈ ਪਰ ਜੇਲ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਬਿਮਾਰੀ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਮੰਗੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤਹਿਤ 17 ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ 2010 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੰਜ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਲੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ 154 ਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ 70 ਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੈ ਜਦਕਿ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਹਸਪਤਾਲ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਕਿਸੇ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹੈ।

ਲੁਧਿਆਣਾ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਇਕ ਹਵਾਲਾਤੀ ਦੇ ਪਜ਼ਾਮੇ ਦੇ ਨਾਲੋਂ ਵਿਚ ਲਕੌਇਆ 1.27 ਮਿਲੀਗ੍ਰਾਮ ਨਸ਼ੀਲਾ ਪਾਊਡਰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਰੌਚਿਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜਲੰਧਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਇਕ ਔਰਤ ਸੇਬਾਂ ਦਾ ਲਿਫਾਫਾ ਲੈ ਕੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ ਆਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸੇਬਾਂ ਦੀ ਚੈਕਿੰਗ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਇਕ ਸੇਬ ਵਿਚ ਬੜੇ ਹੀ ਸ਼ਾਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੈਕ ਕੀਤੀ 20 ਗ੍ਰਾਮ ਹੈਰੋਇਨ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਹੈ।

ਲੁਧਿਆਣਾ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਇਕ ਕੈਦੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਦੋ ਹਰੇ ਮਟਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚਾਰ ਗ੍ਰਾਮ ਚਿੱਟਾ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮਾਡਲ ਜੇਲ੍ਹ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਇਕ ਹਵਾਲਾਤੀ ਵਲੋਂ ਥੈਲੇ ਦੀਆਂ ਤਣੀਆਂ

ਵਿਚ ਲਕੌਇਆ ਨਸ਼ੀਲਾ ਪਦਾਰਥ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਇਕ ਮੁਲਾਕਾਤੀ ਦੀ ਹਵਾਈ ਚੱਪਲ ਵਿਚ ਖਾਨੇ ਬਣਾ ਕੇ ਲਕੌਣੀ 15 ਗ੍ਰਾਮ ਸਮੈਕ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ ਆਈ ਇਕ ਔਰਤ ਵਲੋਂ ਲਿਆਂਦੀ ਸ਼ਿਮਲਾ ਮਿਰਚ ਵਿਚੋਂ 10 ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਜੇਲ੍ਹ ਮੰਤਰੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਠੰਡਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਰਾਹੀਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਸ਼ੇ ਜਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਹ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚਲੀਆਂ ਕੰਟੀਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਸਾਮਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਗੇ।

ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨਾ ਲੱਭਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਕੇ ਕਈ ਵਾਰ ਬੋਲੀ ਕਰਵਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਖਰੀਦਦਾਰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।

ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਦੀ ਮੰਦੀ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹੀ ਦਿੱਕਤ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨਾ ਵਿਕਣ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਲੀਏ ਦੀ ਕਮੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਕਈ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਅੱਧ ਵਿਚਾਲੇ ਹੀ ਲਟਕੇ ਪਏ ਹਨ। ਲੋਕਲ ਬਾਡੀਜ਼ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟਾਂ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨਾਂ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਬੈਠਕ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵੇਚਣ ਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਤੇਜ਼ ਰਿਜ਼ਰਵ ਪ੍ਰਾਈਸ ਕਾਫੀ ਵੱਧ ਹੈ ਤੇ ਦੂਸਰਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਮੰਦੀ ਕਾਰਨ ਉਚੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਉਤੇ ਗਾਹਕ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ 20 ਫੀਸਦੀ ਘਟਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟਾਂ ਵਲੋਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ



ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਬੋਲੀ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਲਸੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਾ ਡਿਵੈਲਪ ਕਰਕੇ ਵੇਚੇਗਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਧਰੇ ਇਮਾਰਤਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੱਡੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਤੋਂ ਹੀ 2000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬੱਸ ਇਹੀ ਆਸ ਸੀ ਪਰ ਖਰੀਦਦਾਰ

ਨਾ ਲੱਭਣ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਵਧ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਾ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲੰਘੇ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੌਰਾਨ ਸਾਰੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ 45889 ਕਰੋੜ 31 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੋਈ ਪਰ ਖਰਚਾ 47221 ਕਰੋੜ 82 ਲੱਖ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ 17766 ਕਰੋੜ 53 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤਨਖਾਹਾਂ ਤੇ 6581 ਕਰੋੜ 40 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਉਤੇ ਖਰਚ ਹੋਏ ਹਨ। ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿਛਲੇ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਲਾ, ਦੂਜਾ, ਤੀਜਾ ਤੇ ਚੌਥਾ ਦਰਜਾ

ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਸਮੇਤ ਠੇਕੇ ਤੇ ਐਡਹਾਕ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 3,16,629 ਤੇ ਨੀਮ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੋਰਡਾਂ, ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ, ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ, ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟਾਂ, ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀਆਂ ਆਦਿ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ 4,19,909 ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਸਿਰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇਣਦਾਰੀ 1,02,234.47 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਿਰਫ 7820.20 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਮੌਤੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਤੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ‘ਤੇ 31.27 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਹੋਏ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਸਿਰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਪੰਡ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਭਾਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵੇਚਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪੇਪਰਸ ਰੈਂਡਵੇਜ਼ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ.) ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਟੈਂਡਰ ਕੱਢ ਚੁਕੀ ਹੈ ਪਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨਹੀਂ ਬਹੁਤਿਆ। ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਨੇ ਇਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਸੰਪਰਕ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵੇਚਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਨੇ ਫਗਵਾੜਾ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਦੀ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ

ਪਟਿਆਲਾ ਸਥਿਤ ਦਫਤਰ ਦੀ 3.90 ਏਕੜ ਥਾਂ ਸਮੇਤ ਤਕਰੀਬਨ 200 ਕਰੋੜ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵੇਚਣੀਆਂ ਹਨ। ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਿੱਕਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਾਲਵਾ ਪੱਟੀ ਦੇ ਬਠਿੰਡਾ, ਮੁਕਤਸਰ, ਫਰੀਦਕੋਟ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਮੋਗਾ, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਤੇ ਬਰਨਾਲਾ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਤੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਨਿਕਾਸ ਵਰਗੀਆਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਹਨ। ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਬਠਿੰਡਾ ਮਾਲੀ ਤੰਗੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਬਣੇ ਓਵਰ ਬ੍ਰਿਜ, ਅੰਡਰ ਬ੍ਰਿਜ ਤੇ ਸਤਾਬਦੀ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਦਾ ਚੱਲਣਾ, ਚੰਗੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਹੈ ਪਰ ਸੌ ਫੀਸਦੀ ਪਾਣੀ ਤੇ ਸੀਵਰੇਜ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਬਾਰੇ ਟੈਂਡਰ ਅਗਸਤ 2013 ਤੋਂ ਹਵਾ ਵਿਚ ਲਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਲਾਈਨੋਪਾਰ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਲਈ 40 ਕਰੋੜ ਦਾ ਸੀਵਰੇਜ ਤਾਂ ਪੈ ਗਿਆ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਡਿਸਪੇਂਜਲ ਦਾ ਪੱਕਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਲਗਾਤਾਰ ਕਰਜ਼ੇ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਿਗਮ ਨੂੰ 90 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚਣੀ ਪਈ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਹੁਣ ਫਿਰ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਵਾਢਾ ਧਰਨਾ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੇ ਗਾਹਕ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਅਧਵਾਟੇ ਲਟਕ ਗਿਆ ਹੈ।

ਫਿਲਮ ‘ਨਾਨਕ ਸ਼ਾਹ ਫਕੀਰ’ ਦੀ ਘੋਖ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਕਾਇਮ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੇ ਫਿਲਮ ‘ਨਾਨਕ ਸ਼ਾਹ ਫਕੀਰ’ ਦੀ ਘੋਖ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਤ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪੂਰੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅੰਤਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਾ, ਡਾ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇਕੀ, ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ, ਡਾ. ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ, ਡਾ. ਗੁਰਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਸ਼ਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸ੍ਰੀ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ, ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਸਕੱਤਰ ਉਤੇ ਆਧਾਰਤ ਸਬ ਕਮੇਟੀ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵਧੀਕ ਸਕੱਤਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌਤਾਸਿੰਘਾ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਹੋਣਗੇ। ਇਹ ਸਬ ਕਮੇਟੀ ਛੇਤੀ ਹੀ ਫਿਲਮ ‘ਨਾਨਕ ਸ਼ਾਹ

ਫਕੀਰ’ ਬਾਰੇ ਮੁਕੰਮਲ ਘੋਖ ਪੜਤਾਲ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਵੇਗੀ।

ਉਧਰ ਐਨੀਮੇਟਡ ਫਿਲਮ ‘ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ’ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈਰੀ ਬਵੇਜ਼ਾ ਨੇ ‘ਨਾਨਕ ਸ਼ਾਹ ਫਕੀਰ’ ਫਿਲਮ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗ਼ਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ ਫਿਲਮਕਾਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਵੀ ਕੋਈ ਫਿਲਮਕਾਰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਸਕਰਿਪਟ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਬੰਧਤ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਪਾਸ ਕਰਵਾ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕੋਈ ਝਮੇਲਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਨਾ ਪਵੇ। ‘ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ’ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰ ਪੱਖ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ’ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਤੈਅ ਸਮੇਂ ‘ਤੇ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਕੇਸ ਲੜਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਰਾਹ ਦਸੇਰਾ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਖਾਸ ਤੌਰ ਉਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਚੋਕਣ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ।

ਇਹ ਹੁਕਮ ਕਾਫੀ ਅਹਿਮ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਤੈਅ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚਲਾਨ ਜਾਂ ਅੰਤਮ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖਲ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ 180 ਦਿਨਾਂ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਹੋਰ ਮੰਗੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤੈਅ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮੀ ਕਾਰਨ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ‘ਪੱਕਾ ਆਧਾਰ’ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉਤੇ ਆਏ।

ਪਹਿਲੀ ਜੂਨ ਤੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹਣਗੇ ਸ੍ਰੀ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਿਵਾੜ

ਪਟਿਆਲਾ: ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦਰਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਜੂਨ ਤੋਂ ਸੰਗਤ ਸ੍ਰੀ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕੇਗੀ।

ਸ੍ਰੀ ਬਿੰਦਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸੰਗਤਾਂ ਬੇਖੌਫ ਹੋਕੇ ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਫ਼ੌਜ ਵੱਲੋਂ ਗੋਬਿੰਦ ਧਾਮ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਤੱਕ ਬਰਫ ਦੀ ਹਟਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਜੂਨ ਤੋਂ ਗੋਬਿੰਦ ਘਾਟ ਤੋਂ ਗੋਬਿੰਦ ਧਾਮ ਤੱਕ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਸੇਵਾ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸ੍ਰੀ ਬਿੰਦਰਾ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ

ਸਰਬ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਪੁੱਜੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਸੱਤ ਮੰਜ਼ਿਲਾ ਸਰਾਂ ਰੁੜ੍ਹ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਦੋ ਨਵੀਆਂ ਸਰਾਂਵਾਂ ਸਮੇਤ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਬਣ ਚੁੱਕੀਆਂ



ਹਨ ਤੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਰੁੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸੱਤ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਰਸਤਾ ਵੀ ਨਵਾਂ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸ ਰਸਤੇ ‘ਤੇ ਚਾਰ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੱਕ ਗੱਡੀਆਂ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਗਦਰੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਵੇਚਣ ਲਈ ਬਜ਼ਿੱਦ

ਬਠਿੰਡਾ: ਗਦਰੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਰ੍ਹੇ ਮੌਕੇ ਸ਼ਰਾਬਜਲੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਹਿਤ ਛਾਪ ਕੇ ਘਰ-ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸੁਨੇਹਾ ‘ਗਦਰ ਸਪੈਸ਼ਲ’ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਗੱਡੀ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਤਕੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ‘ਗਦਰ ਸਪੈਸ਼ਲ’ ਬਰਾਂਡ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਸਾਲ 2015 ਨੂੰ ਗਦਰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਰ੍ਹੇ ਵਜੋਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰ ਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਨੇ 27 ਮਾਰਚ 2015 ਨੂੰ ਮੈਸਰਜ਼ ਪਟਿਆਲਾ ਡਿਸਟਿਲਰਜ਼ੀ ਦੇ ਗਦਰ ਸਪੈਸ਼ਲ ਬਰਾਂਡ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਵੀ ਇਸ ਬਰਾਂਡ ਨੂੰ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਅਗਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਆਖੀ ਸੀ।

ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਜਿਥੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਨਾਮਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਭੰਗ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਥੇ ਲੋਕ ਲਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭਾਰੀ ਠੋਸ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ।

ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਰ੍ਹੇ ਮੌਕੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ‘ਗਦਰ ਸਪੈਸ਼ਲ’ ਬਰਾਂਡ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ



ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਵਿਰੋਧ

ਜਲੰਧਰ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਬਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ‘ਗਦਰ ਸਪੈਸ਼ਲ’ ਬਰਾਂਡ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਾ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੁੱਲ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਭਾਰਤੀ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਤਵਾਰੀਖ਼ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਸਫਾ ਜੋੜਨ ਵਾਲੀ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮਨਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਸ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ‘ਗਦਰ ਸਪੈਸ਼ਲ’ ਬਰਾਂਡ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਅਮਰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਦੀ ਤੋਹੀਨ ਹੈ। ਪਲਸ ਮੰਚ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਸੀ ਕਿ ਪੂਰਾ ਵਿਸ਼ਵ ਗਦਰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਗਦਰ ਸਪੈਸ਼ਲ ਬਰਾਂਡ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਲੋਂ ਚਲਾਈ ਗਈ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਕੱਲੇ ਸਾਲ 1915 ਵਿਚ ਕਰੀਬ 120 ਗਦਰੀ ਸੂਰਬੀਰਾਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਫਾਂਸੀ ਉਤੇ ਲਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ

ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮੀਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦੇਸ਼ ਬਲਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਸਾਲ ‘ਗਦਰ ਸ਼ਤਾਬਦੀ’ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਤੌਰ ਉਤੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸੰਗਰਾਮੀ ਯੋਧਿਆਂ

ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਮਾਗਮ ਕਰਦੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਉਲਟਾ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਇਕ ਬਰਾਂਡ ਲਈ ‘ਗਦਰ ਸਪੈਸ਼ਲ’ ਨਾਂ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਕੇ ਸੰਵੇਦਨਹੀਣਤਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਬਲਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਮੁਲਕ

ਵਿਚ ਮੁਨਾਫ਼ਾਖੋਰ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਹਰਮਨਪਿਆਰੇ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਵਿਕਰੀ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਅਕਸਰ ਹੀ ਲੋਕ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਰਹਿਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਵਪਾਰਕ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਇਸੇ ਰੁਝਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਿਰਫ ‘ਘਦਰ ਸਪੈਸ਼ਲ’ ਬਰਾਂਡ ਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਬਲਕਿ ਪੰਜਾਬਣ ਰਸਭਰੀ, ਹੀਰ ਸੌਂਫੀ, ਰਾਂਝਾ ਸੌਂਫੀ, ਪੰਜਾਬ ਗੁਲਾਬ, ਮਾਲਵਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੇ ਦੁਆਬਾ ਰਸਭਰੀ ਆਦਿ ਕਈ ਹੋਰ ਨਾਂ ਵੀ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਉਤੇ ਨਵੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਤਾਂ ਨਾਂਹ-ਨੁੱਕਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਬਰਾਂਡਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਰੱਖਣ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਪਹੁੰਚ ਜਿਥੇ ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਅਣਦੇਖੀ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਸਬੂਤ ਹੈ, ਉਥੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਅਸਰ-ਰਸੂਖ ਸਾਹਮਣੇ ਗੋਡੇ ਟੇਕਣ ਦਾ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਹੈ।

ਚੌਦ੍ਰਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਬਰਤਾਨਵੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਔਕਸਫੋਰਡ ਈਸਟ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਗਰੀਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿਚ 7 ਮਈ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਵੋਟਾਂ ਪੈਣੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੇ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਨ-ਮੰਥਨ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਗਰੀਨ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸਾਂ। ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਜਾਣਦਾ। ਮੇਰੇ ਘਰ ਦੇ

ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ

ਪੋਰਚ ਵਿਚੋਂ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਲੀਫਲੈਟ ਪਿਆ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗਰੀਨ ਪਾਰਟੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪਾਰਟੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਤਬਾਹੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ। ਲੀਫਲੈਟ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਮਾਲੀ ਮਦਦ ਵੀ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਦਲ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਬੰਦਾ, ਚੰਦਾ ਭਰ ਕੇ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮਾਇਕਾ ਮਦਦ ਦੇਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਦਲ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਫੀਸ ਭਰ ਕੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨਾ ਜਾਪਿਆ। ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਨਿਯਮਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸਾਂ। ਮੈਂ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਆਪਣੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਨਵਿਆਉਂਦਾ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਔਕਸਫੋਰਡ ਗਰੀਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਮੈਂ ਸਥਾਨਕ ਕੌਂਸਲ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦਾ 'ਕਾਗਜ਼ੀ' ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਗਾ?' ਮੇਰੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਨੌਕਰੀ ਬੜਾ ਧਿਆਨ ਤੇ ਸਮਾਂ ਮੰਗਣ ਵਾਲੀ ਸੀ, ਇਸੇ ਲਈ ਇਹ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਪੱਖੋਂ ਮੈਂ ਝਿਜਕ ਦਿਖਾਈ। ਗਰੀਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪ ਵੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ 'ਕਾਗਜ਼ੀ' ਉਮੀਦਵਾਰ (ਪੇਪਰ ਕੈਂਡੀਡੇਟ) ਬਣਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਖੁਦ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਪਾਰਟੀ ਹੀ ਮੇਰੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਸਾਰੇ ਕਾਗਜ਼ੀ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ। ਹਾਂ, ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਉੱਪਰ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਨਾਮ ਹੀ

ਗਰੀਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਤੇ ਸਨੇਹੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਕਾਬਲ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਚੋਣ ਹੋਈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਭ ਕੁਝ ਭੁੱਲ-ਭੁਲਾ ਗਿਆ।

ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ 2001 ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਔਕਸਫੋਰਡ ਈਸਟ ਸੰਸਦੀ ਸੀਟ ਲਈ ਚੰਗੇ ਪਾਰਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸੁਝਾਉਣ। ਪਾਰਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤਿੰਨ ਨਾਮ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਮੇਰਾ ਸੀ। ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਵੋਟਾਂ ਪਵਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਇਸ ਅਮਲ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਕੀ ਦੋ ਸੰਭਾਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਫੋਨ ਆਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹਾਂ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਲਈ ਖਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਲਿਹਾਜ਼ਾ, ਮੈਂ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਾਪਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਦਿਲਚਸਪ ਤੱਥ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਮੁੱਚਾ ਫੈਸਲਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਥਾਨਕ ਇਕਾਈ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੇਂਦਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਥਾ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਮੁੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਇੱਕ ਚੋਣ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੁਕਾਮੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਲਈ ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਧਾਰਾ ਦਾ ਮੁਰੀਦ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੱਤਕਾਲੀਨ ਪਾਰਟੀ ਨੇਤਾ ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਇਸ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਹੰਗਾਮਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਗਰੀਨ ਪਾਰਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਮੇਰੀ ਚੋਣ ਇੱਕ ਹੋਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਨੁਕਤੇ-ਨਿਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਵੀ ਅਹਿਮ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਉਦੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਔਕਸਫੋਰਡ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਗ਼ੈਰ-ਗ਼ਰੇਬੰਦੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰਾ ਔਖਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਔਕਸਫੋਰਡ ਈਸਟ ਸੀਟ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਤਿਅੰਤ ਮਜ਼ਬੂਤ

ਸੀਟ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮਾਰਗ੍ਰੈਟ ਥੈਚਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਕਰੀਬ ਸਾਰੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਲਈਆਂ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਔਕਸਫੋਰਡ ਈਸਟ ਤੋਂ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਜੇਤੂ ਰਹੀ ਸੀ। ਗਰੀਨ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸੀਟ ਜਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੱਲੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮਹਿਜ਼ ਕਾਗਜ਼ੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੋਣ



ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾ ਦੇਵੇ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਕਿਤਾਬਚਾ ਛਾਪਿਆ। ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਮਿਲੇ ਹਰ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਵਾਂ। ਘਰ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਵੋਟ ਮੰਗਣ ਦੇ ਅਮਲ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਪਾਰਟੀ ਮੈਂਬਰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਢੰਗ ਸੀ। ਮੈਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲੜੀਆਂ ਤੇ ਜਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਟੀਚਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ। ਉਝ, ਮੈਨੂੰ ਉਦੋਂ ਵੀ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਅਹਿਸਾਸ ਸੀ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਪੈਸੇ ਤੇ ਬਾਹੂਬਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਫ਼ਰਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿਚ ਵੋਟਰ, ਆਪਣੇ ਬੂਹੇ 'ਤੇ ਵੋਟ ਮੰਗਣ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਦੱਸ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਹਨ ਜਾਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣਗੇ।

ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਘਰ ਦਾ ਬੂਹਾ ਖੜਕਾਇਆ। ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਧਖੜੂ ਉਮਰ ਦਾ ਬੰਦਾ ਬਾਹਰ ਆਇਆ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗਰੀਨ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਹਾਂ। ਉਸ ਨੇ ਹਲੀਮੀ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਗਲੇ ਘਰ ਦਾ ਬੂਹਾ ਖੜਕਾਇਆ। ਇੱਕ ਬਿਰਧ ਔਰਤ ਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਤਕ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਂਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਗਰੀਨ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੋਟ

ਪਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹੋਰ ਸਾਹਿਤ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਗਰੀਨ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣ ਸਕੇ। ਅਗਲੇ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗਰੀਨ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਕੇ ਸਮਾਂ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਘਰ ਵਿਚ ਸੁਨੱਖੀ ਮੁਟਿਆਰ ਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਸਾਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਗਰੀਨ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਏਗੀ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਘਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜੀਅ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕੀਏ ਤਾਂ ਉਹ ਬੋਲੀ, "ਹਾਂ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਤਾਂ ਖੂਨ ਹੀ ਟੋਰੀ (ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ) ਪਾਰਟੀ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਉਸ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।"

ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਿਲਚਸਪ ਤੁਲਨਾ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਬਹਿਸ-ਮੁਬਾਹਿਸੇ ਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਜਾਂ ਵਿਕਾਸ

ਏਜੰਸੀ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ। ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਮੈਂਬਰ ਸਵਾਲ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਲਿਹਾਜ਼ਾ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ, ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਵਰਗੇ ਵਿਭਿੰਨ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਵਾਰ ਵੋਟਰ, ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤ ਲਿਖ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਸੰਦੀਦਾ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵੀ ਮੰਗਦੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੇਡੀਓ ਤੇ ਟੀਵੀ 'ਤੇ ਬਹਿਸਾਂ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਅਰਸ਼ੇ ਦੌਰਾਨ ਮਹੀਨਾ ਭਰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਚਾਰ ਘੰਟਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੀਂਦ ਨਾ ਲੈ ਸਕਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਉਮੀਦਾ ਸਨ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਵੀ ਸੀਟ ਨਾ ਜਿੱਤ ਸਕੇ, ਪਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕੱਦ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਉੱਚਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ 2010 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਗਰੀਨ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕੈਰੋਲਾਈਨ ਲਿਊਕਸ, ਬ੍ਰਾਈਟਨ ਤੋਂ ਸੀਟ ਜਿੱਤ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਸ ਦੇ ਜਿੱਤਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਗਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਗਰੀਨ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਔਕਸਫੋਰਡ ਤੋਂ ਵੀ ਜੇਤੂ ਰਹੇਗਾ।

ਚੋਣਾਂ ਲੜਨਾ ਬਹੁਤ ਥਕਾਉਣ ਤੇ ਅਕਾਉਣ ਵਾਲਾ ਤਜਰਬਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਪ੍ਰਣ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਕਦੇ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਲੜਾਂਗਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਣ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤਕ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿਚ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿਚ ਅਕਾਦਮਿਕ ਨੌਕਰੀਆਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਪੱਖੋਂ ਬਹੁਤ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਮੰਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਝ, ਚੋਣ ਲੜਨਾ ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੜਾ ਗਿਆਨਵਰਧਕ ਅਨੁਭਵ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਕੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਨਣ ਦਾ ਰਾਹ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਲੜਨੀ, ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਵਧੀਆ ਮਾਧਿਅਮ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰੀਨ ਮਾਧਿਅਮ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(ਲੇਖਕ ਔਕਸਫੋਰਡ ਬਰੁੱਕਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹੈ।)

ਸਾਲ 2011 ਵਿਚ ਟਿਊਨਿਸ਼ੀਆ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਬਾਕੀ ਅਰਬ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਫੈਲੀ ਬਗ਼ਾਵਤ ਨਾਲ ਅਰਬ ਜਗਤ ਵਿਚ ਪੁਨਰ ਜਾਗਰਨ ਦੀ ਆਸ ਬੱਝੀ ਸੀ। ਆਖਰ ਇਸ ਵਿਚ ਕੀ ਨੁਕਸ ਰਹਿ ਗਏ? ਕੀ ਲਗਾਤਾਰ ਹੋਏ ਵਿਦਰੋਹਾਂ ਅਤੇ ਤਖ਼ਤ ਪਲਟਿਆਂ ਮਗਰੋਂ ਅਰਬ ਮੁਲਕ ਹੁਣ ਫਿਰ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਗਠਨਾਂ ਤੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਰਹਿਮ-ਕਰਮ 'ਤੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਇੱਕ (ਆਰਜ਼ੀ) ਜਵਾਬ ਹੈ ਕਿ ਅਰਬ ਮੁਲਕ ਇੰਨੀ ਛੇਤੀ ਨਾਟਕੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਮਹੂਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਰੂਤੀਵਾਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਰਨਾਏ ਉੱਥੋਂ ਦੇ

ਐਸ. ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ

ਜ਼ਿਆਦਤਰ ਲੋਕ ਧਰਮ ਨਿਰਪੇਖ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਤੱਤਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਪੈ ਗਏ।

ਇਰਾਨ ਦੀ ਕਰਾਂਤੀ ਇਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਹੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਾਂਤੀ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰ ਲਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਉੱਪਰ ਸਰਬਉੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਨੇਤਾ ਦੀ ਲਗਾਮ ਵੀ ਹੈ। ਬੀਤੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉੱਥੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਬੇਚੈਨੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵੱਲੋਂ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਨਿਪੁੰਨ ਮੱਧਵਰਗ ਨੂੰ ਉਭਾਰਦਿਆਂ ਬਾਕੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸੁਲ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਰਾਨੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਵੀ ਅਮਲੀ ਤੇ ਅਸਲਵਾਦੀ ਹੈ।

ਅਰਬ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੁੱਖ ਮੁਲਕ ਮਿਸਰ ਦਾ ਕੁਲੀਨ ਸ਼ਾਸਕ ਵਰਗ ਰਵਾਇਤੀ ਸੱਤਾ ਢਾਂਚੇ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਉੱਥੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਮਹੂਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੁਣੇ ਗਏ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਚੱਲੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਅਮਰੀਕਾ

ਨੇ ਵੀ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੱਲੇ ਆ ਰਹੇ ਫ਼ੌਜੀ ਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤਾ ਚਿਰ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਹਿੱਤਾਂ ਖ਼ਾਤਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਮਿਸਰ ਹੁਣ ਫਿਰ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਮਿਲਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਦਦ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਦੇਇਮ ਨੰਬਰ ਮੁਲਕ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਰਬ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਹੋਰ ਮੁੱਖ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹਨ। ਸੀਰੀਆ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਖ਼ਾਨਾਜੰਗੀ ਵਿਚ ਉਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬਾਹਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਕਾਰਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਸ਼ਰ ਅਲ-ਅਸਦ ਨੂੰ ਗੱਦੀਓਂ ਲਾਹੁਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਜਾਂ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ.ਐਸ. ਅਤੇ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਜਾਂ ਵੱਖਰੇ ਸੰਗਠਨ ਫਿਰਕੂ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੀਰੀਆ ਦੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਔਲਾਵੀ ਸ਼ੀਆ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਗੁਆਂਢੀ ਸੁੰਨੀ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਚਾਲਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੱਧ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਤੇ ਪਾਏਦਾਰ ਹਾਕਮ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਧੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਵੀ ਗ਼ਤਬੜ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਨੂੰ ਫ਼ਾਂਸੀ ਲਾਏ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਉੱਥੇ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਸ਼ੀਆ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਇਆ। ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ੀਆ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਕੱਟੜਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਨ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਪਣੀ

ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਦਾ ਸੰਕਟ

ਫਿਰਕੂ ਸੋਚ ਕਾਰਨ ਸੁੰਨੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਹਾਸੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਦਲਾਅ ਸ਼ੀਆ ਸੱਤਾ ਵਾਲੇ ਇਰਾਨ ਲਈ ਨਿਆਮਤ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਸੁੰਨੀ ਖੇਤਰਾਂ ਉੱਤੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਕਾਬਜ਼ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਨਾਟਕੀ ਨਤੀਜਾ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਦਾ ਸੀਰੀਆ ਅਤੇ ਇਰਾਕ ਦੇ ਵੱਡੇ ਖਿੱਤਿਆਂ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾਉਣਾ ਹੈ।

ਅਰਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਗ਼ਤਬੜ ਕਾਰਨ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਦੇ ਜੰਗੀ ਅਖਾੜੇ ਵਿਚ ਪਰਤਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨੀ ਫ਼ੌਜ ਦਾ ਸਹੀ ਅਮਰੀਕੀ ਜਹਾਜ਼ ਤਾਂ ਬੰਬਾਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਯਮਨ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸਾਨਾ ਅਤੇ ਅਦਨ ਬੰਦਰਗਾਹ 'ਚ ਹਾਊਦੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵਧ ਰਹੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੇ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਸ਼ਾਸਕ ਦੇ

ਅਮਰੀਕਾ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਮੁਲਕ ਇਸਰਾਈਲ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਫ਼ਲਸਤੀਨ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਬਸਤੀ ਬਣਾਉਣਾ ਲੋਚਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਯਹੂਦੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਹਾਲੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ। ਇਹ ਖਿੱਤਾ ਲੰਮੀ ਦੇਰ ਤਕ ਅਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿਣਾ ਯਕੀਨੀ ਹੈ।

ਅਧੀਨ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਨੇ ਹਾਊਦੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਬਾਕੀ ਖਾੜੀ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਦਿਖਾਈ ਝਿਜਕ ਕਾਰਨ ਇਸ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਵੀ ਮਿਲੀਆਂ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਊਦੀ ਲੋਕ ਸ਼ੀਆ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੀ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਮੁਲਕ ਅਤੇ ਨਾਟੋ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਤੁਰਕੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੇ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਠਾਣੀ ਸੀ, ਪਰ ਗੰਭੀਰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਉਲਝ ਗਿਆ। ਇਹ ਮੁਲਕ ਸੀਰੀਆ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਸਦ ਨੂੰ ਗੱਦੀਓਂ ਲਾਹੁਣ ਦਾ ਪੱਕਾ ਹਾਮੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਲੜ ਰਹੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਇਹ ਸੀਰੀਆ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਆਪਣੀ ਲੰਮੀ ਸਰਹੱਦ ਰਾਹੀਂ ਜਹਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਘਾ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚੋਂ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਕਾਹਲੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਤੁਰਕੀ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਤੁਰਕੀ ਨੂੰ ਘੋਰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਹੋਈ। ਤੁਰਕੀ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵੀ ਹਨ। ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਕੁਰਦ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਜੀਅ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਰਵੱਈਆ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਰਦੋਗਨ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਏਕੋਪੀ ਨੇ ਰਵਾਇਤੀ ਫ਼ੌਜੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਖ਼ਾਤਮਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੁਲਕ ਦਾ ਇਸਲਾਮੀਕਰਨ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਵਾਰ

ਗੁਲੇਨ ਲਹਿਰ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਜੰਗ ਇੱਕੱਲਿਆਂ ਲੜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਏ.ਕੇ.ਪੀ. ਨਾਲ ਖੂਨੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਰੁੱਝੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਲੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਖ਼ਾਨਾਜੰਗੀ ਦੇ ਮੱਕੜਜਾਲ ਵਿਚ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਦੋ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਮੁਲਕਾਂ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਅਤੇ ਇਰਾਨ ਦੀ ਹੋਣੀ ਤੈਅ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸ਼ਾਸਕ ਸਲਮਾਨ ਬਿਨ ਅਬਦੁਲ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਅਲ-ਸਉਦ ਨੇ ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕੱਟੜ ਹਾਮੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਾਨਸ਼ੀਨ ਅਤੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬਾਪ ਕੇ ਸੱਤਾ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਨੁਹਾਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਯਮਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਇਹ ਢਾਂਚਾ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਿੱਝਣ ਪੱਖੋਂ ਸਾਰਥਕ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁੱਖ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸਬੰਧੀ ਸੁਲ੍ਹਾਵਾਦੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾ ਰਿਹਾ ਇਰਾਨ ਖਿੱਤੇ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਵਡੇਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਤਾਂਘ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਅਹਿਮ ਸ਼ਕਤੀ ਮੰਨਦਿਆਂ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਪਰਮਾਣੂ ਸੰਧੀ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਇਰਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਮਾਨਤਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਰਾਨ ਦੇ ਹਿੱਤ ਮੁੱਖ ਸੁੰਨੀ ਮੁਲਕ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਖਾੜੀ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਣਗੇ। ਅਮਰੀਕਾ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਮੁਲਕ ਇਸਰਾਈਲ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਫ਼ਲਸਤੀਨ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਬਸਤੀ ਬਣਾਉਣਾ ਲੋਚਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਯਹੂਦੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਹਾਲੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ। ਇਹ ਖਿੱਤਾ ਲੰਮੀ ਦੇਰ ਤਕ ਅਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿਣਾ ਯਕੀਨੀ ਹੈ।

ਕਦ ਟੁੱਟੂ ਜੁੱਗ-ਗਰਦੀ ਦੀ ਲੜੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ?

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ



ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਕਈ ਮੌਕੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿੰਨੀ-ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਛੋਹਿਆ ਜਾਵੇ। ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਲਈ ਏਦਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਨਹੀਂ। ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਏਡੀ ਭਰਮਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਵੀ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਲ ਮੁੱਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਤੇ ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਅਰੁਣ ਸ਼ੇਰੀ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਮੂਧੇ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਉਮਰ ਭਰ ਦੇ ਸਾਥੀ ਵਕੀਲ ਤੇ ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਰਾਮ ਜੇਠਮਲਾਨੀ ਨੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਮੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚ ਪਿਆ ਕਾਲਾ ਧਨ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਰੁਕਾਵਟ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਆਪ ਹੈ। ਯੋਗੀ ਰਾਮਦੇਵ ਦੀ ਪੁੱਤਰ ਜੰਮਣ ਦੀ ਦਵਾਈ ਵੀ ਛੋਟਾ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਰੋਲਾ ਪੈਣ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ 'ਨਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪੁੱਤਰ ਜੰਮਣਾ ਹੈ, ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੋਦੀ ਨੇ।' ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਅਸੀਂ ਪਰੇ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਵੀਂ ਵਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਾ ਲੱਗਦੀ ਹੈ।

ਭਖਦਾ ਮਾਮਲਾ ਮੋਗੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਬੱਸ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਕੁੜੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੁੜੀ ਮਾਰੀ ਗਈ ਤੇ ਮਾਂ ਹਸਪਤਾਲ ਪਈ ਹੈ। ਜ਼ਰਵਾਣਿਆਂ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਹੈ ਕਿ ਏਦਾਂ ਦੇ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵੀ ਕੁੜੀ ਦੇ ਬਾਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਣਦੋਸੀ ਥਾਂ ਲਿਜਾ ਕੇ ਕੋਰੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਉਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਵਾ ਲਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜੀਨਾਵਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਉਬਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਉਬਲਿਆ ਹੈ, ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਉਬਾਲਾ ਆਉਣ ਤੋਂ ਇਸ ਲਈ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾ ਰਹੀ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਗੱਠਜੋੜ ਹੈ ਤੇ ਵਾਰਦਾਤ ਵਾਲੀ ਬੱਸ ਵੀ ਉਸ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਇੱਕ ਬੀਬੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮੰਤਰੀ ਹੈ। ਅੰਦਰੋਂ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਖਿਚਾਅ ਵਾਲੇ ਹੋਣ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਂਝ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਇੱਕ-ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਪੈਣੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਇਸ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵਿਚ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਢਾਲ ਬਣਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋਈ ਪਈ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਲੀਡਰ ਏਨੇ ਸੁਲੱਖਣੇ ਹਨ ਕਿ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਅਫਸੋਸ ਕਰਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਗਿਆ।

ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਸ਼ਿੱਦਤ ਨਾਲ ਚੁੱਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਕੀ ਕਰਦੀ ਹੈ? ਜਨਤਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਤਲਬ ਇਸ ਨਾਲ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਪੰਜਵੀਂ ਵਾਰ ਇਸ ਕੁਰਸੀ ਉਤੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ

ਇਸ ਲੀਡਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਣ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚੇਤਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ? ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਰਾਤੀਂ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਪੱਧਰ ਦੀ ਬੇਆਰਾਮੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੰਜ ਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਨੀਂਦ ਖਰਾਬ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ?

ਅਸੀਂ ਮੋਗੇ ਵਾਲੀ ਤਾਜ਼ਾ ਘਟਨਾ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਵਾਈ ਅਜੇ ਜਨਤਕ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਇਨਸਾਫ ਲੈਣ ਲਈ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਧਰ

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਬੱਸ ਵਿਚ ਬੰਦਾ ਇਸ ਯਕੀਨ ਨਾਲ ਚੜ੍ਹੇ ਕਿ ਇਥੇ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਸ ਬੱਸ ਵਿਚ ਏਦਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਬਿਠਾਏ ਹੋਣ ਤਾਂ ਲੋਕ ਭਰੋਸਾ ਕਿਸ ਉਤੇ ਕਰਨਗੇ? ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਸੂਰ ਕੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ? ਸੰਵਿਧਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਲੋਕ ਹੁਣ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਜੁੱਗ-ਗਰਦੀ ਆਖਰ ਕਦੋਂ ਕੁ ਤੱਕ ਚੱਲਦੀ ਰਹੇਗੀ?

ਉਤੇ ਵੱਡੇ ਘਰ ਨਾਲ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਵਾਸਤੇ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਸਿਰੇ ਲੱਗਣ ਤੱਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵਹਿਣ ਉਡੀਕਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਕੁਝ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੱਟੇ ਬਗ਼ੈਰ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਕਈ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਬੈਂਸ ਭਰਾ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਣ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਧੂਹ ਕੇ ਪਾਰਕਿੰਗ ਵਿਚ ਲਿਆ ਕੇ ਸਾਰੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾੜ ਕੇ ਕੁੱਟੀ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਖਾਵਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਤੋਂ ਫਾਸਲਾ ਪਾ ਜਾਣ ਤਾਂ ਰੇਤ ਦੀ ਟਰਾਲੀ ਲੈ ਕੇ ਲੰਘਣ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਇਰਾਦਾ-ਕਤਲ ਦਾ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਮੋਗੇ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਹੋ ਵੀ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਨਹੀਂ ਵੀ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੇ ਕੁਝ ਵਾਪਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੁਣ ਹਰ ਕੋਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਚੇਤੇ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਮਾਨ ਤੀਸਰੀ ਵਾਰ ਸੰਭਾਲੀ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਬਰਨਾਲਾ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਕਿਰਨਜੀਤ ਕਾਂਡ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚਲੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੱਕ ਦਾ ਫਾਸਲਾ ਉਹ ਕੁੜੀ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕੀ। ਦਰਿੰਦਿਆਂ ਨੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਮਧੋਲ ਕੇ ਦੱਬ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਕਈ ਦਿਨ ਤੱਕ ਪੁਲਿਸ ਤਲਾਸ਼ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਤਮਾਸ਼ਾ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਲਾਸ਼ ਉਸ ਦੀ

ਉਦੋਂ ਪੁੱਟ ਕੇ ਕੱਢੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਉਬਾਲ ਸੰਭਾਲਣਾ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਈ ਦਿਨ ਚੁੱਪ ਵੱਟੀ ਰੱਖਣ ਪਿੱਛੋਂ ਸ. ਬਾਦਲ ਉਸ ਕੁੜੀ ਦੇ ਵਿਲਕਦੇ ਬਾਪ ਕੋਲ ਉਦੋਂ ਦੁੱਖ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਗਏ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਸਾਰਾ ਰੋਲਾ ਠੰਢਾ ਪੈ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕਈ ਹੋਰ ਕਿੱਸੇ ਵੀ ਵਾਪਰਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਇੱਕ ਕੇਸ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਰੋਹ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਛੇਹਰਟਾ ਚੌਕ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਇੱਕ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਥਾਣੇਦਾਰ ਦਾ ਕਸੂਰ ਸਿਰਫ਼ ਏਨਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਯੂਥ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰ ਤੰਗ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਥਾਣੇ ਤੋਂ ਸੌ ਗਜ਼ ਦੂਰ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਕਾਤਲ ਦੇ ਕੋਲ ਜਿਹੜਾ ਹਥਿਆਰ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਤੂਸ ਮੁੱਕ ਗਏ ਤਾਂ ਘਰੋਂ ਜਾ ਕੇ ਦੂਸਰਾ ਹਥਿਆਰ ਲਿਆ ਕੇ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਪਰ ਮਸਾਂ ਸੌ ਗਜ਼ ਦੂਰ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਭਰਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਨ ਆਏ। ਯੂਥ ਆਗੂ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਇੱਕ ਅਕਾਲੀ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦੁਹਾਈ ਪੈ ਗਈ ਤਾਂ 3 ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਘੇਰਾ ਪਾ ਕੇ ਉਸ ਬਦਮਾਸ਼ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਸੀ।

ਹਾਲੇ ਬਹੁਤਾ ਚਿਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਜ਼ਿਲੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਯੂਥ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰ ਦਿਨ-ਦਿਹਾੜੇ ਕਾਰ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੱਸਣ ਮੁਤਾਬਕ ਕੁਝ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਵੀ ਉਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ ਤੇ ਏਡੀ ਦੀਦਾ-ਦਲੇਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਸ ਯੂਥ ਆਗੂ ਦੀ ਕਾਰ ਵੀ ਨਾਲੀ ਵਿਚ ਫਸ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਰੋਕਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ, ਸਗੋਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਤੱਕ ਉਸ ਦੀ ਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੇਠ ਜਾਂਦੀ ਵੇਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਈ ਦਿਨ ਲੋਕ ਚੌਕਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਚੁੱਪ ਰਹੀ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਹੋਰ ਵਿਗੜ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਪਾਸੇ ਕਰ ਕੇ ਨਵਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਾ ਕੇ ਉਸ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਗੋਆ ਵਿਚੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਕੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕੁਝ ਅਫਸਰ ਉਸ ਬਰਾਮਦਗੀ ਪਿੱਛੋਂ ਕੁੜੀ ਦੇ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਘਰੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਜਦੋਂ ਮੁੰਡਾ ਤੇ ਕੁੜੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਫੜ ਲਿਆਂਦੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਉਦੋਂ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੱਚ ਉਦੋਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਜੱਜ ਨੇ ਇਕੱਲੀ ਕੁੜੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਤੇ ਕੁੜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਜਾਣ ਦੀ ਹਾਮੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਤੋਂ ਭਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਬੀਬੀ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਬੈਠੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਜ਼ੋਰਾਵਰਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਾਗੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਤੇ ਜ਼ੋਰਾਵਰਾਂ ਦੇ ਰੋਕਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹਟੀ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਕੇ ਆਈ, ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਉਸ ਦੇ ਘਰ

ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਟੱਪ ਕੇ ਆਏ ਅਤੇ ਇੱਕ ਲੱਤ ਵੱਢ ਕੇ ਲੈ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਉਦੋਂ ਵਾਪਰੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਿੱਸੇ ਪੰਜਾਬ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਜਾਲੂੀ ਨੋਟਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦੀ ਤੱਕ ਲਈ ਚਰਚਿਤ ਰਹੇ ਸਨ।

ਹਾਲੇ ਬਹੁਤਾ ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਜਦੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਕੇਬਲ ਅਪਰੇਟਰ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਆਏ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਖਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਜੱਜ ਉਨ ਕੇ ਤੁਰ ਗਏ। ਕੇਬਲ ਅਪਰੇਟਰ ਹਸਪਤਾਲ ਜਾ ਕੇ ਦਮ ਤੋੜ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਉਹ ਲਾਸ਼ ਦਾ ਅੰਤਮ ਸੰਸਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਜਨਤਕ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਫਿਰ ਦੋਸ਼ੀ ਫੜੇ ਗਏ ਤੇ ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਸਥਿਤੀ ਬਦਲ ਗਈ। ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਗਏ ਕੇਬਲ ਅਪਰੇਟਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਪਲਟ ਗਏ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਆਏ ਜੱਜਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾਟਕ ਹੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮਜ਼ਾਕ ਵਿਚ ਖਾਧੀ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਇਸ ਵਿਚ ਕਸੂਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ ਆਗੂ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਕੇਬਲ ਅਪਰੇਟਰ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਦਾ ਦੋ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸੌਦਾ ਕਰਵਾਇਆ ਤੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਵਿਧਵਾ ਪਹਿਲੇ ਤੋਂ ਉਲਟ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚੋਂ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਮੋਗੇ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਮਹਿਲਾ ਕਲਾਂ ਦੀ ਕਿਰਨਜੀਤ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਕੇਬਲ ਅਪਰੇਟਰ ਵਾਲੀ ਕਹਾਣੀ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਹੈ। ਸ਼ਰੀਫ਼ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਡਰਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਪਾਸੇ ਜਿੰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾੜਾਂ ਫਿਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸ ਰਾਜ ਦੇ ਪੰਜਵੀਂ ਵਾਰੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਹ

ਮੰਨਣਾ ਕਿਸੇ ਲਈ ਵੀ ਔਖਾ ਹੈ। ਏਨਾ ਓਹਲਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਉਸ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਹਨ, ਜਿਹੜਾ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜੜ੍ਹ ਲੱਗੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਪੰਜਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੀੜ ਲਿਖਣ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਵੀ ਬਹੁਮੁੱਲੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਵੱਯੇ ਵਿਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਵੀ ਦਰਜ ਹੈ, ਬਾਹਰ ਸੇ ਭਾਗ ਓਟ ਲੀਜੀਅਤ ਕੋਟ ਗੜ੍ਹ, ਗੜ੍ਹ ਮੈ ਜੋ ਲੂਟ ਲੀਜੈ, ਕਹੋ, ਕਤ ਜਾਈਐ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਾਹਰੋਂ ਭੱਜ ਕੇ ਜਦੋਂ ਬੰਦਾ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਸ਼ਰਨ ਲਵੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਵੀ ਲੁੱਟਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਦੱਸੋ, ਲੋਕ ਫਿਰ ਕਿੱਥੇ ਜਾਣ? ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਬੱਸ ਵਿਚ ਬੰਦਾ ਇਸ ਯਕੀਨ ਨਾਲ ਚੜ੍ਹੇ ਕਿ ਇਥੇ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਸ ਬੱਸ ਵਿਚ ਏਦਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਬਿਠਾਏ ਹੋਣ ਤਾਂ ਲੋਕ ਭਰੋਸਾ ਕਿਸ ਉਤੇ ਕਰਨਗੇ? ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਸੂਰ ਕੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ? ਸੰਵਿਧਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਲੋਕ ਹੁਣ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਜੁੱਗ-ਗਰਦੀ ਆਖਰ ਕਦੋਂ ਕੁ ਤੱਕ ਚੱਲਦੀ ਰਹੇਗੀ?

ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਟਰੱਕ ਸਟਾਪ ਤੇ ਟਰੱਕ ਰੀਪੇਅਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਕੈਨਿਕਾਂ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਾਸਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ

ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ

ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ, ਰਿਹਾਇਸ਼ ਮੁਫਤ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਫੋਨ: 832-512-7172

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

National Truck Driving School

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ
ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ
ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ 35 ਸੈਂਟ
ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ



- *ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
- *ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੋਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
- *ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
- *2-3 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi

Office: (866) 933-3038

Balhar S. Ranu Cell:916-502-7733

Yuba City Ph:530-419-5058

1816 Main Ave., Sacramento CA, 95838

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 9 ਮਈ 2015

ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਦਾ ਦੁਖਾਂਤ

ਮੋਗਾ ਕਾਂਡ ਨਾਲ ਚਰਚਿਤ ਹੋਈ ਦਰਦਨਾਕ ਘਟਨਾ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਦਾ ਉਹ ਦੁਖਾਂਤ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਪਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਉਤੇ ਲਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਬੜਾ ਸ਼ਾਨਮੱਤਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਇਸ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਮਜ਼ਲੂਮਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਡਟ ਖੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਰੀਤ ਦੀ ਇਕ ਪੂਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਲੜੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜੋ ਅੱਖੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਟੁੱਟੀ। ਮੋਗਾ ਕਾਂਡ ਨਾਲ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਇਸ ਰੀਤ ਦੇ ਟੋਟੇ-ਟੋਟੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਜਿਸ ਔਰਥਿਟ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ਵੱਜਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਮਹਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਨੁਕਤਾ ਇਹੀ ਉਭਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਸਾਰੀ ਕਾਰਕਰਦਗੀ ਵੀ ਇਹੀ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੁਖਮ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਾਲੋਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਵਧੇਰੇ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦਾ ਹਰ ਵੱਡਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਝੋਲੇ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸਲ 'ਚ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਇਸੇ ਇਕ ਨੁਕਤੇ ਅੰਦਰ ਸਮੇਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਔਰਥਿਟ ਬੱਸਾਂ ਆਰਜ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੜਕ ਤੋਂ ਲਾਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਬੇਅੰਤ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਲਗਾਤਾਰ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਔਰਥਿਟ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਇਹ ਉਹੀ ਬੱਸਾਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰੀ ਕਾਰਨ ਕਈ ਘਰਾਂ ਦੇ ਚਿਰਾਗ਼ ਬੁਝਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਸਿਤਮਜ਼ਰੀਫ਼ੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਕੇਸ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਬੁਰਫ਼ਾਗਰਦੀ ਦੀਆਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਕੁਝ ਪੇਸ਼ਬੰਦੀਆਂ ਸੰਭਵ ਸਨ ਅਤੇ ਹਰ ਹੀਲੇ ਕਰਨੀਆਂ ਬਣਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਨੇ ਹਰ ਵਾਰ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀਆਂ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਕਿ ਹਰ ਘਟਨਾ ਉਤੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਰੋਲਾ ਪੈਣ ਪਿਛੋਂ ਪਰਦਾ ਪੈਂਦਾ ਗਿਆ। ਬੁਰਫ਼ਾਗਰਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਇਹੀ ਉਹ ਲੜੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰ ਕੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮਾਮਲਾ ਮੋਗਾ ਕਾਂਡ ਤੱਕ ਜਾ ਅੱਪੜਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਬੰਦੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਚੌਰਾਹੇ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਨ ਵਰਗੀ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਦੁਖਾਂਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਸਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਇਸ ਬੁਰਫ਼ਾਗਰਦੀ ਦੀ ਹੀ ਸੂਹ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਸੱਟੇ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਬੱਸ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਤਾਂ ਬੱਸਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਉਣ 'ਤੇ ਰਟਿਆ-ਰਟਾਇਆ ਜਵਾਬ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਇਸ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਹੋਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਕਦੀ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੇਖਦਿਆਂ-ਦੇਖਦਿਆਂ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੂਬੇ ਦਾ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਥਾਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸੂਬੇ ਦੇ ਹਰ ਵੱਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਕਦੀ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਹੈ! ਇਹ ਗੱਲ ਹੁਣ ਉਕਾ ਹੀ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਰ ਵਿਰੋਧੀ ਹਾਲਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਵੀ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਂਜ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਬੁੜ੍ਹਾਂ ਮਾਰੇ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗਿਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਰ ਸੰਦੂਕਾਂ ਅੰਦਰ ਰੱਖ ਕੇ ਵਿਕਣੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਕੀ ਗਿਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਸਾਰੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਇਕ ਗੱਲ ਆਖਰਕਾਰ ਨਿੱਤਰ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਮੌਤ ਉਸ ਨੰਨ੍ਹੀ ਜਾਨ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਦੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਇਹ ਬੁਰਫ਼ਾਗਰਦੀ ਅਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹਰ ਪਿੜ ਖਾਲੀ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਇਸ ਖਾਲੀ ਪਿੜ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਜਿੱਤਦੇ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਹੋਰ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਨਾ-ਅਹਿਲੀਅਤ ਵੀ ਇਸ ਸਮੁੱਚੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਡੂੰਘੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਬਾਦਲ ਆਪਣਾ ਰਾਹ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਉਂਤ-ਦਰ-ਵਿਉਂਤ ਘੜ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਦੂਜੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪਿੜ ਵਿਚ ਨਿਤਰਨ ਤੋਂ ਕੌਣ ਰੋਕਦਾ ਹੈ? ਅਸਲ ਵਿਚ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ-ਦਰ-ਜਿੱਤ ਵਿਚ ਦੂਜੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਹਾਰਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ। ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਸੁਲਝਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਬਾਦਲ ਆਪਣੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਵਾਂਗ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਨਦਨਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਮਿਸਾਲੀ ਕਵੀ ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਦੀ ਵਜ਼ਦ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 'ਪੰਜਾਬ ਜੀਂਦਾ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੋਂ'; ਉਸ ਦੇ ਚਿੱਤ-ਚੇਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਕਿ ਇਸੇ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਜੀਣ ਖਾਤਰ ਬਾਦਲਾਂ ਦੇ ਦਰਬਾਰ 'ਚ ਇਉਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਖੜ੍ਹ ਜਾਣਾ ਹੈ।



ਨਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼



ਹਾਕਮਾਂ ਦਾ ਰਾਖਸ਼

ਟੀ.ਵੀ., ਢਾਬੇ, ਗੋਲਕਾਂ ਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਕਰੇ ਕਾਬੂ
ਕੱਢਿਆ 'ਵਪਾਰੀਆਂ' ਨੇ ਰਸ ਵਿਚੋਂ ਕਸ ਜੀ।
ਸੁੱਝਦਾ ਨਾ ਕਿਵੇਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹੋਵੇ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਤੋਂ
ਕਿਹੜੇ 'ਰੱਬ' ਤਾਈਂ ਕਹੀਏ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਦੱਸ ਜੀ।
ਦੁੱਖਾਂ ਤੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਜੇ ਕੋਈ ਪੁੱਛਦਾ ਏ
'ਮੀਸਣੇ' ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਅੱਗੋਂ ਪੈਂਦੇ ਹੱਸ ਜੀ।
ਲੱਕ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ 'ਰੋਡਵੇਜ਼' ਦਾ 'ਪ੍ਰਾਈਵੇਟਾਂ'
'ਸਿਆਸਤੀ ਸ਼ਿਕਾਰੀਆਂ' ਦੇ ਲੋਕੀਂ ਪਏ ਵੱਸ ਜੀ।
ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ ਹੀਣਿਆਂ ਨੂੰ ਆਣਾ-ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੀ ਏ
ਛੱਡ ਕੇ ਸੜਕ ਦੱਸੇ ਕਿੱਥੇ ਜਾਣ ਨੱਸ ਜੀ।
ਇੱਜ਼ਤਾਂ ਵੀ ਰੋਲੇ ਨਾਲੇ ਥੱਲੇ ਦੇ ਕੇ ਮਾਰ ਸੁੱਟੇ
ਰਾਖਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਾਂਗ ਫਿਰੇ 'ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਬੱਸ' ਜੀ!

ਗਿਆਨ, ਬੌਧਿਕਤਾ ਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੋਚਣ ਦੇ ਢੰਗ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿਕਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮਸਲੇ ਜਾਂ ਤਬਦੀਲੀ ਸਬੰਧੀ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਬੋਧ ਮੁਤਾਬਿਕ ਉਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਚਿੰਤਕ ਅੰਤੋਨੀਓ ਗਰਾਮਸ਼ੀ ਦਾ ਇਹ ਕਥਨ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਤਬਦੀਲੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਵਰਤਮਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਿੱਦਤ ਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਰਜ ਔਰਵਿਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਅਤੀਤ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਭਵਿੱਖ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਵਰਤਮਾਨ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਹੀ ਇਤਿਹਾਸ ਘੜਦੇ ਹਨ।

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖਿੱਤਿਆਂ ਵਿਚ ਬੌਧਿਕ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਦਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਬੌਧਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਉਚੇਰੇ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਖੋਜ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੇਂਦਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅਸਲ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਉਹ ਕੇਂਦਰ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਬੌਧਿਕ ਪੱਧਰ ਦਾ ਮੰਥਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਨਵੇਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਤੇ ਰਸਤਿਆਂ

ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ

ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਲੀਹਾਂ ਭੰਨੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜੋਕੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਮੁੜ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵੱਲ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਜੋਕੀ ਗਿਆਨ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਅਗਾਂਹ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਵੀਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੋਚਣ ਦੇ ਢੰਗ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿਕਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮਸਲੇ ਜਾਂ ਤਬਦੀਲੀ ਸਬੰਧੀ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਬੋਧ ਮੁਤਾਬਿਕ ਉਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਚਿੰਤਕ ਅੰਤੋਨੀਓ ਗਰਾਮਸ਼ੀ ਦਾ ਇਹ ਕਥਨ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਤਬਦੀਲੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਵਰਤਮਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਿੱਦਤ ਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਰਜ ਔਰਵਿਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਅਤੀਤ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਭਵਿੱਖ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਵਰਤਮਾਨ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਹੀ ਇਤਿਹਾਸ ਘੜਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵਰਤਮਾਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਸਮਝਣ ਦਾ ਵੀ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨ ਡੇਵਿਡ ਹਾਰਵੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਨਵ-ਉਦਾਰਵਾਦ ਦੀ ਜੋ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਹ 1972 ਤੋਂ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੈਰਿਸ ਤੋਂ ਲੰਡਨ ਤੱਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਛਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਰ ਇਕ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਪਹਿਨਣ ਪਚਰਨ ਅਤੇ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨਵੇਂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ- ਜਿਵੇਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀਕਰਨ, ਪਰੰਪਰਾਮਈ ਪਰਿਵਾਰਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਾਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਤੰਤਰਜਾਲ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਨਿੱਜੀ ਸਰਮਾਇਆਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਆਏ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਲਹਿਰ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਯੂਰਪ ਬਣਿਆ, ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਇਜ਼ਮ (ਵਾਦ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਾ ਪਰਵੇਸ਼ ਹੋਈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੰਸਥਾ ਸੰਸਾਰ ਬੈਂਕ ਜੋ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸਰਮਾਏ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁੱਖ ਕਤੀ ਹੈ, ਨੇ 1990 ਵਿਚ ਇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਲਿਆਂਦਾ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰਾਂ

ਦਾ ਰੋਲ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਈਆਂ ਨੇ ਸੇਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਡਿੱਗਣ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਨੇ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੌਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੁਨੀਆਂ ਕਈ ਵਿਸ਼ਵ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰੀ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਈ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਰੋਲ ਘੱਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਰੋਲ ਨੂੰ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅੱਜ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਪੇਚੀਦਾ ਮਸਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। 2015 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਟੀਚੇ ਮਿੱਥੇ ਜਾਣ, ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਮਿਲੇਨੀਅਮ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਗੋਲਜ਼ ਪੌਸਟ 2015 ਨੇ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਯੂਨੈਸਕੋ ਅਤੇ ਯੂਨੀਸੈਫ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 2000 ਤੋਂ ਲੈ 2010 ਤੱਕ ਜਿਹੜੇ ਟੀਚੇ ਮਿੱਥੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਏ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਨਾ ਤਾਂ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਕਰ ਸਕੇ ਹਾਂ, ਨਾ ਗਰੀਬੀ ਘਟਾ ਸਕੇ ਹਾਂ, ਨਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰ ਸਕੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲੀ ਮੁੱਲਵਾਨ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਕਰ ਸਕੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਤਾਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 25 ਫੀਸਦੀ ਬੱਚੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਸਕੂਲ ਛੱਡ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਤੀਸਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬੱਚੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਐਨੂਅਲ ਸਟੇਟਸ ਆਫ ਇੰਸੀਟੀਚਿਊਸ਼ਨਜ਼ ਆਫ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ 2014 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜੋ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਵਿਚ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਕਿ ਦੂਸਰੀ ਕਲਾਸ ਦੇ 47 ਫੀਸਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖਣੀ ਆਉਂਦੀ ਅਤੇ 53 ਫੀਸਦੀ ਨੂੰ ਜੋ ਚੌਥੀ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ-ਘਟਾਓ ਦੇ ਸਵਾਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਇਹ ਦੋ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਾਰਨ ਲੱਭਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਜੋ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੋਜਾਂ ਤੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਮੁਲਕ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅਜੋਕੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮਾਡਲ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਮਾਡਲ ਬਣਾ ਕੇ ਚੱਲੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਖੇਤਰੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ, ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪਛਾਣਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਸਮੁੱਚਾ ਤੰਤਰ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ; ਨਾਲ ਹੀ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ।

ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨ ਮੁਲਗਨ (2006) ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਸੱਤਾ ਦੀਆਂ ਖਾਸ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਸਿਰਫ ਜਾਣੀਆਂ-ਪਛਾਣੀਆਂ ਬੁਰਾਈਆਂ, ਅਤਿਆਚਾਰ, ਘੁਮੰਡ, ਧੋਖਾ ਅਤੇ ਚੋਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਨਾ ਦਿਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਬੁਰਾਈਆਂ ਵੀ ਹਨ। ਨਕਲ, ਅਸਲ ਉਤੇ ਭਾਰੂ ਹੈ। ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਜਾਂ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਖੋਖਲੀ ਭਾਸ਼ਣਬਾਜ਼ੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਹਾਰ 'ਤੇ ਪਰਦਾ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਨੇਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਫਿਕਰੇਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਸਮੱਸਿਆ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਭੇਡ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨ ਵਿਲੀਅਮ ਹਟਿੰਗਟਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਇਜ਼ਾਰੇਦਾਰੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਉਲਟ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖਿੱਤਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪੋ-ਆਪਣੀਆਂ ਪਛਾਣਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦੀ ਹਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਟਕਰਾਵੀਂ ਸਥਿਤੀ

ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਬਣੇਗੀ। ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਨਵੀਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਗਿਆਨ ਦੇ ਸਵਾਲ, ਫਲਸਫੇ ਦੇ ਸਵਾਲ, ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸਵਾਲ, ਸਮਾਜਿਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵੰਨਗੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪੜਚੋਲ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਪੁਨਰ ਜਾਂਚ ਤਹਿਤ ਮੁੜ ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਤੱਥ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਨਵੀਂ ਨੁਹਾਰ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਜੇ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਹਰ ਇਕ ਸਥਾਪਿਤ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਫਾਂਸਿਸ ਬੈਕਿਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਗਿਆਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਹੀ ਸੱਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ ਸਬੰਧੀ ਕਾਰਲ ਪੌਲੈਨੀ ਨੇ (1957) ਵਿਚ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਬਾਜ਼ਾਰ ਅਰਥਚਾਰਾ ਸਿਰਫ ਬਾਜ਼ਾਰਮੁਖੀ ਸਮਾਜਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਕਾਇਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਾਜ਼ਾਰ ਅਰਥਚਾਰੇ ਵਿਚ ਉਦਯੋਗ, ਕਿਰਤ, ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਪੈਸਾ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਤੱਤ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕਿਰਤ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਮਨੁੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਾਰੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਹੋਂਦ ਮਨੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚਲੇ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਹੇਠ ਲਿਆਉਣਾ। ਹੈਲਨ ਕੈਲਰ ਨੇ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਅਮੀਰਾਂ ਲਈ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਲਈ, ਬੈਂਕਰਾਂ ਲਈ, ਸੱਟੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਕਿਰਤ ਦੀ ਲੁੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚੋਂ ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੁੜ ਹਰ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਤ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਰਾਮਾਚੰਦਰਨ ਗੁਹਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਲੇਖ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਦੇ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵਿਦਵਾਨ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਈ ਜ਼ਬਾਨਾਂ ਨਾ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਸਹੀ ਸੰਚਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। 1970 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਆਪਣੀ ਸਮੁੱਚੀ ਬੌਧਿਕ ਸਮਝਦਾਰੀ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਜਨ-ਸਮੂਹ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਸਨ। ਉਹ ਚਾਹੇ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਚਾਹੇ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਚਾਹੇ ਵਾਰਤਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਤੇ ਚਾਹੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਸੀ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਸਮਝਦਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਵੀ ਦੂਸਰੀ ਪੱਧਰ ਦਾ ਗਿਆਨ ਅਸੀਂ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਆਪਣਾ ਮੂਲ ਧਰਮ ਸਮਝਦੇ ਸਨ।

ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਮਾਜ ਕਿਸੇ ਗੰਭੀਰ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਯਾਂ ਪਾਲ ਸਾਰਤ੍ਰੇ ਦੀ ਇਸ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜ਼ਹਿਨ ਵਿਚ ਵਸਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਸੰਕਟ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਬਦਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਬਦਲ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਲੀ ਤੇ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਅੱਖ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਜਿਸ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਨੈਤਿਕ ਫ਼ਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸਹੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸੰਕਟ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਰਸਤੇ ਅਤੇ ਬਦਲ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ।



ਮੋਗੇ ਵਾਲੇ ਕਾਂਡ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹਿੱਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ ਅਤੇ ਆਗੂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਪਰੋਥਲੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਲੋਕ ਲਹਿਰ ਸਿੱਥਲ ਪਈ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਆਗੂ ਆਖਰਕਾਰ ਮਸਲੇ ਉੱਤੇ ਮਿੱਟੀ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਹਿੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੋਗਾ ਕਾਂਡ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸੀ ਚਤੁਰਾਈ ਨਾਲ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਨੇ ਇਕ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਖਤ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਸੂਬੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਦ ਤੋਂ ਬਦਤਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਨਾਖਤ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਸਰੇ ਇਹ ਆਗੂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਘੱਟਾ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਹੀ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। —ਸੰਪਾਦਕ

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਖਤ

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ,

ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਖਤ ਨਾਮ ਅਤੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਅਗੇਤਰਾਂ ਅਤੇ ਪਛੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਸਚੇਤ ਗੁਰੇਜ਼ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਕੇ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾਂਗਾ। ਤੁਹਾਡੇ ਸੁਭਾਅ ਜਾਂ ਕਾਰਜ ਸ਼ੈਲੀ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ 'ਕਾਕਾ', 'ਸਰਦਾਰ ਜੀ', 'ਬੀਬੀ' ਅਤੇ 'ਸਾਹਿਬ' ਵਰਗੇ ਸੰਬੋਧਨ ਆਪਣੇ ਅਰਥ ਗੁਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ/ਵਾਲੀ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮਸ਼ਕ ਤੱਕ ਮਹਿਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਇਹ ਸੰਬੋਧਨ ਬੇਮਾਅਨੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਖਤ ਕੌਣ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਕਿਸ ਨੂੰ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਇਹ ਖਤ ਕੋਈ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ



ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ

ਫੋਨ: +91-97811-21873

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਹੋਈ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਨਿਖੇੜ ਕੇ ਕਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਇਸ ਮਿਹਨੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁਖਾਤਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਹੁਣ 'ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪੰਜਾਬੀ' ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਸਿੱਖ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਜੇ ਸੁਆਲ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਹਨ, ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵੀ ਕਾਇਮ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਹੋਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬੀ ਆਲਮ ਤੋਂ ਹੈ ਜੋ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ-ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੀ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਪਏ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਉਸ ਪਛਾਣ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਬੰਦੇ ਨੇ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਆਲਮ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਕਮਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੋ ਜਿਸ ਨਾਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖਤ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਾਮ ਖਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਸੰਬੋਧਨ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਖਤ ਲਿਖਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮੋਗਾ ਲਾਗੇ ਚਲਦੀ ਬੱਸ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਤਲ ਹੈ। ਮਕਤੂਲ ਦੀ ਮਾਂ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹਸਪਤਾਲ ਪਈ ਹੈ। ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ-ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਮਕਤੂਲ ਨਾਬਾਲਗ ਕੁੜੀ ਸੀ ਜੋ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਭਰਾ ਨਾਲ ਸਫ਼ਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਮਕਤੂਲ ਦੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਕਿਰਾਏ-ਬਕਾਏ ਪਿੱਛੇ ਕਹਾ-ਸੁਣੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਦੇ ਹੋਰ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮਾਂ-ਧੀ ਨਾਲ ਬਦਸਲੂਕੀ ਕੀਤੀ। ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਬੱਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਧੱਕਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਧੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਹਸਪਤਾਲ ਪੁੱਜੀ ਅਤੇ ਮਾਂ ਇਲਾਜ ਲਈ ਦਾਖ਼ਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਵਾਰਦਾਤ ਦਿਨ-ਦਿਹਾੜੇ ਹੋਈ। ਇਸ ਖਤ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਕਤਲ, ਇਰਾਦਾ ਕਤਲ ਅਤੇ ਛੇਤਛਾਤ ਪਿੱਛੇ ਕੰਮ

ਕਰਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਬ ਹੋਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਰਾਬਤਾ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਖਤ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਹਿੱਸਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ ਟਿੱਪਣੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਮਕਤੂਲ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਹੁਤ ਫ਼ਰਤੀ ਅਤੇ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਜ਼ੀਰਾਂ, ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਚਾਕਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪਲਟਣਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਕਾਰੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰੋਗੇ। ਤੁਹਾਡੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਗਵਾਹ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਵਰਗੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ 'ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨੀ' ਅਖ਼ਤਿਆਰੀ ਖਾਤੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋਗੇ। ਇਹ ਪਤਾ ਹੋਣ ਲਈ ਵੀ ਵਿਦਵਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਫ਼ਰਤੀ ਨਾਲ 'ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ' ਕਰੇਗੀ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੀ 'ਸੰਜੀਦਗੀ' ਬਾਬਤ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਖਤ ਲਿਖਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ? ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਪੁੱਛ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਜੇ ਮਕਤੂਲ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਹ 'ਮਿੱਟੀ ਫਰੋਲਣ' ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ? ਤੁਹਾਡਾ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਮਹਿਕਮਾ ਇਸ ਖਤ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਕਹਿ ਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੱਕ ਨਾ ਜਾਪੇ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਮਾਮਲੇ ਇਸੇ ਥਾਂ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਖਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇਕ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਜੋਂ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਕਤੂਲ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੋਣਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸੀ। ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਇਕ ਸ਼ਹਿਰੀ ਦਾ ਮਕਤੂਲ ਸ਼ਹਿਰੀ ਬਾਰੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਖਤ ਹੈ। ਸਿਆਸਤ ਵਾਲਾ ਦੂਜਾ ਪੱਖ ਇਸੇ ਪਛਾਣ ਨਾਲ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੋਣਾ ਸਿਆਸੀ ਪਛਾਣ ਹੈ, ਸੋ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਜੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਸਿਆਸੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਗੱਲਬਾਤ ਸਿਆਸੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਖਤ ਸਿਆਸੀ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਵਾਰਦਾਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਬੱਸ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਤਕ ਅਹਿਮ ਮਸਲੇ ਹਨ। ਤੁਹਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 'ਹਕੀਕੀ ਅਗਵਾਨ' ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਦ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਹਨ। ਉਹ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਦੂਜੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਭਾਵੇਂ ਤੁਹਾਡਾ ਮਚਲਾਪਣ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਕ ਸ਼ਹਿਰੀ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਬੁਨਿਆਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਤਾਂ ਪੁੱਛ ਲੈਣਾ ਵਾਜਿਬ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਫਰਜ਼ਦ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਇੰਨੀ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਰਾਜ਼ ਕੀ ਹੈ? ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਹਨ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਫਰਜ਼ਦ ਦੀਆਂ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੀ ਤੁਹਾਡਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਆਪਣੇ ਹੀ ਫਰਜ਼ਦ ਦੀਆਂ ਉਦਮੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠਾ ਸਾਬਤ

ਹੋਇਆ ਹੈ? ਹਰ ਕੰਮ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਵੇਂ ਖੂਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਖੂਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਤੁਹਾਡਾ ਭਤੀਜਾ ਭਾਵੇਂ ਵਕਤੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਖ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਤੁਹਾਡਾ ਫਰਜ਼ਦ ਤੁਹਾਡੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਾਂਹ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀ ਨੂੰਹ, ਜਵਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੂਰ-ਨੇੜਲੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵੇਲੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀਆਂ ਪਾਲਣ ਵਾਲੀ ਅਫ਼ਸਰਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਸੁਆਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਫਰਜ਼ਦ ਦੀਆਂ ਉਦਮੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਾਂਗ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮ ਵਿਚ ਬਣਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਜਾਂ ਇਸੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਗੱਡੇ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੱਡੇ ਮਸਲੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਹੀ-ਖਾਤੇ ਕਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਫਰੋਲੇਗਾ, ਪਰ ਇਸ ਖਤ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਅਹਿਮ ਹੈ।

ਤੁਸੀਂ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਇਨ੍ਹਾਂ

ਵਾਰਦਾਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਬੱਸ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਅਹਿਮ ਮਸਲੇ ਹਨ। ਤੁਹਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 'ਹਕੀਕੀ ਅਗਵਾਨ' ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਦ ਉੱਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਹਨ। ਉਹ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਦੂਜੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਭਾਵੇਂ ਤੁਹਾਡਾ ਮਚਲਾਪਣ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਕ ਸ਼ਹਿਰੀ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਬੁਨਿਆਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਤਾਂ ਪੁੱਛ ਲੈਣਾ ਵਾਜਿਬ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਫਰਜ਼ਦ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਇੰਨੀ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਰਾਜ਼ ਕੀ ਹੈ? ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਹਨ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਫਰਜ਼ਦ ਦੀਆਂ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੀ ਤੁਹਾਡਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਆਪਣੇ ਹੀ ਫਰਜ਼ਦ ਦੀਆਂ ਉਦਮੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠਾ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ?

ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰਜ਼ ਉੱਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਫਰਜ਼ਦ ਦਾ ਇਸ ਵਾਰਦਾਤ ਨਾਲ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਭਾਵੇਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਜਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇਣ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਪਰ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਾਲ ਹੀ ਮਸਲੇ ਦੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਣੀਆਂ ਹਨ। ਤੁਹਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਰੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਖੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਦਸੰਬਰ 2012 ਵਾਲੀ ਵਾਰਦਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਇੰਜ ਹੀ ਸੋਚਦੇ ਸੀ? ਜੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਇੰਨੀ ਹੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਸਟਿਸ ਵਰਮਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੋਧ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਬਹਿਸ ਤਾਂ ਬੇਮਾਅਨਾ ਹੋਈ। ਉਸ ਮੁਕੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤਾ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਲੋਕ ਸਮਾਜਕ ਸੋਚ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿਚ ਬਿਹਤਰੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਮੁਕੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਵੀ ਅਜੀਬ ਬੰਦਾ ਹੈ ਕਿ

ਬਲਾਤਕਾਰੀ-ਕਾਤਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹਰ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਔਰਤ ਵਿਰੋਧੀ ਸੋਚ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੀ ਭਾਈਵਾਲ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਫ਼ਿਲਮ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਦਲੀਲ ਬਰੀਕੀ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਇਸੇ ਗੁਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਸੌਖਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਪਾਬੰਦੀ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋ।

ਮੋਗੇ ਕਤਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਛਪਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਨਸ਼ਰ ਹੁੰਦੇ ਚੈਨਲਾਂ ਨੇ ਦੂਜੀ ਨਿਰਭੇ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਪਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ ਕਿ ਕਤਲ ਹੋਏ ਜੀਅ ਨੂੰ ਨਿਰਭੇ ਕਹਿ ਕੇ ਕੌਣ ਕਿਸ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਆਪਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਦੋਗਲੀ ਸਮਝ ਬਾਬਤ ਵੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਕਿ ਸਲੀਕੇ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੀ ਕੁੜੀ ਦਾ ਨਾਂ ਗੁਪਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮੋਗੇ ਵਾਲੀ ਬੀਬੀ ਦਾ ਨਾਂ ਨਸ਼ਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ

ਸੋਚ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਹਰ ਉੱਚ-ਨੀਚ, ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਅਤੇ ਵਧੀਕੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਮੋਗੇ ਵਿਚ ਕਤਲ ਹੋਈ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਨਿਰਭੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਤੰਦ ਤਾਂ ਮੁਕੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੁਕੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਇੰਡੀਆ'ਜ਼ ਡੋਟਰ' ਵਿਚ ਸਾਫ਼ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਲਾਤਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁੜੀ ਤੋਂ ਤਵੱਕੋ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਰਮਸ਼ਾਰ ਹੋ ਕੇ ਚੁੱਪ ਧਾਰ ਲਵੇ। ਮੁਕੇਸ਼ ਬਲਾਤਕਾਰ ਨੂੰ ਕੁੜੀ ਦੇ ਓਪਰੇ ਮਰਦ ਨਾਲ ਕੁਵੇਲੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕੇਸ਼ ਮਰਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮਾਜ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦਿਆਂ ਬਲਾਤਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੋਗੇ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮੁਕੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੋਚ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੰਸ਼ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇੱਥੇ ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੂੰਹਜ਼ੋਰ ਹੈ। ਜੇ ਮੁਕੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਕਾਰਨ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮੋਗੇ ਵਾਲੀ ਵਾਰਦਾਤ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਵੇਂ ਤੱਥ ਜੁੜ ਗਏ ਹਨ। ਨਾਬਾਲਗ ਕੁੜੀ ਦਿਨ-ਦਿਹਾੜੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਨਾਲ ਸਵਾਰੀਆਂ ਵਾਲੀ ਬੱਸ ਵਿਚ ਸਫ਼ਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਜੇ ਮੁਕੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਉੱਤੇ ਮਰਦ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਸਵਾਰ ਸੀ ਤਾਂ ਮੋਗੇ ਕਾਤਲਾਂ ਦੀ ਮੂੰਹਜ਼ੋਰੀ ਉੱਤੇ ਕੀ ਸਵਾਰ ਸੀ? ਮੁਕੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਹੋਰੀਂ ਤਾਂ ਤਵੱਕੋ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਹੋਈ ਵਧੀਕੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਮਾਰੀ ਕੁੜੀ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹੇਗੀ। ਮੋਗੇ ਤੁਹਾਡੇ ਫਰਜ਼ਦ ਦੀ ਬੱਸ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ ਇਹ ਮੂੰਹਜ਼ੋਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਚ ਜਾਣ ਦੀ ਤਵੱਕੋ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੇ ਸਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਵੀ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਤੁਹਾਡੇ ਫਰਜ਼ਦ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਉੱਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਤਾਰ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਆਵਾਜਾਈ ਦਾ ਹਰ ਨੇਮ ਤੋੜਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਉਂਜ ਇਸ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਇਕ ਵਾਰ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਬੀਬੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨਹੀਂ ਮੋੜਦਾ। ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਮਜ਼ਾਕ-ਮਜ਼ਾਕ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਫਰਜ਼ਦ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਦੀ ਮਾਰ ਵਿਚ ਆਇਆ ਬੰਦਾ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੇ ਗੁੱਸਾ ਮੰਨਿਓ, ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਫਰਜ਼ਦ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਸਾਂ ਨਾਲ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ 'ਬਾਦਲਾਂ' ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਲੇ ਦੇ ਛਿਲਕੇ ਤੋਂ ਤਿਲਕੇ ਦਾ ਅਤੇ 'ਬਾਦਲਾਂ' ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਹੇਠਾਂ ਆ ਕੇ ਮਰੇ ਦਾ ਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰੀਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਪੱਕਾ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਹੁਕਮ ਤਾਂ ਮੂੰਹ-ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਾਰਗਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਂਜ ਚਾਕਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਅੱਖ ਦਾ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 21 ਉੱਤੇ)

ਸਤਿਕਾਰ, ਤ੍ਰਿਸਕਾਰ ਤੇ ਗੁਨਾਹਗਾਰ

ਜੰਗਲ ਪਿਆ 'ਪਟਾਕਾ' ਸੁਣਦੇ ਦੋ ਜਣੇ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਉਹ ਦੌੜੇ ਨਹੀਂ,
ਦੌੜ ਪਏ ਦੋ ਹੋਰ ਜਣੇ।
ਜਿਹੜੇ ਦੌੜੇ ਸੀ, ਉਹ ਕੁੱਟੇ ਨਹੀਂ,
ਕੁੱਟੇ ਗਏ ਦੋ ਹੋਰ ਜਣੇ...।

ਇਸ 'ਬੁਝਾਰਤ' ਦੀਆਂ ਦੋ-ਚਾਰ ਸਤਰਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਹਨ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਥੇ ਇੰਨੀਆਂ ਕੁ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਦਰਦਨਾਕ ਵਾਕਿਆ ਬਾਬਤ ਇਹ ਲੇਖ ਲਿਖਣਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇੰਨੀਆਂ ਕੁ ਸਤਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ-ਜੁਲਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਬਦ-ਅਮਨੀ, ਬਦ-ਇੰਤਜ਼ਾਮੀ ਅਤੇ ਬੁਰਫ਼ਾਗਰਦੀ ਇਸ ਕਦਰ ਫੈਲ ਚੁੱਕੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਥੇ ਕਾਇਦਾ-ਕਾਨੂੰਨ ਗਾਇਬ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ 'ਜੰਗਲ' ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਆਏ ਦਿਨ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ 'ਪਟਾਕਾ' ਪਿਆ ਰਹਿਣਾ ਮੁਮਕਿਨ ਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ ਦੇਖੋ। ਜੇ ਕੁਝ ਉਥੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਨਾ ਆਖੀਏ ਤਾਂ ਹੋ ਕੀ?

ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਇਸ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਦਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ 239 ਵਰ੍ਹੇ ਇਕੋ ਫਲਸਫ਼ੇ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਕਿਰਤ ਕਰ ਧਰਮ ਦੀ ਹੱਥੁਹ ਦੇ ਕੈ ਭਲਾ ਮਨਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੇਕ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਘਾਤਤ ਘੜਨ ਦਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ। ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਰੂਪ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸੰਦੇਸ਼ ਲੈ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਗੁਰਮੁਖ ਬਣਨ ਦੇ ਰਾਹ ਤੁਰਨਾ ਸੀ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੇ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ 'ਇਕ ਓਕਾਰ' ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਉਤੇ ਮੱਥੇ ਰਗੜਨ ਵਾਲੀ ਭਟਕਣ ਬਿਰਤੀ ਤੋਂ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਵਰਜਿਆ,

ਦੁਬਿਧਾ ਨ ਪੜ੍ਹਉ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਹੋਰੁ ਨ ਪੂਜਉ
ਮਤੈ ਮਸਾਣਿ ਨ ਜਾਈ॥

ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਰਾਚਿ ਨ ਪਰ ਘਰ ਜਾਵਾ
ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਨਾਮਿ ਬੁਝਾਈ॥

(ਰਾਗ ਧਨਾਸਰੀ, ਅੰਗ 634)

ਜਿਹੜਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੇ

ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੜ੍ਹੀਆਂ-ਮਸਾਣਾਂ 'ਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਵਰਜਦਾ ਹੋਵੇ, ਨਾਲ ਹੀ 'ਇਕ ਦਰ' ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ 'ਪਰ ਘਰ' ਘੁੰਮਣ ਉਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਉਸੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਰੂਪ ਲੈ ਜਾਣ ਜਨੋਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਬਰਾਂ ਉਪਰ! ਅਜਿਹਾ ਅਨਰਥ ਹੋਣਾ ਭਲਾ 'ਪਟਾਕਾ ਪੈਣ' ਤੋਂ ਕੋਈ ਘੱਟ ਗੱਲ ਹੈ? ਹਾਂ ਜੀ, ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵਿਚਾਰਨ ਅਤੇ ਉਹਦੇ 'ਤੇ ਯਥਾ-ਸ਼ਕਤੀ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ 'ਪਟਾਕਾ' ਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਬੇ-ਆਬਾਦ ਕਬਰਾਂ ਤੇ ਮੜ੍ਹੀਆਂ-ਮਸਾਣਾਂ 'ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ (?) ਨੂੰ ਇਸ ਅਵੱਗਿਆ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਹੀਂ, ਕਬਰਾਂ-ਮਸਾਣਾਂ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਹੁਣ ਜ਼ਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਬੁਝਾਰਤ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਲਈਏ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਦਬ-ਅਦਾਬ ਅਤੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਕ ਦਮ ਉਲਟ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਜਨੋਰਿਆਂ ਦੇ ਮਨਮਤੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਹੋਣ ਦਾ ਪੂਰੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਚੌਲਾ ਪੈ ਗਿਆ। 'ਜੰਗਲ' ਵਿਚ ਇਸ ਅਵੱਗਿਆ ਭਰੇ ਪਟਾਕੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਜਣਿਆਂ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰ ਸੁਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੋ ਜਣੇ ਕਿਹੜੇ? ਪਹਿਲਾ ਤਾਂ ਹਲਕੇ ਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਜਿਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰੇ-ਕਰਾਵੇ। ਫਰਜ਼ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਕਿਤੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਕੋਈ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ, ਉਥੇ ਫੌਰਨ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਪੰਥਕ ਰਵਾਇਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਬਣਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਸੋਚੇ।

ਪਟਾਕਾ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਦੂਜਾ ਜਣਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਕੋਈ ਡੇਰੇਦਾਰ ਸੰਤ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼। ਪੰਥ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ ਕੇ, ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਡੇਰਿਆਂ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ 'ਪੁਰਾਤਨ' ਕਹਿ ਕੇ ਵਡਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਧ ਬਾਬੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਅਦਬ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਿਆਲ ਉਹੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਲਿਸ਼ਕਾਉਣ ਹਿੱਤ ਉਹ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਜਨੋਰਿਆਂ 'ਤੇ ਪਾਠ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਖਬਰ ਦਾ ਪਟਾਕਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਜਣਿਆਂ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰ ਸੁਣਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਹ ਪਟਾਕੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਨੂੰ ਦੌੜੇ ਨਹੀਂ। ਦੌੜਨਾ ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ, ਸਗੋਂ ਸੁਸਰੀ ਵਾਂਗ ਸੌਂ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਦੌੜ ਪਏ ਦੋ ਹੋਰ ਜਣੇ, ਭਾਵ ਸਤਿਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵਾਲੇ! ਸਤਿਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਉਥੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਤਸੀਹਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਾਂਗ ਜੋ ਡਾਂਗ ਵਰ੍ਹਾਈ, ਉਸ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਦੇਖ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਤ੍ਰਾਹ ਤ੍ਰਾਹ ਕਰ ਉਠੀ। ਸਤਿਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵਾਲਿਆਂ ਕੁੱਟਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਵੇਂ ਪੰਜ ਕੱਕਾਰੀ ਪਾਠੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਤ ਪੁੱਛੀ, ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜਾਤੀਵਾਦ ਦਾ ਰੰਗ ਵੀ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਗੁਰ-ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਟਣ ਦੀ ਇਹ ਵੀਡੀਓ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੇ ਕਤਲ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਇਕ ਪੰਡਿਤ ਦੀ ਕਹੀ ਗੱਲ ਯਾਦ ਆ ਗਈ। ਮੈਂ ਉਸ ਦਿਨ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਾਂ ਜਦੋਂ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਖਬਰ ਆਈ। ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਪੰਡਿਤ ਕਹਿੰਦਾ, "ਜਿਸ ਦਿਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਕਤਲ ਕੀਤੀ, ਮੈਨੂੰ ਭੋਰਾ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਉਂ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਹੀ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਆਏ ਹਮਲਾਵਰ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਸਲੂਕ ਹੀ ਕਰਦੇ ਆਏ ਹਨ, ਪਰ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦਾ ਕਤਲ ਮੈਨੂੰ ਜਮਾਂ ਹੀ ਅਚੰਭਿਤ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੋ ਰੱਬਾ! ਸਿੱਖ 'ਆਪਣਿਆਂ' ਨੂੰ ਵੀ ਇੰਨੀ ਹੀ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੇ ਨੇ?"

ਛੱਲੀਆਂ ਵਾਂਗ ਕੁੱਟੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪਾਠੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਭਰਾਵਾਂ ਮੋਹਰੇ ਘਿਗਿਆ ਕੇ ਮੁਆਫੀਆਂ ਮੰਗਦਿਆਂ, ਹਾੜ੍ਹੇ ਕੱਢਦਿਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਕੋਈ ਸਤਿਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਅੱਗਿਉਂ ਸਫ਼ਾਈਆਂ ਦਿੰਦੇ ਕਹੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਕਿ 'ਲਾੜੇ' ਕੇ ਭੂਤ ਬਾੜੇ' ਸੇ ਨਹੀਂ

ਮਾਨਤੇ'। ਜਿੰਨੇ ਮੂੰਹ ਉਨੀਆਂ ਗੱਲਾਂ! ਸੋਸ਼ਲ ਸਾਈਟਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਮਸਲੇ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦਿੱਤੇ। ਬਹੁਤੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਪਾਠੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੀ ਆਈਆਂ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਾਰੇ ਵਰਤਾਰੇ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੁਨਾਹਗਾਰ 'ਹੋਰ ਲੋਕ' ਹਨ, ਪਰ ਗਰੀਬ-ਮਾਰ ਵਿਚਾਰੇ ਪਾਠੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋ ਗਈ। ਇਕ-ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਲੇਸ਼ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਫੜਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ, ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਸੰਨ ਸੰਤਾਲੀ ਦੇ ਰਾਜ-ਰੌਲੇ ਮੌਕੇ ਬਣੀਆਂ 'ਅਮਨ ਕਮੇਟੀਆਂ' ਵਾਂਗ ਹੁਣ ਸਤਿਕਾਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਨੋਬਤ ਹੀ ਕਿਉਂ ਆਈ? ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਹਰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਵਿੱਤਰ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੀ ਅਸੀਂ ਇੰਨੇ ਗਏ-ਗੁਜ਼ਰੇ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਉਥੇ ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ, ਸ਼ਹਿਰ-ਸ਼ਹਿਰ ਸਤਿਕਾਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਪੈ ਗਈਆਂ। ਕੀ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀ, ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਇਸ਼ਟ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਕਲਾਸਾਂ ਲਾਇਆ ਕਰਨਗੇ?

ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਸਤਿ, ਸਹਿਜ, ਸਾਦਗੀ ਤੇ ਸਬਰ-ਸੰਤੋਖ ਨੂੰ ਛੱਡ ਚੁੱਕੇ ਭੁੱਲੇ-ਭਟਕਿਆਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਸੇਧ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਮਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਜਿੱਥੇ ਸਿਰਫ 'ਪਾਠ' ਹੀ ਹੋਣਗੇ (ਉਹ ਵੀ ਕਬਰਾਂ-ਮਾੜੀਆਂ ਉਤੇ), ਉਥੇ ਫਿਰ ਪਟਾਕੇ ਪੈਂਦੇ ਹੀ ਰਹਿਣਗੇ। ਜਿੰਮੇ ਲੋਗੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਤਿਕਾਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਹੀ ਬਣਨਗੀਆਂ। ਪਟਾਕੇ ਪੈਂਦੇ ਸੁਣੇਗਾ ਕੋਈ ਹੋਰ, ਦੌੜੇਗਾ ਕੋਈ ਹੋਰ, ਕੁੱਟ ਖਾਏਗਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਤੇ ਰੋਇਆ ਕਰੇਗਾ ਕੋਈ ਹੋਰ। ਸਤਿਕਾਰ, ਤ੍ਰਿਸਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਬਣ ਕੇ ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਤੱਤ-ਸਾਰ ਤੋਂ ਲਾਭੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹਾਂਗੇ।

ਅੰਤਿਕਾ: ਸੰਨ 2002 ਵਿਚ ਰਾਹੋਂ ਲਾਗੇ



ਲਿਖਤਮ



ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਫੋਨ: 408-915-1268

ਦੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚੋਂ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਪਾਠੀ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਆਈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਾਠੀਆਂ ਵਲੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਦੂਰੋਂ-ਪਾਰੋਂ ਪਾਠੀ ਲਿਆ ਕੇ ਜਨੋਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੜ੍ਹੀਆਂ ਉਤੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕੀਤਾ। ਬਾ-ਹੈਸੀਅਤ ਮੈਂਬਰ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਰਾਹੋਂ, ਭਾਈ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਰਟਾ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਪਾਠੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ। ਅਤਬ ਜਿਹੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਉਹ ਨੌਜਵਾਨ ਪਾਠੀ ਉਘਾ ਦੀਆਂ ਪਤਾਲ ਮਾਰੀ ਗਿਆ... ਫਲਾਣਾ ਪਾਠੀ ਵੀ ਇਥੇ ਪਾਠ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ... ਫਿਰਕੇ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਸੀ... ਵਗੈਰਾ ਵਗੈਰਾ। ਆਖਰ ਸ. ਭਾਰਟਾ ਦੇ ਸਮਝਾਉਣ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਮੁਆਫੀਨਾਮਾ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਫੜਾ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਪਾਠੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੇਰੇ ਇਕ ਦੋਸਤ ਕੋਲ ਡੀਗ ਮਾਰੀ, "ਮੈਂ ਤਾਂ ਲੱਗਾ ਸੀ ਤੇਰੇ ਜਥੇਦਾਰ ਮਿੱਤਰ ਦੇ ਦੇ ਕੁ ਘੁੰਮਨ ਸੁੱਟਣ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪੇ ਈ ਮੈਥੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗ ਕੇ ਜਾਨ ਛੁਡਾਈ।"

ਫੂਲ ਕੀ ਪੱਤੀ ਸੇ ਕਟ ਸਕਤਾ ਹੈ
ਹੀਰੇ ਕਾ ਜਿਗਰ
ਮਰਦੇ-ਨਾਦਾਨ ਪਰ
ਕਲਾਮੇ-ਨਾਜੁਕ ਬੇ-ਅਸਰ!

ਨਹੀਓਂ ਮੁੱਕਦੀ ਮੁਕਾਇਆਂ ਦਿਲਗੀਰੀ

ਜੰਮਣ ਭੋਇ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਆਲ੍ਹਣਾ ਮੈਂ ਛੱਡਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਵਿਧਵਾ ਮਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਨੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪਰਦੇਸ਼ ਤੁਰ ਜਾਵਾਂ। ਮੈਂ ਮਾਂ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਪੁੱਤਰ ਸਾਂ। ਨੌਂ ਕਿੱਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ, ਚੰਗਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਦਾ ਵੱਧ ਫਿਕਰ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਤਾਇਆ ਬਾਣੇਦਾਰ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਪਿਉ ਨਾਲ ਉਹਦਾ ਕਿੱਲੇ ਦਾ ਝਗੜਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਮੰਗਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਕੇ ਪਰ੍ਹਾਂ ਕਰੋ, ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਵਾਸਤੇ ਬੇਬੇਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਪਰ ਜੱਟ ਦੀ ਹਿੰਡ ਬੁਰੀ! ਇਹ ਵੱਟ ਜਿੰਨੀ ਥਾਂ ਬਦਲੇ ਪੂਰੇ ਕਿੱਲੇ ਦੇ ਪੈਸੇ ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਵਿਚ ਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਿਉ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਸੱਚਾ ਸੀ, ਪਰ ਕਲਯੋਗ ਵਿਚ ਸੱਚਾਈ ਕਿਥੇ ਟਿਕਦੀ ਹੈ ਭਲਾ! ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਹਾਦਸਾ ਅਚਾਨਕ ਹੋਇਆ, ਜਾਂ ਤਾਏ ਦੀ ਕਿਸੇ ਚਾਲ ਨਾਲ; ਮੇਰਾ ਪਿਉ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਤਾਏ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪਿਉ ਦੀ ਮੌਤ ਪਿਛੋਂ ਮੁੱਛਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤਾਅ ਦੇ ਲਿਆ, ਤੇ ਸਾਡਾ ਕਿੱਲਾ ਦੱਬ ਲਿਆ। ਪਿਉ ਮੈਨੂੰ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਨੂੰ ਹੀ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਧਵਾ ਮਾਂ ਨੇ ਮਸਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬਚਾ-ਬਚਾ ਕੇ ਪਾਲਿਆ, ਡਰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਤਾਇਆ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਨਾ ਮਾਰ ਦੇਵੇ। ਚੜ੍ਹਦੀ ਉਮਰੇ ਹੀ ਮਾਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਦੀਪ ਦਾ ਇਕ ਭਰਾ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਡੇ ਪੇਪਰ ਭਰ ਦਿੱਤੇ। ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਵੱਧ ਕਾਹਲੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਅਮਰੀਕਾ ਚਲਿਆ ਜਾਵਾਂ।

ਥੇਰ! ਸਮਾਂ ਲੰਘਦਾ ਗਿਆ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੋ ਪੁੱਤ ਤੇ ਇਕ ਧੀ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ੀ। ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਵਜੋਂ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਦਿਹਾੜੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਨ ਕਰ ਆਇਆ। ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਵਧਦਾ-ਫੁੱਲਦਾ ਦੇਖ ਤਾਏ ਦੀ ਹਿੱਕ 'ਤੇ ਸੱਪ ਲੈਣ ਲੱਗੇ। ਮਾਂ ਜਦੋਂ ਪੋਤਿਆਂ ਨਾਲ ਕਲੋਲਾਂ ਕਰਦੀ, ਉਹਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰੰਡੇਪਾ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ।

ਤਾਏ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਭਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ

ਬਖਸ਼ਿਆ, ਫਿਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ ਕਦੋਂ ਬਖਸ਼ਦਾ! ਤਾਏ ਦੀਆਂ ਕਾਲੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਬਦਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਰੈਂਕ ਦੀ ਹੋਰ ਤਰੱਕੀ ਮਿਲ ਗਈ। ਉਹ ਅਜੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਹੀ ਮਨਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਣਾ ਵਰਤ ਗਿਆ। ਅਣ-ਗਿਣਤ ਗੋਲੀਆਂ ਉਹਦੀ ਛਾਤੀ ਪਾਰ ਕਰ ਗਈਆਂ। ਰੱਬ ਦੇ ਘਰੋਂ ਤਾਏ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲ ਗਈ। ਪਿਉ ਵੀ ਮੁੱਕਿਆ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਤਾਇਆ ਵੀ ਮੁੱਕ ਗਿਆ, ਪਰ ਖੇਤ ਉਥੇ ਦੇ ਉਥੇ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਮੈਨੂੰ ਫੜੇਗੀ ਤੇ ਕਤਲ ਦਾ ਕੇਸ ਪਾ ਕੇ ਅੰਦਰ ਕਰੇਗੀ, ਪਰ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਸਿੰਘਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਚਾ ਲਿਆ। ਮੇਰੀ ਤਾਈ ਨੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਬੇਕਸੂਰ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਤਾਈ ਦੇ ਪੈਰ ਫੜ ਲਏ ਤੇ ਸਾਡੀ ਟੁੱਟੀ ਗੰਢੀ ਗਈ।

ਤਾਏ ਦੇ ਕੋਈ ਪੁੱਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਦੋ ਧੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਅਜੇ ਵਿਆਹੁਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਨ। ਹੁਣ ਤਾਏ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਫਿਕਰ ਮੇਰਾ ਫਿਕਰ ਸੀ। ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਮਰਿਆ ਤਾਇਆ ਧੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹਾਂ ਵਿਚ ਅੜਿੱਕਾ ਬਣ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਮੁੰਡਾ ਦੇਖਣ ਜਾਂਦੇ, ਤਾਏ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਤਾਂ ਛਿੜਦਾ ਹੀ, ਅਗਲਾ ਅੱਗਿਉਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਤਾਏ ਨੇ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੰਵਾਰਿਆ, ਹੁਣ ਮਰ ਕੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੰਵਰਨ ਦੇ ਰਿਹਾ। ਅਖੀਰ ਦੋਵੇਂ ਭੈਣਾਂ ਮਾਝੇ ਵਿਚ ਵਿਆਹੀਆਂ।

ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਪਿਛੋਂ ਤਾਈ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਹਰੀ ਸਿਆ! ਪੁੱਤ ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਰੋਟੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ, ਸਾਡੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੁਣ ਤੈਂ ਵਾਹੁਣੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।" ਮੈਂ ਵੀ ਤਾਈ ਨੂੰ ਮਾਂ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਕੀ ਉਹ ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ? ਜੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰੋਟੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਭਰਾ ਦਾ ਵੈਰੀ ਭਰਾ ਕਿਉਂ? ਜ਼ਮੀਨ ਉਥੇ ਦੀ ਉਥੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਮਾਬੰਦੀ 'ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਦਲਦੇ ਹਨ!

ਦੀਪ ਦੇ ਭਰਾ ਵੱਲੋਂ ਭਰੇ ਪੇਪਰ ਨਿਕਲ

ਆਏ। ਮਾਂ ਨੂੰ ਚਾਅ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ, ਪਰ ਤਾਈ ਰੋਣੋਂ ਨਾ ਹਟੇ। ਮੈਂ ਬਿਲਕੁਲ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇਥੇ ਆਉਣ ਲਈ, ਪਰ ਮਾਂ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਘਰੋਂ ਕੱਢਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਮਾਂ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਬਚਾ ਕੇ ਸੁੱਖ ਦਾ ਸਾਹ ਲਿਆ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਦੇ ਕੇ ਘਰੋਂ ਬੇਘਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੇ ਬੂਹੇ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਸੁਭਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਸੀ। ਉਹ ਗੱਲ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ, "ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਸੱਦਿਆ ਹੈ।" ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਵੀਰ ਜੀ! ਮੈਂ ਕੋਈ ਨੰਗ-ਮਲੰਗ ਨਹੀਂ, ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਸਾਂਭ ਤੇ ਮੈਂ ਚੱਲਿਆਂ, ਮੁੜ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਮਿਹਨਾ ਨਾ ਮਾਰੀ।" ਉਸ ਦੀ ਅਕਲ ਟਿਕਾਣੇ ਆ ਗਈ, ਮੁੜ ਕੇ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲਿਆ।

ਅਸੀਂ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਰਹਿ ਕੇ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਜੀਅ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਮੈਂ ਰਹਿੰਦਾ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੇਰੀ ਸੁਰਤ ਚੌਢੀ ਘੰਟੇ ਪਿੰਡ ਹੁੰਦੀ। ਮੈਂ ਦੋ ਪਾਸੇ ਫਸ ਗਿਆ। ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪਰਦੇਸੀ ਵਸਣਾ, ਤੇ ਮਾਵਾਂ ਲਈ ਤੜਫਣਾ। ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਪਿਛੋਂ ਪਿੰਡ ਗਿਆ। ਮਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੂਰ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਪਰਦੇਸੀ ਵੱਸਣਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਛੋੜੇ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਤਾਂ ਮੈਂ ਭੁੱਜਿਆ ਸੀ, ਮਾਂ ਨਹੀਂ। ਮਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਦੇਖ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ।

ਬੱਚੇ ਜਵਾਨ ਹੋ ਗਏ। ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੇ ਕਮਰੇ ਤੰਗ ਲੱਗਣ ਲਗੇ ਤਾਂ ਪੰਜ ਬੈਂਡ ਰੂਮ ਵਾਲਾ ਘਰ ਖਰੀਦ ਲਿਆ। ਜਿੰਨਾ ਕਮਾਉਣਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਖਰਚਾ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਮੰਗਾ ਲੈਣਾ। ਬੱਸ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਬੱਚੇ ਵਿਆਹੋ ਜਾਣ, ਤੇ ਆਪਣਾ ਘਰ ਸੰਭਾਲਣ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਪਿੰਡ ਮਾਂ ਕੋਲ ਚਲੇ ਜਾਈਏ। ਵੱਡੇ ਪੁੱਤ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਪਿੰਡ ਗਏ। ਤਕੜੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਆਏ। ਦਾਜ ਵਿਚ ਕਾਰਾਂ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਗਰੀਬ ਘਰ ਦੀ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ

ਸਟਾਫ ਨਰਸ ਨਾਲ ਪੁੱਤ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੋਈ ਦਾਜ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਤੇ ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਨੂੰਹ ਰਾਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਗਈ। ਟੈਸਟ ਪਾਸ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਟਾਫ ਨਰਸ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਗਈ।

ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਜੀਅ ਸੋਚਦੇ, ਹੁਣ ਗਲ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਲੀ ਲਹਿ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਸੁੱਖ ਦਾ ਸਾਹ ਆਵੇਗਾ, ਪਰ ਨਹੀਂ! ਮਸਾਂ ਦੋ ਸਾਲ ਲੰਘੇ, ਪੁੱਤ ਤੇ ਨੂੰਹ ਕਹਿੰਦੇ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਵੱਖ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। "ਪਰ ਕਿਉਂ?" ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ। ਕਹਿੰਦੇ, ਸਾਡਾ ਇੰਨੇ ਜੀਆਂ ਵਿਚ ਦਮ ਘੁੱਟਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕੋਈ ਪਰਾਈਵੇਸੀ ਨਹੀਂ। ਪੁੱਤ ਤੇ ਨੂੰਹ ਅੱਡ ਹੋ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਚਾਰ ਦਿਨ ਰੋ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਏ। ਫਿਰ ਸਾਡੀ ਆਸ ਦਾ ਦੀਵਾ ਜਗਦਾ ਰਿਹਾ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤ ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ। ਉਹ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰ ਕੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਆਪਣਾ ਚੈਕ ਆਪਣੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਕਾਕਾ ਜੀ! ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਵੱਲ ਦੇਖ। ਕਦੋਂ ਦਾ ਮੈਂ ਹਨੇਰ ਢੋਈ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਤੂੰ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਾਲ ਦੀਵਾ ਜਗ੍ਹਾ।" ਪੁੱਤ ਕਹਿੰਦਾ, "ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਮਸੀਂ ਸਰਦਾ।" ਉਹ ਦਿਨ-ਦਿਹਾੜੇ ਮੁੱਕਰ ਗਿਆ ਤੇ ਹਰੀ ਸਿਉਂ ਫਿਰ ਲੱਗਿਆ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਗੱਲ ਤੋਰੀ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦਾ, "ਮੈਂ ਆਪੇ ਕਰਵਾ ਲਊਂ।" ਫਿਰ ਉਹਨੇ ਸੱਚੀ ਵਿਆਹ ਆਪੇ ਕਰਵਾ ਲਿਆ, ਫਿਜ਼ੀ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਤੇ ਵੱਖ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਮਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੋਹਫਿਆਂ' ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਈ।

ਦੀਪ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਵੇਚੀਏ ਤੇ ਪਿੰਡ ਤੁਰ ਜਾਈਏ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ, ਬੱਚੇ ਛੱਡ ਕੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ, ਜਿਵੇਂ ਬੱਚੇ ਉਸ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਹੋਣ। ਉਹ ਨਾ ਮੰਨੀ। ਬੱਸ ਹੁਣ ਧੀ ਦੇ ਹੱਥ ਪੀਲੇ ਕਰਨੇ ਸਨ। ਧੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨੂੰ ਵਿਆਹ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ, "ਤੁਸੀਂ ਜਿਥੇ ਕਰੋਗੇ, ਮੈਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ।" ਫਿਰ



ਮੂੰਹ ਆਈ ਬਾਤ

ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਬੋਪਾਰਾਏਕਲਾਂ
ਫੋਨ: 916-273-2856
www.boparasudhar.com

ਟਿਕਟਾਂ ਲਈਆਂ ਇੰਡੀਆ ਦੀਆਂ। ਦੋਹਾਂ ਪੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਉਤਾਹ ਕਰ ਗਏ। ਦੋ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਇਕੱਲੀ ਭੈਣ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਚਲੀ ਗਈ। ਮੁੰਡਾ ਲੱਭਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਡਰੀਏ ਕਿ ਜੇ ਚੰਗੇ ਤਕੜੇ ਘਰ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਇਆ ਤੇ ਮੁੰਡਾ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾ ਰਿਹਾ, ਤਾਂ ਕੀ ਕਰਾਂਗੇ! ਜੇ ਗਰੀਬ ਘਰ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਲੱਭਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਲੈ ਕੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਨਾ ਛੱਡ ਜਾਵੇ। ਫਿਰ ਸਾਡੀ ਤਾਈ ਨੇ ਹੀ ਆਪਣੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਵਿਚ ਦੱਸ ਪਾਈ। ਉਥੇ ਗੱਲ ਬਣ ਗਈ। ਵਧੀਆ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ। ਧੀ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਆਪਣੀ ਘਰਵਾਲੀ ਸਮੇਤ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਸਾਡੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਮੱਲ੍ਹਮ ਲੱਗ ਗਈ। ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਹੀ ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਚ ਜਵਾਈ ਆ ਗਿਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਘਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਤੋਂ ਜਾਣੂੰ ਕਰਵਾਇਆ। ਖੈਰ, ਉਹ ਸਮਝ ਗਿਆ। ਧੀ ਤੇ ਜਵਾਈ ਵਧੀਆ ਜੋੜਾ 'ਤੇ ਲੱਗ ਗਏ। ਪੁੱਤ ਤਾਂ ਬਾਗੀ ਹੋ ਕੇ ਘਰ ਛੱਡ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਮੈਂ ਧੀ ਤੇ ਜਵਾਈ ਨੂੰ ਘਰ ਗਿਫ਼ਟ ਵਿਚ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਗਲੋਂ ਪੰਜਾਲੀ ਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਏ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਮਾਂ ਅਤੇ ਤਾਈ ਕੋਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ ਰਹਿਣਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਬੰਦਾ ਆਪਣੀ ਅਕਲ ਮੁਤਾਬਕ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸੋਚਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਹੁੰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਨੇਪਾਲ: ਭੂਚਾਲ ਕਾਰਨ 80 ਲੱਖ ਲੋਕ ਹੋਏ ਘਰੇਂ ਬੇਘਰ

ਕਾਠਮੰਡੂ: ਨੇਪਾਲ ਵਿਚ ਆਇਆ ਭਿਆਨਕ ਭੂਚਾਲ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਦਰਦਨਾਕ ਤੇ ਕਦੇ ਨਾ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ਜ਼ਖਮ ਦੇ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਵੀ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਜ਼ਖਮਾਂ ਦੀ ਚੀਸ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ।

ਨੇਪਾਲ ਵਿਚ ਭੂਚਾਲ ਨਾਲ 80 ਲੱਖ ਲੋਕ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਲੱਖ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਘਰ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਭੂਚਾਲ ਨਾਲ ਨੇਪਾਲ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਸਾਲ 1934 ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਭੂਚਾਲ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਦੁੱਗਣਾ ਹੈ। ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਗੋਰਖਾ ਤੇ ਸਿੰਧੂਪਾਲਚੌਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ 90 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਕਾਨ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਏਜੰਸੀ ਓ.ਸੀ.ਐਚ.ਏ. (ਆਫਿਸ ਫਾਰ ਦਿ ਕੋਆਰਡੀਨੇਸ਼ਨ ਆਫ ਹਿਊਮਨੀਟੇਰੀਅਨ ਅਫੇਏਰਜ਼) ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭੂਚਾਲ ਨਾਲ 1,60,786 ਘਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਬਾਹ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਦੋਂਕਿ 1,43,642 ਮਕਾਨਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ



90 ਫੀਸਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਤਬਾਹ

ਕਾਠਮੰਡੂ: ਨੇਪਾਲ ਵਿਚ ਆਏ ਭੂਚਾਲ ਕਾਰਨ ਕਾਠਮੰਡੂ, ਲਲਿਤਪੁਰ ਤੇ ਭਗਤਪੁਰ ਦੀਆਂ 90 ਫੀਸਦੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਵਿਰਾਸਤਾਂ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ 10 ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਕਾਠਮੰਡੂ ਦਾ ਬਸੰਤਪੁਰ ਦਰਬਾਰ ਤੇ ਨੌਂ ਮੰਜ਼ਿਲਾ ਧਰਾਹਰਾ ਟਾਵਰ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਪਸ਼ੂਪਤੀਨਾਥ ਮੰਦਿਰ ਦਾ ਪਰਿਸਰ ਤੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਕਈ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੱਜਾ ਹੈ। ਕਾਠਮੰਡੂ, ਲਲਿਤਪੁਰ ਤੇ ਭਗਤਪੁਰ ਵਿਚ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਾਰਕ, ਮੰਦਿਰ ਤੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਥਾਨ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਗਏ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੱਜਾ ਹੈ।

ਅਜੇ ਵੀ ਦੱਬੀਆਂ ਪਈਆਂ ਨੇ ਸੈਂਕੜੇ ਲਾਸ਼ਾਂ

ਭੂਚਾਲ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਅਜੇ ਵੀ ਸੈਂਕੜੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਮਲਬੇ ਹੇਠਾਂ ਦੱਬੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਅਜੇ ਕਈ ਦਿਨ ਹੋਰ ਲੱਗ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਅਟਕਲਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਿੰਧੂਪਾਲਚੌਕ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ 1600 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਾਠਮੰਡੂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਬਾਹਰੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ 1100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੌਤਾਂ, ਨੇਵਾਕੋਟ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਲਗਪਗ 800, ਗੋਰਖਾ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ 630 ਤੇ ਧਾਦਿੰਗ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ 490 ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮਲਬੇ ਹੇਠਾਂ ਰਾਹਤ ਟੀਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੱਢੀਆਂ ਸੈਂਕੜੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਬੇਪਛਾਣ ਪਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹਿਕ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕਰੋੜਪਤੀ ਬਣ ਗਏ ਰੋੜਪਤੀ

ਭੂਚਾਲ ਨੇ ਸਕਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਪੁੱਠਾ ਗੇੜਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੁਝ ਪਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਚਕਾਚੌਂਧ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਊਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਕਰੋੜਪਤੀ ਤੋਂ ਰੋੜਪਤੀ ਬਣ ਕੇ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਆ ਗਏ। ਭੂਚਾਲ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੋਟਲਾਂ, ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ, ਬਹੁਮੰਜ਼ਿਲਾ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਉਥੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਰੈਣ ਬਸੇਰਿਆਂ ਤੇ ਕਈ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

ਬੋੜਾ ਘੱਟ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਤਬਾਹ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਕਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪੰਜ ਲੱਖ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ 25 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਆਏ 7.9 ਤੀਬਰਤਾ ਵਾਲੇ ਭੂਚਾਲ ਨੇ ਨੇਪਾਲ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਭੂਚਾਲ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਕਾਠਮੰਡੂ ਤੋਂ 80 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਸੀ। ਇਸ ਭੂਚਾਲ ਕਰਕੇ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 7500 ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਤਕਰੀਬਨ 14 ਹਜ਼ਾਰ 123 ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਹਨ।

ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿੰਧੂਪਾਲਚੌਕ ਵਿਚ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 2000 ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਗੋਰਖਾ ਵਿਚ ਸੈਂਕੜੇ ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਨੇਪਾਲ ਵਿਚ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ 41.5 ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 1934 ਵਿਚ ਵੀ ਨੇਪਾਲ ਵਿਚ ਭਿਆਨਕ ਭੂਚਾਲ ਆਇਆ ਸੀ

ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਭੂਚਾਲ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਈ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਣੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕ ਨੇਪਾਲ ਵਿਚ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਜੁਟੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਭੂਚਾਲ ਤੋਂ ਨੌਂ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਔਰਤ ਤੇ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਲਬੇ ਹੇਠਾਂ ਜਿਊਂਦੇ ਕੱਢਿਆ। ਰਾਹਤ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਨਵਾਕੋਟ ਦੇ ਕਿਸਤਾਂਗ ਪਿੰਡ ਵਿਚ 168 ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ 105 ਸਾਲਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੂੰ ਮਲਬੇ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਜੋ ਬਿਲਕੁਲ ਤੰਦਰੁਸਤ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਹਤ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਇਸ ਆਫ਼ਤ ਤੋਂ 22 ਘੰਟੇ ਪਿੱਛੋਂ ਇਕ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਕੱਢਿਆ ਸੀ। ਭੂਚਾਲ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ 7300 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਉਥੇ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਹੋਈਆਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਤੇ ਵਪਾਰਕ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਕੱਢਣ ਦਾ ਕੰਮ ਅਜੇ ਕਈ ਦਿਨ ਹੋਰ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ।



ਗਾਇਕ ਵਿੱਕੀ ਮੋਰੀਵਾਲੀਆ (91-98152-29150) ਦੀ ਡੀ ਵੀ ਡੀ 'ਸੁਪਨਾ ਕਾਂਸ਼ੀ ਵਾਲੇ ਦਾ' ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਭਾ ਵਿਖੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੰਦ ਲਾਲ, ਮੁਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪਰਮਜੀਤ ਲਾਲ, ਕੈਸ਼ੀਅਰ ਭੋਲਾ ਕਲੇਰ, ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨੋਹਰ ਕਲੇਰ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਏ, ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਸਲੂਂ, ਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੁੰਬੀ, ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ (ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ), ਰਾਗੀ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨਾਗਪੁਰੀ, ਮੋਹਿੰਦਰ ਰਾਮ (ਟਰੱਸਟ ਮੈਂਬਰ), ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ।

PRE-MED COURSES AT
MANIPAL UNIVERSITY,
INDIA

MD PROGRAM AT
AMERICAN UNIVERSITY
OF ANTIGUA

American University of Antigua (AUA) College of Medicine, a division of Manipal Global Education Services, is proud to announce an articulation agreement with Manipal University!



Manipal University is offering a 3-year BSc in Biosciences at Manipal University in Manipal, India. Through this agreement with AUA College of Medicine, students who satisfactorily complete the first two years of the Manipal BSc degree will be automatically accepted into AUA's MD program.

Send in your application for the August 2015 class today!

For more information, please visit:

www.ManipalBScToMD.org



ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਤਿੰਨ ਔਰਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ 117 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜੇਗੀ 'ਟੀਮ ਇਨਸਾਫ'

ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਬਰ ਜਨਾਹ

ਬਠਿੰਡਾ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਤਿੰਨ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਫੋਤਛਾਤ ਤੇ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਤੇ ਫੋਤਛਾਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਹੁਣ ਔਰਬਿਟ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਬੱਸ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ ਫੋਤਛਾਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਸਾਫ਼ ਬਚ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚੋਂ 60 ਫੀਸਦੀ ਮੁਲਜ਼ਮ ਬਰੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੰਘੇ ਚਾਰ ਵਰ੍ਹਿਆਂ (ਜਨਵਰੀ 2011 ਤੋਂ ਦਸੰਬਰ 2014 ਤੱਕ) ਦੌਰਾਨ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਤੇ ਫੋਤਛਾਤ ਦੇ 4548 ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਨਹ



ਮਹੀਨੇ 94 ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਤੇ ਫੋਤਛਾਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਤੱਥ ਹਨ ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਮਾਮਲੇ ਪੁਲਿਸ ਤੱਕ ਪੁੱਜਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਾਲ 2013 ਵਿਚ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਤੇ ਫੋਤਛਾਤ ਦੇ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਏ। ਸਾਲ 2012 ਵਿਚ 1051, 2011 ਵਿਚ 792 ਤੇ 2014 ਵਿਚ 705 ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਏ ਹਨ। ਦਸੰਬਰ 2014 ਵਿਚ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਇਕ ਸਕੂਲ ਬੱਸ ਵਿਚ ਬੱਚੀ ਨਾਲ ਬੱਸ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਫੋਤਛਾਤ ਕੀਤੀ। ਜਨਵਰੀ 2013 ਵਿਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਿਚ ਇਕ ਬੱਸ ਵਿਚ 29 ਸਾਲਾ ਮੁਟਿਆਰ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਸਾਲ ਹੁਣ ਔਰਬਿਟ ਕਾਂਡ ਵਾਪਰ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੂਬਾ ਸਕੱਤਰ ਹਰਦੇਵ ਅਰਸੀ ਨੇ ਮੋਗਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਦੱਸਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ ਇਸ ਕਾਂਡ ਨੇ ਬਦਨਾਮੀ

ਦਾ ਦਾਗ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਾਲ 2014 ਦੌਰਾਨ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀਆਂ ਨਾਲ ਫੋਤਛਾਤ ਦੇ 145 ਕੇਸ ਤੇ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਦੇ 385 ਕੇਸ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਸਾਲ 2013 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਫੋਤਛਾਤ ਦੇ 1045 ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ 1132 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ 30 ਫੀਸਦੀ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਨਵੇਂ ਗੈਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਬਠਿੰਡਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹੋਈ ਗੈਰਵਾਰ ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਾਲ 2013 ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂਤੀ ਕਾਂਡ

ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ ਤੇ ਸਾਲ 2014 ਵਿਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੁਕਤਸਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਗੰਧਤ ਵਿਚ 15 ਸਾਲਾ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਾਲ 2012 ਵਿਚ ਫੋਤਛਾਤ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ 26.7 ਫੀਸਦੀ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਹੀ ਜਦਕਿ ਸਾਲ 2011 ਵਿਚ 33.2 ਫੀਸਦੀ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਾਬਕਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਟਾਰਨੀ ਛਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੋਤਛਾਤ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਰ ਕੇ ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਧਾਰਾ 354 ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਸਖ਼ਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਜੁਰਮ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦਰ ਵਧ ਜਾਣੀ ਹੈ।

ਲੁਧਿਆਣਾ (ਬਿਊਰੋ): ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਬਦਲ ਬਣਕੇ 'ਟੀਮ ਇਨਸਾਫ' ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏਗੀ। ਜਿਸਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਟੀਮ ਇਨਸਾਫ ਨੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। 2017 ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਟੀਮ ਇਨਸਾਫ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ 117 ਸੀਟਾਂ ਉੱਤੇ ਚੋਣ ਲੜੇਗੀ। ਇੰਨਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਟੀਮ ਇਨਸਾਫ ਨਿਗਮ, ਪੰਚਾਇਤ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰੇਗੀ ਤੇ ਇਸ ਟੀਮ ਇਨਸਾਫ ਦਾ ਇਕ ਹੀ ਨਾਅਰਾ 'ਮਾਫੀਆ ਤੇ ਕ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਮੁਕਤ ਪੰਜਾਬ' ਹੋਵੇਗਾ। ਟੀਮ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਲਾਂ ਨੂੰ ਅਜਮਾ ਕੇ ਦੇਖ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ ਲੋਕ ਹੁਣ ਬਦਲਾਅ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਟੀਮ ਇਨਸਾਫ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਗਰ ਨਿਗਮ, ਪੰਚਾਇਤ ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਦਿਖਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਐਲਾਨ ਟੀਮ ਇਨਸਾਫ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸਿਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਤੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਟੀਮ ਇਨਸਾਫ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਕੇ ਮਾਫੀਆ ਰਾਜ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜੰਗ ਵਿੱਢਣ ਵਾਲੇ ਆਜ਼ਾਦ ਵਿਧਾਇਕ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੋਂ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਖੁਦ ਕਬੂਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਔਰਬਿਟ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਜਿਸ ਚੱਲਦੀ ਬੱਸ ਵਿਚੋਂ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚੀ ਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਉਹ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਅਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮਾਫੀਆ ਰਾਜ, ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਤੇ ਤਬਾਹੀ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਹਰ ਕਦਮ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ।

ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਧੁੱਕ ਕਮਾ ਕੇ ਸਿਆਸੀ ਰੋਟੀਆਂ ਸੇਕਣ ਵਾਲੇ ਬਾਦਲਾਂ



ਦੀ ਹਾਰ ਯਕੀਨੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਰ ਕਿਸਾਨ ਵੀਰ ਤੇ ਮੋਗਾ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਟੀਮ ਇਨਸਾਫ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਜੋੜ ਕੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ।



WEBSITE - DHOLRADIO.CO

DHOL RADIO

ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ

REQUEST SONG MUSIC 24/7

LISTEN ON PHONE

Application For Android and iPhone - Dhol Radio

LIVE CALLS → USA 951-824-6365

skype - DHOLRADIO.ORG

LISTEN BY CALL → USA 702-489-0211

Sukhpal Gill
10 pm to 12 am (IST)

Puran singh waraich
2:30 pm to 4 pm (IST)

Dhillon Truck Stop Dhillon Road Service

Interstate 40, exit 356, San Jon, NM

ਪੰਜਾਬੀ

ਗਿੱਲ ਮੰਜ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਾਲੇ



ਢਾਬਾ

24
ਘੰਟੇ
ਖੁੱਲ੍ਹਾ

ਡੀਜ਼ਲ ਅਤੇ
ਰੇਡ ਸਰਵਿਸ

New & Used Tires
Oil Change

ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀ ਸਕੇਲ ਉੱਤੇ ਵੀ ਸਰਵਿਸ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ

Ph: 575-576-4111, 575-815-8536

US Business Brokers Inc. American Financing Group LLC

101 W 22nd St, Suite 111, Lombard, IL 60148
23280 Pacific Highway South, Suite 307, Kent, WA 98032

Financing - Loans

- We do all kinds of SBA & Conventional loans.
- We are specialized in Gas Stations, Liquor Stores, Hotels, Convenience Stores, Motels, Apartment Buildings, Strip Plazas, Commercial Buildings, Food Franchise.
- We can get your Loan approved within few days.

Contact us for any
Financing Need Nationwide.

- FAST APPROVAL
- QUICK CLOSINGS
- SBA 504 & 7A
- CONVENTIONAL LOANS
- HOTELS, MOTELS
- GAS STATIONS, TRUCK STOPS
- SUBWAY, DUNKIN DONUTS
- LIQUOR STORES, C-STORES

ਬਿਜਨਸ ਵੇਚਣ ਤੇ ਖਰੀਦਣ
ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ



Contact us Buy or Sell business

AJ Sandhu (MBA)

Managing Broker/Realtor/Consultant
Licensed in IL, IN, WA

916-995-0783 (Cell)

206-941-0792 (DIR)

630-206-2467 (Fax)
www.ubbchicago.com
aj@ubbchicago.com



ਐਚ ਕੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਲੋਂ ਡਰਾਈਵਰ ਸੇਫਟੀ ਬਾਰੇ ਸੈਮੀਨਾਰ

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ, ਇੰਡੀਆਨਾ:
ਸਥਾਨਕ ਟਰੱਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀ 'ਐਚ ਕੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ' ਵਲੋਂ ਸਾਲਾਨਾ ਸੇਫਟੀ ਮੀਟਿੰਗ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਰਿਵਾਰਡਜ਼ ਸੈਮੀਨਾਰ ਲੰਘੀ 25 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਇੰਡੀਆਨਾ ਮੋਟਰ ਟਰੱਕ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (ਆਈ ਐਮ ਟੀ ਏ) ਅਤੇ ਇੰਡੀਆਨਾ ਟੈਸਟਿੰਗ ਇੰਕ ਤੋਂ ਮਹਿਮਾਨ



ਸਪੀਕਰ ਮਾਈਕ ਅਤੇ ਬੈਰੀ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਨੂੰ ਸੇਫਟੀ ਨਿਯਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ।

ਉਪਰੰਤ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਚਾਲਕ-ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਅਤੇ ਗਿਆਨਇੰਦਰ (ਗਿੰਨੀ) ਸਿੰਘ ਨੇ ਚੰਗੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਨਕਦ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤੇ।



Ginny & Harpal Cheema



Fuel mileage bonus - Naib Gill



Certificate of appreciation (Safety & Logbook Audit) - Gurnek Singh



Guest Speaker Berry



Driver of the year 2015 - Sikandar Ahmed



Retention bonus - Gurmit Singh



Certificate of appreciation (Dispatch) - Takhat Singh Terry



Guest Speaker Mike



Driver of the month (January) - Jonah Smith



Certificate of appreciation (Dispatch) - Harpreet (Happy) Sonu



Retention bonus - Harpreet Singh



Kings Ley



Retention bonus - Harman Gill



Retention bonus - Lorenzo Troope



Retention bonus - Stephen Cousino



Fuel mileage bonus - Evelyn



Mr. Cheema & Ali Arale



Driver of the month (March) - Tiffany



Retention bonus - Patrick Beck



Driver of the year 2015 - Arnando and Tina Vera



ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋਈ ਰਬਾਬ

ਰਬਾਬੀ ਭਾਈ ਚਾਂਦ ਦਾ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਦੇਹਾਂਤ



ਇਕ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ।

ਪਹਿਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ ਸੰਗੀ-ਸਾਥੀ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਦੇ ਵੰਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਰਬਾਬੀ ਭਾਈ ਗੁਲਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਚਾਂਦ ਇਸ ਫਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਆਖ ਗਏ। ਭਾਈ ਚਾਂਦ ਦੀ ਦਿਲੀ ਇੱਛਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਹਰਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਾਬਿਆ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ, ਪਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਲਾਈ ਸ਼ਰਤ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣੀ ਇਹ ਇੱਛਾ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰ ਗਏ। ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਚਾਂਦ ਦੀ ਮੌਤ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ 2008 ਵਿਚ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨਾਲ ਤਾਂ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਦੇ ਵੰਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਹੋਣ ਦਾ ਲਿਹਾਜ਼ ਵੀ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਯਾਦ ਰਹੇ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਸਰੋਵਰ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਚੌਥੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਰਾਮਦਾਸ ਨੇ ਸਾਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਤੋਂ ਰਖਵਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਾਰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਰਖਵਾਏ ਸਨ ਤਾਂ ਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋ ਸਕੇ, ਭਾਵ ਸਭ ਲਈ ਇਹ ਕਿਵਾਤ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ।

ਭਾਈ ਗੁਲਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਚਾਂਦ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ 29 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਜਦੋਂ ਵੀ ਭਾਰਤ ਆਉਂਦੇ ਸਨ, ਦਰਬਾਰ



ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹਰ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਂਹ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਤ ਨਰਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਨਾ ਨਹੀਂ ਸਕੀ। ਭਾਈ ਚਾਂਦ ਨੇ ਇਸ ਲਗਾਤਾਰ ਇਨਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਵਾਰ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕੋਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸੀ। ਨਾਲੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ

ਉਸ ਦੀ ਸੁਣੀ ਨਹੀਂ।

ਭਾਈ ਗੁਲਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਚਾਂਦ ਦਾ ਜਨਮ ਰਾਜਾਸਾਂਸੀ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਵਿਚ 1927 ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਯਾਦ ਰਹੇ, ਭਾਈ ਚਾਂਦ ਸਮਕਾਲੀ ਸੰਗੀਤ ਜਗਤ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਰਬਾਬੀ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿਚੋਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕੀਰਤਨੀਏ ਭਾਈ ਸੁੰਦਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸਨ। ਭਾਈ ਸੁੰਦਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਰਾਗਦਾਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾੰਡ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਬਾਬੀ ਭਾਈ ਚਾਂਦ ਨੇ ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਜੋੜੀ (ਤਬਲਾ) ਉਤੇ ਸੰਗਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਸਨ ਭਾਈ ਗੁਲਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਈ ਚਾਂਦ ਨਾਲ ਕਈ ਵਾਰ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ। ਭਾਈ ਗੁਲਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਅਤੇ ਭਾਈ ਚਾਂਦ ਦੀ ਕੀਰਤਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਾਇਕੀ ਵਿਚ ਆਤਮਸਾਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਭਾਈ ਚਾਂਦ ਦੇ ਨਾਂ ਨੂੰ ਤਖੱਲਸ ਵਜੋਂ ਅਪਨਾਇਆ।

-ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ



ਭਾਰਤ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਭਾਈ ਗੁਲਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਚਾਂਦ।

ਭਾਈ ਲਾਲ ਦਾ ਹਿਰਖ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ ਸਾਥੀ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿਚੋਂ ਆਸ਼ਿਕ ਅਲੀ ਜੋ ਭਾਈ ਲਾਲ ਵਜੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਨ, ਨੂੰ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲ ਸਕੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹੀ ਦਲੀਲ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਉਥੇ ਸਿਰਫ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਰਾਗੀ ਹੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਲਾਲ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਨਵੰਬਰ 2012 ਨੂੰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਭਾਈ ਗੁਲਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਚਾਂਦ ਵਾਂਗ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿਲੀ ਇੱਛਾ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਫਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਰੁਖਸਤ ਹੋ ਗਏ।



ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। 'ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਸਾਗਰ' ਭਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਮਿਲੇਗੀ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲਮ ਲਈ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 16 ਮਈ 2015 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-168



ਪਾਟਿਆ ਝੱਗਾ ਪਾ ਬਾਪੂ ਦਾ, ਬੁੱਤ ਬਣਾ 'ਤਾ ਬੰਦੇ ਦਾ।
ਪੰਛੀ ਨਾ ਕਿਤੇ ਖਾ ਜਾਣ ਫਸਲਾਂ, ਫਾਹਾ ਵੱਢ 'ਤਾ ਪੰਗੇ ਦਾ।
ਏਸ ਸੈਤਾਨੀ ਨਾਲ ਵੇਖ ਲਓ, ਬੁੱਤਾ ਪੂਰਾ ਸਰਨਾ।
ਤਾਹੀਂ ਓਂ ਗੱਡ 'ਤਾ ਫਿਰਨੀ ਦੇ ਵਿਚ, ਬੰਦੇ ਨੇ ਇਹ ਡਰਨਾ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-166



ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਉਤੇ ਸਾਗ ਸਰੋਂ ਦਾ,
ਚੁਰ ਤੋ ਮੱਕੀ ਦੀ ਰੋਟੀ।
ਇਹ ਤਾਂ ਤਾਜ ਪੰਜਾਬ ਦਾ,
ਹਰ ਨਿਆਮਤ ਇਸ ਤੋਂ ਛੋਟੀ।
ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਚਰਚੇ ਇਸਦੇ,
ਸੰਗਤ ਪੰਜਾਬੀ ਇਹ ਕਹਾਵੇ।
ਇਕ ਵਾਰ ਜੋ ਚੱਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ,

ਫਿਰ ਉਂਗਲੀਆਂ ਚੱਟੀ ਜਾਵੇ।
-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ
ਫੋਨ: 91-98783-37222

ਅੱਧੀ ਦੁਨੀਆਂ ਗਾਹ ਲਈ ਅਸੀਂ
ਨਹੀਂ ਭੁੱਲੇ ਰੋਟੀ ਮੱਕੀ ਦੀ,
ਅਤੇ ਸਾਗ ਸਰੋਂ ਦਾ।
ਜੰਮਣ ਤੋਂ ਖਾਹ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜੋ ਖਾਣਾ
ਮਾਂ ਕਿੱਦਾਂ ਘੋਟ ਘੋਟ ਸਾਗ
ਵਿਚ ਔਲੁਣ ਮੱਕੀ ਦਾ ਪਾਵੇ।
ਬੱਪ ਬੱਪ ਕੇ ਬਣੀ ਇਹ ਰੋਟੀ
ਨਹੀਂ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਵੇਲਣੇ ਦੀ।
ਬਣ ਗਏ ਬਰਗਰ, ਕਬਾਬ ਲੱਖਾਂ
ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦਾ ਸਾਡਾ ਦੇਸੀ ਖਾਣਾ।
ਹੁਣ ਹੈ ਇਹ ਖਾਣਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ।
ਲਿਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਕਿੰਨੇ ਗੌਣ ਲਿਖ ਦੱਤੇ
ਇਸੇ ਸਰੋਂ ਦੀ ਖਿੜ੍ਹ ਰਹੀਂ ਗੰਦਲ ਬਾਰੇ।
-ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਲ ਦੋਸਾਂਝ

ਟੱਬਰ ਵੱਡੇ ਲਈ, ਤਵੀ ਵੱਡੀ 'ਤੇ
ਮੱਕੀ ਦੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਚਾਰ।
ਨਾਲ ਧਰਿਆ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਸਾਗ ਸਰੋਂ ਦਾ
ਦੇਸੀ ਘਿਓ ਦੀ ਕੋਲੀ ਵੀ ਪਈ ਤਿਆਰ।
-ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਸਿੰਘ ਯੂਥਾ ਸਿਟੀ।

ਸਵਰਗ ਦੀ ਮਿੱਟੀ

ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਪੰਜਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਸ ਦੀ ਮੈਡਮ ਨੇ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਬੱਚਾ ਕੱਲ੍ਹ ਸਵਰਗ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇਗਾ, ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦੇਵਾਗੀ। ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਮੈਡਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੌਣ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਮਿੱਟੀ, ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਏ। ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਬੋਲਿਆ, ਮੈਂ ਲੈ ਕੇ

ਮਿੱਟੀ ਕਹਾਣੀ

ਆਇਆ ਹਾਂ। ਮੈਡਮ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ, ਮੈਨੂੰ ਪਾਗਲ ਸਮਝਦਾ, ਤੂੰ ਕਿੱਥੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ? ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਰੋਂਦਾ ਹੋਇਆ ਬੋਲਿਆ, 'ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਬੱਲਿਓ...'। ਮੈਡਮ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਝੱਟ ਆਪਣੇ ਕਲਾਵੇ 'ਚ ਲੈ ਲਿਆ।
-ਜਸਦੀਪ ਸਿੰਘ ਖੰਨਾ
ਫੋਨ: 91-94630-57786

ਪੇਂਡੂ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਮਿਹਰ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਪੇਂਡੂ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਵਿਚ ਮਈ 2013 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਵਾਈ ਸਪਲਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਪੇਂਡੇ ਬਾਰਾਂ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੇਂਡੂ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਵਿਚ ਦਵਾਈ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਬਿੱਲਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਹੈਲਥ ਸਿਸਟਮ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਸਪਲਾਈ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਪੇਂਡੂ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ ਅੱਸੀ ਲੱਖ ਮਰੀਜ਼ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਲਾਜ ਲਈ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸੱਤ ਲੱਖ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਹੈਲਥ ਸਿਸਟਮ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਦਵਾਈ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਸਾਂ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨ ਹੀ ਕੰਮ ਚੱਲਿਆ ਸੀ। ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੇਂਡੂ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 60 ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਮਿਲਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਨੌਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ 11 86 ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚੋਂ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਹੈਲਥ ਸਿਸਟਮ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੇਂਡੂ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ

ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਦਵਾਈ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਬੰਦ



ਵਿਚ ਦਵਾਈਆਂ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਵੀ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਕੀਲ ਐਚ.ਸੀ. ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਭਾਗ ਨੇ 15 ਮਈ ਤੱਕ ਦਵਾਈਆਂ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਦਵਾਈਆਂ ਖਰੀਦਣ ਵਾਸਤੇ ਦਸ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਿਲੀਜ਼ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਬਿੱਲ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਅਟਕ ਗਿਆ। ਇਕ ਹੋਰ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਹੈਲਥ ਸਿਸਟਮ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਕੋਲ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲ

ਰਕਮ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਹੱਥ ਘੁੱਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਇਹੋ 60 ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠ ਚੱਲ

ਪੇਂਡੂ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਮੁੜ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਪੇਂਡੂ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੈ ਪਰ ਰੂਰਲ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਕਾਰਨ ਫੈਸਲਾ ਰੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਤੇ ਫਾਰਮਾਸਿਸਟਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਦਿੱਕਤਾਂ ਹਨ। ਪੇਂਡੇ ਬਾਰਾਂ ਸੌ ਦੇ ਕਰੀਬ ਫਾਰਮਾਸਿਸਟ ਸੱਤ ਹਜ਼ਾਰ ਤਨਖਾਹ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ। ਜਦਕਿ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚ 'ਤੇ ਐਮ.ਡੀ. ਜਾਂ ਐਮ.ਐਸ. ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਹੈਲਥ ਸਿਸਟਮ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹੁਸਨ ਲਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਪੁਰਾਣੇ ਬਿੱਲਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬੰਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਨਵੇਂ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦਵਾਈ ਉਧਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਕੋਲ 60 ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨੀਂ ਪੇਂਡੂ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਰਹੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਨਿਰੰਤਰ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੇਂਡੂ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਕੁੱਲ 1186 ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 450 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਜਾਂ ਤਾਂ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਚਾਰਜ ਦੇ ਕੇ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫੇਰ ਫਾਰਮਾਸਿਸਟ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦਾ

ਇਲਾਜ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਰੀਬ 100 ਡਾਕਟਰ ਹਫਤੇ ਵਿਚੋਂ ਚਾਰ ਦਿਨ ਆਪਣੀ ਪੋਸਟਿੰਗ ਤੇ ਦੇ ਦਿਨ ਵਾਧੂ ਚਾਰਜ ਵਾਲੀ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਵਿਚ ਮਰੀਜ਼ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਦਵਾਈਆਂ ਤੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਗ਼ੈਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟਣ ਲੱਗੀ ਹੈ ਤੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਮਸਾਂ ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ।

ਸਰਪੰਚ ਪਤੀ ਵਾਲੀ ਰਵਾਇਤ ਬਣੀ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ

ਬਠਿੰਡਾ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਰਪੰਚ ਪਤੀ ਵਾਲੀ ਰਵਾਇਤ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਨੇ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਰਪੰਚੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਉਤੇ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਹੁਕਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਦਾ ਹੀ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਸ ਰਵਾਇਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਪਿੱਛੋਂ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਮਹਿਲਾ ਸਰਪੰਚਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਤਾਕਤ ਦੇਣ ਲਈ 'ਸਰਪੰਚ ਪਤੀਆਂ' ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 12,604 ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 33 ਫ਼ੀਸਦੀ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਸਰਪੰਚੀ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਕੋਲ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 73ਵੀਂ ਤੇ 74ਵੀਂ ਸੋਧ ਸਦਕਾ ਹੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਵਿਵਸਥਾ ਹੇਂਦ ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਿਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇਣ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। 73ਵੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ 24 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1993 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਹਰ ਸਾਲ 24 ਅਪ੍ਰੈਲ ਦਾ ਦਿਨ ਕੌਮੀ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਦਿਵਸ ਵਜੋਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੋਧਾਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਅਹਿਮ ਕਦਮ ਸਨ। ਲੋਕ ਸਭਾ



ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੇਂਡੂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ 33 ਫ਼ੀਸਦੀ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁੱਲ 93763 ਪੇਂਡੂ ਪੰਚਾਇਤੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਵਿਚ 32597 ਔਰਤਾਂ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 4436 ਔਰਤਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਪੰਚ ਹਨ ਪਰ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਇਕ 'ਕਨਪੁਤਲੀ' ਵਰਗੀ ਹੀ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਹੱਡਬੀਤੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁੜਗਾਓਂ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ 47 ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੇ ਇਕ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਜੱਜ ਟੀ.ਪੀ.ਗਰਗ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੀਹ ਸਾਲ ਬੀਤ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ ਹਿਸਾਰ ਵਿਚ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ।

ਪੀੜਤਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ, ਬਲਵੰਤ ਕੌਰ, ਹਰਵੀਰ ਕੌਰ, ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਭੀੜ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਸਾੜ

ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਪਾਲੇ ਹਨ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਜੱਜ ਨੇ ਕੇਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ 22 ਮਈ ਉਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿਚ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਗੁੜਗਾਓਂ ਤੇ ਪਟੌਦੀ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਛੇਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਹੋਂਦ ਚਿਲਤ ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਇੰਜਨੀਅਰ ਮਨਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿਆਸਪੁਰਾ, ਭਾਈ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਘੋਲੀਆ ਵੀ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਊ ਕੇਂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੀ ਨੇ ਨੱਪਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਊ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਦਮ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੀ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਸੱਤ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਊ ਕੇਂਦਰ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ 20 ਕੇਂਦਰ ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਘਾਟ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਦਵਾਈ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਊ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚ ਇਲਾਜ ਲਈ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾ ਮਾਤਰ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਚਾਲੂ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ 500 ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪਰੈਲ 2014 ਤੋਂ ਮਾਰਚ 2015 ਤੱਕ 6300 ਮਰੀਜ਼ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ 330203 ਮਰੀਜ਼ ਓ.ਪੀ.ਡੀ. ਵਿਚ ਜਾਂਚ ਲਈ ਆਏ ਸਨ। ਅਪਰੈਲ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 4100 ਰਹੀ ਹੈ।

ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਊ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਹਾਲਤ ਮਾੜੀ ਹੈ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੇਂਦਰੀ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਘਟੀ ਹੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਸਾਲ 2011-12 ਵਿਚ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਲਈ 35.33 ਕਰੋੜ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ ਸਾਲ 2013-14 ਵਿਚ ਇਹ ਰਾਸ਼ੀ 25.40 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਹਿ ਗਈ। ਐਤਕੀਂ ਇਹ ਰਾਸ਼ੀ ਘਟ ਕੇ 21.76 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਹਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਨਸ਼ੇੜੀਆਂ ਲਈ ਮੁੜ ਵਸੋਥਾ ਕੇਂਦਰ

ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਊ ਕੇਂਦਰ ਵੀ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜੂਨ 2014 ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁਹਿੰਮ ਵੀ ਚਲਾਈ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਓ.ਪੀ.ਡੀ. ਕਾਫੀ ਵਧ ਗਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਮੁੜ ਪੁਰਾਣੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਗਏ ਹਨ।

ਹਰੇਕ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਮਨੋਰੋਗ ਦੇ ਮਾਹਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚਾਰ ਕੌਂਸਲਰ ਤੇ ਚਾਰ ਸਟਾਫ਼ ਨਰਸਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਪਰ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਤੇ ਨਰਸਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪੰਜਾਹ ਫ਼ੀਸਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਊ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚ ਕਰੀਬ 500 ਮਰੀਜ਼ ਹੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੰਜ ਮਨੋਰੋਗ ਡਾਕਟਰ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਦੋ ਮੈਡੀਕਲ ਖੋਜ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਊ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 27 ਸੀ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੱਤ ਦਾ ਕੰਮ ਨੱਪ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਊ ਕੇਂਦਰ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਥੇ ਤਾਇਨਾਤ ਮਨੋਰੋਗ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਬ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਹਸਪਤਾਲ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਊ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਮਨੋਰੋਗ ਮਾਹਿਰ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸਬ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਹਸਪਤਾਲ ਬਲਾਚੌਰ ਵਿਚ ਤਾਇਨਾਤ ਮਨੋਰੋਗ ਮਾਹਰ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ। ਸਬ

ਬਹੁਤੇ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਊ ਕੇਂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗੇ ਜ਼ਿੰਦਗੇ



ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ ਸਫਲ ਇਲਾਜ ਦਾ ਦਾਅਵਾ

ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਜਿਆਣੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸਫਲ ਇਲਾਜ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਊ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਡਾਕਟਰ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਕੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਬਦਲਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਊ ਕੇਂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਲੀਹ ਉਤੇ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਦਿੱਕਤਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਹਸਪਤਾਲ ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਮਨੋਰੋਗ ਦੇ ਮਾਹਰ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਊ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਮਨੋਰੋਗ

ਮਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਬ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਹਸਪਤਾਲ ਫਗਵਾੜਾ ਵਿਚ ਤਾਇਨਾਤ ਮਨੋਰੋਗ ਦੇ ਮਾਹਰ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਖੋਜ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਸੀਨੀਅਰ ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਨਸ਼ਾ

ਮਨੋਰੋਗ ਮਾਹਰਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟਿਆ

ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਮਨੋਰੋਗ ਦੇ ਮਾਹਰ ਡਾਕਟਰ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਵਾਰ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਉਤੇ ਆਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਬਾਹਰਲੇ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਮਨੋਰੋਗ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਪੂਰਥਲਾ ਵਿਚ ਇੰਟਰਵਿਊ ਰੱਖੀ ਸੀ ਪਰ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਾ ਮਿਲਿਆ। ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪੰਦਰਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨ ਨੇ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਹਾਮੀ ਭਰੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣਾ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਾਂਹ ਕਰ ਗਏ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਾਹਰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਐਮ. ਬੀ. ਬੀ. ਐਸ. ਬਰਾਬਰ ਤਨਖਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਡਾਕਟਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀਆਂ ਔਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਸਾਮੀਆਂ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੱਖਰਾ ਕੇਡਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਛੁਡਾਊ ਕੇਂਦਰ ਵੀ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਢੋਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ। ਇਥੇ ਤਾਇਨਾਤ ਮਨੋਰੋਗ ਮਾਹਰ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਭੂਚਾਲ ਵਰਗੀ ਆਫ਼ਤ ਬਾਰੇ ਸੁਚੇਤ ਨਹੀਂ ਭਾਰਤ

ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਮਨੁੱਖੀ ਤਬਾਹੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਮਨ ਨਾ ਕੰਬਿਆ ਹੋਵੇ ਜੋ 25 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਆਏ 7.9 ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਵਾਲੇ ਭੂਚਾਲ ਨੇ ਨੇਪਾਲ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤਾਈ ਹੈ। ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 7 ਹਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਟੱਪ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਬਾਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਭੂਚਾਲਾਂ, ਸੁਨਾਮੀਆਂ, ਚੱਕਰਵਾਤਾਂ, ਹੜ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਖਿਸਕਣ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਪੱਖੋਂ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਕਿੰਨੇ ਜੋਖਮ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਹੈ।

ਪ੍ਰਭੁਲ ਬਿਦਵਈ

ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕਿਵੇਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਕੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤ੍ਰਾਸਦੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਅਗਾਊਂ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਾਸੇਹੀਣੀ ਹੈ। ਭੂਚਾਲ ਆਉਣ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸਟੀਕ ਅਗਾਊਂ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਪਰ ਸਾਡੇ ਧਰਤੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਇੰਨਾ ਤਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਭੂਚਾਲ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੀ ਖਤਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਥੇ ਆਉਂਦੇ ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਵੱਡੇ ਜਾਂ ਦਰਮਿਆਨੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਭੂਚਾਲ ਆਉਣ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸੰਭਾਵੀ ਆਫ਼ਤ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇੰਨੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਜੋਖਮ ਪਛਾਣਨ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਸਬੰਧੀ ਢੁਕਵੇਂ ਕਦਮ ਉਠਾਉਣ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਸਮਾਜਕ ਬਰਬਾਦੀਆਂ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਭੂਚਾਲ ਆਪਣੇ ਆਉਣ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਹੀ ਕੁਦਰਤੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਸਮਾਜ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਰਾ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੋ:

—ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਭੂਚਾਲ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਥੇ ਪਿਛਲੀ ਇਕ ਸਦੀ ਤੋਂ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਭੂਚਾਲ 'ਚ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰੀ। ਅਜਿਹਾ ਤੀਜੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ

ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (ਜਾਪਾਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਭਾਵੇਂ ਜਾਪਾਨ ਭੂਚਾਲਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਜੱਦ ਵਿਚ ਹੈ।)

—2010 ਵਿਚ ਚਿਐਕਟਰ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ 7 ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਵਾਲਾ ਭੂਚਾਲ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਹੈਤੀ ਵਿਚ 3 ਲੱਖ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਸਬੰਧੀ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅੰਕੜਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਸਾਲ ਚਿਲੀ ਵਿਚ 8.8 ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਵਾਲਾ ਭੂਚਾਲ ਆਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ 500 ਗੁਣਾ ਵਧੇਰੇ ਉਰਜਾ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਈ ਪਰ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਿਰਫ 525 ਸੀ।

—ਜਾਪਾਨ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਕਾਰਨ ਔਸਤਨ 63 ਲੋਕ ਮਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਪੇਰੂ ਵਿਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 2900 ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਆਏ ਚੱਕਰਵਾਤੀ ਤੂਫ਼ਾਨ ਏਲਨਾ (1985) ਕਾਰਨ 5 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਜਦੋਂ 1991 ਵਿਚ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਤੂਫ਼ਾਨ ਆਇਆ ਤਾਂ 5 ਲੱਖ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ।

—1993 'ਚ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲਾਤੂਰ ਵਿਚ ਭੂਚਾਲ ਆਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ 'ਚ ਵੀ ਵੱਡਾ ਭੂਚਾਲ ਆਇਆ ਸੀ। ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ 'ਚ 3 ਬੰਦੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਤੇ ਲਾਤੂਰ 'ਚ 8 ਹਜ਼ਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਭੂਚਾਲ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਗਏ। ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕਾਂ ਕਰ ਕੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੁਦਰਤੀ ਤਬਾਹੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਸਬਕ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿਹਾ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੂਚਾਲ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦਾ, ਸਗੋਂ ਢਹਿੰਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਮਾਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਦੂਜਾ ਸਬਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਰਗ, ਵਿਤਕਰੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਸਗੋਂ ਗ਼ਰੀਬ ਲੋਕ ਜੋ ਤੰਗ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਮਾਰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਰ-ਦੁਰੇਡੇ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸੰਪਰਕ ਸੜਕਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਤਿਹਾਈ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਸੋਬਾ ਕਿਸੇ ਪੱਕੀ ਸੜਕ ਤੋਂ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਹੈ।

ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬਚਾਅ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ

ਸਬੰਧਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਵੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਢੁਕਵਾਂ ਹੈ। ਨੇਪਾਲ ਵਿਚ ਸੜਕਾਂ ਤੋਂ ਮਲਬਾ ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰੋਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਆਦਿ ਮੁਹੱਈਆ ਹੋ ਸਕੀਆਂ। ਖੁਰਾਕ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਆਦਿ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਤਰਸਯੋਗ ਰਹੀ ਹੈ।

ਤੀਜਾ ਸਬਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਕਰਨ ਦਾ ਅਮਲ



ਫੌਰੀ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਹੋਵੇ, ਅਗਾਊਂ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂ ਵਿਵਸਥਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਤੇ ਬਚਾਅ ਕਾਰਜਾਂ ਸਬੰਧੀ ਬਿਲਕੁਲ ਸਟੀਕ ਸੂਚਨਾ ਵੰਡੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਤੀਜੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਥੋਂ ਦੇ ਹਾਕਮ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਸ ਵਿਚ ਬਦਲਾਅ ਤਾਂ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਮੱਠਾ ਹੈ।

ਚੌਥਾ ਸਬਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਸਮਾਜਾਂ ਵਿਚ ਅਜੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਸਮਾਜਾਂ ਵਿਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਜਾਬਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕਨਮੋਡੂ 'ਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਜਿਥੇ 1994 ਦੇ 'ਨੈਸ਼ਨਲ ਬਿਲਡਿੰਗ ਕੋਡ' ਦੀ ਕੋਈ ਪਾਲਣਾ

ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਹ ਗੱਲ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਬਾਕੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅੰਦਾਜ਼ਨ 80 ਫ਼ੀਸਦੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਭੂਚਾਲ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਉਠਾਏ ਜਾਂਦੇ।

ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਖਾਮੀਆਂ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਵੱਡਾ ਇਲਾਕਾ ਭੂਚਾਲ ਪੱਖੋਂ ਸਰਗਰਮ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹਿਮਾਲੀਅਨ ਪੱਟੀ ਦੁਆਲੇ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਤਿਬਤੀਅਨ ਟੈਕਟੋਨਿਕ ਪਲੇਟਾਂ ਹਰ ਸਾਲ 20

ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਇਕ-ਦੂਜੀ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਬੇਹਿਸਾਬ ਦਬਾਅ ਪੈਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਭੂਚਾਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਿਮਾਲੀਅਨ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਭੂਚਾਲ (8 ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਤੀਬਰਤਾ ਵਾਲੇ) ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ 1803, 1833, 1897, 1905 (ਕਾਂਗੜਾ), 1934 (ਨੇਪਾਲ-ਬਿਹਾਰ) ਅਤੇ 1950 (ਆਸਾਮ, ਤਿੱਬਤ) ਵਿਚ। ਉੱਤਰਾਖੰਡ, ਹਿਮਾਚਲ, ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ, ਉੱਤਰੀ ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਕੱਛ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਜੋਖਮ ਵਿਚ ਹਨ।

2001 ਦੇ 'ਸਾਇੰਸ' ਨਾਮਕ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਵਿਸ਼ਾਲ ਹਿਮਾਲੀਅਨ ਭੂਚਾਲਾਂ ਕਾਰਨ ਤਕਰੀਬਨ 5 ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਜੋਖਮ ਵਿਚ ਹਨ।' ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼, ਭੂਟਾਨ, ਭਾਰਤ, ਨੇਪਾਲ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਰਾਜਧਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ

ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਜੱਦ ਵਿਚ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਦਬਾਅ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ, ਉਹ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੋਖਮ ਵਿਚ ਹਨ।

ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਦੌਰਾਨ ਉੱਤਰਕਾਸ਼ੀ (1991), ਚਮੋਲੀ (1998), ਭੁਜ (2001) ਅਤੇ ਮੁਜੱਫਰਾਬਾਦ (2005) 'ਚ ਆਏ ਭੂਚਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਬਕ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਜਾਪਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ, ਚੀਨ ਅਤੇ ਨੇਪਾਲ ਵੱਲੋਂ ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਜੋਖਮ ਭਰਪੂਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਪਣ ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਹਿਮਾਲਿਆਈ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਭਗੀਰਥੀ ਨਦੀ 'ਤੇ ਟੀਹਰੀ ਡੈਮ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ 500 ਸਾਲ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਭੂਚਾਲ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਭੂਚਾਲ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉੱਘੇ ਭੂ ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਤੇ 'ਸਾਇੰਸ' ਪੇਪਰ ਦੇ ਸਹਿ-ਲੇਖਕ ਵਿਨੋਦ ਗੌਤ ਆਦਿ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਸਬੰਧੀ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੇਤਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਜੇ ਭੂਚਾਲ ਕਾਰਨ ਡੈਮ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵਸਣ ਵਾਲੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੀ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੌਤ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਰ ਬਿਲਹਮ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੇ ਗਏ ਇਕ ਹੋਰ ਪਰਚੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭੂਚਾਲ ਸਬੰਧੀ ਵੱਡੇ ਜੋਖਮਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਹੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਜੈਤਾਪੁਰ ਵਿਚਲੇ ਪਰਮਾਣੂ ਪਾਵਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੌਤ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਤੱਟ ਹੇਠਾਂ ਕਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨੁਕਸਪੂਰਨ ਤਹਿਆਂ ਦੱਬੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਦੇ ਵੀ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਹਰਕਤ ਕਰ ਕੇ ਭੂਚਾਲ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੀ ਇਕ ਸਦੀ ਤੋਂ ਜੈਤਾਪੁਰ ਵਿਚ ਭੂਚਾਲ ਨਾ ਆਏ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਦੀ ਇਹ ਗ਼ਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਭੂਚਾਲ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੇ, ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਕੋਇਨਾ ਅਤੇ ਲਾਤੂਰ ਵਰਗੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ 6 ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਤੀਬਰਤਾ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭੂਚਾਲ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਨੇਪਾਲ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਬਨਾਮ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧ

ਨੇਪਾਲ ਵਿਚ ਭੂਚਾਲ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਨੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਲਾਚਾਰ ਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਠੋਸ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ 1974 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤਕ 9 ਵੱਡੇ ਭੂਚਾਲ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। 25 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਅੰਡੇਮਾਨ ਨਿਕੋਬਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਭੂਚਾਲ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਆਫ਼ਤਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦਾ 85 ਫੀਸਦੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਿੱਸਾ ਭੂਚਾਲ, ਹੜ੍ਹ, ਸੌਂਕੇ, ਚੱਕਰਵਾਤ, ਤੂਫ਼ਾਨ, ਜ਼ਮੀਨ ਖਿਸਕਣ ਆਦਿ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ 'ਚ ਆਏ

ਪੂਨਮ ਆਈ. ਕੌਸ਼ਿਸ਼

ਭੂਚਾਲਾਂ ਨਾਲ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ 85 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਮਕਾਨ ਡਿਗਣ ਨਾਲ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਕਾਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਫ਼ਤਾਂ ਨਾਲ ਹਰ ਸਾਲ 5 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਤੱਥ ਕੌਮੀ ਆਫ਼ਤ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਫ਼ਤ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਸ਼ਾਸਨ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਇੰਟੇਗ੍ਰੇਟਿਡ ਮਾਊਂਟੇਨ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਚਿਰਸਥਾਈ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਥੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਸਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਆਫ਼ਤਾਂ ਆਉਣ

ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ।

ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ 2005 ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੋਮਿਆਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ, ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਤੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਰ ਇਹ ਕੁਝ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਕਾਂਗੜਾਂ 'ਚ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਕੌਮੀ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫਤਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਇਸ 'ਕਾਂਗੜੀ ਸ਼ੇਰ' ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਭੂਚਾਲ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਅਥਾਰਟੀ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਫ਼ਤ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਕੀ ਉਪਾਅ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਕੌਮੀ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 3 ਹੋਰ ਏਜੰਸੀਆਂ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੰਸਥਾ, ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਵਿਗਿਆਨ ਮੰਤਰਾਲਾ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੌਮੀ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਕੰਮ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣਾ ਤੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਵਿਗਿਆਨ ਮੰਤਰਾਲਾ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਜੋਖਮ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਸਥਾਨਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜੋਖਮ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ, ਪੈਮਾਨਿਆਂ, ਅਗਾਊਂ ਚਿਤਾਵਨੀ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਿਹਾਤੀ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ

ਜੋਖਮ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਾਵਾਂ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਰ ਸੂਬਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਭਾਗ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਹਤ, ਮੁੜ-ਵਸੋਬਾ ਢਾਂਚਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦੇਖੋ- ਭਾਰਤ ਨੂੰ 5 ਭੂਚਾਲ ਜ਼ੋਨਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਜ਼ੋਨ-4 ਵਿਚ ਹੈ ਪਰ ਇਥੇ ਝੁੱਗੀਆਂ-ਝੌਂਪੜੀਆਂ, ਅਣ-

ਭਾਰਤ ਨੂੰ 5 ਭੂਚਾਲ ਜ਼ੋਨਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਜ਼ੋਨ 4 ਵਿਚ ਹੈ ਪਰ ਇਥੇ ਝੁੱਗੀਆਂ ਝੌਂਪੜੀਆਂ, ਅਣ-ਅਧਿਕਾਰਤ ਬਸਤੀਆਂ, ਨਾਜਾਇਜ਼ ਉਸਾਰੀਆਂ, ਪੁਰਾਣੀ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਯਮੁਨਾ ਪਾਰ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਮਕਾਨਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਤਕ ਨਿਕਲੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਬਾਲਕੋਨੀਆਂ, ਯਮੁਨਾ ਦੇ ਖਾਦਰ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਉਸਾਰੀਆਂ ਇੰਨੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਇਥੇ ਵੱਡਾ ਭੂਚਾਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਭਿਆਨਕ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਵਾਪਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਈ.ਆਈ.ਟੀ. ਰੁੜਕੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜੇ ਇਥੇ ਵੱਡਾ ਭੂਚਾਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਇਹ ਮਕਾਨ ਤਾਸ਼ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਵਾਂਗ ਖਿੱਲਰ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤੰਗ ਗਲੀਆਂ ਕਾਰਨ ਇਥੇ ਬਚਾਅ ਕਾਰਜ ਚਲਾਉਣੇ ਲੱਗਭਗ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਯੋਜਨਾ-2013 ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਕਰ ਸ਼ਿਮਲਾ 'ਚ 7.5 ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਭੂਚਾਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਥੇ 98 ਫੀਸਦੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਡਿੱਗ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੱਜੇਗਾ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਨਿਕੰਮੇਪਣ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ 90 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਮਾਰਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਕਸਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਫ਼ਤਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਤਿਆਰੀਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੋਮਿਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਇਥੇ ਆਫ਼ਤ ਰੋਕੂ ਕੇਂਦਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਚਾਅ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਜਨ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੈਸੇ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ 2010 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤਕ ਆਫ਼ਤ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਲਈ 5 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਜਾਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਕੇਂਦਰ ਦਾ

ਹਿੱਸਾ 75 ਫੀਸਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਨੀਤੀਘਾਤਿਆਂ, ਨੀਤੀਆਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਜੋਖਮ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਪ੍ਰਤੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਵਿਗਿਆਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਸੈਂਸਰ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੰਨ 2010 ਦੀ 'ਕੈਂਗ' ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਦੀ ਕਮੀ 'ਤੇ ਅਫਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਆਫ਼ਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ, ਪਹਾੜੀ ਢਲਾਣਾਂ ਤੋਂ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਖੁਰਨਾ, ਨਦੀ ਤੱਟਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਖੁਰਨਾ ਅਤੇ ਨਦੀਆਂ, ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਦੇ ਕੰਢੇ ਅਨੁਵਾਹ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਆਈ.ਆਈ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਇਕ ਭੂਚਾਲ ਮਾਹਿਰ ਅਨੁਸਾਰ, "ਭਾਰਤ ਲਗਾਤਾਰ ਉੱਤਰ 'ਚ ਤਿੱਬਤ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸੰਨ 2020 ਤਕ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਰੁਣਾਚਲ ਤੇ ਅੰਡੇਮਾਨ ਤਕ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਸੰਘਣੀ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਗੰਗਾ-ਯਮੁਨਾ ਬੇਸਿਨ 'ਚ ਭਾਰੀ ਤਬਾਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਭੂਚਾਲ ਆਵੇਗਾ ਪਰ ਇਹ ਕਦੋਂ ਆਵੇਗਾ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ।" ਇਸ ਲਈ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨੇਪਾਲ ਦਾ ਭੂਚਾਲ ਧਰਤੀ ਮਾਤਾ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਪਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਡੇ ਭੂਚਾਲ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਭਾਰਤ ਟੈਕਟੋਨਿਕ ਪਲੇਟਾਂ ਦੇ ਖਿਸਕਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਝੱਲ ਸਕੇਗਾ? ਕੀ ਇਹ ਜੀਵਨ ਚੱਕਰ ਇਸ ਨਾਲ ਪੈਂਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਨੂੰ ਝੱਲ ਸਕੇਗਾ ਜਾਂ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

(ਸਫਾ 13 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਇਸ਼ਾਰਾ ਸਮਝਣ ਦੀ ਆਦਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ਼ਾਰਾ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਤਰੱਕੀਆਂ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਆਸ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਇਸ਼ਾਰਾ ਸਮਝਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸਿਆਸੀ ਰੁਤਬਿਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਨਿਵਾਜ਼ਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਸਾਬਕਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਜਾਂ ਸਾਬਕਾ ਖੇਡ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਤੱਕ ਮਹਿਦੂਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹੋਰ ਵੀ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਉੱਤੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਲਈ ਨੌਕਰੀਆਂ ਛੱਡੀਆਂ ਹਨ, ਜਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਘਰਵਾਲੀਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਹਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਇਸ ਦੌੜ ਵਿਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਸਮਝ ਕੇ ਤਰੱਕੀਆਂ ਦੇ ਬੂਹੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾਣ। ਜਾਹਰ ਹੈ, ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਵਾਲਾ ਮਹਿਕਮਾ ਤੁਹਾਡੇ ਫਰਜ਼ਦ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਚੌੜੋ-ਪਹਿਰ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਤੁਹਾਡੇ ਫਰਜ਼ਦ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਬੱਸ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਉੱਤੇ ਚੋਖਾ ਰੋਅਬ ਪਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਦੇਖੋ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਰੋਅਬਦਾਰ ਬੰਦਾ ਜਲਦੀ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੋਅਬ ਉਸ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮਾਲਕਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਔਂਕਾਤ ਯਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਸਮਝ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਕਿਸ ਦੀ ਹੈ! ਤੁਸੀਂ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕੰਮ ਕੌੜਾ ਘੁੱਟ ਭਰ ਕੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਈ ਵਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿਲ ਉੱਤੇ ਪੱਥਰ ਰੱਖ ਕੇ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲੇਖਾ ਹੈ ਕਿ ਰੋਅਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਸਮੇਤ ਸਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਤੁਹਾਡੇ ਫਰਜ਼ਦ ਦੇ ਕਿੰਨਾ ਨੇੜੇ ਹਨ। ਉਹ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਫਰਜ਼ਦ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਹਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡਾ ਹੀ ਰੂਪ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਿਰਾਏ-ਬਕਾਏ ਦੇ ਝਗੜੇ ਉੱਤੇ ਕੁੱਟ-ਮਾਰ ਤੋਂ ਗਾਲੀ-ਗਲੋਚ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਇਕੋ ਦਿਨ ਵਿਚ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਉਂਜ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਤਜਰਬਾ ਕਰਨ ਦਾ ਜੋਖਮ ਨਾ ਲਵੋ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਫਰਜ਼ਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨੇ ਮਾੜੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਹੈ, “ਬਾਦਲ ਵਰਗੀ ਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਤੂੰ ਹੁਣ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਗਿਐਂ?” ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਗਰਮ ਖੂਨ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣਾ। ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਸਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਕਸਰ ਰਹਿ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਗੀਤ ਸੁਣਾ ਕੇ ਜਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਿਖਾ ਕੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਤੁਹਾਡੇ ਫਰਜ਼ਦ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ‘ਨੰਨੂ ਛਾਂ’ ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਲਾਗੇ ਕੁੜੀਆਂ ਛੇੜਨ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ ਚੱਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਚਾਕਰ ਰਾਹੀਂ ਪਤਾ ਕਰਵਾ ਲੈਣਾ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਗੀਤ ਚਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਮਤਲਬ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਫਰਜ਼ਦ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਂਜ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਜੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੁੱਝੀ ਨਾ ਲਾਉਣ ਤਾਂ ਮਾਲਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਲਾਵਰ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਮਾਲਕਾਂ ਦਾ ਸਵਾਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਰੋਅਬ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਕੁੱਟ-ਮਾਰ ਤੱਕ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਲਾਹ-ਪਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ। ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਤਾਂ ਯਾਦ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਇਕ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਬਾਪ ਦਾ ਵਰਦੀ ਵਿਚ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਪੂਰੀ ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਦੀ ਲੱਤ ਤੱਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਖਤ

ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇਹ ਸੁਆਲ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਬਾਣਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੁਲਿਸ ਮਹਿਕਮਾ ਲਗਾਤਾਰ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਬਾਣੇ ਵਾਲੇ ਹਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਜਾਂ ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਫਰਜ਼ਦ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕਾਰਵਾਈ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਵਸੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ

ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ‘ਵਰਤ ਕੇ ਸੁੱਟਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ੈਲੀ’ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਆਪੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਜੋਂ ਕਤਲ ਕਰਨਾ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਸੁੱਖਾ ਕਾਹਲਵਾਂ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਦੀਆਂ ਢਾਣੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹੋ ਮੁੰਡੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਲਈ ਰੋੜੇ, ਬਜਰੀ, ਜ਼ਮੀਨ, ਸ਼ਰਾਬ, ਢਾਬਿਆਂ, ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਲਾਸ਼ਾਂ ਬਣ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਆਪਣੇ ਦਮਤਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਲਾਸ਼ ਖਰੀਦ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼

ਦਰਬਾਰੇ-ਕਾਰੋਬਾਰੇ ਪਹੁੰਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਰਸੂਖਵਾਨਾਂ ਦੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਪਰ ਰੁਤਬਾ ਤਾਂ ਉਚਾ ਹੈ। ਬੋਰ! ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿਚ ਰਸੂਖਵਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਚੋਖਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਆਪ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ‘ਪੱਤਰਕਾਰ’ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਬੁਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ ਨਿਬੜਦੀ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿਚੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਸੀਦਾਕਾਰੀ ਦਾ ਨਿਖੇੜਾ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਕਤਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕੁੜੀ ਦੀ

ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਤੁਹਾਡੀ ਇਸੇ ਸੋਚ ਦੀ ਬਰੀਕ ਰਮਜ਼ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਬਹੁ-ਪਰਤੀ ਖ਼ਾਨਾਜੰਗੀ ਦੀ ਉਘੜਵੀਂ ਮਿਸਾਲ ਇਹ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵੀਜ਼ੇ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕੱਚੇ, ਵੱਟੇ ਅਤੇ ਆਰਜ਼ੀ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਸ਼ਾਂ ਵੇਚ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਹੋਣ ਲਈ ਧੀਆਂ, ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਭਾਣਜੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਵਿਕਾਊ ਹਨ। ਇਹ ਤਾਂ ਆਪਾਂ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਬਣ ਕੇ ਵਿਆਹਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਮਨਵਾਈਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀਆਂ ਝੋਲੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਕਸੂਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਪਿਉ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਉਸ ਬੇਗ਼ੈਰਤੇ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਮੋਹਰੀ ਹੋ। ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਜਿਉਣ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਭੱਜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਰਾਜ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਮਰਨ ਜੋਗੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਗ਼ਰੀਬੀ ਕੱਟਣ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਲਿਆਕਤ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਹੋਈ ਹੈ। ਬੇਰੋਜ਼ਗ਼ਾਰੀ ਅਤੇ ਬੁੜਾਂ ਮਾਰੀ ਲੋਕਾਈ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ‘ਵਰਤ ਕੇ ਸੁੱਟਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ੈਲੀ’ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਆਪੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਜੋਂ ਕਤਲ ਕਰਨਾ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਨਿੱਜੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦਾ (ਬੱਸਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ) ਕੋਈ ਕਾਰਾ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦਾ।

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡਾ ਰੂਪ ਸਮਝਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਆਸੀ ਕਾਰਕੁਨ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਛੇੜ-ਛਾੜ, ਬਦਸਲੂਕੀ, ਕੁੱਟ-ਮਾਰ ਅਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕਦੇ ਮਸਲਾ ਬਣਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡਾ ਰੂਪ ਸਮਝਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਗ਼ਲਤੀ ਹੋ ਗਈ। ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਪੁਲਿਸ ਬਦ ਤੋਂ ਬਦਤਰ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਨਾਲ ਹੋਈ ਹਰ ਵਧੀਕੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਪਰ ਦਿਨ-ਦਿਹਾੜੇ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਖੁਰਦ-ਬੁਰਦ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਲਾਸ਼ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਖ਼ਤ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਬੱਸ ਵਿਚੋਂ ਧੱਕਾ ਮਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅੰਦਰ ਮੁਕੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਮੂੰਹਜ਼ੋਰੀ ਤੁਹਾਡੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਵਿਚ ਹੋਈ ਹੈ। ਮਰਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮਾਜ ਦੀ ਔਰਤ ਵਿਰੋਧੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ਾਮੁਖੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਕਤਲ ਤੁਹਾਡੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਚ ਉੱਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਪਰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਮੰਚ ਉੱਤੇ ਇਹ ਸੁਆਲ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗਾ।

ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਤੁਹਾਡੀ ਇਸੇ ਸੋਚ ਦੀ ਬਾਰੀਕ ਰਮਜ਼ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਬਹੁ-ਪਰਤੀ ਖ਼ਾਨਾਜੰਗੀ ਦੀ ਉਘੜਵੀਂ ਮਿਸਾਲ ਇਹ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵੀਜ਼ੇ ਲਾਉਣ ਲਈ ਕੱਚੇ, ਵੱਟੇ ਅਤੇ ਆਰਜ਼ੀ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਸ਼ਾਂ ਵੇਚ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਹੋਣ ਲਈ ਧੀਆਂ, ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਭਾਣਜੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਵਿਕਾਊ ਹਨ। ਇਹ ਤਾਂ ਆਪਾਂ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਬਣ ਕੇ ਵਿਆਹਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਮਨਵਾਈਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀਆਂ ਝੋਲੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਕਸੂਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਪਿਉ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਉਸ ਬੇਗ਼ੈਰਤੇ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਮੋਹਰੀ ਹੋ। ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਜਿਉਣ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਭੱਜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਰਾਜ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਮਰਨ ਜੋਗੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਗ਼ਰੀਬੀ ਕੱਟਣ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਲਿਆਕਤ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਹੋਈ ਹੈ।

ਬੇਰੋਜ਼ਗ਼ਾਰੀ ਅਤੇ ਬੁੜਾਂ ਮਾਰੀ ਲੋਕਾਈ ਵਿਚ

ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਖੱਟ ਲਈ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਫਰਜ਼ਦ ਨੇ ਬੱਸਾਂ ਸੜਕਾਂ ਤੋਂ ਉਤਾਰ ਲਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਲੀਕਾ ਸਿਖਾਉਣ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਸਮਝ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਕਤਲ ਸਲੀਕੇ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮੂੰਹਜ਼ੋਰ ਸਮਾਜਕ ਸੋਚ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਕਤਲ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਕਤਲ ਦੇ ਕੀ ਮਾਅਨੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਿਆਸੀ ਕਤਲ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਪੈਂਤੜੇ ਤੋਂ ਨਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਆਦਮਖੋਰ ਖ਼ਾਸਾ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਕਤਲ ਉੱਤੇ ਸਿਆਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤਕ ਜਾਂ ਨੈਤਿਕ ਬਲ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਫਾਂਟਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹੋਂ ਫੜਨ ਦੀ ਥਾਂ ‘ਹਲਾ ਲਾ ਲਾ’ ਸਿਆਸਤ ਤੱਕ ਮਹਿਦੂਦ ਹਨ। ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਧਿਰਾਂ ਉੱਤੇ ਖੜੋਤ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਭਾਰੂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਿਆਸੀ ਨੁਕਸਾਨ ਭਾਵੇਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਤੁਹਾਡੀ ਸਮਾਜਕ, ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਖਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਜ਼ਾਮ ਨਾਲ ਜਮ੍ਹਾਂ-ਜੋੜ ਇਸ ਵੇਲੇ ਗ਼ਾਲਿਬ ਧਿਰ ਬਣਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਹਰ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚੋਂ ਜਾਬਰ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਦੇ ਸੁਫ਼ਨੇ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖੇ ਹਨ।

ਇਸ ਵੇਲੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਆਸੀ ਬੁਲਾਰੇ ਇਸ ਕਤਲ ਨੂੰ ‘ਰੱਬ ਦਾ ਭਾਣਾ’ ਮੰਨਣ ਦੀ ਮੱਤ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ‘ਰੱਬ’ ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਜੋ ਤਰੱਕੀਆਂ, ਅਹੁਦਿਆਂ ਅਤੇ ਰੁਤਬਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਤਮਾਮ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ‘ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ਾਂ’ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਉਣ ਜੋਗਿਆਂ ਤੋਂ ਮਰਨ ਜੋਗੇ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਕਾਰਖ਼ਾਨੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਖ਼ਾਨਿਆਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਤੁਹਾਡਾ ਫਰਜ਼ਦ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸੁਫ਼ਨੇ ਵੇਚਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ‘ਰਾਜ ਕਰਾਂਗੇ ਪੱਚੀ ਸਾਲ’ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੀ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀਆਂ ਐਂਬੁਲੈਂਸਾਂ ‘ਖ਼ੁਸ਼ੀ-ਖ਼ੁਸ਼ੀ’ ਲਾਸ਼ਾਂ ਵੇਚ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਤੁਹਾਡੇ ਹੀ ਚੈਨਲ ਉੱਤੇ ਬਾਦਲ ‘ਰਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ’ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਦਿਖਾਈਆਂ-ਸੁਣਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਅਤੇ ਚੈਨਲ ਭਾਵੇਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸੰਪਾਦਕੀਆਂ ਵਿਚ ‘ਤੁਹਾਡੀ ਰਜਾ ਵਿਚ ਰਾਜ਼ੀ ਰਹਿੰਦਿਆਂ’ ਤੁਹਾਡੀ ਬੱਸ ਨੂੰ ‘ਰਸੂਖਵਾਨ’ ਜਾਂ ‘ਸਿਆਸੀ ਅਸਰ’ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਮੰਚ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਰਸੂਖਵਾਨ’ ਕਿਸ ਅਹੁਦੇ ਤੱਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਲਕੀਅਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ? ਰਸੂਖਵਾਨ ਤਾਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਸਰਕਾਰੇ-

ਲਾਸ਼ ਨੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਗਿਣਤੀਆਂ-ਮਿਣਤੀਆਂ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਛੇੜਛਾੜ ਦੀ ਹਰ ਘਟਨਾ ਖ਼ਬਰਯੋਗ ਲੱਗੇਗੀ। ਤੁਹਾਡੀ ਦਲੀਲ ਇਹੋ ਬਣੇਗੀ ਕਿ ਸਾਡੀ ਬੱਸ ਦੀ ਤਾਂ ਬਦਨਾਮੀ ਹੋਈ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਤਾਂ ਹਰ ਥਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਜਾਂ ਕਿਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਅਸਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ? ਮਸਲਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲਾਸ਼ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਖ਼ਬਰ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ। ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਸਿਆਸੀ ਵਧੀਕੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖ਼ਾਤਬ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਬਾਰੀਕੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਕੱਦ-ਬੁੱਤ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਦੂਜੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਵੀ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਜੁੱਤੀ ਵਿਚ ਹੀ ਪੈਰ ਫਸਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨ ਸੰਕਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਹਰ ਜ਼ਲਾਲਤ ਸੰਕਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਈਰਖਾ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਤੁਹਾਡੀ ਬੱਸ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ? ਇਸ ਬਦਜਨੀ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਸੂਈ ਦੇ ਨੱਕੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਇਕ ਮੌਕਾ ਤਾਂ ਹਰ ਕੋਈ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਚੌੜੇ-ਪਹਿਰ ਬੈਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੈਸੇ ਕੱਢਣ ਵਾਲੇ ਖੋਖਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਨ੍ਹ ਲਾਉਂਦੇ ਫੜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜਿਉਣ ਦਾ ਲਾਲਚ ਤਿਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਂਗ ਇਸੇ ਫਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸੁੱਖ ਭੋਗਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕੌਣ ਸਮਝਾਵੇ ਕਿ ਸਵਰਗ ਲਈ ਮਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਸਵਰਗ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਭਰੇ ਇਤਿਹਾਸ ਕਾਰਨ ਨਸੀਬ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ

ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਖੂਨ ਜਾਂ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਨੂੰ ਆਪ ਯਾਦ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮਲਾਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਈ ਹੈ। ਆਪਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ ਕਿ ਮਲਾਈ ਖਾਣ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਸਾਫ਼ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜਾਚ ਕਿੰਨੀ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇਣ ਅਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ? ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਕੂਮਤਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਤਾਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੋਰਿਆਂ, ਅਖ਼ਤਿਆਰੀ ਖ਼ਾਤਿਆਂ ਅਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨਾਲ ਤੈਅ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਖ਼ਤ ਇਸ ਘੋਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਹਿਰੀ ਦੀ ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਕੂਕ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਪਛਾਣ ਵਾਲੇ ਜੀਅ ਦੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਜਿਉਣ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਇਹ ਬੰਦੇ ਦੇ ਆਪਣੀ ਰਜਾ ਵਿਚ ਰੱਜ ਕੇ ਜਿਉਣ ਦੇ ਸੁਆਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਬੰਦੇ ਦੇ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਖੂਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਘੋਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਦਮੰਦੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਖ਼ਤ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਕਤਲ ਹੋਈ ਸਮਕਾਲੀ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਉਪਰਾਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਿਲ-ਤਿਲ ਮਰਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਖ਼ਤ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਅਜਿਹੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਿਸੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਣ ਦਾ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਨੂੰ ਹੱਕ ਹੈ ਕਿ ਮਰਨ ਜੋਗੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਨਸ-ਨਸ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀ ਪੀੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਖ਼ਤ ਤੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਭੁਲੇਖਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਨਹੀਂ, ਸਿਆਸੀ ਪਾਲਾਬੰਦੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਆਲ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਵਿਚ ਹੋ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ‘ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਅਤੇ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਇਕੋ ਰੀਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਇਸ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਉੱਤੇ ਸੁਆਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਖ਼ਤ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ‘ਰਾਜੇ-ਸ਼ੀਹ ਮੁਕੱਦਮਾਂ’ ਦੀ ਰੀਤ ਅੱਗੇ ਤੋਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਖ਼ਤ ਵੀ ਕਿਸੇ ਰੀਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁਖ਼ਾਤਬ ਹੈ। ਜੇ ਕਾਤਲਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੇ ਤਾਂ ਦਰਦਮੰਦਾਂ ਦਾ ਜੁੱਟ ਬਣਨ ਦੀ ਆਸ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀ ਰੀਤ ਪਾਲੋ, ਦਿਲੋਂ ਸਰਬਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਕਦੇ ਹਿਸਾਬ ਕਰੇਗੀ। ਕਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਕਤਲ ਹੋਈ ਕੁੜੀ ਅਤੇ ਤਿਲ-ਤਿਲ ਮਰਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਖ਼ਾਤਬ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਵੇਗਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸੁਆਲ ਆਵੇਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਜਿਉਣ ਜੋਗੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨੇ ਡੰਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੱਸ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ‘ਦੇ ਧੜਿਆਂ ਵਿਚ ਖਲਕਤ ਵੰਡੀ, ਇਕ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਕ ਜੋਕਾਂ ਦਾ’। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਆਲਮੀ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਫ਼ੈਜ਼ ਅਹਿਮਦ ਫ਼ੈਜ਼ ਐਲਾਨ ਵਰਗਾ ਵਰਦਾਨ ਦੇ ਗਿਆ ਹੈ-‘ਲਾਜ਼ਿਮ ਹੈ ਕਿ ਹਮ ਬੀ ਦੇਖੋਗੇ।

ਤੁਸੀਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਸੋਚਣਾ, ਕਦੇ ਕੋਈ ਜੁਆਬ ਮੰਗਣ ਵਾਲੀ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ।

-ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ

ਅਮਰੀਕੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਬੂਲੀ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੀ 2015 ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਹਿਰਾਵੇ, ਕੇਸ, ਕਿਰਪਾਨ, ਧਾਰਮਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 25 ਵਿਚ

ਬਦਲਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ਲੋਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਸਿੱਖ, ਜੈਨ ਤੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਤੇ ਕਿੱਤਾਮੁਖੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਬਣਦੀ ਹਿੰਸੇਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਜੋ ਹੋਰ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਲੱਗ ਪਛਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਉੱਠਣ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸਵੈ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲੇਗਾ।

ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨ



ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ, ਕੈਨੇਡਾ

16ਵੀਂ ਪਉੜੀ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਆਪ ਸੁਮੱਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਦਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਿਫਤ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਜਸ ਗਾਇਨ ਕੀਤਿਆਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹਉਮੈ ਦੀ ਮੈਲ ਦੁਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਮਨ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਅਰਥਾਤ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਚਲਦਿਆਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਗੁਣ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਨ-ਇੱਛਤ ਫਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਿਫਤ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਸੁਹਣਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਖਤਾ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਖਿਤਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ)। ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅੱਗੇ ਅਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸੰਗਤ ਸਦਕਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿਫਤ-ਸਾਲਾਹ ਵਾਸ ਕਰੇ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕਰਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਭਗਤ ਜਨਾਂ ਅੱਗੇ ਉਹ ਆਪਣਾ ਤਨ ਅਤੇ ਮਨ- ਦੋਵੇਂ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਿਫਤ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ,

ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਸੇ ਜਨ ਸਦਾ ਕਰਹਿ
ਜਿਨੁ ਕਉ ਆਪੇ ਦੇਇ ਬੁਝਾਇ॥
ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਕਰਤਿਆ ਮਨੁ ਨਿਰਮਲੁ ਹੋਵੈ
ਹਉਮੈ ਵਿਚਹੁ ਜਾਇ॥
ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਗੁਰਸਿਖੁ ਜੋ ਨਿਤ ਕਰੇ
ਸੇ ਮਨ ਚਿੰਦਿਆ ਫਲੁ ਪਾਇ॥
ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਕਰਹਿ ਸੇ ਜਨ ਸੋਹਣੇ
ਹਰਿ ਤਿਨੁ ਕੈ ਸੰਗਿ ਮਿਲਾਇ॥
ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਹਿਰਦੈ ਉਚਰਾ
ਮੁਖਹੁ ਭੀ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਕਰੇਉ॥
ਨਾਨਕ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਜੋ ਕਰਹਿ
ਹਉ ਤਨੁ ਮਨੁ ਤਿਨੁ ਕਉ ਦੇਉ॥੧॥

(ਪੰਨਾ ੫੧੫)

ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਸਭ ਨੂੰ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਸਿਫਤ-ਸਾਲਾਹ ਉਸ ਦਾ ਸਰੂਪ ਹੈ। ਜਿਸ ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ-ਫਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੇ ਸਦਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਿਫਤ-ਸਾਲਾਹ ਉਸ ਦਾ ਸਰੂਪ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਇਹ ਖਜ਼ਾਨਾ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਿਫਤ-ਸਾਲਾਹ ਦਾ ਮਾਲਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜਲ ਵਿਚ, ਥਲ ਉਤੇ ਹਰ ਥਾਂ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਅਰਥਾਤ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਉਹ ਮਿਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਿਫਤ-ਸਾਲਾਹ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਇਕਾਗਰ ਮਨ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਿਫਤ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਮੌਤ ਦੇ ਜਮਾਂ ਦਾ ਡਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ,

ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਸਾਹਿਬੁ ਸਚੁ ਹੈ
ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਜਾ ਕਾ ਨਾਉ॥
ਜਿਨਿ ਸੇਵਿਆ ਤਿਨਿ ਫਲੁ ਪਾਇਆ
ਹਉ ਤਿਨ ਬਲਿਹਾਰੈ ਜਾਉ॥
ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਗੁਣੀ ਨਿਧਾਨੁ ਹੈ
ਜਿਸ ਨੋ ਦੇਇ ਸੁ ਖਾਇ॥
ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਜਲਿ ਬਲਿ ਭਰਪੂਰੁ ਹੈ
ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਾਇਆ ਜਾਇ॥
ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਗੁਰਸਿਖ ਨਿਤ ਸਭ ਕਰਹੁ
ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਭਾਵੈ॥

ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਸੇ ਜਨ ਸਦਾ ਕਰਹਿ ਜਿਨੁ ਕਉ ਆਪੇ ਦੇਇ ਬੁਝਾਇ

ਨਾਨਕ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਜੋ ਮਨਿ ਚਿਤਿ ਕਰੇ
ਤਿਸੁ ਜਮਕੰਕਰੁ ਨੇੜਿ ਨ ਆਵੈ॥੨॥

(ਪੰਨਾ ੫੧੫)

ਅੱਗੇ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਿਫਤ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਹਸਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਅਡੋਲ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਟਿਕ ਸਕੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਰਸ ਪੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਮਾਇਆ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਸੌਂਦੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਹਰ ਸਮੇਂ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ-ਰਾਤ ਸੁਚੇਤ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਬੀਤਦੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਰਸ ਪੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਜੀਵ ਪੁੰਨ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਅਗਿਆਨੀ ਲੋਕ ਮਾਇਆ-ਮੋਹ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਖਪਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਖੁਆਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਹਰਿ ਜੀਉ ਸਦਾ ਸਚੁ ਹੈ ਸਚੀ ਗੁਰਬਾਣੀ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਤੇ ਸਚੁ ਪਛਾਣੀਐ ਸਚਿ ਸਹਜਿ ਸਮਾਣੀ॥ ਅਨਦਿਨੁ ਜਾਗਹਿ ਨਾ ਸਵਹਿ ਜਾਗਤ ਰੈਣਿ ਵਿਹਾਣੀ॥ ਗੁਰਮਤੀ ਹਰਿ ਰਸੁ ਚਾਖਿਆ ਸੇ ਪੁੰਨ ਪਰਾਣੀ॥ ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਕਿਨੈ ਨ ਪਾਇਓ ਪਚਿ ਮੁਏ ਅਜਾਣੀ॥੧੨॥ (ਪੰਨਾ ੫੧੫)

ਅਗਲੇ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਵੀ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਿਫਤ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਆਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹਸਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਅਗਮ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜਿਸ ਦੀ ਬਾਹ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਜੋ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਹਸਤੀ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਬਾਣੀ, ਉਸ ਦੀ ਸਿਫਤ-ਸਾਲਾਹ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਸਰੂਪ ਹੈ। ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੁਥਾਜੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਭ ਦਾ ਕਰਤਾ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਦਾਤ, ਉਸ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਉਣ ਦੀ ਦਾਤ ਕਿਸੇ ਉਸ ਵਿਰਲੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਮਿਹਰ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪ ਇਹ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਫਤ-ਸਾਲਾਹ ਦੀ ਇਹ ਦਾਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ,

ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਬਾਣੀ ਨਿਰੰਕਾਰੁ ਹੈ
ਤਿਸੁ ਜੇਵਡੁ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਇ॥
ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਅਗਮ ਅਥਾਹੁ ਹੈ
ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਸਚਾ ਸੋਇ॥
ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਵੇਪਰਵਾਹੁ ਹੈ
ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਕਰੇ ਸੁ ਹੋਇ॥
ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਨਾਮੁ ਹੈ
ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਾਵੈ ਕੋਇ॥
ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਕਰਮੀ ਪਾਈਐ
ਆਪਿ ਦਇਆ ਕਰਿ ਦੇਇ॥
ਨਾਨਕ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਾਈਐ
ਅਨਦਿਨੁ ਨਾਮੁ ਲੇਇ॥੧॥

(ਪੰਨਾ ੫੧੫-੧੬)

ਅਗਲੇ ਸਲੋਕ 'ਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਦੱਸੀ ਹੋਈ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਨ ਨੂੰ ਸਕੂਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸਕੂਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਮਨ ਤਾਂ ਪਰਮਾਤਮ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮਨ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਤਾਘ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਰੇ, ਉਸ ਦੀ ਮਿਹਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕੀਦਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨ 'ਚ ਲੋਭ/ਲਾਲਚ ਜਿਹੇ ਔਗੁਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ 'ਚ ਫਸ ਕੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਸਹੇਤ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਵਾਰ ਵਾਰ ਜਨਮ ਲੈਂਦੇ ਤੇ ਮਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਉਮੈ ਕਾਰਨ ਦੁੱਖ ਭੋਗਦੇ ਹਨ (ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਹਉਮੈ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੋਂ ਵਿਭ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮਨੁੱਖ ਪਰਮ ਪਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਜਨਮ-ਮਰਨ ਵਿਚ ਪਿਆ ਰਹਿੰਦਾ

ਹੈ)। ਹਉਮੈ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣਾ ਮਨ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰਤਿ ਪਰਮਾਤਮ-ਸੁਰਤਿ ਨਾਲ ਇੱਕਸੁਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਮ ਦਾ ਸੱਦਾ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਅਰਥਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਮੌਤ ਦਾ ਭੈ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਸਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ,

ਬਿਨੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵੇ ਸਾਤਿ ਨ ਆਵਈ
ਦੁਜੀ ਨਾਹੀ ਜਾਇ॥

ਜੋ ਬਹੁਤੇਰਾ ਲੋਚੀਐ

ਵਿਣੁ ਕਰਮੈ ਨ ਪਾਇਆ ਜਾਇ॥

ਜਿਨ੍ਹਾ ਅੰਤਰਿ ਲੋਭੁ ਵਿਕਾਰੁ ਹੈ

ਦੂਜੈ ਭਾਇ ਖੁਆਇ॥

ਜੰਮਣੁ ਮਰਣੁ ਨ ਚੁਕਈ

ਹਉਮੈ ਵਿਚਿ ਦੁਖੁ ਪਾਇ॥

ਜਿਨ੍ਹਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਿਉ ਚਿਤੁ ਲਾਇਆ

ਸੁ ਖਾਲੀ ਕੋਈ ਨਾਹਿ॥

ਤਿਨ ਜਮ ਕੀ ਤਲਬ ਨ ਹੋਵਈ

ਨਾ ਓਇ ਦੁਖੁ ਸਹਾਹਿ॥

ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਉਬਰੈ

ਸਚੈ ਸਬਦਿ ਸਮਾਹਿ॥੨॥ (ਪੰਨਾ ੫੧੬)

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਿਫਤ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਰਥਾਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਢਾਡੀ ਦੀ ਕੀ ਪਛਾਣ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇਸ ਅਗਲੀ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਅਸਲੀ ਗਾਇਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਸੱਚੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਦਿਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਮ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਉਸ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸੱਚੀ ਸਿਫਤ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਦੀ ਗੁਜਰੀ ਵਿਚ ਟਿਕ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਵਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨਾਲ, ਉਸ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਉਹ ਅਗਲਾ ਮਹਿਲ ਅਰਥਾਤ ਬਹੁਤ ਉਚੀ ਆਤਮਕ ਅਵਸਥਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਢਾਡੀ ਭਾਵ ਉਸ ਦੀ ਸਿਫਤ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਇਹੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਰ

ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਭਵ-ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਲੰਘਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ,

ਢਾਡੀ ਤਿਸ ਨੋ ਆਖੀਐ

ਜਿ ਖਸਮੈ ਧਰੇ ਪਿਆਰੁ॥

ਦਰਿ ਖੜਾ ਸੇਵਾ ਕਰੇ ਗੁਰੁ ਸਬਦੀ ਵੀਚਾਰੁ॥

ਢਾਡੀ ਦਰੁ ਘਰੁ ਪਾਇਸੀ

ਸਚੁ ਰਖੇ ਉਰਧਾਰਿ॥

ਢਾਡੀ ਕਾ ਮਹਲੁ ਅਗਲਾ

ਹਰਿ ਕੈ ਨਾਇ ਪਿਆਰਿ॥

ਢਾਡੀ ਕੀ ਸੇਵਾ ਚਾਕਰੀ

ਹਰਿ ਜਪਿ ਹਰਿ ਨਿਸਤਾਰਿ॥੧੮॥

(ਪੰਨਾ ੫੧੬)

ਇਸ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਆਦਰ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਜਰੀ ਜਾਤ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਗੰਦਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਰਾਹੀਂ ਗੁਜਰੀ ਜਾਤ ਵੀ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਪਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਵ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਕਾਇਆ ਕਲਪ ਕਰ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਰਾਹੀਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮਿਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਅੰਦਰੋਂ ਹੋਰ ਭੈ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਭੈ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਚੰਗੀ ਕੁਲ ਵਾਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਮਨੁੱਖ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਸਾਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਆਪ ਮਿਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਉਸ ਦੀ ਮਿਹਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਭੂ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ)। ਉਸ ਜੀਵ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਕੁਚੱਜੀ ਭਾਵ ਅਕਲ-ਵਿਹੁਣੀ ਅਤੇ ਭੈਤੇ ਲੱਛਣਾਂ ਵਾਲੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਾੜੇ ਕਿਰਦਾਰ ਕਰਕੇ ਖਸਮ-ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ (ਗੁਰਮੁਖਿ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਅਨੁਸਾਰੀ ਹੋ ਕੇ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨਮੁਖ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਔਗੁਣ ਵਿਹਾਜਦਾ ਹੈ)।

ਜਦੋਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਭੈ ਮਨ ਵਿਚ ਵੱਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੈਲ ਕੱਟੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਰੀਰ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ

ਹੈ। ਉਸ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਰਾਹੀਂ ਅੰਦਰੋਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੈਲ ਕੱਟੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮਨ ਅੰਦਰ ਰੱਬੀ ਜੋਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣਾ ਜੋਤਿ ਸਰੂਪ ਹੋਣਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਉਚੀ ਮਤਿ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਭੈ ਅੰਦਰ ਹੀ ਸਾਰੇ ਕਰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਉਸ ਦਾ ਉਨੁਣ-ਬੈਠਣ ਅਤੇ ਕਰਮ ਕਰਨਾ ਸਭ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਇਸ ਸੰਸਾਰ 'ਤੇ ਸੁਖੀ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ੇਰਾ ਅਤੇ ਵਡਿਆਈ ਖੱਟਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਮੋਖ-ਦੁਆਰ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਜੋਤਿ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਅਨੁਭਵ ਕਰ ਲੈਣ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਸੁਰਤਿ ਪਰਮਾਤਮ-ਸੁਰਤਿ ਨਾਲ ਇਕਸੁਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਉਸ ਨਿਰਭੈ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਰਤਾਰ ਦੀ ਆਪ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹੀ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਚੰਗੇ ਗੁਣ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ,

ਗੁਜਰੀ ਜਾਤਿ ਗਵਾਰਿ

ਜਾ ਸਹੁ ਪਾਏ ਆਪਣਾ॥

ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਵੀਚਾਰਿ

ਅਨਦਿਨੁ ਹਰਿ ਜਪੁ ਜਾਪਣਾ॥

ਜਿਸੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਿਲੈ ਤਿਸੁ ਭਉ ਪਵੈ

ਸਾ ਕੁਲਵੰਤੀ ਨਾਹਿ॥

ਸਾ ਹੁਕਮੁ ਪਛਾਣੈ ਕੰਤ ਕਾ

ਜਿਸ ਨੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀਤੀ ਕਰਤਾਰਿ॥

ਓਹ ਕੁਚਜੀ ਕੁਲਖਣੀ

ਪਰਹਰਿ ਛੋੜੀ ਭਤਾਰਿ॥

ਭੈ ਪਇਐ ਮਲੁ ਕਟੀਐ

ਨਿਰਮਲੁ ਹੋਵੈ ਸਰੀਰੁ॥

ਅੰਤਰਿ ਪਰਗਾਸੁ ਮਤਿ ਊਤਮੁ ਹੋਵੈ

ਹਰਿ ਜਪਿ ਗੁਣੀ ਗਹੀਰੁ॥

ਭੈ ਵਿਚਿ ਬੈਸੈ ਭੈ ਰਹੈ

ਭੈ ਵਿਚਿ ਕਮਾਵੈ ਕਾਰ॥

ਐਥੈ ਸੁਖੁ ਵਡਿਆਈਆ

ਦਰਗਹ ਮੋਖ ਦੁਆਰ॥

ਭੈ ਤੇ ਨਿਰਭਉ ਪਾਈਐ

ਮਿਲਿ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਅਪਾਰ॥

ਨਾਨਕ ਖਸਮੈ ਭਾਵੈ ਸਾ ਭਲੀ

ਜਿਸ ਨੋ ਆਪੇ ਬਖਸੇ ਕਰਤਾਰੁ॥੧॥

(ਪੰਨਾ ੫੧੬)

ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪੂਰਨ ਪਰਮੇਸੁਰ

ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੫

ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪੂਰਨ ਪਰਮੇਸੁਰ

ਮਨ ਤਾ ਕੀ ਓਟ ਗਹੀਜੈ ਰੇ॥

ਜਿਨਿ ਧਾਰੇ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਖੰਡ ਹਰਿ

ਤਾ ਕੋ ਨਾਮੁ ਜਪੀਜੈ ਰੇ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥

ਮਨ ਕੀ ਮਤਿ ਤਿਆਗਹੁ ਹਰਿ ਜਨ

ਹੁਕਮੁ ਬੂਝਿ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ ਰੇ॥

ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਕਰੈ ਸੋਈ ਭਲ ਮਾਨਹੁ

ਸੁਖਿ ਦੁਖਿ ਓਹੀ ਧਿਆਈਐ ਰੇ॥੧॥

ਕੋਟਿ ਪਤਿਤ ਉਧਾਰੇ ਧਿਨ ਮਹਿ

ਕਰਤੇ ਬਾਰ ਨ ਲਾਗੈ ਰੇ॥

ਦੀਨ ਦਰਦ ਦੁਖ ਭੰਜਨ ਸੁਆਮੀ

ਜਿਸੁ ਭਾਵੈ ਤਿਸਹਿ ਨਿਵਾਜੈ ਰੇ॥੨॥

ਸਭ ਕੇ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕ

ਜੀਅ ਪ੍ਰਾਨ ਸੁਖ ਸਾਗਰੁ ਰੇ॥

ਦੇਵੇ ਤੋਟਿ ਨਾਹੀ ਤਿਸੁ ਕਰਤੇ

ਪੂਰਿ ਰਹਿਓ ਰਤਨਾਗਰੁ ਰੇ॥੩॥

ਜਾਚਿਕੁ ਜਾਚੈ ਨਾਮੁ ਤੇਰਾ ਸੁਆਮੀ

ਘਟ ਘਟ ਅੰਤਰਿ ਸੋਈ ਰੇ॥

ਨਾਨਕੁ ਦਾਸੁ ਤਾ ਕੀ ਸਰਣਾਈ

ਜਾ ਤੇ ਬ੍ਰਿਥਾ ਨ ਕੋਈ ਰੇ॥੪॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਿਤਾ ਜੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਦੇ

ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਜੋ

ਬੇਅੰਤ ਹੈ, ਪਰੇ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ, ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ

ਹੈ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮਾਲਕ ਹੈ; ਮਨ ਤਾ ਕੀ

ਓਟ ਗਹੀਜੈ ਰੇ, ਹੇ ਮਨ! ਤੈਨੂੰ ਉਸ ਮਿਹਰਵਾਨ

ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਓਟ ਆਸਰਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਉਹ

ਜਗਤ ਦਾ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ਜਿਸ ਨੇ ਧਰਤੀ ਦੇ

ਸਾਰੇ ਮੰਡਲਾਂ ਤੇ ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਹਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ; ਉਸ ਬੇਅੰਤ-ਬੇਅੰਤ ਹਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮਨ ਕੀ ਮਤਿ ਤਿਆਗਹੁ ਹਰਿ ਜਨ

ਹੁਕਮੁ ਬੂਝਿ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ ਰੇ॥

ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਕਰੈ ਸੋਈ ਭਲ ਮਾਨਹੁ

ਸੁਖਿ ਦੁਖਿ ਓਹੀ ਧਿਆਈਐ ਰੇ॥੧॥

ਗੁਰਦੇਵ ਪਿਤਾ ਜੀ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ, ਹੇ

ਹਰੀ ਦੇ ਸੇਵਕ ਜਨੋ! ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਮਤਿ,

ਭਾਵ ਚਤਰਾਈ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਓ। ਹੇ ਭਾਈ! ਉਸ

ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਹੀ

ਸੁਖ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਕਰੈ ਸੋਈ

ਭਲ ਮਾਨਹੁ, ਉਹ ਜਗਤ ਦਾ ਸੁਆਮੀ ਪ੍ਰਭੂ ਜੋ

ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਕਰ ਕੇ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ

ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸੁੱਖ ਤੇ ਦੁਖ ਵਿਚ

ਵੀ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕੋਟਿ ਪਤਿਤ ਉਧਾਰੇ ਧਿਨ ਮਹਿ

ਕਰਤੇ ਬਾਰ ਨ ਲਾਗੈ ਰੇ॥

ਦੀਨ ਦਰਦ ਦੁਖ ਭੰਜਨ ਸੁਆਮੀ

ਜਿਸੁ ਭਾਵੈ ਤਿਸਹਿ ਨਿਵਾਜੈ ਰੇ॥੨॥

ਹੇ ਹਰੀ ਦੇ ਜਨੋ! ਜੇ ਉਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਚਾਹੇ

ਤਾਂ ਇਸ ਜਗਤ ਦੇ ਵਿਕਾਰਾਂ 'ਚ ਡਿੱਗੇ ਕਰੋੜਾਂ ਹੀ

ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਲ ਵਿਚ ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲੈਂਦਾ

ਹੈ; ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਕਰਤਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾ

ਵੀ ਚਿਰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਉਹ ਜੋ ਸਭ ਦਾ ਮਾਲਕ

ਪ੍ਰਭੂ ਹੈ, ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਨ

ਵਾਲਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਸ ਜੀਵ ਉਤੇ ਉਹ ਪ੍ਰਸੰਨ

ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ

ਸਭ ਕੇ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕ

ਜੀਅ ਪ੍ਰਾਨ ਸੁਖ ਸਾਗਰੁ ਰੇ॥

ਦੇਵੇ ਤੋਟਿ ਨਾਹੀ ਤਿਸੁ ਕਰਤੇ

ਪੂਰਿ ਰਹਿਓ ਰਤਨਾਗਰੁ ਰੇ॥੩॥

ਹੇ ਭਾਈ ਜਗਤ ਦੇ ਜੀਵੋ! ਉਹ

ਫਿਲਮ ‘ਨਾਨਕ ਸਾਹ ਫਕੀਰ’ ਬਾਰੇ

ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ

ਫਿਲਮ ‘ਨਾਨਕ ਸਾਹ ਫਕੀਰ’ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਕਾ ਨੇ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਿਨੇਮਿਆਂ ਤੋਂ ਉਤਰਵਾ ਦਿਤੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਬਾਰੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਅੰਬਾਲੇ ਤੱਕ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਇਕ ਖਾਸ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੀ ਫਿਲਮ ਪ੍ਰਤੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਮੈਂ ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ*
ਫੋਨ: 91-93163-01328

ਹੀ ਮੈਂ ਬਿਨਾਂ ਦੇਖੇ ਹੀ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਜੇ ਮੇਰਾ ਇਹ ਹਾਲ ਹੈ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਮਸਲਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮਸਲਾ ਨਹੀਂ, ਉਹੋ ਹੀ ਮਸਲਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਆਈ. ਜੇ. ਸਿੰਘ ਨੇ ‘ਦੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (15 ਅਪਰੈਲ) ਰਾਹੀਂ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਮਸਲੇ ਵਾਂਗ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਫੋਟੋ ਉਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚਣ ਉਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ? ‘ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਟਾਈਮਜ਼’ (18 ਅਪਰੈਲ) ਵਿਚ ਛਪੇ ਅਮਨਦੀਪ ਸੰਧੂ ਦੇ ਲੇਖ ਤੋਂ ਲੱਗਾ ਕਿ ਫਿਲਮ ‘ਤੇ ਰੋਕ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਰੋਕ ਨਾਲ ਫਿਲਮ ਪ੍ਰਤੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਹੋਰ ਵਧੇਗੀ ਅਤੇ ਵਧੀ ਹੋਈ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਰੋਕੇਗਾ ਕੌਣ? ਇਹ ਗੱਲ ਚੰਗੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਕਾ ਦੀ ਫਿਲਮ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਤਾਂ ਤੁਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਤਾਂ ਅਣਗੋਲੀਆਂ ਹੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ‘ਕਿਛੁ ਕਹੀਐ ਕਿਛੁ ਸੁਣੀਐ’ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਅੱਗੇ

ਤੋਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਸ ਟੁਕ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਸਮਝ ਤੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਲਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਪੈਰ-ਕੁਹਾੜੀ ਨਹੀਂ, ਕੁਹਾੜੀ ਉਤੇ ਪੈਰ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹੋਵਾਂਗੇ- ‘ਮੈਂ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਆਪਣਾ ‘ਤੇਜ ਤੇ ਤਬਾ’ ‘ਤੀਬਰਤਾ’ (Intensity), ਹਾਂ ਇਹੋ ਰੂਹਾਨੀਅਤ (spirituality), ਇਹਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਾਹ ਪਾਓ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹੋ ਓਹ ਕਟਾਰ ਹੋ ਜਾਸੀ ਜੇਹਤੀ ਆਪਣੇ ਪੈਰੀਂ ਹੀ ਨਾ ਆ ਵੱਜੇ।’ ਇਸ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਜਾਣੇ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਵਡੇਰਿਆਂ ਦੀ ਟਿਪਣੀ ਤੋਂ ਚਾਹੀਏ ਤਾਂ ਲਾਹਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਵੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਕਾ ਨੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਦਿਖਾਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਜਾਗੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ ‘ਤੇ ਰੋਕ ਦਾ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਇਸ ਸੁਖਮ-ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਕੋਈ ਥਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਫਿਲਮ ਤਾਂ ਮੋਬਾਈਲਾਂ ‘ਤੇ ਆਮ ਹੀ ਦੇਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਦੇਖਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦਾ ਦੂਰ ਦਿਸਹੱਦੇ ‘ਤੇ ਉਹ ਚੋਲਾ-ਬਿੰਬ ਖਿੱਚ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਹੋਰ ਉਛਲਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਤਸੁਕਤਾ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦਾ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇ ਫਿਲਮ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਕੇਂਦਰ ਬਣਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਿਸ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਹੈ?

ਇਹ ਸੱਚਾਈ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੂਚਨਾ-ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਨੂੰ ਵਰਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਦੇਸ਼, ਭੂਗੋਲਿਕ ਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਦਲੀਲ ਵਾਸਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸਲਾਮ ਅਤੇ ਈਸਾਈਅਤ ਸੂਚਨਾ-ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਫੈਲ ਗਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ

ਦੀ ਰੀਸੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਭਾਵਨਾ ਪਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ‘ਰਾਜ ਬਿਨਾ ਨਹਿ ਧਰਮ ਚਲਹਿ ਹੈ’। ਏਸੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤਦੀ ਹੈ ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਟੁਕ। ਪਰ ਮਸਲਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਸਵਾਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ, ਤਾਲਿਬਾਨੀ-ਸ਼ਿਆਸਤ ਵਾਲੇ ਰਾਹ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪੈ ਰਹੇ? ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਆਮ ਸਿੱਖ ਨੂੰ, ਜਿਹੜਾ ਅਖਬਾਰ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਕਿ ‘ਨਾਨਕ ਸਾਹ ਫਕੀਰ’ ਨਾਂ ਦੀ ਫਿਲਮ ਦਾ ਕੋਈ ਮਸਲਾ ਵੀ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਪੇਂਡੂਆ ਦਾ ਇਹ ਨਿਰਛਲ-ਸੁਭਾ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਠੀਕ ਬੈਠਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਪੰਥਕ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਫੈਲ ਜਾਣ ਨਾਲ ਇਹ ਸਵਾਲ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੰਬਾਲੇ ਤੱਕ ਰਹਿੰਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਫਿਲਮ ‘ਤੇ ਚਰਚਾ ਨੇ ਇਹ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਵਿਚੋਂ ਸਿੱਖ-ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਉਸਾਰੂ ਹੱਲ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਫਿਲਮ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੇਖੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੇਖਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਟਿਪਣੀਆਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਫਿਲਮ

ਨੂੰ ਰੁਕਵਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਹੀ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਝਗੜਾ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਝਗੜੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਿੰਨਾ ਫਿਲਮ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਫਿਲਮਕਾਰ ਝਗੜੇ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਹੀ ਕਿਉਂ ਕਰੇਗਾ? ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਜਦੋਂ ਫਿਲਮ ਬਾਰੇ ਰੌਲਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ, ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਉਠਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤਿੰਨੇ ਹੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਧਿਰ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਪੱਕੇ ਹੱਲ ਵਾਲੇ ਰਾਹ ਪੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਕਨੀਕੀ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਹੀ ਸੁਲਝਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਤਕਨੀਕੀ-ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਸਾਰੀ ਫਿਲਮ-ਇੰਡਸਟਰੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਪਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖ-ਭਾਵਨਾ ਵਿਰੁਧ ਭੁਗਤਣ ਦੀ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਿਉਂ ਹਨ? ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਫਿਲਮ ਵਿਖਾਈ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤਕਨੀਕੀ-ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਿਠਾਇਆ ਗਿਆ?

ਫਿਲਮ ਸੈਂਸਰ-ਬੋਰਡ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਫਿਲਮ ਵਿਰੁਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਅਕਾਲੀਆਂ

ਦੀ ਭਾਈਵਾਲ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ। ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਰੋਕ ਲਾਈ ਹੈ? ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਨਾਲ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਕੌਣ ਜਾਣਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਜੇ ਓਹਲੇ ਵਿਚੋਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸ ਨੂੰ ਲਾਭ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ? ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਸਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਤਾਂ ਇਹੀ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ-ਗੁਰੂਆਂ ਬਾਰੇ ਬਣੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਜੇ ਰੋਕਣਾ ਪਵੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਰੋਕਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬਾਰੇ ਗ਼ਲਤ ਬਿਆਨੀਆਂ ਵਾਲਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਸਾਹਿਤ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਦੇ ਵਿਥ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਯਕੀਨ ਇਹੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਥ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਣਗੀਆਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਸਿੱਖ ਦੇ ਲਹੂ ਵਿਚ ਹੈ। ਸਿੱਖ-ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਆਤੰਕ ਵਿਚ ਵੀ ਸਹਿਜ-ਵਿਗਾਸ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਆਸਰੇ ਨਾਲ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਬਹਾਨਿਆਂ ਨਾਲ ਡਰਾਉਣਾ ਅਤੇ ਵਿਚਲਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਹਾਂ, ਇਸ ਮਸਲੇ ਤੇ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾ ਸਕਦੇ ਹੋਈਏ ਤਾਂ ਉਹ ਗੁਰੂ-ਆਸ਼ੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲੈ ਜਾਣ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋਵੇਗਾ।

***ਸਾਬਕਾ ਮੁਖੀ,
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਭਾਗ,
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ।**

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੀਆਂ ਲੇਖਿਕਾਵਾਂ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ 22 ਵਰ੍ਹੇ ਪੁਰਾਣੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਰਜਿਸਟਰ ਸ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘੱਗ ਨੇ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈਆਂ ਦਾ ਕੱਦ-ਕਾਨ ਕਾਫੀ ਉਚਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੁੱਕ ਟਰੱਸਟ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਿਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਜਿੰਦਰ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੱਦਰ ਹਨ। ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਿਹ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 15 ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ



ਨੀਲਮ ਸੈਣੀ
ਫੋਨ: 510-502-0551

ਪੁਰਾਣੇ-ਨਵੇਂ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਨੂੰ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੀਰਤ, ਰਾਠੇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ ਸੂਰਾਪੁਰੀ, ਪ੍ਰੋ. ਹਰਭਜਨ, ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਾਗਰ, ਪਰਵੇਜ਼ ਸੰਧੂ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਧਾਲੀਵਾਲ ਅਤੇ ਨੀਲਮ ਸੈਣੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਧਰਮ, ਜਾਤ, ਰੰਗ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਅਜੋਕੇ ਮਰਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਵਿਚ ਮਹਿਲਾ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਭਰਵੀਂ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਖ ਵਖ ਅਹੁਦਿਆਂ ਉਤੇ ਰਹਿਣਾ ਇਸ ਗੱਲ ਵਲ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਭਾ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਬਣਦਾ ਮਾਣ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰਕੇ ਸਭਾ ਦੀ ਹਰ ਮਿਲਣੀ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤਕ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਪਰਿਵਾਰਕ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ

ਹੈ। ਸਾਲ 1994 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਨਿਵਾਸੀ ਲਾਜ ਸੈਣੀ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਸਾਹਿਤ ਆਸ਼ਰਮ ਟਾਂਡਾ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦੀ ਸਰਗਰਮ ਮੈਂਬਰ ਸਾਂ। ਜੁਲਾਈ 1997 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਹਿਤ ਆਸ਼ਰਮ ਟਾਂਡਾ ਵਲੋਂ ਮੇਰਾ ਪਲੇਠਾ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਿਹ ‘ਅਰਜੋਈ’ ਲੋਕ ਅਰਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਕੇ ਰੇਡੀਓ ‘ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ’ ਰਾਹੀਂ ਜਦੋਂ ਸੁਰਜੀਤ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਪਿਆਸੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਮਿਲਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਹਫਤੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੀ ਮਿਲਪੀਟਸ ਵਿਚ ਮੀਟਿੰਗ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਈ ਤਾਂ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੀਰਤ ਦੇ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ‘ਤੇ ਮੈਂ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹੀ ਤਾਂ ਹਾਲ ਤਾੜੀਆਂ ਨਾਲ ਗੂੰਜ ਉਠਿਆ। ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਿਨ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਆਏ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਡਾ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇਕੀ (ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ) ਉਠ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਿਹ ‘ਅਰਜੋਈ’ ਮੇਰੇ ਹੱਥੋਂ ਫੜ੍ਹ ਲਿਆ। ਮੇਰਾ ਹੌਸਲਾ ਬੁਲੰਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਪਿਛੋਂ ਮੈਨੂੰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੀਰਤ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ, “ਨੀਲਮ! ਅਸੀਂ ਸਾਲਾਨਾ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਨੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਉਸ ਦਿਨ ਮੁਸਾਇਰੇ ਦੀ ਸ਼ਮੂਹੀ ਤੁਸੀਂ ਰੋਜ਼ ਕਰੋ।” ਸਭਾ ਦੀ ਇਕ ਨਵੀਂ ਮੈਂਬਰ ਲਈ ਇਹ ਮਾਣ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਸਾਹਿਤਕ ਕੋਇਲ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸਭਾ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਕੌਰ ਸੰਧੂ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰਾਂ ਦਾ ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਬੋਲਦੀ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਕ ਸਾਹ ਰੋਕ ਕੇ ਸੁਣਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਦ ਵੀ ਫੋਨ ‘ਤੇ ਗੱਲ ਕਰਾਂ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਇਥੇ ਹੀ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਉਦੋਂ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸਾਹਿਤ ਸਕੱਤਰ ਸੀ। ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਿਹ ‘ਸਿਕਸ਼ਤ ਰੰਗ’ ਉਸ ਨੇ ਇਸ

ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਾਹ ਮੁਖੀ ਵਿਚ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਕੁੱਦੇਵਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਸਮੇਂ ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਉਸ ਦੀ ਮੋਜ਼ਬਾਨੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਰੰਗ ਹੁੰਦਾ। ਫਿਰ ਉਹ ਟੋਰਾਂਟੋ, ਕੈਨੇਡਾ ਚਲੇ ਗਏ ਪਰ ਉਥੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਮ ਨਿਰੰਤਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਿਹ ‘ਹੇ ਸਖੀ’ ਅਤੇ ‘ਵਿਸਮਾਦ’ ਛਪ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਸੁਰਜੀਤ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਨਾਰੀ ਕਾਵਿ ‘ਕੁੰਜਾਂ’ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਿਹ ਨਾਂ ਹੇਠ ਸੰਪਾਦਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇੰਟਰਨੈਟ ‘ਤੇ ‘ਸਿਰਜਣਹਾਰੀ’ ਬਲਾਗ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਟੋਰਾਂਟੋ ਵਿਚ ਪੁਸਤਕ ਰਿਲੀਜ਼ ਸਮਾਗਮਾਂ ‘ਚ ਪਰਚਾ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਖਾਸ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ‘ਮੋਘਲਾ’ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਕਲਮ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੀ ਸਿਰਜ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਬੱਕਦੀ ਨਹੀਂ, “ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਹੀ ਇੰਨੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਤ ਹੋਈ ਹਾਂ।”

ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹਿ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਯੂਥਾ ਸਿਟੀ/ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਬੇ-ਏਰੀਆ ਯੂਨਿਟ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤ੍ਰੈ-ਮਾਸਿਕ ਮਿਲਣੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮ ਲਈ ਸੱਦਾ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਬੇ-ਏਰੀਏ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾਅ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਹੀ ਹੁੰਦੇ। ਉਸ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਵਰਿੰਦਰ ਸੇਖੋਂ ਅਤੇ ਦੇਵੇਂ ਬੇਟੇ-ਜਸਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਤੇ ਕਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਆਏ ਸਾਹਿਤਕ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਨਾ ਬੱਕਦੇ। ਮਨਜੀਤ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਨਾਵਲਿਟ ‘ਘਰ ਪਰਤਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ’, ਤਿੰਨ ਕਹਾਣੀ-ਸੰਗ੍ਰਿਹ ‘ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਫੁਲਕਾਰੀ’, ‘ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ਖ਼ਮ’ ਅਤੇ ‘ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਮ’ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਨਜੀਤ ਨੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵੀ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਲੇਖਿਕਾ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਨਜੀਤ ਇਹ

ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, “ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਦੇ ਇਸ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਖੂਨ ਪਸੀਨੇ ਨਾਲ ਪਾਲਿਆ ਹੈ।”

ਅਮਰਜੀਤ ਪਨੂੰ ਨੇ ਵੀ ਸਭਾ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਇਕ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾ ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਟਿਵਾਣਾ ਦੀ ਸ਼ਿਰਕਤ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਖਾਸ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਉਸ ਦਾ ਕਹਾਣੀ-ਸੰਗ੍ਰਿਹ ‘ਅਧੂਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਪਾਤਰ’ ਹੈ।

ਨਵਨੀਤ ਕੌਰ ਪਨੂੰ ਨੇ ਸਭਾ ਦੀ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਿਚ ਨਾਵਲ ‘ਏਕਮ ਅਵਾਸ’ ਅਤੇ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਿਹ ‘ਇਕਾਂਤ ਦਾ ਦਿਹਾਂਤ’ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ।

ਸਭਾ ਦੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਰਹਿ ਚੁੱਕੀ ਪਰਵੇਜ਼ ਸੰਧੂ ਇਕ ਵਧੀਆ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਮਾਹਿਰ ਜੋਤੀ ਸਿੰਘ ਯੂਥਾ ਸਿਟੀ/ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਇਕਾਈ ਦੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਰਹਿ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਦਲਵੀਰ ਦਿਲ ਨਿੱਜਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਾਲ ਵਿਚ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ। ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਤਤਿੰਦਰ ਜੇ ਇਸ ਸਭਾ ਨਾਲ ਇਕ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਤਤਿੰਦਰ ਹਰ ਮਹਿਫਿਲ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਕਹਾਣੀ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਜੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂ, 1997 ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਬਣੀ ਪਰ ਘਰੇਲੂ ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਮੇਰੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨਾ-ਮਾਤਰ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਮੰਮੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਮਲਾ ਦੇਵੀ 2004 ਵਿਚ ਇਤਫਾਕਨ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮੁੜ ਸਰਗਰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਸਾਲ ਹੀ ਸਾਲਾਨਾ ਕਹਾਣੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਆ ਗਈ। ਮੈਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸੰਕੋਚਦਿਆਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਕੁੱਦੇਵਾਲ ਕੋਲੋਂ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ। ਉਸ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਸੋਚਿਆਂ ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਨੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰਲੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨੂੰ ਹੱਲਾ-ਸ਼ੇਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਰ

ਮੈਨੂੰ ਸਭਾ ਦੀ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੰਮਾ ਅਰਸਾ ਸੌਂਪੀ ਗਈ।

ਮੇਰੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਦੋ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਿਹ ‘ਕਾਨੀ ਦੇ ਘੁੰਗਰੂ’ ਅਤੇ ‘ਹਰਫਾਂ ਦੀ ਡੋਰ’ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹਿ ਚੁਕੇ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਾਗਰ ਨਾਲ ਸਹਿ-ਸੰਪਾਦਿਤ ਅਮਰੀਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਿਹ ‘ਉਧਾਰ ਲਏ ਪਰਾਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ’ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਵਿਚ ਵਿਲੱਖਣ ਸਥਾਨ ਹਾਸਿਲ ਹੈ। ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਕਹਾਣੀਆਂ ‘ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਉਸਾਰੂ ਆਲੋਚਨਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਮੈਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ। ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸੱਚਦੇਵ, ਅਮਰਜੀਤ ਦਰਦੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸੰਪਾਦਿਤ ਅਮਰੀਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ-ਸੰਗ੍ਰਿਹ ‘ਪੰਖ, ਪਿੰਜਰਾ ਤੇ ਪਰਵਾਜ਼’ ਜੋ ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਬੀ.ਏ. ਆਨਰਜ਼ ਦੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ, ਵਿਚ ਮੇਰੀਆਂ ਦੋ ਕਹਾਣੀਆਂ ‘ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ’ ਅਤੇ ‘ਡਾਰੋਂ ਵਿਛੜੀ ਕੁੰਜਾਂ’ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਵ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਲਿਖਣ ਤੇ ਬੋਲਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਵਾਂ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਿਹ ਜਲਦ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ‘ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ’ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਸੰਪਾਦਿਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਬੋਲਣ ਦੇ ਸ਼ੌਕ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਨੇ ਪੂਰਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਅੱਗੇ ਵੀ ਤੋਰਿਆ ਹੈ। ‘ਗੋਲਡਨ ਪੰਜਾਬ ਕਲੱਬ’ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ, ਆਲ ਨੈਚੁਰਲ ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਵਲੋਂ ‘ਫੁਲਕਾਰੀ ਗਿੱਧਾ’ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫੁਲਵਾੜੀ ਕੋਰਪ ਵਲੋਂ ਪਾਈ ਗਈ ਲੋਹਤੀ ਅਤੇ ਅਖਬਾਰ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਫੰਡ ਰੇਜ਼ਿੰਗ ਦੇ ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਨੇ ਮੇਰੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਨੂੰ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਅਹਿਮ ਅਹੁਦਿਆਂ ‘ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਕਦਰ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਭਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ‘ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਦੀਆਂ, ਸਵੈ-ਭਰੋਸੇ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਤਿਯੁਗੀ ਬੰਦੇ-3



ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ

ਫੋਨ: 01191-11425-02364

bhullarg@gmail.com

ਬੇਮਕਾਨੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਲੋੜ ਸਦਕਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ, ਅਨੇਕ ਮਕਾਨ-ਮਾਲਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਮਕਾਨ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਕਮਾਈ ਦਾ ਚੰਗਾ ਸਾਧਨ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕਈ ਲੋਕ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਕਮਾਈ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਮਕਾਨ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਨਾਲ ਹੀ ਵਧੀਆ ਜੀਵਨ ਲੰਘਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਇਕ ਸਮੱਸਿਆ ਨੇ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਧਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਈ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਚਿਰਾਂ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਰਾਇਆ ਵਧਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਫੇਰ ਮਕਾਨ ਖਾਲੀ ਕਰਨੇ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਗੱਲ ਕਚਹਿਰੀ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਖਦੇ ਹਨ, “ਹੁਣ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ” ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਕਿਰਾਇਆ ਦੇਣਾ ਵੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਮੁਕੱਦਮਾ-ਦਰ-ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ-ਦਰ-ਅਪੀਲ, ਗੱਲ ਸਾਲਾਂ ਤੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੱਕ ਲਟਕਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਮਕਾਨ-ਮਾਲਕ ਕੁਝਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਉਹਦੀ ਛਾਤੀ ਉੱਤੇ ਡੰਡ-ਬੈਠਕਾਂ ਕਢਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮਕਾਨ-ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਬੇਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਤੇ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਸ਼ਹਿਰੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਇਕ ਭਖਵੀਂ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਤਿਆਰਥੀ ਫਕੀਰ ਤੇ ਰਮਤੇ ਜੋਗੀ ਸਨ। ਪਿੱਛਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਡੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਭਦੋੜ ਦਾ ਸੀ। ਚਾਚੇ ਕੂਟਾਂ ਭੋਂ ਕੇ ਟਿਕਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਆਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਦੋਸਤਾਂ-ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਈ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਛੱਤ-ਵਿਹੂਣੇ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਕੁਝ ਸੂਝ-ਚਿੰਤਕਾਂ ਨੇ ਧੱਕ-ਧਕਾ ਕੇ ਸਤਿਆਰਥੀ ਨਾਂ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦ ਪੰਡੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹਿੰਦੀ ਰਸਾਲੇ ‘ਆਜ ਕਲ੍ਹ’ ਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਲਿਆ ਦਿੱਤਾ। ਜੇਥਾ ਤਾਂ ਖਾਸੀ ਸੌਖੀ ਹੋ ਗਈ ਪਰ ਨੌਕਰੀ ਦਾ

ਅਜੇ ਮੇਰੀ ਅਰਥੀ ਤਾਂ ਉਠੀ ਨਹੀਂ!

ਸਿਆਣਿਆਂ ਨੇ ਸੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਅਤੀਤ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਵਰਤਮਾਨ ਤੋਂ ਅਕਸਰ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਗੱਲ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹੈ ਵੀ ਸੋਲਾਂ ਆਨੇ ਸੱਚ। ਪੈਸਾ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥਵਾਦ ਇੰਨਾ ਹਾਵੀ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ ਕਿ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਅਤੇ ਲੋਭ-ਲਾਲਚ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਭਾਈਚਾਰਕ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗੱਲ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ‘ਸਤਿਯੁਗੀ’ ਬੰਦੇ ਲੋਕ ਮਨਾਂ ਦੀ ਸਦੀਵੀ ਯਾਦ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਵਡੇਰੀ ਉਮਰ ਦੇ ਲੋਕ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਇਲਾਹੀ ਵਿਸਮਾਦ ਛਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਲਪਕਾਰ ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ‘ਸਤਿਯੁਗੀ ਬੰਦੇ’ ਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਲੇਖ ਲੜੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਲੇ ਵੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੜੀ ਦੇ ਕੁਝ ਲੇਖ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਛਾਪ ਚੁਕੇ ਹਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਸੰਗਲ ਭਾਰੀ ਵੀ ਲਗਦਾ ਤੇ ਚੁਭਦਾ ਵੀ। ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ, “ਜੇ ਦਿੱਲੀ ਟਿਕਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰ ਦੀ ਛੱਤ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਲਵੋ, ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿੱਕਲ ਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਉਡਾਰੀਆਂ ਲਾਉਣ ਬਾਰੇ ਫੇਰ ਸੋਚਣਾ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਕੱਲੇ ਹੁੰਦੇ, ਗੱਲ ਹੋਰ ਸੀ, ਪਤਨੀ ਹੈ, ਬੱਚੀਆਂ ਹਨ। ਫੇਰ ਤੁਸੀਂ ਜਿਥੇ ਮਰਜ਼ੀ ਅਵਾਰਾਗਰਦੀ ਕਰਨੀ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਬੀਵੀ-ਬੱਚੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਛੱਤ ਤਾਂ ਹੋਵੇ।”

ਦਲੀਲ ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਜਚ ਗਈ। ਲੋਕ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਛੋਟਾ-ਮੋਟਾ ਮਕਾਨ ਬਣਾ ਦੇਈਏ, ਇਹ ਨੌਕਰੀ ਦਾ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦਾ ਸੰਗਲ ਉਮਰ ਭਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿਚ ਖੰਭ ਫਤਫਤਾਉਣੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ। ਔਖੇ-ਸੌਖੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਨਿਭਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੜੀ ਕਦਰ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕ-ਸਾਹਿਤ ਸਬੰਧੀ ਕੀਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੇ ਵਡਮੁੱਲੇ ਕਾਰਜ ਕਰਕੇ। ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਲਾਟ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਬੋਲੇ, “ਹੋਜ਼ਖਾਸ ਵਿਚ ਦੇ ਦਿਉ, ਜਿਥੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ, ਭਾਪਾ ਜੀ ਤੇ ਦੁੱਗਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਨੇ। ਸਾਹਿਤਕ ਗੁਆਂਢ ਹੋ ਜਾਵੇ।” ਪਰ ਉਥੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਪਲਾਟ ਰਹਿ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਿਆ ਜੋ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਉਂ ਕਰੋਲੋਲਾਗ ਵਾਲਾ ਪਲਾਟ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਕ-ਮੰਜ਼ਲਾ ਮਕਾਨ ਛੱਤਿਆ ਤੇ ਟਿਕਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਲਿਆ। ਨੌਕਰੀ ਦਾ ਸੰਗਲ ਸੀ ਤਾਂ ਚਾਂਦੀ ਦਾ, ਪਰ ਘਰ ਬਣੇ ਤੋਂ ਫੇਰ ਚੁਭਣ ਲੱਗਿਆ। ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਵਰਜਦਿਆਂ ਵੀ ਸੰਗਲ ਲਾਹ ਸੁੱਟਿਆ, ਹੰਭੇ ਹੋਏ ਗਿੱਟਿਆਂ ਦੀ ਮਾਲਸ਼ ਕੀਤੀ ਤੇ ਫੇਰ ਸਾਹਿਤਕ ਰਾਹਾਂ ਦੇ ਅਵਾਰਾ ਪਾਂਧੀ ਹੋ ਗਏ।

ਬੱਚੀਆਂ ਵਿਆਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਸੋਚਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਲੋਕ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਕ ਕਮਰਾ ਬਹੁਤ ਹੈ, ਕਿਉਂ ਨਾ ਦੂਜਾ ਕਮਰਾ ਕਿਰਾਏ ‘ਤੇ ਦੇ ਕੇ

ਰੇਡੀਓ, ਕਵੀ ਦਰਬਾਰਾਂ ਤੇ ਰਸਾਲਿਆਂ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਝਾਕ ਦੇ ਬੰਧਨ ਤੋਂ ਵੀ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਈਏ। ਇਉਂ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਹੋਇਆ। ਕਿਰਾਇਆ ਵਗ਼ੈਰਾ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਬੋਲੇ, “ਭਾਈ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ, ਮੇਰੀ ਇਕ ਸ਼ਰਤ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਦੀ ਨਾ ਤੋੜੀ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯਾਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦਿਲ ਨੂੰ ਦਰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।” ਉਹਨੇ ਹੱਥ ਜੋੜੇ, “ਤੁਸੀਂ ਫਕੀਰ ਹੋ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ। ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ, ਵਚਨ ਦਿੱਤਾ, ਤੁਹਾਡਾ ਭਰੋਸਾ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਤੋੜਨਾ!”

ਮਹੀਨਾ ਲੰਘ ਗਿਆ। ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਦੇਣ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਲੋਕ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਬੋਲੇ, “ਭਾਈ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ, ਕਿਰਾਇਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿਆ ਕਰਨਾ।” ਤੇ ਫੇਰ ਲੋਕ ਮਾਤਾ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕੀਤਾ, “ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦੇ ਝਮੇਲਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰੋ। ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਿਰਾਇਆ ਲਓ ਤੇ ਘਰ ਚਲਾਓ।” ਦੋ ਕੁ ਸਾਲ ਬੀਤੇ। ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਨੇ ਕੁਝ ਲਭਦਿਆਂ ਅਲਮਾਰੀ ਖੋਲ੍ਹੀ। ਨੋਟ ਪਏ ਸਨ। ਗਿਣੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮਝ ਨਾ ਆਈ ਤਾਂ ਲੋਕ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ। ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ, ਇਹ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਤੈਅ ਹੋਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ? ਲੋਕ ਮਾਤਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, “ਹੁਣ ਕਿਰਾਇਆ ਏਨਾ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।” ਜਾ ਕੇ ਉਲਾਭਾ ਦਿੱਤਾ, “ਭਾਈ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਕਿਰਾਇਆ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਖਿਆ!” ਉਹ ਮੁਸਕਰਾਇਆ, “ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼, ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਮਾਲਕ ਹਰ ਸਾਲ ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਵਾਧਾ ਭਾਲਦੇ ਨੇ। ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਕੁਝ ਸੋਚਣਾ ਤਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ?”

ਫੋਨ ਅਜੇ ਹੱਥ-ਹੱਥ ਤਾਂ ਕੀ, ਘਰ-ਘਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੋਏ। ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਫੋਨ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਮਗਰੋਂ ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਭਾਈ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ, ਜੇ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਮਿੱਤਰ ਦੇ ਮੰਗੇ ਤੋਂ ਤੇਰਾ

ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਦੇ ਦੇਵਾਂ...” ਉਹਨੇ ਗੱਲ ਕੱਟੀ, “ਇਹਨੂੰ ਮੇਰਾ ਫੋਨ ਨਾ ਕਰੋ ਜੀ, ਇਹਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹੀ ਸਮਝੋ।”

ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਵਾਸਤੇ ਤਾਂ ਦਿੱਲੀ ਨਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਹੀ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦਾ ਸੀ! ਫੋਨ ਆਉਣ ਲੱਗੇ। ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਸਨ, ਦਿਨੋਂ ਤਾਂ ਉਹ ਘਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਖਰੜੇ, ਰਸਾਲੇ ਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਕੱਢੇ ਮਾਰ ਕੇ ਕਿਹੜੀ ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ-ਕਿਨਾਰੇ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕਿਹੜੇ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਕਿਸੇ ਭੋਲੇ ਪੰਡੀ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਕੇ ਖਰੜਾ ਸੁਣਾ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਇਸ ਲਈ ਫੋਨ ਸਵੇਰ ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਆਉਂਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਈ ਪਰਦੇਸੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸਮੇਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਤ ਪਈ ਤੋਂ ਵੀ ਘੰਟੀ ਵਜਾ ਦਿੰਦੇ। ਪਰ ਅਸ਼ਕੇ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ, ਮੇਰਾ ਨਿੱਜੀ ਅਨੁਭਵ ਹੈ, ਉਹ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬੜੇ ਆਦਰ ਨਾਲ, ਬੜੀ ਮਿੱਠੀ ਜ਼ਬਾਨ ਨਾਲ ਬੋਲਦਾ ਤੇ ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਨੂੰ ਦੂਰੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਚੱਲ ਕੇ ਬੁਲਾਉਣ ਜਾਂਦਾ। ਜੇ ਉਹ ਘਰ ਨਾ ਹੁੰਦੇ, ਉਹ ਫੋਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਆਪ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਹਿੰਦਾ। ਕਿਤੇ ਅਗਲਾ ਇਹ ਨਾ ਸਮਝੇ ਕਿ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਟਰਕਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਉਹ ਲੋਕ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਆਖਦਾ, ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਆ ਕੇ ਦੱਸੋ ਜੀ ਕਿ ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਘਰ ਨਹੀਂ।

ਕਾਲਾ ਚੁਰਾਸੀ ਆ ਗਿਆ। ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਡਰਿਆ। ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਚਿੰਤਾ ਹੋਈ, ਫੇਰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੋਲੇ, “ਭਾਈ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ, ਡਰ ਨਾ, ਮੈਂ ਜੋ ਹਾਂ!” ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਹਰਲੇ ਫਾਟਕ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਜਿੰਦਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਵੱਡੀ ਸੜਕ ਦੇ ਟੈਕਸੀ ਸਟੈਂਡ ਤੋਂ ਗੁੰਡੇ ਕੁਝ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆ ਧਮਕੇ, “ਤੁਹਾਡਾ ਜੋ ਸਰਦਾਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹੈ, ਬਾਹਰ ਕੱਢੋ ਉਹਨੂੰ।” ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਬੋਲੇ, “ਕਿਉਂ ਬਈ ਕੀ ਕੰਮ ਹੈ ਉਹਦੇ ਤੱਕ?” ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੁਣ ਕੇ ਬੋਲੇ, “ਪਰ ਉਹਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਪਊ, ਮਾਰ ਕੇ ਮੇਰੀ ਲਾਸ਼

ਉਤੋਂ ਲੰਘਣਾ ਪਊ!”

ਭੀੜ ਨੇ ਟਾਇਰ ਤੇ ਪੀਪੀ ਦਿਖਾਈ, “ਜਿਉਂਦੇ ਨੂੰ ਫੂਕਾਂਗੇ।” ਉਹ ਬੋਲੇ, “ਘਰ ਫੂਕਣਾ ਪਊ ਮੇਰਾ, ਉਹਨੂੰ ਫੂਕਣ ਵਾਸਤੇ!” ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਦੇਖ ਕੇ ਗੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜਨਾ ਪਿਆ।

ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਨੇ ਘਰ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਤਾਂ ਨਿਭਾਈਆਂ ਹੀ, ਓਵੇਂ ਹੀ ਬੁੱਕ ਭਰ-ਭਰ ਅੱਥਰੂ ਵੀ ਰੋਏ ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਰੋਏ ਸਨ। ਉਹਦੇ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ, “ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਗੋਦੀ ਚੁਕਦਾ, ਐਹਨਾਂ ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਕੂਲੇ ਕੂਲੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਪਲੋਸਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਮੇਰੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਨਾਲ ਖੇਡਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ!” ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਉਂਦੇ ਕਈਆਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਜੀ ਹੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ।

ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਤੇ ਲੋਕ ਮਾਤਾ ਸਰੀਰਕ ਪੱਖੋਂ ਢਲ ਚੱਲੇ ਤਾਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਸਾਡੇ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਆਉਂਗੀਆਂ ਹੀ, ਉਤੇ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਛੱਤ ਕੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆ ਰਹੇ। ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਸਹਾਰੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।” ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦੂਰਦਰਸ਼ੀ ਦੁਨੀਆਂਦਾਰ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, “ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਪਣਿਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਬੈਠਣ-ਉਠਣ ਵਾਸਤੇ ਜਗ੍ਹਾ ਚਾਹੀਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਿਤਾ ਜੀ, ਮੈਂ ਹੁਣ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰ ਮਾਰਿਆ, “ਨਹੀਂ, ਭਾਈ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ, ਮੇਰੇ ਜਿਉਂਦੇ-ਜੀਅ ਤੂੰ ਏਸ ਘਰੋਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੀ ਅਰਥੀ ਉਨ੍ਹ, ਫੇਰ ਤੂੰ ਏਸ ਘਰੋਂ ਜਾਏਗਾ।” ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਮਗਰੋਂ ਜਦੋਂ ਇੰਟਾਂ ਦਾ ਟਰੱਕ ਆ ਲੱਥਾ, ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚੁੱਪਚਾਪ ਸਾਮਾਨ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਨੇ ਹਿਲਜੁਲ ਦੇਖੀ ਤਾਂ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਕੇ ਬੋਲੇ, “ਭਾਈ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ, ਅਜੇ ਮੇਰੀ ਅਰਥੀ ਤਾਂ ਉਠੀ ਨਹੀਂ!”

ਜਵ ਖਵਾਜਾ ਅਹਿਮਦ ਅੱਬਾਸ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੀ

ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਤਬਾਜ਼ੀ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੀ ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ ਸਮਝਦੇ ਆਏ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸਜ਼ੋਰੀ ਮਿਲਣੀ ਨੂੰ ਵੀ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ ਸਰਸਰੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਤਖਤ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ। ਹੁਣ ਉਥੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਵੀ ਚੀਫ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਬਣਦਾ ਹਿੱਸਾ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਸਪੀਕਰ ਬਣਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਵਿਚ ਸ. ਬਾਦਲ ਦਾ ਡੋਲਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਜੋਕੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਥਿਤੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਖਵਾਜਾ ਅਹਿਮਦ ਅੱਬਾਸ ਦੀ ਬੱਤੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲਿਖਤ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਥਾਂ ਦੀ ਬੁੜ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਉਸ ਦਾ ਸਾਰ ਏਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਉਹਦੀ ਕਲਮ ਨੇ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇ,

“ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਦੋ ਦਹਾਕੇ ਪਿੱਛੋਂ ਤੱਕ ਮੇਰਾ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਪਾਨੀਪਤ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੀ ਭਾਗ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਮੁਸਲਿਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਯੂ ਪੀ ਦੇ ਭਈਆਂ ਨੇ ਚਿਤਾਉਣ ਦੇ ਭਾਵ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ‘ਮੈਂ ਬੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ’ ਤਾਂ ਮੇਰੇ



ਖਵਾਜਾ ਅਹਿਮਦ ਅੱਬਾਸ

ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਏਨਾ ਖਿੜ-ਖਿੜਾ ਕੇ ਹੱਸੇ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਦੀ ਸਮਝ ਪੈ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਲੈ ਲਿਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਹਰਿਆਣਵੀ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਇਕ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਬੋਲਦਿਆਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਵਿਗਿਆਨ ਭਵਨ ਦਾ ਕੋਨਾ ਕੋਨਾ ਤਾੜੀਆਂ ਨਾਲ ਗੂੰਜ ਉਠਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਕੱਲ੍ਹ ਵਾਂਗ ਚੇਤੇ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ਖਿਡਾਰੀ ਮੁੰਬਈ ਆਏ

ਤਾਂ ਉਹ ਕਰੋੜਪਤੀ ਬੋਹਰਾ, ਖੋਜਾ ਤੇ ਮੈਮਨ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਸੱਦੇ ਠੁਕਰਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਖਾਣਾ ਖਾਂਦੇ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦਾ ਖਾਣਾ ਤੇ ਲਤੀਫੇ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਵਿਚ। ਇਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਮੁਸਲਿਮ ਪੱਤਰਕਾਰ ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪਟਿਆਲਾਸ਼ਾਹੀ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਪੈਗ ਲਾਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਾ ਕੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਜੱਫੀਆਂ ਪਾਉਣ ਲਗ ਗਏ। ਮੈਂ ਠੰਡੋ-ਤੱਤੋ ਅਨੇਕ ਮੁਲਕ ਵੇਖੇ ਹਨ। ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਮ-ਸਿੱਖ ਪੰਜਾਬੀ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਜਤਾਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਬੱਕਦੇ। ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਹਾਲੀ ਵੀ ਪੰਜਾ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹਨ।”

ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਅੱਬਾਸ ਨੇ ਹਰਿਆਣਵੀ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਧੋਣ ਲਈ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਲਿਖ ਕੇ ਕਿ ਇਹ ਕ੍ਰਿਸਮਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਵੀ ਓਨਾ ਹੀ ਹੱਥ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ। ਅੱਬਾਸ ਦੇ ਲੇਖ ਦਾ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਸਾਰ ਚੰਗਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਹੈ ਸੱਚ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਸਾਲੇ ‘ਬਲਿਟਜ਼’ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਪਾਠਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਬਾਸ ਦੇ ਸਪਤਾਹਿਕ ਕਾਲਮ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀ ਜਾਨ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਜੇ ਫੇਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਅੱਬਾਸ ਦੀ ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਪੜ੍ਹਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਮਾ ਵਾਸੂਦੇਵ ਵਲੋਂ ਸੰਪਾਦਿਤ

Surge International (ਤਰੰਗ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ) ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਅੰਕ 1983 ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਲੇਖ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ‘ਆਈ ਵਾਜ਼ ਆਲਸੋ ਏ ਪੰਜਾਬੀ’ ਇਸ ਅੰਕ ਵਿਚ ਧਰਮਵੀਰ (ਜੋ 1966-67 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਸੀ,) ਮੁਲਕ ਰਾਜ ਅਨੰਦ ਤੇ ਡਾ. ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਦਰਦੀ) ਦੇ ਲੇਖ ਵੀ ਹਨ। ਸਭਨਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨਿਕਲ ਜਾਣ ਉਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਸਿੱਖ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਵਾਲਾ ਸੂਬਾ ਲੈਣ ਵੇਲੇ ਹਿਮਾਚਲ, ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ।

ਯੂ.ਪੀ. ਮੁੰਬਈ, ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਪਾਣੀਪਤ ਰਹਿ ਰਹੇ ਧਰਮ ਵੀਰ, ਮੁਲਕ ਰਾਜ ਅਨੰਦ, ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਰਦੀ ਤੇ ਕੇ. ਅਹਿਮਦ ਅੱਬਾਸ ਗੈਰ ਪੰਜਾਬੀ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕਿਵੇਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੋਲਿਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਅੱਜ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਮਿਲਣਾ ਤਾਂ ਚਿਤੀਆਂ ਦੇ ਚੁਗ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਖੇਤ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਨਵੀਂ ਚੋਗ ਲਭਣ ਦਾ ਤਰਲਾ ਮਾਤਰ ਹੀ ਹੈ।

ਨਾਵਲ ‘ਸੰਦਲੀ ਯਾਦਾਂ’: ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਨਾਵਲਿਟ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ‘ਸੰਦਲੀ ਯਾਦਾਂ’। ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਖੁਭੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸੰਦਲੀ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੇਖਿਕਾ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਇਹ ਰਚਨਾ ਉਸ ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਮਾਂ ਨਾ ਹੋ



ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

Sandhugulzar@yahoo.com

ਕੇ ਵੀ ਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਕੇ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਉਸ ਦੀਦੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜੋ ਦੀਦੀ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਸਕੀ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਸੀ। ਕਿਵੇਂ ਉਸ ਦੀਦੀ ਨੇ ਨਾਵਲ ਵਿਚਲੀ ਮੈਂ ਨਾਇਕਾ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਚਿਹਰੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਇਸ ਦਾ ਨਿਵੇਕਲਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਮਾਨਵੀ ਕੰਧਾਂ ਦੀ ਚਿਣਾਈ ‘ਚ ਖੂਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਵੀ ਕੋਈ ਸੀਮਿੰਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਹੈ। ਸੰਦਲੀ ਯਾਦਾਂ (ਰਘਬੀਰ ਰਚਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ। ਪੰਨੇ 80, ਮੁੱਲ 150 ਰੁਪਏ।) ਲੇਖਿਕਾ ਦੀ ਪਲੇਠੀ ਰਚਨਾ ਸਵਾਗਤ ਮੰਗਦੀ ਹੈ।

ਅੰਤਿਕਾ: (ਮੰਗਤ ‘ਚੰਚਲ’) ਸੜਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਵੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਲਾਡਲੀ, ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ, ਮਾਣ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਲਿਖ। ਨਫਰਤਾਂ ਦੇ ਸੇਕ ਤੋਂ ਜੇਕਰ ਬਚਾਉਣੇ ਧਰਤ ਨੂੰ, ਮੋਹ ‘ਚ ਭਿੰਨੇ ਗੀਤ ਲਿਖ, ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਠੰਢੇ ਠਾਰ ਲਿਖ।

ਨਹੀਂ ਜੀ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਗੱਪ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗਾ, ਇਹ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸੁਣੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਗੱਪ ਸੁਣਾਉਣ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਭਾਵ ਹੈ ਗੱਪ ਸ਼ਬਦ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ। ਮਨਘੜਤ, ਬੂਟੇ ਅਤੇ ਫੜਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਕਥਨ ਨੂੰ ਗੱਪ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਲੜੀਫੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਸੁਣੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮਨੋਰੰਜਨ ਵਜੋਂ ਗੱਪੀਆਂ ਦੀਆਂ ਉਲ-ਜਲੂਲ ਤੇ ਅਤਿਕਥਨੀ ਭਰਪੂਰ ਗੱਪਾਂ ਭਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਪਾਂ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦਾ। ਗੱਪ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਗੱਪੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੇਤਾ ਆਦਤਨ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਸਬਜ਼ ਬਾਗ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਅਜਿਹੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਗੱਪੀ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਐਪਰ ਗੱਪ-ਸੱਪ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਬੂਟ ਭਰੀਆਂ ਫੜਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੱਪ-ਸੱਪ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਹਲਾ ਵਕਤ ਬਿਤਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੀ ਹਨ। ਚੋਪਾਲਾਂ, ਸੱਥਾਂ ਤੇ ਹੱਟੀਆਂ ਤੇ ਗੱਪਬਾਜ਼ ਗੱਪ-ਸੱਪ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਖੂਬ ਗਰਮ ਰਖਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਾਣਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਪਰਖਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ, ਕੇਵਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਫਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇਖ ਕੇ ਨੰਬਰ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਸਫੇ ਕਾਲੇ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰੀਆਂ ਫਜ਼ੂਲ ਗੱਲਾਂ ਲਿਖ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਗੱਪਾਂ ਮਾਰਨੀਆਂ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਸੁਭਾਗੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਪਾਂ ਦੇ ਵੀ ਖੂਬ ਨੰਬਰ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਗੱਪਾਂ ਦਾ ਹੀ ਖੱਟਿਆ ਖਾਂਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਕੀਪੀਡੀਆ ਨੇ ਗੱਪ ਦੇ ਇੰਦਰਾਜ ਅਧੀਨ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, “ਗੱਪ ਕੋਈ ਸਾਹਿਤ ਰੂਪ ਨਹੀਂ” ਪਰ ਥੋੜਾ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੱਪ ਦਾ ਸੁਧਰਿਆ ਰੂਪ ਜਦੋਂ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਵਰਤ ਹੋਣ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਾਲਪਨਿਕ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਾਕਾਰ ਹੋਂਦ ਦੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚੋਂ ਪਛਾਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਗੱਪ ਵੀ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਲਪਨਾ ਉਪਰ ਹੀ ਆਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਕਥਨ ਕੁਝ ਉਂਦਲਾ ਜਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਅਰਥ ਲਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਗੱਪ ਨੂੰ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਧਾਤੂ ਕਲਪ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਫਾਰਸੀ ਗੁਫਤ (ਗੁਫਤਗੂ ਵਾਲਾ) ਤੋਂ ਵਿਉਂਤਪਤ ਹੋਇਆ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਪਰ ਮੇਰੀ ਜਾਚੇ ਗੱਪ ਸ਼ਬਦ ‘ਗਲਪ’

ਗੱਪ ਸੁਣੋ ਜੀ ਗੱਪ

ਦਾ ਸੁੰਗਤਿਆ ਰੂਪ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ‘ਲ’ ਧੁਨੀ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਗਲਪ ਫਿਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਂਜ ਫਿਕਸ਼ਨ ਜਾਂ ਗਲਪ ਸਾਹਿਤਿਕ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਗੈਰ-ਸਾਹਿਤਿਕ ਵੀ। ਸਾਹਿਤਿਕ ਗਲਪ ਵਿਚ ਮੋਟੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਨਾਵਲ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਕਸ਼ਨ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਪ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮਨਘੜਤ ਜਾਂ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਗੱਲ। ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਲਾਲੀ ਨੂੰ ਹੁਸਨ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਸਿਹਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਗੁਆਂਢ



ਇਕ ਅਧਕਤ ਔਰਤ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ‘ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਸੀ। ਉਹ ਅਕਸਰ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਕਰਦੀ ਕਿ ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀਆਂ “ਗੱਲਾਂ” ‘ਚੋਂ ਖੂਨ ਦੀ ਤਤੀਰੀ ਨਿਕਲ ਕੇ ਅਹੁ ਜਾਂਦੀ ਸੀ”। ਹੋਰ, “ਇਕ ਦਿਨ ਮੇਰੀ ਸੁਥਣ ਵਿਚ ਕਿਰਲੀ ਵਤ ਗਈ, ਉਹ ਸੱਤ ਦਿਨ ਉਥੇ ਹੀ ਰਹੀ।” ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਕਥਨ ਗੱਪ ਹਨ ਜੋ ਗਲਪ ਕਲਾ ਨੂੰ ਜਾ ਛੂਹਦੇ ਹਨ। “ਬੁੱਲ੍ਹਿਆ ਵਾਰੇ ਜਾਣੀਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ, ਜਿਹੜੇ ਮਾਰਨ ਗੱਪ ਸੜੱਪ। ਕਉਡੀ

ਲੱਭੀ ਦੇਣ ਚਾ, ਤੇ ਬੁਗਚਾ ਘਉ-ਘੱਪ।” ਗਲਪ ਰਚਨਾ ਭਾਵੇਂ ਕਲਪਨਾ ਅਧਾਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਪਾਰਖੂ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਤੱਥ ਭਾਵੇਂ ਕਪੋਲ ਕਲਪਨਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਮਾਜਕ ਸੱਚ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਗਲਪ ਸ਼ਬਦ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਨਾਇਆਂ ਬਹੁਤਾ ਚਿਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਲਗਦਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਸਮਾਲੋਚਕਾਂ ਨੇ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੀ ‘ਚੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ। ਗਲਪ ਅੱਗੋਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ‘ਜਲਪ’ ਦਾ ਵਿਉਂਤਪਤ ਰੂਪ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ‘ਜਲਪ’ ਦਾ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਬਕਬਕ, ਬਕਵਾਸ। ‘ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼’ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਅਜਿਹੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਕਿਥੇ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ।

ਬਹੁਤ ਗੱਪਾਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਗਪੋਤ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਈ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ‘ਗਪੋਤ ਸੰਖ’ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਵੀ ਬਖਸ਼ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗਪੋਤ ਤਾਂ ਹੋਇਆ ‘ਗਪੋਤ ਸੰਖ’ ਕੀ ਹੋਇਆ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਕਈ ਰੁਪਾਂਤਰ ਹਨ। ਚਲੋ ਇਕ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਬਹੁਤ ਚਿਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਗਰੀਬ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਭਿਖਿਆ ਮੰਗ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਵੱਡਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਂਦੀ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੇ ਖਵਾਜੇ ਨੂੰ ਧਿਆਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਮੁੰਦਰ ਕੰਢੇ ਜਾ ਕੇ ਖਵਾਜੇ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਖਵਾਜੇ ਨੇ ਪੰਡਿਤ ਦੀ ਸੁਣੀ ਤੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਵਰ ਮੰਗਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ਼ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਗਰੀਬ ਹਾਂ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਵੀ ਵੱਡੇ ਟੱਬਰ ਦਾ ਢਿਡ ਨਹੀਂ ਭਰ ਸਕਦਾ। ਮੇਰੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰੋ।” ਖਵਾਜੇ ਨੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਚੁਭੀ ਮਾਰ ਕੇ ਇਕ ਸੰਖ ਕਢ ਲਿਆਂਦਾ। ਇਹ ਸੰਖ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਬੋਲਿਆ, “ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾ। ਰੋਜ਼ ਇਸ਼ਨਾਨ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਕਰਕੇ ਇਸ ਸੰਖ ਤੋਂ ਜੋ ਮੰਗੋਗੇ, ਮਿਲੇਗਾ।” ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਘਰ ਨੂੰ ਚਲ ਪਿਆ ਪਰ ਰਾਹ ਵਿਚ ਹਨੇਰਾ ਪੈਣ

ਕਾਰਨ ਰਾਤ ਕੱਟਣ ਲਈ ਇਕ ਬਾਣੀਏ ਦੇ ਘਰ ਠਹਿਰ ਗਿਆ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਉਪਰੰਤ ਪੂਜਾ ਕਰਕੇ ਸੰਖ ਤੋਂ ਭੋਜਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਸੰਖ ਨੇ ਉਸ ਅੱਗੇ ਛੱਤੀ ਪਦਾਰਥ ਲਿਆ ਰੱਖੇ। ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਬਾਣੀਏ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਖੋਟ ਆ ਗਿਆ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇ ਸੁੱਤੇ ਪਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਸੰਖ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ।

ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਜਦ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸੰਖ ਦਾ ਚਮਤਕਾਰ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹਿਆ ਤਾਂ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਹੀ ਪੱਲੇ ਪਈ। ਉਹ ਦੌੜਿਆ-ਦੌੜਿਆ ਬਾਣੀਏ ਕੋਲ ਪੁੱਜਾ। ਬਾਣੀਏ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਝਾਇਆ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰ ਖਵਾਜਾ ਖਿਜਰ ਤੋਰੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਗੱਲੋਂ ਨਰਾਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਗੱਲ ਕੀ ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਨੇ ਸਮੁੰਦਰ ਕੰਢੇ ਜਾ ਕੇ ਫਿਰ ਖਵਾਜੇ ਦੀ ਹੋਰ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਭਗਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਖਵਾਜਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਗਤ ਦੀ ਸੁਣੀ ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਗਏ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਸਾਰੀ ਵਿਥਿਆ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਖਵਾਜੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੋਟਲੀ ਵਿਚ ਬੰਦ ਸੰਖ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਜੋ ਮੰਗੋਗੇ, ਦੁਣਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਨਾਲ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਘਰ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੋਟਲੀ ‘ਚੋਂ ਨਹੀਂ ਕਢਣਾ। ਸੰਜੇਗਵਸ ਰਾਤ ਫਿਰ ਉਸ ਬਾਣੀਏ ਕੋਲ ਹੀ ਠਹਿਰਨਾ ਪਿਆ। ਬਾਣੀਏ ਤੇ ਪੁਛਣ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਨਵੇਂ ਸੰਖ ਨੂੰ ਘਰ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਤੇ ਦੁਣਾ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਦੱਸੀ। ਲਾਲਚੀ ਬਾਣੀਏ ਨੇ ਰਾਤ ਪਈ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਹਰਕਤ ਹੀ ਦੁਹਰਾਈ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰੀ ਉਸ ਦੀ ਪੋਟਲੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਸੰਖ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਹੁੱਥੇ ਹੋਏ ਬਾਣੀਏ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਰਸਮੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਕੇ ਸੰਖ ਅੱਗੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ:

“ਮਹਿਲਾਂ ਵਰਗਾ ਘਰ ਦੇਵੋ”
ਸੰਖ, “ਇਕ ਨਹੀਂ ਦੇ ਲਵੋ”
“ਪਰੀਆਂ ਵਰਗੀ ਪਤਨੀ ਦੇਵੋ”
ਸੰਖ, “ਇਕ ਨਹੀਂ ਦੇ ਲਵੋ।”
“ਗੁਣਾਂ ਭਰਿਆ ਮੁੰਡਾ ਦੇਵੋ”
ਸੰਖ, “ਇਕ ਨਹੀਂ ਦੇ ਲਵੋ।”
“ਸੱਤ ਘੋੜਿਆਂ ਵਾਲਾ ਰੱਥ ਦੇਵੋ”
ਸੰਖ, “ਇਕ ਨਹੀਂ ਦੇ ਲਵੋ।”
“ਇਕ ਰਾਜਭਾਗ ਦੇਵੋ”
ਸੰਖ, “ਇਕ ਨਹੀਂ ਦੇ ਲਵੋ।”

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੂਚੀ ਵਧਦੀ ਗਈ। ਆਖਿਰ ਬਾਣੀਆ ਬੱਕ ਗਿਆ ਤੇ ਬੋਲਿਆ, “ਬੱਸ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ।” ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਬੀਤਿਆ,

ਇਕ ਦਿਨ ਇਕ ਦੋਸਤ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਨੀਤੂ, ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਰਸੋਈ ਦੇਖਣੀ ਹੈ, ਜੋ ਤੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।” ਮੈਂ ਸੋਚਦੀ ਹਾਂ ਉਹ ਮੇਰੀ ਰਸੋਈ ਕਿਵੇਂ ਦੇਖੂ? ਕੀ ਰਸੋਈ ਇਸ ‘ਘਰ’ ਨਾਂ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਮਾਤਰ ਹੈ? ਫਿਰ ਤਾਂ ਹਰ ਘਰ ਵਿਚ ਰਸੋਈ ਦੇ ਅਰਥ ਵੱਖਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਜੇਕਰ ਰਸੋਈ ਇਸ ਵਿਚ ਪਏ ਸਮਾਨ ਕਾਰਨ ਰਸੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਲਗਾਤਾਰ ਬਦਲਦੇ ਹੋਣਗੇ, ਇਸ

ਨੀਤੂ ਸਿੰਘ

ਅੰਦਰ ਪਿਆ ਸਮਾਨ ਵੀ ਤਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਬਦਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਕੱਪ ਟੁੱਟੇ ਨਹੀਂ, ਨਵੇਂ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਟੀਲ ਦਾ ਡਿਨਰ ਸੈਟ ਹੁੰਦੇ, ਫਿਰ ਮਾਈਕਰੋਵੇਵ ਵਾਲਾ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ। ਸਮਾਨ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਓਵਰਲੈਪ ਕਰਨ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਲਗਾਤਾਰ ਭੀੜੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸੋਚਦੀ ਹਾਂ ਮੇਰੀ ਰਸੋਈ ਨੂੰ ਇਕ ਨਜ਼ਰ ਦੇਖ ਕੇ ਕੋਈ ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਸੋਮਿਆਂ ਵਿਚ ਲੱਭ ਸਕਦੇ? ਕੋਈ ਮਰਦ ਰਸੋਈ ਨੂੰ ਔਰਤ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣ ਸਕਦੇ? ਫਿਰ ਸੋਚਦੀ ਹਾਂ ਉਹ ਤਾਂ ਕਾਮਰੋਡ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਸਮਝ ਲਵੇ। ਪਰ ਕਾਮਰੋਡ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਪਤੀ ਵੀ ਹੈ।

ਅਨੇਕਾਂ ਸਵਾਲ ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੀ ਸਕਰੀਨ ‘ਤੇ ਫੈਲਣ ਲੱਗਦੇ ਨੇ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਆਲਾਂ ਦੇ ਜੁਆਬ ਤਲਾਸ਼ਦਿਆਂ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ।

ਮੈਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਮਾਂ ਖੜੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਦੀ ਇਕ ਅੱਖ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਤੇ ਦੂਜੀ ਵਿਚ ਮੁਸਕਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਹੰਝੂ ਵਹਿੰਦਾ ਨਹੀਂ, ਪੱਥਰ ਦਾ ਹੈ। ਮੁਸਕਾਨ ਫੈਲਦੀ ਨਹੀਂ, ਪੱਥਰ ਦੇ ਹੰਝੂ ਵਿਚ ਭਿੰਜੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚ ਨਾਨੀ ਵੀ ਹੈ। ਨਾਨੀ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦਾਂ ਨਾਲ ਖਰਾਬ ਅੱਖਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਰੁਮਾਲ ਨਾਲ ਢਕੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਨਾ ਹੰਝੂ, ਨਾ ਮੁਸਕਾਨ।

ਰਸੋਈ ਦਾ ਟੂਣਾ ਤੋੜਦਿਆਂ

ਨੀਤੂ ਇਕ ਸ਼ਾਇਰਾ ਹੈ। ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਲੋਚਦੀ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੀ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਹੈ, ਕਦੇ ਹਾਸ ਰਸੀ, ਕਦੇ ਬੀਰ ਰਸੀ, ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਰਸੀ ਅਤੇ ਕਦੇ ਕਰੁਣਾ ਰਸੀ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਫਰ ਕਦੀ ਸਾਂਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕਦੀ ਇਹ ਉਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਦੀ ਨੀਵਾਂ, ਕਦੀ ਸੁਖਾਵਾਂ ਤੇ ਕਦੀ ਕੌੜਾ-ਕਸੈਲਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਵਾਰਤਕ ਵੀ ਕਵਿਤਾ ਹੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਕਵਿਤਾ ਵਾਂਗ ਹੀ ਰਵਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਮੈਨੂੰ ਅਕਸਰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਉਮਰ ਘਰ ਦੀ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਲੰਘ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਡਰਾਇੰਗ ਰੂਮ ਵਿਚ ਠਹਾਕੇ ਲਗ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਬੈਡਰੂਮ ਵਿਚ ਘਰਾੜੇ ਵੱਜ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਬਾਲਕੋਨੀ ਵਿਚ ਅਖਬਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦੇ, ਉਹ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਲੱਗਦਾ ਸੀ, ਇਕ ਰਸੋਈ ਹੀ ਐਸੀ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਖਲਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਂਦਾ। ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਉਹ ਉਥੇ ਹੀ ਹੁੰਦੀ, ਜਦੋਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਸੁਤਾ ਉਥੇ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਸਵੇਰ ਦੀ ਰੋਟੀ ਖਤਮ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਸਬਜੀ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲੱਗਦੀ। ਸਬਜੀ ਕੱਟਣ ਲੱਗਦੀ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਦਾ ਫਿਕਰ ਹੁੰਦਾ। ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਹੀ ਦੁਪਿਹਰ ਦਾ ਅਤੇ ਦੁਪਿਹਰ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ਾਮ ਦਾ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦਾਲ, ਸਬਜੀ, ਦੁੱਧ, ਦਹੀਂ ਆਦਿ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਦੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਸੋਚਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇ, ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ। ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਭਾਂਡਿਆਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਰਦੀ। ਕਿਹੜਾ ਭਾਂਡਾ ਕਿਸ ਦੇ ਘਰੇ ਗਿਆ ਤੇ ਕਿਹੜਾ ਕਿਹੜੇ ਘਰੇ ਆਇਆ। ਕਿਹੜਾ ਮੋੜਨਾ ਤੇ ਕਿਹੜਾ ਮੁੜਵਾਉਣਾ। ਮੈਂ ਸੋਚਦੀ, ਮਾਂ ਇਸ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਭੁਲਦੀ,

ਹੋਰ ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ...

ਕਦੇ ਲੱਗਦਾ ਉਹ ਰਸੋਈ ਦੀ ਮਾਲਕਣ ਹੈ। ਮਿਰਚ ਮਸਾਲਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਉਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੱਤਾ ਹੈ। ਕਿਸ ਸੈਅ ਵਿਚ ਲੂਣ-ਖੰਡ ਦੀ ਕੀ ਮਿਕਦਾਰ ਪਾਉਣੀ ਹੈ, ਸਭ ਉਸੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੁੰਦਾ। ਉਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਰਸੋਈ ਦੀ ਮਾਲਕਣ ਬਣ ਕੇ ਮੈਂ ਜਾਣਿਆ ਕਿ ਮਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਦਾ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਸਮਾਨ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਪਸੰਦ ਦਾ ਪਕਾਵਾ ਕੁਝ ਨਾ। ਰਸੋਈ ਵਿਚਲੇ ਫੈਸਲੇ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਾ ਹੁੰਦੇ।

ਰਸੋਈ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਤਲਿਸਮ ਹੈ, ਔਰਤ ਇਸ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਪਤੀਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਦੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਦਾ ਤਲਿਸਮ ਰਸੋਈ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਜਾਦੂਗਰਨੀ ਹੀ ਬਚ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਕਾਲਾ ਜਾਦੂ ਸਿੱਖਿਆ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਮੰਤਰੀ ਹੋਈ ਰਾਖ ਹੋਵੇ ਤੇ ਗਲ ਵਿਚ ਤਵੀਤ।

ਮੈਂ ਅਠਾਰਾਂ-ਉਨੀ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਬਜੀ ਬਣਾਈ ਸੀ, ਭਿੰਡੀਆਂ ਦੀ। ਉਸ ਵਿਚ ਹਲਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਾਈ।

ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਕਿ ਹਰ ਸਬਜੀ ਵਿਚ ਹਲਦੀ ਪਾਈਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਤੰਦੂਰ ਉਤੇ ਰੋਟੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਜਦੋਂ ਵਾਪਸ ਆਈ ਤਾਂ ਸਬਜੀ ਦਾ ਰੰਗ ਦੇਖ ਹਲਦੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੀ। ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਮੇਰੇ ਉਤੇ ਹੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਬਿਨਾਂ ਹਲਦੀ ਤੋਂ ਹੀ ਸਬਜੀ ਬਣਾ ਧਰੀ। ਮੈਂ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਮਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਜਾਣ ਕੇ ਹਲਦੀ ਨਹੀਂ ਪਾਈ। ਹਰੀਆਂ ਹਰੀਆਂ ਭਿੰਡੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਸੋਹਣੀਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਨੇ, ਨਾਲੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹਰ ਸਬਜੀ ਵਿਚ ਹਲਦੀ ਪਾਈ ਜਾਵੇ। ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਇਕ ਨਾ ਚੱਲਣ ਦਿੱਤੀ। ਮਾਂ ਹੁਣ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਯਾਦ ਕਰਵਾ ਕੇ ਬਹੁਤ ਹੱਸਦੀ ਹੈ। ਆਖਦੀ ਹੈ, “ਤੂੰ ਤਾਂ ਪੈਰਾਂ ‘ਤੇ ਪਾਣੀ ਨਾ ਪੈਣ ਦੇਵੇਂ...” ਮੈਂ ਸੋਚਦੀ ਹਾਂ ਮੈਂ ਜਾਦੂਗਰਨੀ ਜੋ ਹੋਈ।

ਮੈਂ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਵੜਦੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਮੋਬਾਈਲ ਹੁੰਦੇ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰਸੋਈ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਸ਼ੈਲਫ ਤੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦੀ ਹਾਂ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਟੂਟੀ ਛੱਡਦੀ ਹਾਂ। ਕੋਈ ਗੀਤ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ। ਨਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚ ਨਦੀਆਂ, ਸਮੁੰਦਰਾਂ, ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ। ਇਕ ਵਾਰ ਮੈਂ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਕੰਢੇ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਕ ਦੋਸਤ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੀ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇਗੀ?” ਮੈਂ ਹੱਸਦਿਆਂ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ, “ਚੂਲੀ ਵਿਚ ਸਮੁੰਦਰ ਭਰ

ਸ਼ਬਦ

ਝਰੋਖਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-259-9353

ਬਾਣੀਆ ਮੰਗੇ ਹੋਏ ਸਮਾਨ ਦੀ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਪਰ ਜਦ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਆਇਆ ਤਾਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਪੁਛਣ ਲੱਗਾ, “ਤੁਸੀਂ ਕੈਸੇ ਸੰਖ ਦਾਤਾ ਹੋ? ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਤਾਂ ਜੋ ਮੰਗਿਆ ਫੱਟ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ।” ਸੰਖ ਹੱਸਦਾ ਹੋਇਆ ਬੋਲਿਆ, “ਮੈਂ ਗਪੋਤ ਸੰਖ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਕਹਿੰਦਾ ਹੀ ਹਾਂ, ਦਿੰਦਾ-ਦਿੰਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ।”

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਪੋਤ ਸੰਖ ਉਹ ਹੈ, ਜੋ ਵਾਅਦੇ ਤਾਂ ਉਚੇ ਲੰਮੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਮਲੀ ਤੌਰ ਤੇ ਟੁੱਸ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੰਖ ਉਸ ਨੂੰ “ਮੈਂ ਗਪੋਤ ਸੰਖ ਹਾਂ” ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ‘ਅਹਮ ਢਪੋਤ ਸੰਖਨਮ’ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਇਸ ‘ਢਪੋਤ’ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਗਪੋਤ ਵਜੋਂ ਅਨੁਵਾਦਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਢਪੋਤ ਦਾ ਅਰਥ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਢਪੋਤ ਢਬੋਲ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪੂਰਵਰੂਪ ਦ੍ਰੁਪਵਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮਾਅਨਾ ਫੁੱਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਣੇ ਦਰਪ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਘਮੰਡ, ਅਭਿਮਾਨ। ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ, “ਪੀਰ ਮੀਰ ਸਿਧ ਦਰਪ ਫਰਨ ਕੇ।” “ਦਰਪ ਕਲਾ ਇਹ ਭਾਤਿ ਉਚਾਰੀ, ਜੋ ਰਾਜਾ ਸਭ ਤ੍ਰਿਆ ਤੁਹਾਰੀ”-ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਕਸਤੂਰੀ ਵਾਲਾ ਮਿਰਗ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਸਤੂਰੀ ਦੇ ਅਭਿਮਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਖ ਵਿਚੋਂ ਖੋਖਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਵਿਚਕਾਰੋਂ ਫੁਲਿਆ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਿਰਾ ਅੰਦਰੋਂ ਅਭਿਮਾਨੀ ਵਿਚੋਂ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਬਣਿਆ। ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਲਿਫਾਫੇਬਾਜ਼ ਜਾਂ ‘ਬੋਥਾ ਚਣਾ ਬਾਜੇ ਘਣਾ’। ਢਪੋਤ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਗਪੋਤ ਵਜੋਂ ਅਨੁਵਾਦ ਇਸੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ

ਲਿਆਵਾਂਗੀ।” ਤੇ ਮੈਂ ਟੂਟੀ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਚੂਲੀ ਭਰ ਕੇ ਬੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਲਾ ਲੈਂਦੀ ਹਾਂ। ਸੋਚਦੀ ਹਾਂ ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਮੁੰਦਰ ਅੰਦਰੇ ਲਈ ਫਿਰਦੀ ਹਾਂ। ਤੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇਖਣ ਕਿੱਥੇ ਤੁਰਿਆ ਫਿਰਦੈ? ਨਾਲੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਕੰਢੇ ਉਤੇ ਕੀ ਹੁੰਦੈ?

ਰਸੋਈ ਵਿਚਲਾ ਪਾਣੀ ਗਤੀ ਬਣ ਮੇਰੇ ਖਿਆਲਾਂ ਵਿਚ ਵਹਿਣ ਲੱਗਦੈ। ਮੈਂ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਬੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡੇ ਉਤੇ ਪਹਿਨ ਲੈਂਦੀ ਹਾਂ।

ਬਰਤਨਾਂ ਦੀ ਗੋਲਾਈ ਅਤੇ ਡੂੰਘਾਈ ਦੇਖਦੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਖਿੜ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ, ਰਸੋਈ ਵਿਚਲਾ ਬਹੁਤਾ ਸਾਮਾਨ ਗੋਲ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਔਰਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਾਂਗੂੰ ਜੋ ਘੁੰਮ ਫਿਰ ਕੇ ਇਸ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਹੀ ਆ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿਰਾ ਕਿੱਥੇ ਹੈ? ਇਹ ਲਾਟੂ ਵਾਂਗੂੰ ਘੁੰਮਦੈ, ਸ਼ੁਰੂ ਅੰਤ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਦਾਇਰੇ ਹੀ ਦਾਇਰੇ, ਡੂੰਘਾਈਆਂ ਅਤੇ ਗੋਲਾਈਆਂ, ਔਰਤ ਦੇ ਜਿਸਮ ਵਾਂਗੂੰ, ਹੋਰ ਕੁਝ ਮਾਇਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ।

ਬਰਤਨਾਂ ਤੋਂ ਨਿਗੂਾ ਹਟਾ ਅੱਗ ਵੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹਾਂ। ਬਰਤਨ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਟ ਨੂੰ ਦੇਖਦੀ ਹਾਂ। ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਕਟੋਰਿਆਂ ਵਿਚ ਅੱਗ ਭਰਦੀ ਹਾਂ। ਅੱਗ ਤੇ ਰੱਖੇ ਮਸਾਲੇ ਭੁੰਜਦੇ ਨੇ। ਇਹ ਮਹਿਕਣ ਲੱਗਦੇ ਨੇ।

ਮਸਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮਹਿਕ ਦਾ ਤਲਿਸਮ ਜਿਉਂ ਹੀ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹਨ ਲੱਗਦੈ, ਉਪਰਲੀ ਸ਼ੈਲਫ ਉਤੇ ਪਿਆ ਫੋਨ ਵਜਦਾ। ਕੋਈ ਦੋਸਤ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ, ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਪੜ੍ਹੀ ਕਿਤਾਬ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ, ਕੋਈ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦਾ ਫਿਕਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ। ਮਸਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮਹਿਕ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਮੈਂ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਪਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਨਾਨੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਮਾਂ ਹੱਥ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਰੋਕਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ।

“ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਬੰਦਾ ਕੋਈ ਮਹਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਮਹਾਨ ਤਾਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ...”

ਮੈਂ ਹਾਂ ‘ਚ ਸਿਰ ਹਿਲਾਉਂਦਾ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਏਹਨੇ ਕਿੱਥੋਂ ਲਿਆ ਹੋਇਆ। ਇਹੀ ਕੰਮ ਐ ਇਹਦਾ, ਕਿਤੋਂ ਵੀ ਪੜ੍ਹੇ-ਸੁਣੇ ਕੁਝ, ਰੱਟਾ ਲਾ ਲੈਂਦਾ, ਦੂਜੇ ‘ਤੇ ਰੋਅਬ ਪਾਉਣ ਲਈ। ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵੀ ਘੋਖਦੇ ਕਿ ਉਹਦੀ ਵਿਦਵਤਾ ਦਾ ਕੀ ਅਸਰ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਇਹਦਾ ਨਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ। ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ ਅੱਜ ਬਹੁਤਾ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਖਾਧਾ, ਚਲਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਸਿਰ ਨੇ ਤਾਂ ਖਾਧਾ ਹੀ ਜਾਣਾ, ਆਹ ਬੈਠੇ ਨੇ ਮਰੀਜ਼, ਜਿਹੜੇ ਜਾਣਦੇ ਨੇ ਕਿ ਮੈਂ ਐਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ. ਹਾਂ, ਮਸ਼ਹੂਰ ਐਮ.ਡੀ., ‘ਸੀਰਤ ਹਸਪਤਾਲ’ ਚਲਾਉਂਦਾ, ਪਰ ਸਮਝਾਉਣੇ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਟਦੇ। ਕਿਸੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਬੋਲਦੇ ਬਹੁਤਾ, ਦੱਸਦੇ ਘੱਟ ਤੇ ਲੁਕਾਉਂਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੇ। ਜ਼ਾਹਰ ਇੰਜ ਕਰਦੇ

ਸੁਖਜੀਤ ਮਾਛੀਵਾੜਾ

ਫੋਨ: 91-99887-30005

ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਸਾਰੀ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋਣ। ਗੁੱਸਾ ਆਉਂਦਾ, ਫਿਰ ਸੋਚੀਦਾ, ਛੱਡ ਮਨਾ ਕੀਹਦੇ-ਕੀਹਦੇ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਮਾਰੇਗਾ। ਦਰਅਸਲ ਮੈਂ ਹੀ ਮਿਸ ਫਿੱਟ ਹਾਂ ਇੱਥੇ। ਖਾਸਾ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਾੜਾਂ ਤੋਂ ਦੇਵਦਾਰ ਦਾ ਪੌਦਾ ਲਿਆ ਕੇ ਇੱਥੇ ਲਾ ਲਿਆ, ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਕਰਕੇ ਉਹ ਸੁੱਕਿਆ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਤੁਰਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਓਪਰੀ ਮਿੱਟੀ ‘ਚ ਮੌਲਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਮੈਂ ਤਾਂ ਮੈਡੀਕਲ ‘ਚ ਦਾਖਲਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਪਰ ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਬਾਪ ਨੇ ਸਖ਼ਤੀ ਦੇ ਐਹੋ ਜਿਹੇ ਖੋਪੇ ਚਾੜ੍ਹੇ ਕਿ ਇਧਰ-ਓਧਰ ਦੇਖਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਬੰਦਾ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਬਾਪ ਬਣਿਆ ਹੀ ਮਾਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਮਾਸਟਰ ਬਾਪ! ਫਿਰ ਹੈਡਮਾਸਟਰ! ਤੋਬਾ। ਸਕੂਲ ‘ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ‘ਹੈਡ ਸਰ’ ਆਖਣ ਦੀ ਆਦਤ ਨੇ ਘਰ ‘ਚ ਵੀ ਪਾਪਾ ਜਾਂ ਡੈਡੀ ਨਾ ਕਹਿਣ ਦਿੱਤਾ। ਪਿੰਡ ਸਾਡਾ ਪਿੰਡਾਚਲ ਦੀ ਹੱਦ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦਾ। ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ‘ਚ, ਬੇਹੱਦ ਖੂਬਸੂਰਤ, ਸਾਉ ਤੇ ਚੰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਵਾਲਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਦੂਰ। ਮੇਰਾ ਜੀਅ ਖੇਤਾਂ ‘ਚ ਸੀ, ਫਸਲਾਂ ‘ਚ, ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਬੂਟੇ ਲਾਉਣ ‘ਚ, ਪਰ ਹੈਡ ਸਰ ਨੇ ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜ, ਹੋਮਵਰਕ, ਓਵਰ ਟਾਈਮ, ਟਿਊਸ਼ਨਾਂ-ਇੰਨੀ ਕਰਤਾਈ ਕੀਤੀ ਕਿ ਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਮੈਂ ਐਮ.ਡੀ. ਹੋ ਗਿਆ। ਡਾਕਟਰੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੇਲੇ ਪਿੰਡੋਂ ਆ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਹੈਡ ਸਰ ਵਾਂਗੂੰ ਮੇਰੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸਤ ਐਮ.ਐਸ. ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਗਰੇਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਭਲਿਆਂ ਵੇਲਿਆਂ ‘ਚ ਡਾਕਟਰੀ ਕਰਕੇ ਹਸਪਤਾਲ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਆਪਣੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਬੇਟੀ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ‘ਸੀਰਤ ਹਸਪਤਾਲ’

ਹੈਡ ਸਰ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਡਾਕਟਰੀ ‘ਚ ਫਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਡਾ. ਗਰੇਵਾਲ ਦੇ ਸਾਰਾ ਜੋਰ ਲਾਉਣ ‘ਤੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਟੀ ਸੀਰਤ ਨੇ ਡਾਕਟਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਬਹੁਤ ਕਰਦੇ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜਾਂਦਾ, ਕਹਿੰਦੇ, “ਸ਼ੀ ਇਜ਼ ਵੈਰੀ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਟ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਡਾਕਟਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਇਸ ਨੇ ਪਰ ਕਹਿੰਦੀ ਐ, ‘ਦੇਖਣਾ ਪਾਪਾ ਮੈਂ ਏਨੀਆਂ ਐਮ.ਏ., ਪੀ ਐਚ. ਡੀ ਵਰਗੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਕਰਾਂਗੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ‘ਡਾਕਟਰ ਬੇਟੀ’ ਸੀਰਤ ਗਰੇਵਾਲ ‘ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ ਬੱਕੋਗੇ।”

ਉਦੋਂ ਮੇਰਾ ਐਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ. ਅਤੇ ਸੀਰਤ ਦਾ ਬੀ.ਏ. ‘ਚ ਆਖਰੀ ਸਾਲ ਸੀ ਪਰ ਹੈਡ ਸਰ ਦੇ ਦਬਾਅ ਜਾਂ ਪੇਂਡੂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਵੀ ਨਾ ਕਰ ਪਾਉਂਦਾ। ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ। ਮੈਨੂੰ ਕੁਛ ਨਾ ਔਂਤਦਾ। ਉਤੋਂ ਸੋਹਣੀ ਵੀ ਬਹੁਤ। ਹੈਡ ਸਰ ਵਾਂਗੂੰ, ਡਾ. ਗਰੇਵਾਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਸੀਰਤ ਗਰੇਵਾਲ ਦਾ ਵੀ ਮੇਰੇ ‘ਤੇ ਛੱਪ ਪੈ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਮੈਂ ਐਮ.ਡੀ. ਕਰਕੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਸੀਰਤ ਪੀ ਐਚ. ਡੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਹੈਡ ਸਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਗੱਲ ਸੁਣੋ ਡਾਕਟਰ...” ਹੁਣ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਹੀ ਆਖਦੇ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬੀਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਓਪਰਾ ਲੱਗਦਾ। ਮੈਂ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਤੇ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤੇਰੀ ਤੇ ਸੀਰਤ ਦੀ ਮੈਰਿਜ਼ ਕਰ ਦਈਏ, ਓ ਕੇ।” ਹਰ ਗੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁੱਛਣੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਣੀ ਹੁੰਦੀ ਤੇ ਮੈਂ ‘ਯੈਸ ਸਰ’ ਆਖਣਾ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ

ਮੈਂ ਅਯਨਘੋਸ਼ ਨਹੀਂ

ਸੁਖਜੀਤ ਮਾਛੀਵਾੜਾ ਦੀ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਮਾਨਵੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਪਰਤਾਂ ਖੋਲ੍ਹਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਮਰਦ-ਔਰਤ ਦੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਗਾਥਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੀੜੀ ਪਾੜੇ ਦੀ, ਤੀਜੇ ਪਾਸੇ ਅਮੀਰਾਂ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਜੋੜਨ ਦੀ ਮੱਧਵਰਗੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਅਖੌਤੀ ਅਮੀਰ ਤੇ ਉਚੇ ਵਰਗ ਦੀ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਤਲਬ ਲਈ ਵਰਤਣ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅਗੇਰੇ ਬੰਦੇ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਚੰਗੇਰੇਪਣ ਅਤੇ ਬਾਹਰਲੇ ਪਲੀਤ ਮਹੱਲ ਵਿਚਾਲੇ ਟਕਰਾਓ ਦੀ ਵਾਰਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਥਮ ਪੁਰਖ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਨਾਇਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੱਧਵਰਗੀ ਸੋਚ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਖੌਤੀ ਅਮੀਰ ਵਰਗ ਦੀ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਹੀਣ ਸਮਝਣ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਦਾ। ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰਲਾ ਪਾਕ ਮਨੁੱਖ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗੇਰਾ ਬਣਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦਾ ਹੈ, ਉਂਜ ਕਦੀ-ਕਦੀ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰਲਾ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਮਨੁੱਖ ਸਿਰ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ, “ਨਰਮ ਤੇ ਸਾਊ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਹਰ ਕੋਈ ਦਬਾਉਂਦਾ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ।” ਕਹਾਣੀ ਵਿਚਲਾ ਵਿਦਵਾਨ ਨਾਂ ਦਾ ਪਾਤਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਨਾਇਕ ਡਾ. ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਏ ਦੇ ਅੰਦਰਲਾ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ। ਉਹ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਇਕ ਭਲੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਅੰਦਰਲਾ ਦਬਾਈ ਰਖਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਖੀਰ ਉਸ ਦਾ ਕੜ ਪਾਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਸ ਇਹੋ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਸਿਖਰ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੀਰਤ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਲਗਦੀ ਸੀ। ਉਂਜ ਹੈਡ ਸਰ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਸੀ, “ਕੱਲੀ ‘ਕੱਲੀ ਕੁਤੀ ਐ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਡਾ. ਗਰੇਵਾਲ ਦਾ ਜਮਿਆ-ਜਮਾਇਆ ਕੰਮ ਮਿਲ ਜਾਣਾ।”

ਡਾ. ਗਰੇਵਾਲ ਸੋਚਦਾ, “ਕੱਲਾ ਮੁੰਡੇ, ਸਾਉ ਪਰਿਵਾਰ ਐ, ਇੰਨਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪਿੰਡ ‘ਚ ਤਾਂ ਰਹਿੰਦਾ ਨਹੀਂ, ਸ਼ਹਿਰ ‘ਚ ਰਹੂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ।” ਬੀਜੀ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰ ਉਦਾਸੀ ਜਿਹੀ ਨਾਲ ਹੱਸ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਅਸੀਂ ਕੁਤੀ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੰਡਾ ਵਿਆਹ ਕੇ ਲੈ ਜਾਣਾ।” ਹੈਡ ਸਰ ਉਦੋਂ ਬੋਲੇ ਜਿਵੇਂ ਸਕੂਲ ‘ਚ ਬੋਲਦੇ, “ਸਿਆਣੀ ਬਣ, ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਫਿਊਚਰ ਬਾਰੇ ਸੋਚ, ਪੇਂਡੂਆਂ ਵਾਲਾ ਕਮਲ ਨਾ ਕੁੱਟ।” ਫਿਰ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਤੇ ਗਰੇਵਾਲ ਚਾਹੁੰਦੇ ਗਏ, ਉਦੋਂ-ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਆਖਰ ਮੈਂ ਡਾ. ਗਰੇਵਾਲ ਦੀ ਆਪਣੀ ਬੇਟੀ ਲਈ ਬਣਾਈ ਕੋਠੀ ‘ਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਗੇਟ ਤੇ ‘ਸੀਰਤ ਗਰੇਵਾਲ’ ਦਾ ਪੱਥਰ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ, ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਪੱਥਰ ਹੀ ਸੀਰਤ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਗੇਟ ‘ਤੇ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਡਾ. ਗਰੇਵਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ‘ਚ ਬੈਠਦਾ।

“ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਆਹ ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਗਲ ਸਤ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਆਪਾਂ ਇਹਦੀ ਲਾਸ਼ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਦੇ ਆਂ।” ਵਿਦਵਾਨ ਫਿਰ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਖਾਸੀਅਤ ਵੀ ਹੈ ਇਸ ਦੀ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਜਿਸ ਹਾਲਤ ਨਾਲ ਘੁਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵਾਂ ਉਦੋਂ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਵਿਚਾਰ ਲੈ ਕੇ ਆਉ, ਐਨ ਚੁੱਕਵਾਂ। ਤੁਝਕ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਤੇ ਇਹਨੂੰ ਕੋਈ ਭਿਣਕ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪੈ ਗਈ। ਉਹਦੇ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, “ਗੱਲ ਤਾਂ ਸੱਚੀ ਐ, ਬਹੁਤੇ ਵਿਆਹ ਹੁਣ ਧੂਹ-ਘੜੀਸ ਈ ਨੇ। ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਆਉਂਦੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ, ਟੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਡਿਪਰੈਸ਼ਨ ਵਾਲੇ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਪਤੀ ਤੇ ਪਤਨੀਆਂ ਈ ਨੇ। ਦਵਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਮੈਂ ਗੱਲਾਂ-ਬਾਤਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਕਰਦਾ। ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤੇ। ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿਲਦੀ ਐ, ਜਦੋਂ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, “ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੁਸੀ ਸਾਡਾ ਘਰ ਵਸਦਾ ਰੱਖ ਲਿਆ।”

“ਪਰ ਮੇਰਾ ਉਜੜ ਰਿਹੈ!” ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਰੋਣ ਹਾਕਾ ਹੋ ਜਾਨਾਂ ਕਿ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੀ-ਕੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਮੈਂ? ਲੋਕਾਂ ‘ਚ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਐ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਮਨੋ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਐ। ਮਨ ਦੀਆਂ ਜਾਣ ਲੈਣ ਪਰ ਸੀਰਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕਿਆ ਮੈਂ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਟੁੱਟ ਕੇ ਚਾਹੁੰਨਾ, ਉਹ ਵੀ ਉਨਾ ਹੀ ਕਰਦੀ ਐ ਮੇਰਾ, ਪਰ ਨਹੀਂ...।

ਸ਼ੁਰੂ-ਸ਼ੁਰੂ ‘ਚ ਤਾਂ ਏਸ ਪਾਸੇ ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਾ ਗਿਆ। ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ‘ਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਕੁਤੀ ਸੀ ਇਹ, ਬੇਹੱਦ ਸੋਹਣੀ-ਸੁਨੱਖੀ, ਸਮਾਰਟ। ਮੈਂ ਹਾਬਤਿਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਇਹਦੇ ‘ਚ ਗੁਆਚਿਆ ਰਿਹਾ। ਏਹਦੇ ਟੋਏ-ਟਿਬੇ ਇੰਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸਨ ਕਿ ਮੈਂ ਏਹਦੇ ਮਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਹੀ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਇਹ ਜੋ ਕਹਿੰਦੀ, ਉਹੀ ਕਰਦਾ। ਦਾਬਾ ਤਾਂ ਏਹਦਾ ਮੇਰੇ ਉਤੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਪਿੱਛੋਂ ਤਾਂ ਏਹਦਾ ਗੁਲਾਮ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਏਹਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਗਰੇਵਾਲ ਲਾਹੁਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਕਹਿੰਦੀ, “ਮੈਂ ਮਿਸਿਜ਼ ਸੀਰਤ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਲਿਖਣਾ, ਸਗੋਂ ਤੁਸੀ ਵੀ ‘ਰਾਏ’ ਨਾ ਲਿਖਿਆ ਕਰੋ।”

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਠੀਕ ਐ।” ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਾਰਨ

ਵੀ ਨਾ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਆਪੇ ਦੱਸਣ ਲੱਗੀ, “ਬੁਰਾ ਨਾ ਮਨਾਇਓ, ਹੋਗੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜੱਟ ਓ ਪਰ ਸਾਡੇ ਇੱਕ-ਦੋ ਪੁੱਛੇਸਰ ਰਾਏ ਨੇ, ਦੋ-ਤਿੰਨ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣਾ ਗੋਤ ਰਾਏ ਲਿਖਦੇ ਨੇ, ਉਹ ਸਾਰੇ ‘ਦੁੱਏ’ ਨੇ, ਸਮਝੋ? ਮੇਰੀ ਫਰੈਂਡ ਸੇਖੋਂ ਵੀ ਪੁੱਛਦੀ ਸੀ, ਬਈ ਰਾਏ ਜੱਟਾਂ ਦਾ ਗੋਤ ਐ! ਸੋ ਐਵੇ ‘ਡਾਉਟ’ ਜਿਹਾ ਰਹਿੰਦਾ।”

ਉਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਇੰਨੀ ਸਫਾਈ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੰਨਾ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸੀ ਕਿ ਸੀਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਏਹਨੇ ਦੂਜਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ, “ਆਪਾ ਨੂੰ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਸਾਲ ਇਸ਼ੂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ।”

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਠੀਕ ਐ।”

ਮੇਰੀ ਸੱਸ ਨੇ ਕਹਿਣਾ, “ਪਹਿਲਾ ਏਹਨੂੰ ਪਿਉ ਨੇ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹਾਇਆ, ਹੁਣ ਕਾਕਾ ਤੂੰ ਚੜ੍ਹਾਈ



ਜਾਨੈਂ, ਔਖਾ ਹੋਵੇਗਾ।” ਮੈਂ ਹੱਸ ਛੱਡਦਾ। ਉਦੋਂ ਪਿਆਰ ‘ਚ ਮਹਾਨ ਬਣਨ ਦਾ ਭੂਤ ਸਵਾਰ ਸੀ ਮੇਰੇ ‘ਤੇ। ਏਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ‘ਚ ਔਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਜਨੂੰਨ, ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਇਹ ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਮਹਾਨ ਬਣਨ ਵੱਲ ਨਹੀਂ, ਝੁੱਡੂ ਬਣਨ ਵੱਲ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਹੁੰਦਾ। ਏਹਨੇ ਆਪਣੇ ਸਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ, ਮੈਂ ਸੋ ਕੰਮ ਛੱਡ ਕੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ। ਏਹਨੇ ਬੜਾ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ, “ਆਓ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਮਿਲ ਲਵੋ ਸਰ ਨੂੰ, ਦੇਖੋ ਤਾਂ ਸਹੀ ਸਰ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ, ਬੜੇ ਜੀਨੀਅਸ ਨੇ...”

ਆਪਣੇ ਸਰ ਬਾਰੇ ਇਹ ਇੰਜ ਸਰਧਾ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ, ਜਿਵੇਂ ਨਵਾਂ ਬਣਿਆ ਚੇਲਾ ਗੁਰੂ ਬਾਰੇ ਕਰਦੇ। ਪਰ ਮੇਰੀ ਉਹੀ ਮਹਾਨ ਬਣਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕਿ ਏਹਦੇ ਜੀਵਨ ‘ਚ ਉਕਾ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ, ਮੇਰੀ ਕਿਸੇ ਹਰਕਤ ਤੋਂ ਏਹਨੂੰ ਇਹ ਨਾ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮੈਂ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦਾ। ਆਖਣਾ, “ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀਰਤ, ਤੂੰ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ, ਦੱਸ ਲੈਣ ਕਦੋਂ ਆਵਾਂ?” ਏਹਨੇ ਕਹਿਣਾ, “ਦੋ ਘੰਟੇ ਤੱਕ।” ਤਾਂ ਮੈਂ ਹਸਪਤਾਲ ਆ ਕੇ ਮਰੀਜ਼ ਘੱਟ ਤੇ ਘੜੀ ਵੱਧ ਦੇਖੀ। ਠੀਕ ਦੋ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਸਰ ਦੇ ਦਰ ‘ਤੇ ਜਾ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣਾ। ਜੇ ਕਦੇ ਸੱਸ ਨੇ ਸੀਰਤ ਨੂੰ ਘੂਰਨਾ ਕਿ ਕੀ ਸਰ-ਸਰ ਲਾਈ ਐ, ਕਦੇ ਘਰ

ਵਾਲੇ ਦਾ ਵੀ ਖਿਆਲ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰ ਜਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਨੇ ਮੁਹਾਵਰਾ ਬੋਲ ਦੇਣਾ ‘ਮੱਝ ਨੂੰ ਗਾਹ ਤੇ ਤੀਵੀਂ ਨੂੰ ਰਾਹ ਮਾਰ ਜਾਂਦਾ’ ਤਾਂ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਨਾਗ ਨੇ ਫਨ ਚੁਕਣਾ, ਫਿਰ ਮਨ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਵਾਸਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਦਾ ਹੋਰ ਕਥਨ ਢੂੰਡ ਕੇ ਮੂਹਰੇ ਲਿਆਉਣਾ ਤੇ ਸੀਰਤ ਨੂੰ ਮਿਲਦਿਆਂ, ਜਿਸਮਾਂ ਦੇ ਮੇਲ ‘ਚ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਨਾਗ ਦਾ ਫਨ ਕੁਚਲਿਆ ਜਾਣਾ। ਪਰ ਜਿਸ ਦਿਨ ਸੀਰਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਟੂਰ ਲਿਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ, ‘ਹਫ਼ਤੇ ਭਰ ਦਾ ਸੁਣ ਕੇ’ ਸਹਿ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੀਰਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਰਹਿਣਾ, ਡੱਬ ਜਿਹਾ ਪਿਆ। ‘ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ‘ਮੈਂ ਤਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾਊਂ।’

ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ, “ਅਲਾਊਡ ਨਹੀਂ,” ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ‘ਮੈਂ ਵੱਖਰੇ ਹੋਟਲ ‘ਚ ਰਹਿ ਲਊ,’ ਇਹ ਕਹੇ, “ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ।” ਮੈਂ ਬੜਾ ਡਿਸਟਰਬ ਹੋਇਆ ਪਰ ਟੂਰ ਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਇਹਨੇ ਉਦਾਸ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਹੀ। ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਪਰ ਇਹਦੀ ਉਦਾਸੀ ਦੇਖ ਅਗਲੇ ਹੀ ਪਲ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰਲਾ ‘ਮਹਾਨ ਬੰਦਾ’ ਜਾਗ ਪਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਬੁਰਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ‘ਚ ਪਾ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਨਹੀਂ-ਨਹੀਂ ਸੀਰਤ ਤੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਹ, ਮੈਂ ਰਹਿ ਲਵਾਂਗਾ ਔਖਾ-ਸੌਖਾ, ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਪਿਆਰੀ ਐ।” ਇਹਨੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਇੰਜ ਵੇਖਿਆ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਆਖਰੀ ਝੁੱਡੂ ਹੋਵਾਂ ਤੇ ਠੰਡਾ ਸਾਹ ਭਰ ਕੇ ਬੋਲੀ, “ਸਰ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਹੇ, ਮੈਡਮ ਟੂਰ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਨੇ, ਅਸੀਂ ਸਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਨਾਇਆ ਪਰ ਉਹ ਮੰਨੇ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਫਿਰ ਮੈਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ।”

ਜ਼ਹਿਰ ਵਰਗੇ ਲੱਗੇ ਇਹਦੇ ਬੋਲ, ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਜਿਵੇਂ ਕੁਝ ਟੁਟਿਆ ਹੋਵੇ ਕਤੱਕ ਕਰਕੇ। ਇਹਨੇ ਮੇਰਾ ਸੱਚਾ ਬੂਠਾ ਮਾਣ ਵੀ ਨਾ ਰਖਿਆ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬੁਰੀ ਲੱਗੀ ਸੀਰਤ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲਿਆ, ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਕਿ ਸੀਰਤ ਨੂੰ ਕੁਛ ਚੰਗਾ-ਮਾੜਾ ਨਾ ਕਹਿ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਸਤਕਾਂ ਤੇ ਆਵਾਗੋਣ ਗੱਡੀ ਭਜਾਉਣਾ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਸੋਚ ਕੇ ਇਹਦੇ ਸਰ ਦੇ ਦਰਾਂ ਮੂਹਰੇ ਗੱਡੀ ਜਾ ਖੜ੍ਹਾਈ, ਪਰ ਅੰਦਰ ਜਾਂਦਾ-ਜਾਂਦਾ ਮੁੜ ਆਇਆ। ਘਰ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਸੀਰਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸੀ, “ਕਿੱਥੇ ਚਲ ਗਏ ਸੀ? ਪਤਾ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਹੋ ਗਿਆ...ਤੁਹਾਡਾ ਫੋਨ ਵੀ ਬੰਦ...ਹਸਪਤਾਲ ਹੈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੁਸੀਂ...”

ਕਈ ਸੁਆਲ ਲਗਾਤਾਰ। ਇਹਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਦੇਖ ਮੇਰਾ ‘ਮਹਾਨਤਾ ਚੈਨਲ’ ਚਲ ਪਿਆ। ਸੀਰਤ ਕਿੰਨੀ ਸੱਚੀ ਐ ਸਾਡ ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ, ਜੇ ਇਹਦੇ ਮਨ ‘ਚ ਮੈਲ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਸਰ ਵਾਲਾ ਸੱਚ ਨਾ ਦੱਸਦੀ, ਬੂਠ ਬੋਲ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੀ। ਮੈਂ ਸੱਚੀ ਝੁੱਡੂ ਆ। ਇਹਨੂੰ ਮੇਰਾ ਕਿੰਨਾ ਫਿਕਰ ਐ। ਮੈਂ ਸਭ ਕੁਝ ਭੁੱਲ ਇਹਨੂੰ ਕਲਾਵੇ ‘ਚ ਲੈ ਲਿਆ, “ਸੀਰਤ ਆਪਾਂ ਕਿਤੇ ਘੁੱਮਣ ਚਲੀਏ?”

ਮੈਂ ਕੱਲ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਅਣਮੰਨੀ ਜਿਹੀ ਬੋਲੀ, “ਤੁਹਾਡੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣੈ?”

“ਮੈਂ ਕੱਲ ਦਾ ਦਿਨ ਲਾ ਕੇ ਸੈਟਿੰਗ ਕਰ ਦੇਨਾਂ, ਚਲ ਕਿਤੇ ਹਫ਼ਤਾ ਕੁ ਲਾ ਆਉਨੇ ਆਂ।” ਮੈਂ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਪਰ ਇਹ ਉਦਾਸ ਹੋ ਗਈ। ਬੋਲੀ, “ਕਲ ਨੂੰ ਸਰ ਨੂੰ ਪੁਛਾਂਗੀ” ਸਰ ਨੂੰ ਕਿਉਂ? ਮੇਰੇ ਸਮਝ ਨਾ ਆਇਆ



ਪਰ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਚਲ ਹੁਣ ਪੁੱਛ ਆਉਂਦੇ ਆਂ ਤੇਰੇ ਸਰ ਨੂੰ।” ਉਹਨੇ ਇਕ ਦਮ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ, ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਚਮਕ ਆਈ ਪਰ ਅਗਲੇ ਛਿਣ ਮੱਥੇ ਤੇ ਤਿਉਤੀ ਪਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਹੁਣੇ?...ਮੇਰੇ ਸਰ?...ਮਤਲਬ ਕੀ ਐ ਤੁਹਾਡਾ?”

ਮੈਂ ਯਈਂ ਯਈਂ ਕਰਨ ਲੱਗਾ।

“ਨਹੀਂ, ਤੁਸੀ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਓ ਕਿ ਮੇਰਾ ਸਰ ਨਾਲ ਕੀ ਰਿਲੇਸ਼ਨ ਐ?” ਮੈਂ ਘਬਰਾ ਗਿਆ, “ਨੋ-ਨੋ ਸੀਰਤ” ਮੇਰਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ, ਦਰਅਸਲ ਮੇਰਾ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਸੀ ਸਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਨੂੰ, ਮੈਂ ਗਿਆ ਵੀ ਸੀ ਹੁਣੇ...” ਘਬਰਾਹਟ ਵਿਚ ਮੈਂ ਹੋਰ ਹੀ ਚੰਦ ਚਾੜ੍ਹ ਬੈਠਾ।

ਸੀਰਤ ਉਠ ਕੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਗਈ, “ਕੀਅ...ਤੁਸੀਂ ਸਰ ਕੋਲ ਗਏ ਸੀ?”

“ਨਹੀਂ-ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਤਾਂ...” ਮੇਥੋਂ ਨਾ ਬੂਠ ਬੋਲਿਆ ਜਾਵੇ ਨਾ ਸੱਚ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਇਉਂ ਦੇਖ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕੱਚੇ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਬੈਠ ਦੀ ਨੁਕਰੇ ਇਉਂ ਓਕੜੂ ਹੋਇਆ ਬੈਠਾ ਸਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਦੇ ਹੈਡ ਸਰ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠਦਾ ਸਾਂ, ਡਰ ਕੇ। ਲੱਗਿਆ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਕੰਨ ਫੜਨ ਲਈ ਕਹੇਗੀ ਤੇ ਮੈਂ ਮੁਰਗਾ ਬਣ ਜਾਵਾਂਗਾ ਪਰ ਓਹਨੇ ਨਾਲ ਦੋ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਵੜ ਕੇ ਕੁੰਡੀ ਲਾ ਲਈ। ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਤਾਂ ਮੈਂ ਓਵੇਂ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ ਭਮੱਤਰਿਆ ਜਿਹਾ, ਫਿਰ ਉਠ ਕੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਨਾਲੇ ਸਫਾਈਆਂ ਦੇਵਾਂ, ਮੈਂ ਕੀ ਕਹਿ ਰਿਹਾ? ਪਤਾ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਗ ਰਿਹਾ। ਪਤਾ ਤਾਂ, ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ। ਅਚਾਨਕ ਬੈਠ ‘ਤੇ ਪਿਆ ਸੀਰਤ ਦਾ ਫੋਨ ਵੱਜਣ ਲੱਗਾ, ‘ਤੁਮ ਦਿਨ ਕੇ ਕਰੋ ਰਾਤ, ਹਮ ਰਾਤ ਕਰੋਗੇ...। ਅੱਜ ਤੱਕ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਸਾਂ ਕਿ ਇਹ ਬੋਲ ਮੇਰੇ ਲਈ ਨੇ, ਪਰ ਅੱਜ ਅੰਦਰ ਕਿਤੇ ਦੂਰ ਜਿਵੇਂ ਬਿਜਲੀ ਜਿਹੀ ਲਿਜ਼ਕੀ, ‘ਨਹੀਂ ਏਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਨਹੀਂ।’ ਮਨ ‘ਚ ਏਹ ਵੀ ਆਇਆ ਕਿ ਇਹਦਾ ਫੋਨ ਚੈਕ ਕਰਾਂ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਮੈਂ ਇਹਦੇ ਪਰਸ ਤੇ ਫੋਨ ਨੂੰ ਹੱਥ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ। ਇਹ ਬਾਬਰੂਮ ‘ਚ ਹੋਵੇ ਇਹਦਾ ਫੋਨ ਵੱਜ-ਵੱਜ ਕਮਲਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਮੈਂ ਦੇਖਦਾ ਤੱਕ ਨਾ। ਉਦੋਂ ਵੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਿੰਨਾ-ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਫੋਨ ਤੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ ਹੱਸ-ਹੱਸ, ਫੁਸ-ਫੁਸਾ ਕੇ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਐਨੀ ਦੂਰੀ ਬਣਾ ਲੈਂਦਾ ਕਿ ਕੁਝ ਨਾ ਸੁਣੇ।

ਸੀਰਤ ਭੱਜ ਕੇ ਅੰਦਰੋਂ ਨਿਕਲੀ, ਝਪਟਣ ਵਾਂਗੂੰ ਫੋਨ ਚੁਕਿਆ, ਮੇਰੇ ਮਨ ‘ਚ ਆਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕੰਨ ਫੜ ਕੇ ਉਠਕ-ਬੈਠਕ ਕਰਨ ਲਗ ਪਵਾਂ, ਪਰ ਓਹਨੇ ਐਨੀ ਉਚੀ, ‘ਹੈ’ ਕੀਅ...? ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਤੁਝਕ ਗਿਆ।

“ਹੈਅ, ਕਿਥੇ ਓ ਤੁਸੀਂ? ਅਗਜੈਕਟ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਦੱਸ...”

ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਹੋਈ, “ਗੱਡੀ ਕੱਢੋ ਹਰੀ ਔਪ” ਮੈਂ ਚਾਬੀ ਵੱਲ ਔਹਲਿਆ ਤਾਂ ਫੋਨ ‘ਤੇ ਸੁਣਿਆ, “ਯੂ ਬਿੱਚ” ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਲੈਣੀ ਆ ਤੂੰ...ਓਫ! ਓਹਨੇ ਸੁਖ ਦਾ ਸਾਹ ਲੈਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਰਹਿਣ ਦਿਓ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।” ਫਿਰ ਆਪੇ ਦੱਸਣ ਲੱਗੀ, “ਸੇਖੋਂ ਦਾ ਫੋਨ ਸੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਕਹਿੰਦੀ ਅਸੀਂ ਸਰ ਨੂੰ ਮਨਾ ਕੇ ਲੈ ਆਈਆਂ, ਸਰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਨੇ ਟੂਰ ‘ਤੇ। ਮੁੜ ਕਹਿੰਦੀ, ‘ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਟੀਜ਼ ਕਰਦੀ ਸੀ।’

ਫਿਰ ਉਹਨੇ ਕੋਈ ਨੰਬਰ ਮਿਲਾਇਆ, ਸ਼ਾਇਦ ਸਰ ਦਾ, ਬੰਦ ਸੀ। ਦੋ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਮਿਲਾਏ ਪਰ ਗੱਲ ਨਾ ਹੋਈ। ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸਾਂ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਬੇਚੈਨ ਐ, ਉਲਝੀ ਹੋਈ, ਪਰੇਸ਼ਾਨ। ਪਰ ਅੱਜ ਮੈਂ ‘ਮਹਾਨਤਾ ਚੈਨਲ’ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਬੰਦ ਕਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਉਂਜ ਜਾਣ ਗਿਆ ਸਾਂ ਕਿ ਉਹ ਸਰ ਦਾ ਟੂਰ ‘ਤੇ ਜਾਣਾ ਕਨਫਰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਐ, ਜੋ ਸਰ ਟੂਰ ‘ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁਣੇ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਦੀ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਗੱਡੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਪੈਂਦਾ, ਡਰਾਈਵਰ ਤਾਂ ਰਾਤੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਚਲੇ ਜਾਂਦਾ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਇਹਨੇ ਰੱਜ ਕੇ ਝੱਲ ਖਿਲਾਇਆ। ਸਵੇਰੇ-ਸਾਜਰੇ ਉਠ, ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਖਾਣੇ ਤਿਆਰ ਕਰਾਉਂਦੀ ਰਹੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਠਿਆ, ਰਸੋਈ ‘ਚੋਂ ਮਹਿਕਾ ਆਉਣ, ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਸੱਸ ਦੀ ਬੁੜ-ਬੁੜ ਵੀ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ।

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ ‘ਤੇ)

ਸਮਝ ਗਿਆ, ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਮੇਰੇ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਸਰ ਲਈ ਬਣ ਚਿਹਾ। ਅੱਗੇ ਮੈਂ ਇਹਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਛੱਡ ਕੇ ਹਸਪਤਾਲ ਜਾਂਦਾ, ਅੱਜ ਇਹਨੇ ਹੁਕਮ ਚਾੜ੍ਹਿਆ, ‘ਡਰਾਈਵਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਛੱਡ ਆਉਦੇ, ਮੈਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਸਮਾਨ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ।’

ਜਾਣਦਾ ਸਾਂ ਇਹਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਬਾਰੇ, ਲਿਟਰੇਚਰ ਦੀ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ ‘ਚ ਕਿਹੜਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ? ਸੱਸ ਸਾਡੇ ਮੂੰਹਾਂ ਵਲ ਵੇਖਦੀ, ਜਿਵੇਂ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਚੁੱਪ ਹੀ ਰਹੀ। ਮੈਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਉਹਦਾ ਹਉਕਾ ਸੁਣਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹੋਵੇ, ‘ਇਹ ਵਿਚਾਰਾ ਪੇਂਡੂ ਭੋਲਾ ਪੰਛੀ ਕਿਥੇ ਆ ਫਸਿਆ।’ ਅੱਜ ਮੈਨੂੰ ਡਰਾਈਵਰ ਵੀ ਕੁਝ ਕਹਿਣ-ਕਹਿਣ ਕਰਦਾ ਜਾਪਿਆ ਪਰ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਬੱਸ ਐਨਾ ਹੀ, ‘ਡਾ.ਸਾਹਿਬ ਮੈਂ ਬੇਝੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਗੱਡੀ ਘਰ ਲੈ ਆਇਆ।’ ਤੇ ਚਾਬੀਆਂ ਫੜਾ ‘ਸਾਸਰੀ ਕਾਲ’ ਬੁਲਾ ਗਿਆ।

ਇਹ ਜਦੋਂ ਸਰ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਟਿਫਨ ਲੈ ਕੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਸਰ ਸੱਚੀ ਹੀ ਟੂਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ, ਇਹਦੇ ਤਾਂ ਤਨ-ਮਨ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਈ। ਸੋਧੋਂ ਦੀ ਐਨੀ ਜੁਅਰਤ। ਉਹਨੂੰ ਫੋਨ ‘ਤੇ ਬੁਰਾ-ਭਲਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ। ਉਹਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਫੋਨ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਤਾਂ ਸਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਬਈ ਸੀਰਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਣਾ। ਇਹ ਹੋਰ ਮੱਚ ਗਈ। ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨਿਕਲ ਤੁਰੀ। ਪਰ ਸਰ ਨੇ, ਮੈਡਮ ਨੇ ਜਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਹਨੇ ਕੀ ਚਕਰੀ ਘੁਮਾਈ ਕਿ ਇਹ ਟੱਕਰ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਹੱਥ ਗਈ ਪਰ ਇਹਨੂੰ ਟੂਰ ਨਾ ਮਿਲਿਆ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਥੇ-ਕਿੱਥੇ ਧੱਕੇ ਖਾ ਕੇ ਇਹ ਘਰ ਵੱਤੀ। ਰਾਹ ‘ਚ ਕਿਤੇ ਭੁੱਖਣ-ਭਾਣੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਕੁਝ ਖਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਗਲ ਪੈ ਗਈ, ‘ਇਕ ਦਿਨ ਨਾਲ ਜਾਨ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦੀ ਤੇਰੀ’। ਏਨੇ ਸਮੇਂ ‘ਚ ਇਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਮੇਸੇਜ ਕੀਤਾ ‘ਮੈਂ ਠੀਕ ਹਾਂ ਦੇਰ ਨਾਲ ਆਵਾਂਗੀ।’

ਉਹ ਹਫ਼ਤਾ ਇਹ ਆਪ ਤਾਂ ਅੰਗਿਆਰਾਂ ‘ਤੇ ਰਹੀ ਹੀ, ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਭੁੱਲਿਆ। ਉਸ ਮੇਂ ਤਾਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਹੀ ਭੁੱਲ ਰਿਹਾ ਪਰ ਸੀਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਕੀ ਦਸਾਂ! ਮੇਰੇ ਏਸੇ ਸੁਭਾਅ ਨੇ ਤਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੁਚਾਇਐ। ਵਿਦਵਾਨ ਕਹਿੰਦੇ, ‘ਨਰਮ ਤੇ ਸਾਉ’ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਹਰ ਕੋਈ ਦਬਾਉਂਦਾ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ।

ਹਫ਼ਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਅੱਧੀ ਰਾਤੀਂ ਜਗਾ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ‘ਪਤਾ ਲਗਿਐ, ਸਰ ਹੁਣੇ ਪਹੁੰਚੇ ਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਮਿਲਣ ਜਾਣੈ।’ ਇਹਨੂੰ ਸਾਹ ਜਿਹਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਮਨ ‘ਚ ਆਇਆ, ‘ਏਹ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝਦੀ ਕੀ ਐ, ਸਵੇਰੇ ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਨਾ, ਹੁਣੇ ਕੀ ਅੱਗ ਲਗੀ ਐ, ਸਰ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚ, ਬਈ ਬੁਜ਼ਤ ਸਾਲਾ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰ ਪੈਂਦਾ...।’ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕੁਝ ਸੋਚਦੇ ਨੇ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲਗਾ ਕਦੋਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਛਿੱਟੇ ਮਾਰ ਗੱਡੀ ਗੈਰਿਜ਼ ਚੋਂ ਕੱਢ ਲਈ। ਰਾਹ ‘ਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅੱਜ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾਉਂ ਅੰਦਰ, ਦੇਖਾਂ ਤਾਂ ਸਹੀ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲਦੀ ਐ ਸਰ ਨੂੰ? ਪਰ ਸਰ ਦੇ ਦਰਾਂ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਇਹ ਬੋਲੀ, ‘ਤੁਸੀਂ ਰੁਕੋ, ਮੈਂ ਦੇਖ ਲਵਾਂ ਸਰ ਆਰਾਮ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਣ।’

ਮੇਰੇ ਗੱਡੀ ਮੋੜਦੇ ਨੂੰ ਇਹ ਮੁੜ ਵੀ ਆਈ। ਖੁਸ਼ ਵੀ ਸੀ ਤੇ ਉਦਾਸ ਵੀ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਬੋਲੀ ਜਾਂ ਰਹੀ ਸੀ, ‘ਸਰ ਬੜੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ, ਕਹਿੰਦੇ ਮੈਂ ਬੱਕਿਆ ਹੋਇਆਂ, ਰੈਸਟ ਕਰਨੀ ਐਂ, ਕਲ ਮਿਲਾਂਗੇ।’ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵੇਲੇ ਡਾਕਟਰੀ ‘ਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਮਨੋ ਵਿਗਿਆਨ ਬੜਾ ਤੰਗ ਕਰਦੈ। ਸਮਝ ਗਿਆ, ਇਹ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਤੇ ਕੀ ਲੁਕਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਦਿਆਂ ਗੱਡੀ ਤੋਰ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਅਚਾਨਕ ਕਹਿ ਉਠਦੀ ਹੈ, ‘ਰੋਕੋ-ਰੋਕੋ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਭੁਲ ਹੀ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਰ ਵਾਸਤੇ ਪੈਕਟ ਲਿਆਈ ਸੀ।’ ਮੈਂ ਤਿਰਛੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਨਾਲ ਸਿਗਰਟਾਂ ਦਾ ਪੈਕਟ ਦੇਖ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ। ਅੰਦਰ ਇਕ ਕਾਤੀ ਜਿਹੀ ਫਿਰੀ ਐ, ਪਰ ਮੁਸਕਰਾ ਪੈਂਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰਾ ਸਿਗਰਟ ਪੀਣ ਨੂੰ ਬੜਾ ਜੀਅ ਕਰਦਾ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਮੈਂ ਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀਰਤ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਖੌਰ ਪਾਉਣ ਲੱਗੀ। ਸਿੱਖ ਵਾਸਤੇ ਸਿਗਰਟ ਕਿੰਨੀ ਮਾੜੀ ਤੇ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਐ, ਇਹਨੇ ਭਿਅੰਕਰ ਭਾਸ਼ਨ ਦਿੱਤਾ। ਆਪਣੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਬਕਾ ਵੀ ਮਾਰਿਆ। ਇਹਨੂੰ ਸਿਗਰਟ ਤੋਂ ਕਿੰਨੀ ਨਫ਼ਰਤ ਐ, ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਹੱਥ ਮੂੰਹ ਬਣਾ, ਨੱਕ ਬੁੱਲ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਦਸਦੀ ਰਹੀ, ਪਰ ਅੱਜ ਸਰ ਵਾਸਤੇ ਕਿਵੇਂ ਚਾਅ ਨਾਲ ਉਹਦਾ ਮਨ ਪਸੰਦ ਬਰਾਂਡ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਦੀ ਐ।

ਉਹ ਜਿਵੇਂ ਨੱਸਦੀ ਅੰਦਰ ਗਈ ਸੀ ਉਦੋਂ ਪਰਤ ਆਈ। ਆਉਂਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ, ‘ਸਰ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਜੀਨੀਅਸ ਨੇ...ਆਉਟ ਆਫ ਵਰਲਡ

ਐਂਡ ਡਾਉਨ ਟੂ ਅਰਥ...ਆਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਧੁਰਾ ਨੇ ਉਹ...ਗੈਰਮਿੰਟ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਡਵਾਂਈਜ਼ ਲੈਂਦੇ ਨੇ...ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਔਰਾ ਦੇਖੋ...ਬਿਲਕੁਲ ਅਵਤਾਰੀ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵਰਗਾ...ਜਦੋਂ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਨੇ, ਏਨੇ ਟਿਊਨ-ਅੱਪ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਬੱਸ...।’ ਉਹ ਗੁਆਚੀ ਜਿਹੀ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ, ‘ਬੱਸ ਜਿਵੇਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬੰਸਰੀ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹੋਣ ਤੇ ਸਟੂਡੈਂਟ...ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਫੀਲ ਹੁੰਦੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਰਾਧਾ ਹੋਵਾਂ...।’

ਕੁੱਝ ਦੇਰ ਰੁਕ ਕੇ ਫੇਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ‘ਸੱਚੀ ਸਾਡੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਾ ਕਰਿਓ ਕਦੇ ਵੀ, ਬਹੁਤ ਪਾਕ ਤੇ ਪਵਿਤਰ ਹੈ ਸਾਡਾ ਰਿਸ਼ਤਾ...।’ ਜਾਣਦਾਂ, ਸਭ ਕਾਮ ਦੇ ਰੰਗ ਨੇ। ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਕੁੱਝ ਨਾ ਕੁੱਝ ਕਹੀ ਜਾਂ ਰਹੀ ਏ ਸਰ ਬਾਰੇ। ਸਭ ਸਮਝਦਾਂ, ਮੈਂ ਇਹਦੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿਚ ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਵਸਤੂ ਤੇ ਸਰ ਅਪ੍ਰਾਪਤ, ਹੋਰ ਮੇਰੇ ਤੇ ਸਰ ‘ਚ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਫਰਕ ਨਹੀਂ। ਵਿਦਵਾਨ ਬੋਲਣ ਲੱਗਾ, ‘ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵੀ ਤਾਂ ਇਹੀ ਸੀ ਅਪਹੁੰਚ, ਅਪ੍ਰਾਪਤ...’

ਫੇਰ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਹੋਇਆ, ਕੁੱਝ ਵਿਅੰਗ ਨਾਲ, ‘ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਤੁਸੀਂ ਅਯਨਘੋਸ਼ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਓ? ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੀਦੈ।’ ਪਰ ਮੈਂ ਸਰ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਰ ਵੀ ਕੀ ਚੀਜ਼ ਐ, ਏਹ ਅੱਧੀ ਰਾਤੀਂ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਈ ਪਰ ਉਹਨੇ ਭੋਰਾ ਨੀ ਗੋਲਿਆ। ਏਹੀ ਕਮਾਲ ਐ ਉਹਦਾ, ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਸੀਰਤ ਵਰਗੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਉਹਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਾਗਲ ਹੋਈਆਂ ਫਿਰਦੀਆਂ ਨੇ। ‘ਅਟੈਚ ਐਂਡ ਡੀ-ਅਟੈਚ,’ ਸਭ ਸਮਝਦਾਂ, ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ‘ਚ ਸਰ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਮੈਂ, ਭੋਰਾ ਵੱਧ ਈ ਹੋਇਗਾ। ਵੈਸੇ ਤੀਵੀਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹਰੇਕ ਬੰਦਾ ਫੰਨੇ ਖਾਂ ਬਣਦੈ, ਪਰਦਾ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਵੀ ਰੱਖਣਗੇ, ਡਾਕਟਰਾਂ ਕੋਲ ਵੀ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਸਮਝ ਜਾਨੇ ਅੱ ਜਦੋਂ ਅਗਲਾ ਆਖਦਾ, ‘ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਜਿਹੀ ਦਵਾਈ ਦਿਓ, ਜ਼ਰਾ ਟੈਨਸ਼ਨ ਜਿਹੀ ਕਰਕੇ...ਊਂ ਸਰੀਰ ਤਾਂ ਜੀ ਪੂਰਾ ਫਿੱਟ ਐ...।’ ਪਰ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾਂ ਕਿ ਤੀਵੀਂ ਤੋਂ ਹਰ ਬੰਦਾ ਡਰਦੈ, ਜੇ ਨਾ ਡਰਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ‘ਤਾਕਤ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ’ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਨਾਲ ਅਖਬਾਰਾਂ ਤੇ ਕੰਧਾਂ ਨਾ ਭਰੀਆਂ ਹੋਣ। ਚੱਤੋ ਪਹਿਰ ਦਿਮਾਗ ‘ਚ ਏਹੀ ਚੱਲਦੈ ਕਿ ਤੀਵੀਂ ਦੀ ਬੱਸ ਕਰਾਉਣੀ ਐ, ਪਰ ਭੋਲੇ ਲੋਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਜੇ ਏਹਦੀ ਬੱਸ ਕਰਾ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕੌਣ ‘ਤੇ ਨਾ ਬੈਠਦੀ। ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਕੋਈ ਦਾਰੂ, ਫੀਮ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਾਰ ਖੋਹ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਕੈਪਸੂਲ ਖਾ ਕੇ, ਤੀਵੀਂ ਦੀ ਬੱਸ ਕਰਾਉਣ ਗਿਆ ਆਪਣੀ ਕਰਾ ਕੇ ਮੁੜ ਆਉਂਦੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਔਰਤ ਹੀ ਬੰਦੇ ਦਾ ਪਰਦਾ ਕੱਸੀ ਰੱਖੇ...।

ਜਾਣਦਾ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਆਂ ਪਰ ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ‘ਤੇ ਵੀ ਇਹ ਹੀ ਭਾਰ ਰਹਿੰਦੈ ਕਿ ਸੀਰਤ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੁੱਖ ਕਿਵੇਂ ਦੇਵਾਂ? ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਬੱਸ ਭੁੱਲ ਜਾਨਾ ਪੂਰੇ ਦਾ ਪੂਰਾ। ਸਰ ਤਵਾਜ਼ਨ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਦਾ। ਸੀਰਤ ਸਮਝਦੀ ਐ ਕਿ ਸਰ ਉਹਦਾ, ਪਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੇ ਉਹ, ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦਾਂ ਪਰ ਮੈਥੋਂ ਹੁੰਦਾ ਨਹੀਂ। ਹਾਂ, ਇਹ ਵੀ ਪਤੈ ਮੈਨੂੰ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ-ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਝੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਫੇਰ ਚੱਕਰ ਮਾਰ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਖਬਰ ਰੱਖਣਾ ਵਾਲਾ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਬੇ-ਖਬਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦਾਂ ਕਿ ਸਮੇਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਥ ‘ਤੇ ਖਲੋ ਕੇ ਤੱਕਣਾ ਸਿੱਖਾ ਦਿੱਤੇ। ਏਸੇ ਲਈ ਜਾਣਦਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਐਸੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਮੇਰੇ ‘ਚ ਬਈ ਸੀਰਤ ਨੂੰ ਸਰ ਕੋਲ ਜਾਣਾ ਪਵੇ। ਪਰ ਵਿਦਵਾਨ ਆਖਦੈ ‘ਔਰਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਦੇ-ਕਦੇ ਤਾਂ ਲੱਗਦੈ, ਦੁੱਖਦੀ ਇਸਤਰੀਤਵ ਦਾ ਸ਼ਿਖਰ ਹੈ, ਗਹਿਰੀ ਤੇ

ਵਿਸ਼ਾਲ। ਜਿਹੜੀ ਪੰਜ-ਪਤੀ ਨਹੀਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ‘ਚ ਪੰਜ ਗੁਣ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਯੂਪਿਸਟਰ ਵਰਗਾ ਸੱਚਾ-ਸੁੱਚਾ, ਭੀਮ ਵਰਗਾ ਉੱਚਾ-ਲੰਮਾ ਪਤਨੀ ਦੇ ਬਣਾਏ ਖਾਣੇ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਖਾਣ ਵਾਲਾ, ਅਰਜਨ ਵਰਗਾ ਹੁਨਰੀ, ਯੁੱਧ ਵਿੱਦਿਆ ‘ਚ ਮਾਹਿਰ; ਨਕੁਲ ਵਰਗਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਤੇ ਸਹਿਦੇਵ ਵਰਗਾ ਵਿਦਵਾਨ, ਗੱਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ‘ਚ ਨਿਪੁੰਨ। ਅਜਿਹੀ ਔਰਤ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਸਿਰਫ ਕਾਮ ਭੋਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਅੱਜ ਤਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਕਥਾ ਹੀ ਛੋਹ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਉਹਨੂੰ ਕੀ ਦੱਸੇ ਬੰਦਾ ਕਿ ਸੀਰਤ ਦੁੱਖਦੀ ਨਹੀਂ।



ਕਈ ਵਾਰ ਮੈਂ ਸੋਚਦਾਂ ਕਿ ਏਹਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਹੀ ਕਿਉਂ ਕਰਵਾਇਆ? ਫੇਰ ਸੋਚਦਾਂ ਕਿ ਇਹਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਸਟੇਟਸ ਵਾਲਾ ਝੁੱਡ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਮੈਂ ਮਿਲ ਗਿਆ, ਪਰਫੈਕਟ। ਵਿਦਵਾਨ ਦੇ ਕਹਿਣ ਵਾਗੂੰ ‘ਅਯਨਘੋਸ਼’। ਅੱਜ ਜਾਂਦਾ-ਜਾਂਦਾ ਵਿਦਵਾਨ ‘ਅਯਨਘੋਸ਼’ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸ ਗਿਆ। ਸੁਣ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ‘ਤੇ ਸ਼ਰਮ ਆਈ ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਵੀ। ਅਜਿਹੇ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਦੇਵਦਾਰ ਦੇ ਪੌਦੇ ਕੋਲ ਜਾ ਬੈਠਦਾਂ, ਲਾਅਨ ਵਿਚ। ਇੱਥੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ੌਕ ਲਈ ਦੇਸੀ ਗੁਲਾਬ ਤੇ ਰਾਤ-ਰਾਣੀ ਵਰਗੇ ਬੂਟੇ ਲਾਏ ਸਨ-ਖੁਸ਼ਬੂਆਂ ਵੰਡਣ ਵਾਲੇ। ਪਰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਸੀਰਤ ਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ‘ਚੋਂ ਮਾਲੀ ਬੁਲਾ ਕੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਪੁੱਟਾ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਵੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਵਾਲੇ ‘ਕਾਰਨੇਸ਼ਨ’ ਲਗਵਾ ਦਿੱਤੇ, ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਹਿਕ-ਵਿਹੂਣੇ। ਦੇਵਦਾਰ ਵੀ ਮੇਰੇ ਵਾਗੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ‘ਚ ਘਿਰਿਆ-ਘਿਰਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੈ। ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਦੁੱਖੀ ਹੋਇਆ ਮੈਂ ਉਸ ਕੋਲ ਆ ਬੈਠਦਾ ਹਾਂ। ਉੱਜ ਸਰ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਵੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਮੇਰੇ ਵਰਗਾ ਮੋਹ ਖੋਰਾ ਬੰਦਾ ਸੀਰਤ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ। ਅੰਤ ਦਾ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਇਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਬੰਦਾ ਨਫ਼ਰਤ ਵੀ ਅੰਤ ਦੀ ਕਰਦਾ। ਪਰ ਵਿਦਵਾਨ ਕਹਿੰਦੈ, ‘ਏਹ ਯੁੱਗ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਯੁੱਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੋਤੋ-ਬੋਤੋ ਦਾ ਯੁੱਗ ਹੈ, ਬੋਤਾ-ਬੋਤਾ ਪਿਆਰ, ਬੋਤਾ-ਬੋਤਾ ਗੁੱਸਾ, ਬੋਤਾ-ਬੋਤਾ ਨੇੜ ਲਗਾਅ, ਬੋਤੀ-ਬੋਤੀ ਦੂਰੀ। ਉਲਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਯੁੱਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।’

ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਤਾਂ ਮੈਂ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦਾ, ਪਰ ਮੈਂ ਆਪ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ। ਦੁਖੀ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹਾਂ ਪਰ ਮੇਰੀਆਂ ਸਿਆਣਪਾਂ ਨੇ ਸਵਾਰਿਆ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਲੱਗਦੈ ਕਿ ਸਭ ਲੋਟ ਆਏ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੇ, ਬੰਦੇ ਦੇ ਵੱਸ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸੀਰਤ ਫਿਰ ਸਾਜਰੇ ਉਠੀ। ਮਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ, ਸਰ ਭਗਵਾਨ ਲਈ ਭੋਗ

ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਚਲੀ ਗਈ। ਉਹਨੇ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਫੋਨ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਦੇਰ ਨਾਲ ਘਰ ਪਰਤਿਆ। ਬੈਡਰੂਮ ‘ਚ ਆਇਆ, ਸੀਰਤ ਘੁਕ ਸੁੱਤੀ ਪਈ ਐ, ਸਰ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਆਈ ਸੰਤੁਸ਼ਟ। ਐਦਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੌਂਦੀ ਏਹ। ਇਹਦੀ ਨੀਂਦ ਬੜੀ ਪਤਲੀ ਐ, ਜ਼ਰਾ ਜਿੰਨੇ ਖੜਕੇ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਂਦੀ ਐ। ਗੁੜੀ ਨੀਂਦ ਮੇਰੇ ਬੀਜੀ ਸੌਂਦੇ ਨੇ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਨਿਸਚਿਤ, ਬੇਖਬਰ, ਲੱਤਾਂ ਬਾਹਾਂ ਖਿੱਲਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ। ਹੈਡ ਸਰ ਨੇ ਲੜਨਾ, ‘ਤੈਨੂੰ ਉਤੇ ਕੱਪੜਾ ਲੈਣ ਦੀ ਵੀ ਸੁਰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ’। ਸੀਰਤ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੀ ਐ, ਚਾਰੇ-ਪਾਸੇ ਕੁੱਜ ਕੇ ਮੂੰਹ ਸਿਰ ਵਲੋਟ ਕੇ ਸੌਂਦੀ ਐ। ਉਗਲ ਵੀ ਨੰਗੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੰਦੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਨੀਂਦ ਇਹਦੀ ਗਹਿਰੀ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਖੜਕਾ ਨਾ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਸੁਪਨੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾਗ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦੀ ਐ। ਮੈਂ ਇਹਦਾ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਸਮਝਦਾਂ। ਪਾਪਾ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੀ ਖੁੱਲ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਲੋਕ, ਗਰੇਵਾਲ ਜੱਟ ਹੋਣ ਦਾ ਅਤੇ ਇੱਜਤ ਦਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਅ ਤੇ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਹੱਦ ਸਮਝਾਉਣੀਆਂ ਵਰਗੇ ਮਾਹੌਲ ‘ਚ, ਜੁਆਨ ਹੋਈਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਇਸ਼ਕ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ ਪਰ ਚੋਰੀ ਛੁਪੇ। ਬਦਨਾਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੰਦੀਆਂ। ਹਰ ਗੱਲ ‘ਚ ਲੁਕੇ, ਪਰਦੇ ਦਰ ਪਰਦੇ। ਦਿਖਾਉਣਾ ਇਹ ਕਿ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੁਕਾਇਆ, ਸਭ ਕੁਝ ਸਾਫ਼ ਹੈ। ਵੱਡੇ ਸੱਚ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਸੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ। ਦੱਸਣਾ ਤੇ ਦਿਖਾਉਣਾ ਕਿ ਉਹ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਿਤਾਬ ਹੈ ਪਰ ਵਿਦਵਾਨ ਕਹਿੰਦੇ, ‘ਅਜਿਹੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਵਾਕ ਪੜ੍ਹ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਲੈਂਦੇ ਨੇ, ਸਮਝਦਾ ਉਹੀ ਐ ਜਿਹਨੂੰ ‘ਬਿਟਵੀਨ ਦਾ ਲਾਇਨ’ ਪੜ੍ਹਨਾ ਆ ਜਾਵੇ।’

ਮਲਕ ਦੇਣੇ ਉਠਦਾ ਹਾਂ, ਦੱਬੇ ਪੈਰੀਂ ਛੱਤ ਉਪਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਸ਼ਹਿਰ ‘ਚ ਚੰਦਰਮਾ ਓਨਾ ਨਿਰਮਲ ਤੇ ਸ਼ੀਤਲ ਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦੈ, ਜਿੰਨਾ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦਿਆਂ ਖੇਤਾਂ ‘ਚੋਂ ਲਗਦੈ। ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਯਾਦ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹੀ ਖਿਆਲ ਫਿਰ ਭਾਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਡਾਕਟਰੀ ਹੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ‘ਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ। ਏਥੇ ਸ਼ਹਿਰ ‘ਚ ਤਾਂ ਸੈਂਕੜੇ ਐਮ.ਡੀ.ਨੇ, ਮੇਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ‘ਚ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਇਕ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਚੰਦਰਮਾ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾਂ, ਬੀਜੀ ਬਹੁਤ ਯਾਦ ਆਏ ਨੇ। ਯਾਦ ਤਾਂ ਹੈਡ ਸਰ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਨੇ ਪਰ ਕੁਝ ਤਲਖੀ ਨਾਲ, ਮੈਨੂੰ ਦਾਅ ਤੇ ਲਾ ਕੇ ਖੇਡੀ ਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਉਹ ਜਿੱਤ ਜਰੂਰ ਗਏ ਪਰ ਮੇਰਾ ਹਾਲ ਇਕ ਵਾਰੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੁਛਿਆ। ਕਦੇ ਦਸਿਆ ਮੈਂ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਜਿੰਨੀ ਵਾਰ ਵੀ ਆਏ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਤਸੱਲੀ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਗਏ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਚੰਗਾ ਨਾਮਾ ਬਣਾ ਰਿਹਾ। ਬੀਜੀ ਝਿਜਕਦੇ ਜਿਹੇ, ਮੇਰੀ ਸੱਸ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ‘ਚ ਬੱਚੇ ਬਾਰੇ ਪੁਛਦੇ। ਸੱਸ ਜੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਜਾਣਦੀ ਐ, ਗੋਲ-ਮੋਲ ਗੱਲ ਕਰ ਜਾਂਦੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਕਹਿੰਦੇ, ‘ਇਹ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਹੱਥੋਂ ਬੜੇ ਜ਼ੁਲਮ ਸਹੇ ਤੇ ਦੁੱਖ ਉਠਾਏ ਨੇ, ਪਰ ਆਹ ਯੁੱਗ ਅੱਜ ਦੀ ਔਰਤ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਦੁੱਖ ਸਹਿਣ ਦਾ ਯੁੱਗ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਸਾਡੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਸਾਡੇ ਲੈਣਗੀਆਂ। ਮੁਸ਼ਕਰਾ ਪੈਂਦਾ ਹਾਂ, ਠੀਕ ਐ ਇਉਂ ਤਾਂ ਇਉਂ ਹੀ ਸਹੀ। ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਸੰਭਾਲੀ ਐ ਤਾਂ ਸਜਾ ਵੀ ਸਹੀ।

ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਹੈਡ ਸਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵੱਡੀ ਸਜਾ ਦਿੱਤੀ ਐ, ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ, ਘਰ, ਖੇਤਾਂ, ਮਾਂ ਅਤੇ ਯਾਰਾਂ ਬੋਲੀਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ। ਉਤੋਂ ਪੇਂਡੂ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਵਰ ਕਰ ਗਿਆ, ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਕੱਪੜੇ ਜੁੱਤੀਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲਣ ਵੇਲੇ ਵੀ ਈਡੀਅਟ ਕਹਾਉਣਾ, ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਕੋਲੋਂ! ਕਹਿੰਦੀ ਤਾਂ ਬੜਾ ਲੁਕਾ ਕੇ ਸਲੀਕੇ ਨਾਲ ਪਰ ਸੂਲ ਵਾਂਗੂੰ ਚੁਭ ਜਾਂਦਾ।

ਹੈਡ ਸਰ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਸਜ਼ਾ ਤਾਂ ਸਹਿ ਰਿਹਾ ਹੋਰ ਵੀ ਸਹਿ ਲਵਾਂਗਾ, ਔਰਤ ਤਾਂ ਉਹੀ ਕੁਝ ਮੋੜ ਰਹੀ ਐ ਜੋ ਅਸੀਂ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਉਹਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਆਏ ਆਂ, ‘ਸਹਿ ਲਵਾਂਗੇ-ਸਹਿ ਲਵਾਂਗੇ’ ਚੁਟਕੀ ਵਜਾਉਂਦਾ ਗੁਣ-ਗੁਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਚਾਨਣੀ ਦਾ ਅਸਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸ਼ਾਇਦ, ਪੂਰੇ ਚੰਨ ਦੀ ਰਾਤ ਐ। ਅਚਾਨਕ ਸਰ ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦੈ। ਚੁਟਕੀ ਬੰਦ ਤੇ ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਿਲਦਾ ਸਿਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਹ ‘ਚ ਹਿਲਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ‘ਨਹੀਂ ਸਰ ਨਹੀਂ...ਸਰ ਨਹੀਂ ਸਹਿ ਹੁੰਦਾ। ਸਾਲੇ ਦਾ ਫਾਹਾ ਵੱਢਣ ਨੂੰ ਮਿੰਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਾਉਣਾ ਮੈਂ, ਡਾਕਟਰ ਨਾ ਆਖਰ, ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨੀ ਆਉਣਾ। ਅਗਲੇ ਪਲ ਵਿਦਵਾਨ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੇ, ‘ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੂਝ ਕਤਲ ਕਰਨ ‘ਚ ਨਹੀਂ, ਕੀਲਣ ‘ਚ ਹੈ।’ ਕੀਹਨੂੰ, ਸਰ ਨੂੰ? ਨਹੀਂ, ਸੀਰਤ ਨੂੰ। ਕਤਲ ਦਾ ਖਿਆਲ ਛੱਡ ਦੇਨਾ। ਛੱਡਣਾ ਹੀ ਸੀ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬਹਾਨਾ ਲੱਭ ਲੈਂਦਾ, ਐਨਾ ਦਲੇਰ ਨਹੀਂ ਮੈਂ। ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ! ਐਨਾ ਮਾੜਾ ਕਿਵੇਂ ਸੋਚ ਗਿਆ, ਇਹ ਵੀ ਪੂਰੇ ਚੰਨ ਕਰਕੇ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹੱਥ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ। ਖੁਦ ਨਾਲ ਹੀ ਪਲ ਵਿਚ ਤੋਲਾ, ਪਲ ਵਿਚ ਮਾਸਾ ਹੋਈ ਜਾ ਚਿਹਾ। ਕਿੰਨਾ ਅੱਪ-ਸੈਟ ਤੇ ਦੁਖੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਰ ਨੇ। ਨਹੀਂ ਸਰ ਨੇ ਨਹੀਂ, ਸੀਰਤ ਨੇ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਮਾਂ ਮਨ ਕੇ ਦੁਖ ਪਾਇਐ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਤੀਵੀਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਆਉਂਦੀ ਨੂੰ ਜੁਆਨ ‘ਚ ਉਲਝਾ ਦੇਵੇ ਤੇ ਮੈਂ ਸੀਰਤ ਦੀ ਮੰਨ ਕੇ ਚਲਿਆ ਸਾਂ ‘ਮਹਾਨ ਬਣਨ’। ‘ਮਹਾਨ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਸਹਿਣ ਹੀ ਪੈਂਦੇ ਨੇ’ ਵਿਦਵਾਨ ਖੱਚਰਾ ਹਾਸਾ ਹੱਸਦੈ। ਹੋਰ ਦੁਖੀ ਹੋ ਜਾਨਾ, ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਵੀ ਕਿ ਸੀਰਤ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਸੁੱਤੀ ਪਈ ਐ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ-ਕੀ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੋਉ ਸਰ ਨਾਲ, ਬੱਸ ਹੁਣ ਹੋਰ ਨਹੀਂ, ਤੇ ਸਾਲ ਹੋਣ ਲਗੇ ਨੇ, ਹੁਣ ਬੱਚਾ ਹੋਣਾ ਹੀ ਚਾਹੀਦੈ। ਬੱਚਾ ਹੀ ਸੀਰਤ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹੇਗਾ। ਪਰੈਗਨੈਟ ਹੋਈ ਸੀਰਤ ਮੈਨੂੰ ਘਰ ਦੀ ਚਾਰ-ਦੀਵਾਰੀ ਵਿਚ ਫਿਰਦੀ ਦਿਸਦੀ ਐ।

ਵਿਦਵਾਨ ਨੇ ਫੇਰ ਹੱਥ ‘ਤੇ ਆ ਲਾਈ ਐ, ‘ਬੱਚਾ ਤਾਂ ਔਰਤ ਉਸੇ ਦਾ ਜੰਮਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਐ ਜੀਹਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੋਵੇ।’

ਹੱਤ ਤੇਰੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਵੀ ਜਾਨ ਲੈ ਕੇ ਛੱਡੂ। ਕੀ ਮਤਲਬ ਐ ਏਹਦਾ? ਫੇਰ ਵਿਆਹ, ਲਾਵਾਂ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ਮਰਿਆਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ? ਨਹੀਂ ਐਨਾ ਵੀ ਬੋਤਾ ਨਹੀਂ ਗਰਕਿਆ। ਕਾਹਲੀ ‘ਚ ਪੌੜੀਆਂ ਵੱਲ ਔਹਲਦਾਂ, ਹੁਣੇ ਜਗਾਉਣਾ ਸੀਰਤ ਨੂੰ, ਹੁਣੇ ਪੁਛਦਾਂ। ਰੁਕ ਜਾਨਾਂ, ਸਿਆਣਾ-ਬਿਆਣਾ ਹੋ ਕੇ ਕੀ ਕਰ ਚਿਹਾ। ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਐਡੇ ਵੱਡੇ ਫੈਸਲੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਈਦੇ। ਉੱਜ ਵੀ ਇਹ ਰਾਤ ਦਾ ਉਹ ਪਹਿਰ ਐ, ਜੀਹਦੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤੇ ਕਰਾਈਮ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਨਹੀਂ ਹੁਣ ਨਹੀਂ, ਸਵੇਰੇ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ, ਸਵੇਰੇ ਹਰ ਹਾਲ ‘ਚ, ਬੱਸ ਹੁਣ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਅਯਨਘੋਸ਼।

ਇਹ ਹੋਰ ਸਵੇਰਾਂ ਵਰਗੀ ਸਵੇਰ ਹੈ, ਸ਼ਾਂਤ! ਪਰ ਮੇਰੇ ਲਈ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਭੁੱਲਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਸੀਰਤ ਲਈ ਆਪ ਚਾਹ ਬਣਾ ਕੇ ਲਿਆਇਆ। ਉਹਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਜਗਾਇਆ। ਚਾਹ ਪੀਂਦਿਆਂ ਉਹਦੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਹਾਲ ਪੁੱਛਿਆ। ਨਿੱਕੀਆਂ-ਨਿੱਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਆਖਰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, ‘ਸੀਰਤ ਇਹ ਘਰ ਹੁਣ ਬੱਚੇ ਬਿਨਾਂ ਸੁੰਨਾ-ਸੁੰਨਾ ਲੱਗਦੈ।’ ‘ਹੂਅ, ਫੇਰ...।’ ਉਹ ਏਵੇਂ ਹੀ ਮੇਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਦੀ ਐ, ਬੇਧਿਆਨੀ ਨਾਲ। ਪਰ ਅੱਜ ਮੈਂ ਉਹਦਾ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਚਾਹੁੰਨਾ, ‘ਵੇਖ ਸੀਰਤ ਆਪਣੇ ਪੈਰੈਂਟਸ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਹੁਣ ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੱਚੇ ਦੀ ਲੋੜ ਐ।’

‘ਬੱਚਾ ਤਾਂ ਸਰ ਵਰਗਾ ਹੋਵੇ।’ ਉਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਥੇ ਗੁਆਚੀ ਹੋਈ ਐ।

‘ਕੀਅ...।’ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਐਨੀ ਉਚੀ ਬੋਲਿਆ।

ਉਹ ਤ੍ਰਬਕੀ, ‘ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਐ ਜੀਨੀਅਸ...।’

‘ਤੇਰਾ ਮਤਲਬ ਐ, ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ।’

‘ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸਰ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ।’ ਉਹ ਪੁਰਾਣੇ ਰੋਅ ‘ਚ ਬੋਲੀ।

‘ਸਰ ਸਾਲਾ...।’

‘ਸ਼ਟ-ਐੱਪ...।’, ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਮੂੰਹ ‘ਚ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ। ਉਹ ਵੀ ਗੁੱਸੇ ‘ਚ ਆ ਗਈ, ‘ਕਿਹੋ ਨਾ ਉਹ ਮੇਰੇ ਭਗਵਾਨ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਸਮਝੋ...।’

ਉਹ ਉਠੀ ਤੇ ਬਾਥਰੂਮ ਚਲੀ ਗਈ, ਜਿਵੇਂ ਗੱਲ ਮੁੱਕ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਮੇਰਾ ਕੰਧਾਂ ‘ਚ ਟੱਕਰਾਂ ਮਾਰਨ ਨੂੰ ਜੀਅ ਕੀਤਾ। ਸਾਰੀ ਮਹਾਨਤਾ, ਸਹਿ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ ‘ਤੇ)

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਗਲਮੇ ਨੂੰ ਦੇਵੇਂ ਹੱਥ ਪਾ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਕੁੜਤਾ ਖਿੱਚਿਆ, ਤੜਕ-ਤੜਕ ਬਟਨ ਟੁੱਟੇ ਤੇ ਕੁੜਤਾ ਧੁੰਨੀ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਤੱਕ ਪਾਟਦਾ ਚਲੇ ਗਿਆ। “ਆਹ ਦੇਖ, ਦੇਖ ਚੀਰ ਕੇ ਦਿਖਾਵਾਂ, ਕਿੰਨੇ ਟੁਕੜੇ ਕੀਤੇ ਨੇ ਤੈਂ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦੇ...।” ਮੈਂ ਸਰਜੀਕਲ ਚਾਕੂ ਨਾਲ ਛਾਤੀ ਤੇ ਚਾਰ ਪੰਜ ਚੀਰੇ ਦਿੱਤੇ, “ਆਹ ਦੇਖ, ਆਹ ਦੇਖ...” ਕਹਿੰਦਿਆਂ। ਪਰ ਉਹਨੇ ਪਹਿਲੇ ਚੀਰੇ ‘ਤੇ ਹੀ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਚੀਖ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਲਈਆਂ ਤੇ ਏਧਰ-ਓਧਰ ਸਿਰ ਮਾਰਦੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਨੋ-ਨੋ ਪਲੀਜ਼ ਸਟੋਪ ਇੱਟ...।”



ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਕਸਰ ਹੀ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਕੁੱਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਜੀਬ ਜਿਹਾ ਵਰਤਾਰਾ ਹੋ ਚਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ, ਵੇਲਾ ਵਿਹਾ ਗਈਆਂ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕੇ ਮੇਰੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਵੀ ਮੇਰੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਉਂ? ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਇਹ ਕੰਮ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਛੱਡਿਆ, ਛੱਡਣਾ ਹੀ ਪੈਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੁ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਅਸਲ ਵਿਆਖਿਆਕਾਰ ਹੋ। ਲਓ ਇਹ ਸੁਪਨਾ ਪੜ੍ਹੋ:

ਫਾਈਲ ਕਿੱਥੇ ਹੈ: ਮੈਨੂੰ ਅਜੇ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਰੱਬ (ਧਰਮਰਾਜ/ਯਮਰਾਜ) ਜੀ ਕੋਲ ਸੁੱਟੇ ਗਏ ਨੂੰ ਛੇ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਰੱਬ ਜੀ ਨਰਾਜ ਹੋ ਗਏ। ਉਹ ਬੋਲੇ



ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ
ਫੋਨ: 929-235-4702

ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਆਖ ਰਹੇ ਹੋਣ, ਕਿਹਾ ਮੂਰਖ ਹੈ? ਡੰਗਰਾਂ ਵਾਂਗ ਆ ਕੇ ਖੜ੍ਹ ਗਿਐ। ਦਰਬਾਨ ਨੇ ਮੇਰੇ ਕੰਨ ਵਿਚ ਫੂਕ ਮਾਰੀ ਕਿ ਜਿਸ ਵੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋ ਉਸ ਦੇ ਆਦਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਆਖਦੇ ਹੋਏ ਝੁਕੋ। ਪਰ ਮੈਂ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਖੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਗੁਸਤਾਖੀ ਕਰਕੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਸਜਾ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮੇਰੇ ਪਹਿਲੇ ਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਰੱਬ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਇਥੇ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਮੁੜ ਸਜਾ ਦਾ ਭਾਗੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਘਸ਼ੁੰਨਵੰਟਾ ਬਣਿਆ ਵੇਖ, ਰੱਬ ਜੀ ਹੁਣ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਗਰਜੇ, ਇਸ ਦੀ ਜੀਵਨ ਫਾਈਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਚਿਤ੍ਰਗੁਪਤ ਜੀ ਨੇ ਨਿਗ੍ਰਾ ਘੁੰਮਾਈ ਪਰ ਮੇਰੀ ਫਾਈਲ ਕਿਤੇ ਨਾ ਮਿਲੀ। ਦਰਬਾਨ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਮੁੜ ਆਇਆ।

ਕਿੱਥੋਂ ਆਇਆ? ਰੱਬ ਜੀ ਨੇ ਕੁੱਝ ਅਚੰਭੇ

ਜਿਹੇ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ।

ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਮੇਰੇ ਕਹਿਣ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ ਕਿ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਨੇ ਨਿਗ੍ਰਾ ਘੁੰਮਾਈ ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਹਿ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ।

ਫਾਈਲ ਕਿੱਥੇ ਹੈ? ਰੱਬ ਜੀ ਦਾ ਅਗਲਾ ਸੁਆਲ ਸੀ।

ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਸੱਤ ਗ੍ਰਹਿ ਆਏ ਤਦ ਤੱਕ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਆਪਣੀ ਫਾਈਲ ਨਹੀਂ ਸੰਭਾਲ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਵਾਕ ਉਚੀ ਦੇਣੀ ਕਿਹਾ ਪਰ ਅਗਲਾ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਹੀ, ਮੇਰੇ ਦਰਬਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ਕ ਕਰਦੇ! ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ, ਇਹ ਇਥੇ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਭੇਜ ਦਿਉ, ਆਪੇ ਆਪਣੀ ਫਾਈਲ ਲਭਦਾ ਫਿਰੇਗਾ।

ਪੁਨਰ ਜਨਮ: ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਅਰਦਾਸ ਦੇ ਖਾਤਮੇ 'ਤੇ ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਹੋ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਵਿਛੜੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਜਨਮ-ਮਰਨ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰੀਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਬਖਸ਼ੀ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਹੀ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚ ਪਏ ਦੇ, ਮੇਰੇ ਸਬੰਧੀ ਹੀ ਕਹੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਮੇਰੇ ਕੰਨੀ ਇਹ ਬੋਲ ਪਏ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਨਾ ਹੱਸਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰੋ ਹੋਇਆ। ਤੁਸੀਂ ਇਥੇ ਜਰੂਰ ਸੋਚੋਗੇ ਕਿ ਪੇਟ ਵਿਚ ਪਿਆ ਬੱਚਾ ਕਿਵੇਂ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਉਹ ਭਾਈ ਜੇ ਪੇਟ ਵਿਚ ਪਿਆ ਅਭਿਮੰਨ ਚੱਕਰਵਿਉ ਵਿਚ ਲੜਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਸੁਣ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਘੁੰਮ ਗਿਆ। ਮੇਰਾ ਇਹ ਪੁਨਰਜਨਮ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਫਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਮ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਭੁਲੇਖੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਮੈਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਨਾ

ਹੀ ਮੈਂ ਕੋਈ ਔਤਰਾ ਮਰਿਆ ਸਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਜਨਮ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਕਹੋਗੇ ਕਿ ਐਵੇਂ ਗੱਲ ਲਮਕਾਈ ਜਾਂਦਾ, ਸਿੱਧੀ ਨੀ ਦੱਸਦਾ। ਲਓ ਸੁਣੋ:

ਦਰਅਸਲ ਮਸਲਾ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਮੈਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਰੱਬ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਤੇ ਮੇਰਾ ਵਹੀ-ਖਾਤਾ ਫੋਲਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਤਾਂ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਚਲਦਾ ਗਿਆ ਪਰ ਧਰਮ ਦੇ ਖਾਨੇ



‘ਤੇ ਆ ਕੇ ਗੱਲ ਅੜ ਗਈ। ਮੌਤ ਦੇ ਫਰਿਸ਼ਤੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਲਿਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜਾ ਫਾਰਮ ਭਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਮੈਂ ਉਸ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦੇ ਖਾਨੇ ਵਿਚ ਨੇਕੀ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਰੱਬ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਵਰਗ ਦਾ ਪਾਸ ਫੜਾ ਕੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੂੰ ਧਰਮਰਾਜ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਨੂੰ ‘ਨੇਕੀ ਕਰ ਤੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਪਾ’ ਦਾ ਮੁਹਾਵਰਾ ਯਾਦ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਰੱਬ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਧਰਮਰਾਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਦਾਖਲੇ ਸਬੰਧੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਗੱਲ ਉਸੇ ਖਾਨੇ ‘ਤੇ ਆ ਕੇ ਅੜ ਗਈ। ਚਿਤਰਗੁਪਤ ਨੇ ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਮੇਰੀ ਚੁਲ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਜਿੰਨੇ ਧਰਮ ਦਰਜ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਧਰਮਰਾਜ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਤੇ ਨਰਕ ਲਿਖ ਕੇ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਫੜਾਇਆ ਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੂੰ ਯਮਰਾਜ ਕੋਲ ਜਾਣ ਲਈ ਆਖ ਦਿੱਤਾ। ਉਥੇ ਵੀ ਉਹੀ ਖਾਨਾ ਅੜ ਗਿਆ। ਇਹ ਤਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਬੰਦਾ ਹੈ। ਨੇਕੀ ਸਾਡਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ, ਧਰਮੀਆਂ ਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਧਰੋਂ-ਉਧਰ ਲਿਜਾਣੇ ਬੱਕੇ ਪਏ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਨਾਬ ਰੱਬ ਨੇ ਤਾਂ ਧਰਮਰਾਜ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਥੇ ਇਸ ਦਾ ਧਰਮ ਦਰਜ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਧਰਮਰਾਜ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਫਿਰ ਪਿਛੇ ਨੂੰ ਮੋੜ ਰਹੇ ਓ? ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਬੰਦੇ ਲੈ ਕੇ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਕੁਨਬਾ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨੇ? ਯਮਰਾਜ ਨੇ ਦੋ ਟੁੱਕ ਗੱਲ ਮੁਕਾ ਦਿੱਤੀ।

ਅੱਕਿਆ ਪਿਆ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਮੈਨੂੰ ਘਸੀਟਦਾ ਹੋਇਆ ਫਿਰ ਰੱਬ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਜਾ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਸਾਰੀ ਵਿਥਿਆ ਰੱਬ ਨੂੰ ਦੱਸੀ। ਨੇਕੀ ਸਬੰਧੀ ਮੇਰੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਜਦ ਕੋਈ ਸਿੱਟਾ ਨਾ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬਥੇਰਾ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਚਿਹਾ ਪਰ ਮੇਰੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਸੁਣੀ। ਰੱਬ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਲਿਆ। ਲੰਮੀ ਚੋੜੀ ਬਹਿਸ ਹੋਈ। ਅਨੇਕਾਂ ਗ੍ਰੰਥ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਜਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਨਾਂ ਦੇ ਦਲੀਲਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਫੈਸਲਾ ਕਿਸੇ ਤਣ-ਪੱਤਣ ਨਾ ਲੱਗਦਾ ਵੇਖ ਰੱਬ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, “ਇਸ ਦਾ ਪੁਨਰ ਜਨਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।”

ਜਨਮ ਦਰ ਜਨਮ: ਇਸ ਵਾਰ ਫਿਰ ਰੱਬ ਨੇ ਮੇਰੇ ਇਕ ਹੋਰ ਪੁਨਰ ਜਨਮ ਦੇ ਹੁਕਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਰੱਬ ਵੀ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਹੁਣ ਖਹਿਤਾ ਛੁਡਾਣਾ ਚਾਹ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੇਖ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਬੰਦੇ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਹੀ ਰਿਹਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਰਹੂ। ਦੂਸਰਾ ਕੰਮ ਉਸ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਸੌਖਾ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਜਨਮ-ਦਰ-ਜਨਮ ਮਿਲਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਇਸ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਹੀ ਕਸੂਰ ਨਿਕਲੇਗਾ ਜੇਕਰ ਨਾਰਦ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਨਮ ਲੈਣ ਆਏ ਨੂੰ ਉਸ ਬਥੇਰਾ ਸਮਝਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਚਲਦਾ ਹੈ ਚੱਲੀ ਜਾਣ ਦੇ ਤੇ ਜੇ ਭੀੜ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਹੀ ਤੂੰ ਕਹੀ ਚੱਲੀ।

ਪਰ ਮੇਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ

ਆਖਰੀ ਕਲਾਸ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਇਕ ਧੌਤੀ ਵਾਲੇ ਮਧਰੇ ਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਮੇਰੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾ ਲਿਆ, ਉਹ ਵੀ ਉਸ ਮੁਲਕ ਤੋਂ ਜਿਸ ਦਾ ਡੰਕਾ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਵੱਜਦਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਮੁਲਕ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਪੂ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਆਪਾਂ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬਾਪੂ ਦਾ ਧਰਮ ਹੀ ਪੁੱਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਧਰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਲਿਆ। ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਮੈਂ ਇਕ ਕਵੀ ਦਾ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਾਂਤੀ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਫਾਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੁਲਕ ਦੇ ਬਵੰਜਾ ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫਾਹੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਇਕ ਫੀਨੇ ਨੌਕ ਵਾਲੇ ਗੁਆਂਢੀ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੱਤਾ ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਨਾਲੀ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਕਰਕੇ ਵੀ ਵਿਖਾਇਆ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਸਰਹੱਦ ਤੋਂ ਭਜਾਇਆ, ਮੈਂ ਫਿਰ ਵੀ ਅਹਿੰਸਾ ਵਿਚ ਹੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਿਆ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਸ਼ਾਂਤ ਹਾਂ, ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਮੇਰੇ ਛੋਟੇ ਭਾਈ ਨੇ ਮੇਰਾ ਅੱਧਾ ਸਵਰਗ ਹਥਿਆ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਦਿੱਲੀ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਗੋਦਰਾ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ਾਂਤ ਚਿਤ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਤੇ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਧਰਮ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋ। ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਫਿਰ ਸ਼ਾਂਤ ਚਿਤ ਹੋ ਕੇ ਖੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ।

ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਹੀ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਇਹ ਇਸ ਖਾਨੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਦਾ ਨਾਂ ਭਰੇ। ਧਰਮਰਾਜ ਲੋਹੇ ਦਾ ਬਣ ਬਣ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੁੱਟ ਖਾਣੇ ਨਿਪੁਸੰਕ ਬੰਦੇ ਲਈ ਮੇਰੇ ਘਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ। ਯਮਰਾਜ ਨੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਨੇ ਦਿੱਤਾ।

ਰੱਬ ਜੀ ਨੇ ਸੋਚਣ ਲਈ ਦੋ ਕੁ ਪਲ ਲਏ ਤੇ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ, ਇਸ ਲਈ ਇਹੋ ਚੰਗਾ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਰ ਜਨਮ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਮੈਂ ਵਿਦਰੋਹ ਵਿਚ ਨਹੀਂ... ਕੂਕਦਾ ਹਾਂ। ਕਿਥੇ ਗਈ ਤੇਰੀ ਸ਼ਾਂਤੀ! ਹੁਣ ਇੰਜ ਕਰ, ਜਾਹ ਜਿਥੇ ਉਹ ਹੋਵੇ ਉਥੇ ਰਹਿ ਪਵੀਂ, ਰੱਬ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ। ਇਹ ਆਖਰੀ ਵਾਕ ਅਜੇ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਵਿਚ ਖੌਰੂ ਪਾਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਅਯਨਘੋਸ਼ ਨਹੀਂ

(ਪਿਛਲੇ ਸਭੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਜਾਣ ਦਾ ਮਾਦਾ, ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਸਭ ਕੁਝ ਉਡ ਪੁੱਡ ਗਿਆ। ਸਾਰੀ ਵਿਦਵਾਤ ਤੇ ਗਿਆਨ ਜਿਵੇਂ ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਵੇਗ ਵੇਲੇ ਧਰਿਆ-ਧਰਾਇਆ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ, ਓਵੇਂ ਹੀ ਨਫਰਤ ਨੇ ਕੀਤਾ।

ਬਾਹਰ ਗਿਆ, ਕਹੀ ਲੱਭ ਗਈ ਤੇ ਬੋਰੀ ਵੀ। ਇਸ ਬੋਰੀ ‘ਚ ਬੀਜੀ ਮੇਰੇ ਲਈ ਗੰਨੇ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ। ਅੱਜ ਸਮਝ ਆਈ ਕਿ ਉਦੋਂ ਇਹ ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਸਾਂਭ ਲਈ ਸੀ। ਕਹੀ ਅਤੇ ਬੋਰੀ ਹੀ ਕਿਉਂ, ਆਹ ਬੈਲਟਾਂ ਵਾਲੀ ਖਾਸ ਕੁਰਸੀ, ਸਰਜੀਕਲ ਨਾਈਫ਼, ਵਿਸਕੀ ਦੀ ਬੋਤਲ, ਸਿਗਰਟਾਂ ਅਤੇ ਲਾਈਟਰ ਲਿਆ-ਲਿਆ ਕੇ ਕਦੋਂ ਸਟੋਰ ‘ਚ ਸਾਂਭੇ? ਅੱਜ ਸਮਝ ਲੱਗੀ ਕਿ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕਿੰਨਾ ਦੁਖੀ ਸਾਂ ਮੈਂ।

ਸਮਾਨ ਸੈਟ ਕੀਤਾ, ਦੇਰ ਤੋਂ ਛੱਡਿਆ ਕੁਤਤਾ ਪਜ਼ਾਮਾ ਪਾਇਆ, ਪੁਰਾਣੇ ਸਟਾਈਲ ‘ਚ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹੀ ਅਤੇ ਬੋਤਲ ਫੜ੍ਹ ਰਸੋਈ ‘ਚ ਜਾ ਵੜਿਆ। ਅਜਿਹਾ ਕੁੱਝ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਮੈਂ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਅੱਜ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਕੌਣ ਵੜ੍ਹ ਬੈਠਾ ਸੀ ਜਾਂ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਜਾਗ ਉਠਿਆ ਸੀ। ਦਾਰੂ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਅੱਧੋ-ਅੱਧ ਗਲਾਸ ਭਰ ਕੇ ਵੱਡਾ ਘੁੱਟ ਭਰਿਆ, ਉਥੂ ਆ ਗਿਆ, ਘੁੱਟ ਸਿੱਕ ‘ਚ ਡੋਲਣਾ ਪਿਆ, “ਫਿੱਟੇ ਮੂੰਹ, ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਸਾਲਿਆ ਕੁੱਝ ਕਰ ਸਕਦਾ?” ਅੰਦਰਲਾ ਬੋਲਿਆ। ਖਿੱਚ ਕੇ ਗਲਾਸ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਲਾਇਆ, ਇੱਕੋ ਝੀਕ ‘ਚ ਅੰਦਰ ਸੁੱਟਿਆ, ਧੁਤਧਤੀ ਆ ਗਈ ਪਰ ਇੱਕ ਗਲਾਸ ਹੋਰ ਭਰ ਲਿਆ। ਕਚੀਦੀ ਲੈ, ਅੱਖਾਂ ਮੀਚ, ਉਹ ਵੀ ਅੰਦਰ ਸਿੱਟ ਲਿਆ। ਜੀਅ ਕੱਚਾ ਹੋਇਆ, ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਮਰਤਬਾਨ ‘ਚੋਂ ਅੰਬ ਦਾ ਅਚਾਰ ਕੱਢ ਚੁਸਣ ਲੱਗਾ। ਫਿਰ ਕੁੱਝ ਯਾਦ ਆਉਣ ‘ਤੇ ਅਚਾਰ ਸੁੱਟ, ਜੇਬ ਚੋਂ ਸਿਗਰਟ ਕੱਢ ਕੇ ਸੁਲਗਾਈ। ਅੰਦਰ ਤਾਂ ਨਾ ਖਿੱਚ ਹੋਇਆ ਪਰ ਮੂੰਹ ਚੋਂ ਪੁੰਏ ਦੇ ਬੰਬੇ ਕੱਢਦਾ, ਹੱਥ ‘ਚ ਬੋਤਲ ਫੜ੍ਹੀ ਬਾਹਰ ਆਇਆ। ਸੀਰਤ ਯੁਨੀਵਰਸਿਟੀ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖ ਉਹ ਜਿਵੇਂ ਸਕਤੇ ‘ਚ ਆ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਅਵਾਕ,

ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖ ਰਹੀ ਸੀ।

“ਨਾ ਤੂੰ ਫਿਰ ਉਹਦਾ ਨਿਆਣਾ ਜੰਮੇਗੀ? ਉਸ ਕੁੱਤੇ ਸਾਲੇ ਸਰ ਦਾ...”

ਮੈਂ ਪੁੰਏ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅੱਗ ਕੱਢੀ।

“ਤੁਸੀਂ...ਏਹ ਕੀ...ਅੱਗੇ ਨਾ ਪਿੱਛੇ...ਫਾਰ ਗਾਡ ਸੇਕ...ਕੀ ਸੀਨ ਕ੍ਰੀਏਟ...?” ਪਰ ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਮਿਣਮਿਣ ਨਾ ਸੁਣੀ।

ਸਟੀਰੀਓ ਤੇ ਉਚੀ ਆਵਾਜ਼ ‘ਚ ਜਿਹੜਾ ਮਿਊਜ਼ਕ ਲਾ ਕੇ ਉਹ ਵਾਹਯਾਤ ਡਾਂਸ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਦੁੱਖੀ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਉਹੀ, ਠੰਢ ਵੀ ਉਚੀ ਲਾ ਕੇ ਮੈਂ ਬੀਟ ਦੀ ਧਮਕ ਤੇ ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਪੈਰ ਪਟਕਦਾ ਉਹਦੇ ਵੱਲ ਵਧਿਆ। ਹਾਅ...ਤੂੰ ਫਿਰ ਓਸ ਭੈਣ...ਦਾ ਬੱਚਾ ਜੰਮੇਗੀ...ਰੋਅ?”

ਉਹ ਅੰਦਰੋਂ ਡਰੀ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਜਰਕਾਉਣ ਲਈ ਉਚੀ ਬੋਲੀ, “ਖਬਰਦਾਰ ਜੇ ਸਰ ਨੂੰ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ।”

“ਉਹ ਭੈਣ ਦਾ ਖਸਮ ਗਿਆ ਕਦੋਂ ਐ ਵਿਚੋਂ...? ਉਹਨੂੰ ਤਾਂ ਬਾਅਦ ‘ਚ ਦੇਖੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇਰੀ ਭੈਣ...।”

“ਨੌਨਸੈਸ, ਦਿਖਾ’ਤਾ ਆਪਣਾ ਬਲੱਡੀ ਬੈਕਵਰਡ ਅਸਲਾ” ਉਹ ਪੂਰੀ ਨਫਰਤ ਨਾਲ ਬੋਲੀ।

ਮੈਂ ਬੋਤਲ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਲਾਈ, ਮਸਾਂ ਹੀ ਦੇ ਘੁੱਟ ਭਰ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਉਥੂ ਤਾਂ ਰੋਕ ਲਿਆ ਪਰ ਗੁੱਸਾ ਵਰੇਲੇ ਵਾਂਗ ਚੜ੍ਹਿਆ ਸਿਰ ਨੂੰ। ਬੋਤਲ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾ ਫੜਿਆ। ਕੰਘੀ ਹੱਥੋਂ ਖੋਹ ਕੇ ਪਰ੍ਹੇ ਵਗਾਹ ਮਾਰੀ, “ਤੂੰ...ਮੈਂ ਬੈਕਵਰਡ, ਪੇਡੂ, ਜਾਹਲੂ ਤੇ ਤੁਸੀਂ...।” ਗੁੱਸੇ ‘ਚ ਮੈਨੂੰ ਢੁੱਕਵਾਂ ਸ਼ਬਦ ਨਾ ਆਉਂਦਾ, “ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਭੈਣ ਦਿਉ ਯਾਰੇ ਪੱਖੰਡੀਓ, ਸਾਲਿਓ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰੀਓ...ਓਸ ਖਸਮ ਲਈ ਸਿਗਰਟਾਂ ਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਲੈਕਚਰ, ਸਾਲਿਓ ਗੁਰੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮਤਲਬ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਓ...ਬੋਡੀ ਭੈਣ ਦੀ...।” ਸਿਗਰਟ ਦੇ ਕਸ਼ ਖਿੱਚ ਪੁੰਏ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹ ‘ਤੇ ਮਾਰਦਾ ਮੈਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਚੱਬ-ਚੱਬ ਕੇ ਬੋਲਿਆ।

“ਬਾਸਟਰਡ ਛੱਡ ਮੈਨੂੰ,” ਉਹ ਗੁੱਸੇ ‘ਚ ਚੀਕ ਰਹੀ ਸੀ।

ਪਰ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਖਿੱਚ, ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਸੁੱਟ, ਬੈਲਟਾਂ ਨਾਲ ਨਰੜ ਦਿੱਤਾ। ਚੀਕਦੀ ਤੇ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਦੀ ਦੇ ਵੱਟ ਕੇ ਚਪੇਤ ਮਾਰੀ, “ਤੇਰੀ ਭੈਣ ਦੀ...ਭੌਂਕਦੀ ਐਂ ਕੁੱਤੀਏ...।”

ਉਹਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਹੁਣ ਸਮਝ ਆਈ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਹੈਰਾਨ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਨ ਤੇ ਸੁੰਨ ਹੋ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਪਾੜ੍ਹ-ਪਾੜ੍ਹ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਇਹ ਉਹੀ ਬੰਦੇ?

“ਕਿਉਂ, ਲੱਗਿਆ ਦੁੱਖ ਹੁਣ, ਲੱਗਿਆ ਨਾ...ਏਵੇਂ...ਏਵੇਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ, ਐਥੇ, ਐਥੇ...।” ਮੈਂ ਹਿੱਕ ਤੇ ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਾਰਨ ਲੱਗਾ, ਦਿਲ ਦੇ ਉਤੇ। “ਦੋ ਸਾਲ...ਨਹੀਂ ਦੋ ਸਾਲ ਨਹੀਂ...ਦੋ ਯੁੱਗ ਲਹੂ ਪੀਤਾ ਤੂੰ ਮੇਰਾ...ਮੇਰਾ ਕਾਲਜਾ ਭੁੰਨ-ਭੁੰਨ ਖਾਧਾ ਤੂੰ ਡੈਣੇ...।”

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਗਲਮੇ ਨੂੰ ਦੇਵੇਂ ਹੱਥ ਪਾ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਕੁਤਤਾ ਖਿੱਚਿਆ, ਤੜਕ-ਤੜਕ ਬਟਨ ਟੁੱਟੇ ਤੇ ਕੁਤਤਾ ਪੁੰਨੀ ਤੋਂ ਬੱਲੇ ਤੱਕ ਪਾਟਦਾ ਚਲੇ ਗਿਆ। “ਆਹ ਦੇਖ, ਦੇਖ ਚੀਰ ਕੇ ਦਿਖਾਵਾਂ, ਕਿੰਨੇ ਟੁਕੜੇ ਕੀਤੇ ਨੇ ਤੈਂ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦੇ...।” ਮੈਂ ਸਰਜੀਕਲ ਚਾਕੂ ਨਾਲ ਛਾਤੀ ਤੇ ਚਾਰ ਪੰਜ ਚੀਰੇ ਦਿੱਤੇ, “ਆਹ ਦੇਖ, ਆਹ ਦੇਖ...” ਕਹਿੰਦਿਆਂ। ਪਰ ਉਹਨੇ ਪਹਿਲੇ ਚੀਰੇ ‘ਤੇ ਹੀ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਚੀਖ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਲਈਆਂ ਤੇ ਏਧਰ-ਓਧਰ ਸਿਰ ਮਾਰਦੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਨੋ-ਨੋ ਪਲੀਜ਼ ਸਟੋਪ ਇੱਟ...।”

ਖੂਨ ਬਹੁਤ ਨਿਕਲਿਆ ਪਰ ਇਹ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਸਧੇ ਹੋਏ ਹੱਥ ਸਨ ਕਿ ਡੁੱਖਾ ਫੱਟ ਇੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਆਪਣਾ ਲਹੂ ਦੇਖ ਗੁੱਸੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੈਂ ਰੋਮਾਂਚਿਤ ਵੀ ਹੋ ਉਠਿਆ, ‘ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਰਾਧਾ ਤੈਨੂੰ ਦਿਖਾਵਾਂ ਦੁੱਖ ਕੀ ਹੁੰਦੈ, ਹੁਣੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਚ ਲਈਆਂ? ਅਜੇ ਤਾਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪਲ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਦੇਣੇ ਤੂੰ, ਹੋਰ ਖੂਨ ਪੀ...।’ ਮੈਂ ਬਾਹ ਉਤੇ ਚੀਰੇ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਬਾਹ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਲਾ ਦਿੱਤੀ, “ਲੈ ਹੋਰ ਪੀ, ਚੁੜੇਲੇ...ਪੀ ਮੇਰਾ ਲਹੂ...ਹੋਰ ਪੀ...।”

ਕੱਸ ਕੇ ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੋਈ ਉਹ ਜਿੰਨਾ ਕੁ ਹਿੱਲ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਉਨੀ ਕੁ ਛਟਪਟਾਈ ਤੇ ਰੋਂਦੀ ਹੋਈ ਬੋਲੀ, “ਸਟਾਪ ਇੱਟ ਪਲੀਜ਼, ਬੰਦ ਕਰ ਇਹ, ਪਲੀਜ਼ ਹਰਿੰਦਰ...।”

“ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਏ...।” ਮੇਰਾ ਗੁੱਸਾ ਇੱਕਦਮ ਵਧਿਆ, “ਸਾਲਿਓ ਤੁਸੀਂ ਗਰੇਵਾਲ ਹੀ ਵੱਡੇ ਜੱਟ ਹੁੰਨੇ ਓ...ਤੇ ਅਸੀਂ ਰਾਏ, ਦੂਏ”...।” ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੀਵੀਆਂ ਹੋ

ਗਈਆਂ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਹੋਰ ਸੁਣ, ਦੂਏ, ਤੀਏ ਦਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਜੇ ਤੇਰੇ ਮਨ ‘ਚ ਹੋਵੇ ਨਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਝੋਪ ‘ਚ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ ਤਾਂ ਦਿਲੋਂ ਕੱਢ ਦੇ, ਮੇਰੇ ਪਿਉ ਹੈਡ ਸਰ ਦਾ ਹੋਊ ਕੋਈ ਲਾਲਚ, ਪਰ ਮੈਂ ਧਾਰ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦਾ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ‘ਤੇ...।”

“ਫੇਰ ਏਨਾ ਚਿਰ ਚੁੱਪ ਕਿਉਂ ਸੀ?” ਉਹ ਵਿਅੰਗ ਨਾਲ ਇੰਜ ਬੋਲੀ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਪੱਛ ਲਾ-ਲਾ ਲੂਣ ਮਲੇ।

“ਚੁੱਪ ਸੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਕੇ, ਪਿਆਰ ਕਰਕੇ ਜਿਹਦੇ ਬਾਰੇ ਤੂੰ ਕੁੱਛ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੀ ਪਰ ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਤੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸਿਰਫ ਤੇਰੇ ਲਈ...।” ਮੇਰਾ ਮਨ ਭਰ ਗਿਆ ਪਰ ਉਹਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੋਣਾ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਇਸ ਲਈ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਿਆ।

“ਤੇ ਮੈਂ...ਮੈਂ ਵੀ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਬਿਨਾ...।”

“ਤੇ ਉਹ ਸਰ?” ਮੈਂ ਸੰਭਲ ਗਿਆ।

“ਸਰ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸ ਚੁੱਕੀ ਹਾਂ...” ਉਹ ਢੈਲੀ ਪਈ।

“ਹਾਂ ਹਾਂ ਰਾਧਾ-ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ...ਓ, ਬੋਡਾ ਬਹਿਜੇ ਬੇੜਾ ਕਾਮ ਦੇ ਕੀਤਿਓ, ਸਾਲਿਓ ਪੱਖੰਡੀਓ...।” ਮੈਂ ਮੁੜ ਤੱਤਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਅੱਗੋਂ ਉਹ ਵੀ ਉਚੀ ਬੋਲੀ,

“ਮੈਨੂੰ ਸਫਾਈ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ...ਹਾਂ ਹੈਗੇ ਨੇ ਉਹ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਵੀ ਤੇ ਸਖਾ ਵੀ...ਹਾਂ ਮੈਂ ਹੈਗੀ ਆਂ ਰਾਧਾ...।”

“ਤਾਂ ਫਿਰ ਮੇਰੀ ਵੀ ਸੁਣ, ਉਹ ਸਰ ਤੇਰਾ, ਉਹ ਹੋਊਗਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਤੇ ਤੂੰ ਹੋਵੇਗੀ ਰਾਧਾ, ਪਰ ਮੈਂ ਅਯਨਘੋਸ਼ ਨਹੀਂ।”

“ਅਯਨਘੋਸ਼...?” ਉਹ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਬੋਲੀ, “ਇਹ ਅਯਨਘੋਸ਼ ਕੌਣ ਐ?”

“ਏਹੀ ਤਾਂ ਦੁੱਖ ਆ ਕਿ ਰਾਧਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੀ ਬਈ ਅਯਨਘੋਸ਼ ਕੌਣ ਆ...? ਅਯਨਘੋਸ਼! ਰਾਧਾ ਦਾ ਪਤੀ, ਐਨਾ ਵਿਚਾਰਾ...।”

“ਰਾਧਾ ਦਾ ਪਤੀ ਵੀ ਸੀ...?” ਉਹ ਹੈਰਾਨੀ ਦੇ ਸਿਖਰ ‘ਤੇ ਸੀ।

“ਸੀ ਨਹੀਂ, ਹੁਣ ਵੀ ਨੇ, ਬਥੇਰੇ ਨੇ ਵਿਚਾਰੇ ਅਯਨਘੋਸ਼...।”

ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਅੰਗ ਨਾਲ ਬੋਲੀ, “ਜਦੋਂ ਪਤਨੀ ਦੀ ਕਮਾਈ ਖਾਣੀ ਆਂ, ਉਹਦੇ ਰਾਹੀਂ ਤਰੱਕੀ ਲੈਣੀ ਆਂ, ਤਾਂ ਅਯਨਘੋਸ਼ ਬਣਨਾ

ਈ ਪਊ...ਮੈਂ ਵੀ ਬਥੇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦੀ ਆਂ ਜਿਹੜੇ ਵਿਚਾਰੇ ਨਹੀਂ, ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਅਯਨਘੋਸ਼ ਬਣੇ ਹੋਏ ਨੇ...।”

“ਪਰ ਮੈਂ ਨਹੀਂ...ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੰਜਰਾਂ ਚੋਂ...।” ਮੈਂ ਚੀਕ ਉਠਦਾ ਹਾਂ, “ਹਾਏ ਓਏ ਹੈਡ-ਸਰ ਤੂੰ ਕਿਹੜੇ ਯੁੱਗ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਓਏ...ਕਿਥੇ ਫਸਾ’ਤਾ ਓਏ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁੱਤੇ ਲੋਕਾਂ ‘ਚ...। ਮੈਂ ਗੁੱਸੇ ਤੇ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਪਾਗਲ ਹੋ ਚਿਹਾ। ਸੀਰਤ ਬੇਹੱਦ ਡਰੀ ਹੋਈ, “ਪਲੀਜ਼-ਪਲੀਜ਼...ਬੱਸ ਕਰ ਹਰਿੰਦਰ...ਬੱਸ” ਕਹਿੰਦੀ ਰੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਆਖਰ ਮੈਂ ਰੁਕ ਜਾਨਾ, ਅੱਖਾਂ ਪੁੰਝ ਦਿੰਨਾ, ਕੁਰਸੀ ਕੋਲ ਜਾ ਬੈਲਟਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਆਖਦਾ, “ਆਹ ਲੈ ਸੀਰਤ ਗਰੇਵਾਲ, ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਮੁਕਤ ਕਰਦਾ...ਜਾਹ...ਜੇ ਜੀ ਆਵੇ ਕਰ...ਮੈਂ ਚੱਲਿਆ ਇੱਥੋਂ।”

“ਕਿਥੇ...?” ਉਹ ਆਪਣਾ ਚਿਹਰਾ ਪੁੰਝਦੀ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਦੀ ਹੈ।

“ਤੇਥੋਂ ਦੂਰ...ਓਥੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ...ਹਾਂ ਸੱਚ...।” ਮੁੜ ਮੱਲੋ-ਮੱਲੀ ਮੈਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, “ਸੁਣ, ਡਾਈਵਰਸ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ...ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਰਿਜ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੋਈ...।”

ਉਹਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਸਮਝ ਨਾ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ ਉਹ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਬੋਲੀ, “ਕੀ ਮਤਲਬ...?”

“ਮਤਲਬ ਇਹ ਕਿ ਜਿੰਨੇ ਲੋਕ ਵਿਆਹ ‘ਤੇ ਆਏ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕੱਠੇ ਕਰੂੰ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਊ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ, ਗਰੰਥੀ ਨੂੰ ਕਹਿ ਕੇ ਕੱਲੀ-ਕੱਲੀ ਲਾਵ ਉਧੇੜ੍ਹ...ਕੱਲੀ ਕੱਲੀ, ਸਮਝੀ...।”

ਉਹ ਅਜੀਬ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖ ਰਹੀ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਵੱਲ।

ਮੈਂ ਅੰਦਰ ਜਾ ਹੱਥ-ਮੂੰਹ ਧੋ, ਕੱਪੜੇ ਬਦਲ ਆਉਨਾ। ਫਿਰ ਕਹੀ ਤੇ ਬੋਰੀ ਫੜ੍ਹ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦਾ ਮੁੜ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਆਖਦਾ, “ਹੋਰ ਕੋਈ ਆਵੇ ਚਾਹੇ ਨਾ, ਲਾਵਾਂ ਉਧੇੜੇ ਵੇਲੇ, ਤੇਰੇ ਤੇ ਮੇਰੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੇ ਨਾਲ ਤੇਰੇ ਸਰ ਨੂੰ ਜਰੂਰ ਬਿਠਾਊ...।”

ਬਾਹਰ ਆ, ਲਾਅਨ ਵਿਚੋਂ ਕਹੀ ਨਾਲ ਦੇਵਦਾਰ ਦਾ ਪੌਦਾ ਪੁੱਟ, ਬੋਰੀ ਵਿਚ ਲਪੇਟ, ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪੈਂਦਾ ਹਾਂ।

ਅੱਠਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੇ ਰੇਲ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਾਹਦਰੇ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਸਫ਼ਰ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਆਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਤੋਂ ਅਕਸਰ ਹੀ ਗੀਤ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ:

ਹਵਾ ਮੇਂ ਉੜਤਾ ਜਾਏ
ਮੇਰਾ ਲਾਲ ਦੁਪੱਟਾ ਮਲਮਲ ਕਾ
ਹੋ ਜੀ, ਹੋ ਜੀ...

‘ਹਵਾ ਮੇਂ ਉੜਤਾ ਜਾਏ’ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ ਤਾਂ ਕੀ, ਮੈਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਫਿਲਮ ਵੀ ਅਜੇ ਤਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵੇਖੀ ਹੋਈ, ਪਰ ਹਵਾ ਵਿਚ ਦੁਪੱਟਾ ਉਡਾਣ ਲਈ ਰੂਹ ਜ਼ਰੂਰ ਉਡੁੰ-ਉਡੁੰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ।

ਜ਼ਿਦ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਮਨਾ ਹੀ ਲਿਆ ਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਲ ਸਾਟਨ ਦੀ ਕਮੀਜ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਨੂੰਨ ਦੇ ਦੁਪੱਟੇ ਲਈ। ਸਲਵਾਰ ਉਦੋਂ ਚਿੱਟੀ ਹੀ ਪਾਈਦੀ ਸੀ, ਕਤਕਤ ਕਰਦੀ, ਲੱਠੇ ਦੀ।

ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਪੈਰ ਪੁੱਟਦਿਆਂ ਹੀ ਸਿਰ ਕੱਜਿਆ-ਨੁਟਿਆ ਹੋਵੇ, ਮਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੀ। ਜੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਕਦੇ ਸਿਰੋਂ ਚੁੰਨੀ ਲੱਥ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਖਿਸਕਣ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ, ਤੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਝਿੜਕਾਂ ਪੈਂਦੀਆਂ। ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਅਜੇ ਵਰਦੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਮੀਰ ਕੁੜੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਆ ਵੱਸੇ ਚਾਦਨੀ ਚੌਕ, ਦਰਿਆਗੰਜ ਜਾਂ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਗੇਟ ਦੇ ਰੱਜੇ-ਪੁੱਜੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜਮਾਤਣਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ਬਰੰਗੇ, ਮਹਿੰਗੇ ਤੇ ਚਮਕੀਲੇ ਲਿਬਾਸਾਂ ਸਾਹਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਾਦਾ ਸੂਤੀ ਸੂਟ ਅਤੇ ਢੱਕੇ ਹੋਏ ਸਿਰ ਵਿਚ ਇਕ ਗੁੱਤ ਵਾਲਾ ਤੁੱਛ ਜਿਹਾ ਵਜ਼ੂਦ ਬੜਾ ਉਦਾਸ ਕਰਦਾ। ਕਈ ਵੇਰਾਂ ਮੈਂ ਗੱਡੀ ਦੇ ਜ਼ਨਾਨੇ ਡੱਬੇ ਵਿਚ ਵੜਦਿਆਂ ਹੀ ਟੈਇਲੇਟ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਇਕ ਦੀ ਥਾਂ ਦੋ ਗੁੱਤਾਂ ਕਰ ਕੇ ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਕੱਲ ਦੀ ਧਾਰ ਪਾ ਕੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਰ ਢੱਕ ਕੇ ਰੱਖਦੀ, ਤੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਸਕੂਲ ਤੱਕ ਵੀ ਸਿਰ ਢੱਕਿਆ ਹੀ ਰੱਖਦੀ ਤਾਂ ਜੁ ਪਿਤਾ ਜੀ ਜਾਂ ਵੀਰ ਜੀ ਵੇਖ ਨਾ ਲੈਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਦਾ ਵੀ ਉਹੀ ਵੇਲਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਕਦੇ ਉਹੀ ਤੇ ਕਦੇ ਅਗਲੀ ਪਿਛਲੀ ਸਟਲ ਗੱਡੀ।

ਬਰਸਾਤ ਦਾ ਮੌਸਮ ਅਤੇ ਸ਼ਪਾਸ਼ਪ ਹਵਾ ਦੇ ਫਰਾਟੇ। ਗੱਡੀ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਜਮੁਨਾ ਨਦੀ ਦਾ ਪੁਲ ਪਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਮੈਂ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਸਾਂ ਜ਼ਨਾਨੇ ਡੱਬੇ ਦੇ ਬੂਹੇ ਵਿਚ। ਨਵੀਂ-ਨਕੌਰ ਲਾਲ ਕਰੇਬ ਦੀ ਕਮੀਜ਼ ਅਤੇ ਲਾਲ ਹੀ ਚੁੰਨੀ ਸ਼ਨੂੰਨ ਦੀ।

ਚੁੰਨੀ ਦਾ ਲੜ ਉਡਾਦੀ-ਫਰਫਰਾਦੀ ਮੈਂ ਗੁਣਗੁਣਾਉਣ ਲੱਗੀ, ਮੌਜ ਵਿਚ:
ਹਵਾ ਮੇਂ ਉੜਤਾ ਜਾਏ

ਮੇਰਾ ਲਾਲ ਦੁਪੱਟਾ ਮਲਮਲ ਕਾ... ..

ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਾ ਤੇ ਦੁਪੱਟਾ ਉਡ ਗਿਆ। ਅੱਖ ਪਲਕਾਰੇ ਵਿਚ ਹੀ।

ਹੁਣ ਕੀ ਕਰਾਂ? ਕੀਕੂੰ ਨਿਕਲਾਂਗੀ ਗੱਡੀਓਂ ਬਾਹਰ, ਸਟੇਸ਼ਨ ਉਤੇ, ਚੁੰਨੀ ਬਗੈਰ? ਕੀਕੂੰ ਪਾਰ ਕਰਾਂਗੀ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਗਾਂਧੀ ਗਰਾਊਂਡ ਅਤੇ ਫਿਰ ਚਾਦਨੀ ਚੌਕ ਅਰ ਦਰੀਬੇ ਦੀ ਭੀੜ ਦਾ ਭਵਸਾਗਰ?

ਰੋਜ਼ ਹੀ ਤਾਂ ਮਿਲਦੇ ਸਨ ਰਾਹ ਵਿਚ ਚਾਚਾ ਜੀ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੀਸ ਗੰਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਹਵਾ ਮੇਂ ਉੜਤਾ ਜਾਏ...

‘ਹਵਾ ਮੇਂ ਉੜਤਾ ਜਾਏ...’ ਵਿਚ ਕਾਨਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਉਡਦੇ ਮਨ ਦੀ ਬਾਤ ਉਡੁੰ-ਉਡੁੰ ਕਰਦੀ ਨੇ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਚਾਅ ਤਾਂ ਮਾਨੇ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਉਛਲ-ਉਛਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦਿਲ ਵਿਚੋਂ ਉਠ ਤੇ ਉਡ ਰਹੀਆਂ ਉਮੰਗਾਂ ਤਾਂ ਹੈਨ ਹੀ, ਨਾਲ ਹੀ ਸਬਕ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਦੀ ਤਾਣੀ ਵੀ ਤਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਧੀਆਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਫਿਕਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨ ਮਿਲੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ



ਵੀ ਕਿੰਨੇ ਸਾਰੇ ਵਾਕਿਫ਼ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵੀ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੀਸ ਗੰਜ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ ਜੇ ਸਾਡੀ ਟੋਲੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਕੁੜੀ ਦੀ ਚੁੰਨੀ ਸਿਰੋਂ ਲੱਥੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਚਿਮਟਾ ਖੜਕਾਂਦਾ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਮਗਰ ਪੈ ਜਾਂਦਾ, ‘ਬੀਬੀ ਸਿਰ ’ਤੇ ਪੱਲਾ ਲੈ, ਬੀਬੀ ਸਿਰ ’ਤੇ ਪੱਲਾ ਲੈ’ ਕਰਦਾ।

ਸਿਰੋਂ ਲੱਥੀ ਤਾਂ ਛੋੜੋ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਗਲ ਵਿਚ ਵੀ ਚੁੰਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੀ। ਹੁਣ ਕੀ ਕਰਾਂ? ਪਸੀਨੇ ਛੁੱਟ ਗਏ ਮੇਰੇ। ਕੱਪੇ ਤਾਂ ਖੂਨ ਨਹੀਂ...।

ਸ਼ੀਲਾ ਮੇਰੀ ਜਮਾਤਣ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਖੁੱਲ੍ਹਾ-ਫੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ। ਸ਼ੀਲਾ ਧੋਤੀ ਪਾਉਂਦੀ ਸੀ ਤੇ ਕਦੇ ਕਦੇ ਕੁੜਤੀ ਨਾਲ ਸ਼ਰਾਰ ਵੀ। ਸਿਰ ਢਕਣਾ ਉਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਲਾ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੀ ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ, ਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਚਹੇਤੀ। ਦਗੜ-ਦਗੜ ਚੜ੍ਹ ਗਈ ਮੈਂ ਪੌੜੀਆਂ ਅਤੇ ਫੁੱਟ-ਫੁੱਟ ਕੇ ਰੋ ਪਈ ਸ਼ੀਲਾ ਦੀ ਅੰਮਾ ਦੇ ਗਲ ਲੱਗ ਕੇ।

“ਚੁੰਨੀ ਸਿਰਫ਼ ਸਿਰ ਕਾ ਔੜਨ ਹੀ ਨਹੀਂ

ਚੁੰਨੀ ਖਰੀਦੀ ਲਾਲ ਸ਼ਨੂੰਨ ਦੀ, ਹੁ-ਬ-ਹੂ ਉਹੋ ਜਿਹੀ ਤੇ ਫਿਰ ਉਧਰੋਂ ਹੀ ਚਾਵੜੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਲੋਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਅਸੀਂ ਜਾ ਵੜੀਆਂ ਪਰਦਾ ਬਾਗ਼ ਵਿਚ।

ਜਾਮਾ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਬਸਤੀ ਦਰਿਆਗੰਜ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਸਥਿਤ ਹੈ ਪਰਦਾ ਬਾਗ਼। ਇਹ ਬਾਗ਼ ਕੇਵਲ ਤੇ ਕੇਵਲ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੀ ਹੀ ਸੈਰਗਾਹ ਹੈ।

ਸੁਣਦੇ ਸਾਂ ਕਿ ਪਰਦਾ ਬਾਗ਼ ਮੁਗ਼ਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਵੇਲੇ ਦਾ ਹੈ। ਬਾਗ਼ ਵਿਚ ਪੁਰਾਣੀ

ਵਰਦੀਬੱਧ ਸਿਪਾਹੀ ਵੀ ਫਿਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਜਿਸ ਦੇ ਮੋਢੇ ‘ਤੇ ਬਿੱਲਾ ਲੱਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ‘ਮੇਰੇ ਲਾਇਕ ਕੋਈ ਸੇਵਾ’ ਦਾ। ਬਾਗ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਭਾਵੇਂ ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਮਿੱਠੀਆਂ-ਲੂਣੀਆਂ ਗਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਵੇਰੀਆਂ ਲਾਈ ਤੀਵੀਆਂ ਬੈਠੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਪਰ ਉਸ ਸੇਵਾਦਾਰ ਰਾਹੀਂ ਬੀਬੀਆਂ ਤੇ ਬੇਗਮਾਂ ਬਾਹਰੋਂ ਵੀ ਮਨਚਾਹੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਮੰਗਵਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ।

ਪਰਦਾ ਬਾਗ਼ ਵਿਚ ਲਗਦੇ ਤੀਜ ਦੇ ਮੇਲੇ ਦਾ ਜੁਆਬ ਨਹੀਂ। ਥਾਂ ਥਾਂ ਚੂੜੀਆਂ, ਛਾਪਾਂ-ਛੱਲੇ, ਹਾਰ-ਗਾਨੀਆਂ, ਮਹਿੰਦੀ ਤੇ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਵੇਚ ਰਹੀਆਂ ਚੂੜੀਦਾਰ ਤੇ ਘੱਗਰੇਦਾਰ ਔਰਤਾਂ।

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਥੋਂ ਤਕ ਸੱਚ ਹੈ, ਪਰ ਸ਼ੀਲਾ ਦੀ ਅੰਮਾ ਦੱਸਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਆਪ ਵੀ, ਸਣੇ ਆਪਣੇ ਅਹਿਲਕਾਰ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੇ, ਪਾਲਕੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬੁਰਕਾ-ਨਸ਼ੀਨ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਵੇਸ ਵਿਚ ਨਿਕਲ ਕੇ ਪਰਦਾ ਬਾਗ਼ ਦੇ ਹੁਸਨ ਮੇਲੇ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਵੇਖਣ ਆਉਂਦਾ ਸੀ।

ਖੈਰ! ਅੰਮਾ ਨੇ ਅੱਜ ਦਾ ਦਿਨ ਸਾਨੂੰ ਤਫ਼ਰੀਹ ਕਰਨ ਲਈ ਬਖ਼ਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਖੂਬ ਝੁਟੇ ਲਏ ਅਸਾਂ ਪੀਘਾਂ ਦੇ। ਅੰਬ ਚੁਪੇ। ਬਾਗ਼ ਦੀਆਂ ਸਾਰਸਾਂ, ਬਤਖ਼ਾਂ ਨਾਲ ਦੌੜਾਂ ਲਾਈਆਂ। ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਸ਼ੀਲਾ ਦੇ ਘਰ ਪਰਤੀਆਂ। ਅੰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਕਚੌਰੀਆਂ ਤੇ ਖੀਰ ਦਾ ਰੱਜ ਮਾਣਿਆ। ਤਾਸ਼ ਵੀ ਖੇਡੀ ਤੇ ਅੱਡੀ-ਟੱਪਾ ਵੀ।

ਇਹ ਸੀ ਸਾਡਾ ਉਸ ਦਿਨ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ। ਮੁੜ ਰੋਜ਼ ਵਾਂਗ ਚਾਰ ਵਜੇ ਦੀ ਗੱਡੀ ਮੈਂ ਜਾ ਫੜੀ ਪੁਰਾਣੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ‘ਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ’।

ਗੱਡੀ ਨੇ ਰਫ਼ਤਾਰ ਪਕੜੀ। ਜ਼ਨਾਨੇ ਡੱਬੇ ਦੇ ਬੂਹੇ ਵਿਚ ਖੜੋਤੀ ਹੁਣ ਵੀ ਮੈਂ ਹੇਕ ਲਾ ਰਹੀ ਸਾਂ ਪੂਰੀ ਮੌਜ ਵਿਚ:

ਹਵਾ ਮੇਂ ਉੜਤਾ ਜਾਏ

ਮੇਰਾ ਲਾਲ ਦੁਪੱਟਾ ਮਲਮਲ ਕਾ
ਹੋ ਜੀ, ਹੋ ਜੀ...

ਹੁਣ ਦੁਪੱਟਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਲ੍ਹੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਗਲ ਦੁਆਲੇ। ਇਕ ਲੜ ਫਰਨ ਫਰਨ ਲਹਿਰਾ ਰਿਹਾ, ਤੇ ਦੂਜੇ ਦੀ ਚੂਕ ਮੇਰੀ ਮੁੱਠੀ ਵਿਚ ਕੱਸੀ ਹੋਈ। “ਰੱਜ ਕੇ ਮਾਣੇ ‘ਹੁਣ’ ਦੇ ਪਲ ਨੂੰ, ਤੇ ਜੀ ਭਰ ਕੇ ਉਡਾਓ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਪੱਲਾ, ਪਰ ਵੇਖਣਾ ਇਸ ਦੀ ਚੂਕ ਨਾ ਛੁੱਟੇ ਕਦੇ। ਨੱਪੀ ਰਖੋ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਦੀ ਮੁੱਠੀ ਵਿਚ।” ਸ਼ੀਲਾ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਸਦਾ ਮੇਰੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਰਹੀ।



ਦਰਿਆਗੰਜ (ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ) ਦੇ ਪਰਦਾ ਬਾਗ਼ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ।

ਲਾਲ ਦੁਪੱਟਾ ਕੀ ਉਡਿਆ, ਉਹ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਰੂਹ ਹੀ ਉਡਾ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਜਿਵੇਂ।

ਗੱਡੀ ਦੀ ਚਾਲ ਮੱਧਮ ਹੋਈ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕੁੱਦ ਪਈ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਉਤੇ। ਦੌੜਨ ਲੱਗੀ ਵਾਹੋ-ਦਾਹੀ ਅੱਗੇ-ਅੱਗੇ, ਇੰਜਨ ਵੱਲ। ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਮੁੱਕਦਿਆਂ ਹੀ ਰੇਲ ਦੀ ਪਟੜੀ ਨਾਲ ਤੁਰਦੀ ਤੁਰਦੀ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਲਹਿ ਗਈ। ਸੜਕ ਪਾਰ ਕੀਤੀ।

ਨਾਵਲਟੀ ਸਿਨਮੇ ਦੇ ਕੋਲ ਕਰ ਕੇ ਅੰਦਰ ਨੂੰ ਮੁੜਦੀ ਗਲੀ ਵਿਚ ਸੀ ਘਰ, ਸ਼ੀਲਾ ਸਕਸੈਨਾ ਦਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਰੰਗ ਮਹੱਲ ਸੀ ਉਸ ਗਲੀ ਦਾ ਨਾਂ।

ਹੋਤੀ ਬਿਠੀਆ। ਯੇਹ ਨਸੀਬ ਹੋਤਾ ਹੈ ਹਮਾਰੇ ਵਰਤਮਾਨ ਕਾ। ਖੂਬ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਓ ‘ਅੱਬ ਕੇ ਪਲ ਕਾ’ ਔਰ ਜੀ ਭਰ ਕੇ ਉਤਾਓ ‘ਖੁਸ਼ੀਓਂ ਕਾ ਪੱਲਾ’ ਪਰ ਦੇਖਨਾ ਇਸਕੀ ਕੰਨੀ ਕੜੀ ਛੁਟ ਨਾ ਪਾਏ। ਭੀਚ ਕੇ ਪਕੜੇ ਰਹਿਨਾ ਇਸੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀ ਮੁੱਠੀ ਮੈਂ।” ਸ਼ੀਲਾ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਦਿਲਾਸੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਸੀਹਤ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਕੂਲੋਂ ਨਾਗ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਵੀਂ ਚੁੰਨੀ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਵੀ।

ਸ਼ੀਲਾ ਦੀ ਚੁੰਨੀ ਨਾਲ ਸਿਰ ਕੱਜ ਕੇ ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਨਵੀਂ ਸੜਕ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚੋਂ ਨਵੀਂ

ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਪਰਦਾ-ਨਸ਼ੀਨ ਔਰਤਾਂ ਨਿਧੜਕ ਸੈਰ ਕਰਦੀਆਂ ਦਿਸਦੀਆਂ। ਅੰਦਰ ਦਾਖ਼ਲ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁਰਕੇ ਲਹਿ ਜਾਂਦੇ। ਵੰਗਿਆਰੀਆਂ ਤੋਂ ਵੰਗਾਂ ਚੜ੍ਹਾਂਦੀਆਂ, ਪੀਘਾਂ ਝੁਟਦੀਆਂ। ਹਰ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀਆਂ ਰੰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਟੋਲੀਆਂ ਹੱਸਦੀਆਂ-ਖੇਡਦੀਆਂ, ਚੋਹਲ ਕਰਦੀਆਂ, ਪਾਨ ਚਬਾਂਦੀਆਂ ਦਿਸਦੀਆਂ। ਕੋਈ ਮਹਿੰਦੀ ਲਗਵਾ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਤੇ ਕੋਈ ਸਿਲਾਈ ਕਢਾਈ ਜਾਂ ਬੁਣਾਈ ਕਰਦੀ।

ਕਿਧਰੇ ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦੀ ਜਮਾਤ ਲੱਗੀ ਹੁੰਦੀ ਤੇ ਕਿਧਰੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀ। ਬਾਗ਼ ਵਿਚ ਇਕ

ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਰਾਮਗੜੀਆ

ਤਨ, ਮਨ, ਧਨ ਸਭ ਅਰਪ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਕੁਝ ਨਾ ਕਦੇ ਲੁਕੇਵਣ।
ਰਾਮਗੜੀਏ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵਣ।

ਬਣ ਕੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਕੌਮ ਦੀ ਜੋ ਕਰਦੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰੀ,
ਜਾਨੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਸੇਵਕੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਪਿਆਰੀ।
ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਜੇ ਕਿਤੇ ਦਾਗ ਅਣਖ ਨੂੰ ਨਾਲ ਖੂਨ ਦੇ ਧੋਵਣ।
ਰਾਮਗੜੀਏ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵਣ।

ਪ੍ਰਿਥਮ ਭਗੋਤੀ ਸਿਮਰ ਸੂਰਮੇ ਸੋਧ ਲੈਣ ਅਰਦਾਸਾ,
ਵੱਧਦੇ ਜਾਣ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਰੱਖ ਕੇ ਮਾਲਕ ‘ਤੇ ਭਰਵਾਸਾ।
ਮੰਗਿਆਂ ਰਾਜ ਨਾ ਦੇਵੇ ਕੋਈ ਨਿੱਜ ਬਲ ਦੇ ਨਾਲ ਖੋਹਵਣ।
ਰਾਮਗੜੀਏ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵਣ।

ਮੁਗਲਾਂ ਤੇ ਅਫਗਾਨੀਆਂ ਨੇ ਜਦ ਕੌਮ ਦੀ ਅਣਖ ਵੰਗਾਰੀ,
ਤਲਵਾਰ ਉਠਾ ਕੇ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਮਾਤ ਕਰਾਰੀ।
ਭੱਜੇ ਜਾਣ ਪਿਛਾਹ ਨੂੰ ਮੁੜ ਨਾ ਅੱਗੇ ਆਣ ਖਲੋਵਣ।

ਗਜ਼ਲ

ਹੁਣ ਬੰਦੇ ਕੋਲ ਤਰਕ ਬੜਾ ਏ।
ਤਾਂ ਵੀ ਬੋੜਾ, ਗਰਕ ਬੜਾ ਏ।

ਰਾਹ ਸੁਰਗਾਂ ਦਾ, ਦੱਸਣ ਲੋਕਾਂ,
ਅੰਦਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਰਕ ਬੜਾ ਏ।

ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਸਭ, ਇਕ ਨੇ ਬਾਬੇ,
ਪਰ ਕਰਤੂਤੀਂ ਫਰਕ ਬੜਾ ਏ।

ਸੰਗਤ ਜਿਸ ਨੂੰ, ਬਾਪੂ ਕਹਿੰਦੀ,
ਭੋਰੇ ਉਹ ਵੀ, ਨਰਕ ਬੜਾ ਏ।

ਰਾਮਗੜੀਏ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵਣ।

ਪਿਓ ਦਾਦੇ ਤੋਂ ਵਿਰਸਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਵਾਲਾ,
ਇਹੀ ਵਿਰਸਾ ਉਸ ਦੇ ਖੂਨ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਉਬਾਲਾ।
ਉਬਲਿਆ ਖੂਨ ਕਦੇ ਨਾ ਦਿੰਦਾ ਨੀਂਦ ਚੈਨ ਦੀ ਸੋਵਣ।
ਰਾਮਗੜੀਏ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵਣ।

ਸੂਬੇਦਾਰ ਅਦੀਨਾ ਬੇਗ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਚਲਾਕੀ,
ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਥ ਛੱਡ ਤਾ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਆਕੀ।
ਕਰ ਲਿਆ ਝੱਟ ਕਿਨਾਰਾ ਲੱਗੇ ਹੱਥਕੰਡੇ ਜਦ ਕੋਹਵਣ।
ਰਾਮਗੜੀਏ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵਣ।

ਚੋਹਲੇ ਵਾਲਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲੇਖੇ ਪੰਥ ਦੇ ਲਾਈ,
ਉਸ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਰਾਮਗੜੀਏ ਦੀ ‘ਬੱਗ’ ਕਰੇ ਵਡਿਆਈ।
ਉਸ ਦੇ ਕੀਤੇ ਨੂੰ ‘ਰਮੇਸ਼’ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਵਣ।
ਰਾਮਗੜੀਏ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵਣ।

-ਰਮੇਸ਼ ਬੱਗ ਚੋਹਲਾ

ਫੋਨ: 91-94631-32719

ਕਾਵਿ-ਕਿਆਰੀ

ਚੁੰਨੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ

ਗੱਲ ਚੁੰਨੀ ਦੀ ਕਰਨ ਹਾਂ ਮੈਂ ਲੱਗਾ
ਤੁਸੀਂ ਸੁਣਨੀ ਹੈ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਬੀਬੀ।
ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਦੇਣੀ
ਇਹਦੇ ਉਤੇ ਤੁਸਾਂ ਕਰਨੀ ਵਿਚਾਰ ਬੀਬੀ।
ਗੱਲ ਭਲੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ ਕਰਨ ਲੱਗਾਂ
ਕੀ ਕੀ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਵਿਹਾਰ ਬੀਬੀ।
ਜੋ ਝਗੜਾ ਪਰੇ ਪੰਚਾਇਤ ਤੋਂ ਲੰਘ ਜਾਂਦਾ
ਉਥੇ ਰਹੀ ਜੋੜਦੀ ਪਰਿਵਾਰ ਚੁੰਨੀ।
ਮਾਤਾ ਖੀਵੀ ਨੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਕੀਤੀ ਸੇਵਾ
ਸਿਰ ‘ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਚੁੰਨੀ।
ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ ਨੇ ਸੁਰਧਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਸੇਵਾ
ਗੁਰੂ ਘਰ ਨਾਲ ਜੋੜ ਪਰਿਵਾਰ ਚੁੰਨੀ।
ਮਾਤਾ ਭਾਗੋ ਨੇ ਚੁੰਨੀ ਦੀ ਕਦਰ ਕੀਤੀ
ਸਿਰ ‘ਤੇ ਰੱਖੀ ਹੈ ਵਾਂਗ ਦਸਤਾਰ ਚੁੰਨੀ।
ਭੁੱਲ ਮਾਝੇ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਤੇ
ਪੂਜੀ ਗਈ ਹੈ ਵਾਂਗ ਸੰਸਾਰ ਚੁੰਨੀ।
ਹਰਸ਼ਨਰ ਕੌਰ ਮਾਤਾ ਦਾ ਇਹਿਤਾਸ ਸੁਣਿਆਂ
ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ ਕਾਬਲ-ਕੰਧਾਰ ਚੁੰਨੀ।
ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਜੋ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ
ਲੈ ਕੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਵਿਚ ਦਰਬਾਰ ਚੁੰਨੀ।
ਮੀਰ ਮੰਨੂ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸੁਣੀਂਦਾ ਏ
ਗਲਾਂ ਵਿਚ ਪਵਾਏ ਜੋ ਹਾਰ ਚੁੰਨੀ।

ਕੀ ਕੀ ਗਿਣ ਕੇ ਦੱਸਾਂ ਮੈਂ ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ
ਜਿਹੜੇ ਕੀਤੇ ਨੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਚੁੰਨੀ।
ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ‘ਚ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ
ਜੋ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਰੱਖਣਗੀਆਂ ਨਾਲ ਸਤਿਕਾਰ ਚੁੰਨੀ।
ਸਿਰ ਦਾ ਤਾਜ ਇਸ ਚੁੰਨੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਜੀ
ਇਹ ਬੀਬੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਚੁੰਨੀ।
ਤਰੇਤੇ ਵਿਚ ਸੀ ਚੁੰਨੀ ‘ਤੇ ਕਸ਼ਟ ਆਇਆ
ਭੀਲ ਛੱਡ ਗਏ ਜੰਗਲ ਵਿਚਕਾਰ ਚੁੰਨੀ।
ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਨੂੰ ਬੇਰ ਖਵਾਏ ਉਹਨੇ
ਤੇ ਪੰਡਤਾਂ ਦਾ ਤੋੜਿਆ ਹੰਕਾਰ ਚੁੰਨੀ।
ਦੁਆਪਰ ਵਿਚ ਚੁੰਨੀ ‘ਤੇ ਪਈ ਬਿਪਤਾ
ਲਾਹੁਣ ਲੱਗੇ ਸੀ ਵਿਚ ਦਰਬਾਰ ਚੁੰਨੀ।
ਇਕ ਮਨ ਹੋ ਦਰੋਪਦੀ ਯਾਦ ਕੀਤਾ
ਲਹਿਣ ਦਿੱਤੀ ਨਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮੁਰਾਰ ਚੁੰਨੀ।
ਬੀਬੀ ਰਜਨੀ ਨੇ ਕਰ ਕਮਾਲ ਦਿੱਤਾ
ਸਿਰ ‘ਤੇ ਚੁੱਕਿਆ ਪਿੰਗਲੇ ਦਾ ਭਾਰ ਚੁੰਨੀ।
ਤ੍ਰਾਹ ਤ੍ਰਾਹ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਕਰ ਉਠੇ
ਜਦੋਂ ਨਿਕਲੀ ਸੀ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਚੁੰਨੀ।
ਆਖਰ ਧਰਮ ਤੇ ਸਬਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੁੰਦੀ
ਸੁਣੀ ਗਈ ਜੋ ਕੀਤੀ ਪੁਕਾਰ ਚੁੰਨੀ।
ਜਦ ਇਹ ਆਖਰੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ
ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਤਾਰ ਚੁੰਨੀ।
ਜੇਕਰ ਚੁੰਨੀ ਨੂੰ ਤੁਸਾਂ ਸੰਭਾਲਿਆ ਨਾ
ਸਿਰ ‘ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਹੈ ਇਹ ਭਾਰ ਚੁੰਨੀ।
ਫਿਰ ਇਹ ਗਲਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣੀ
ਕਿਧਰ ਜਾਊ, ਜਾਵੇ ਕਰਤਾਰ ਚੁੰਨੀ।
-ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ

ਅਬਲਾ ਜਾਣ ਖਾ ਗਿਆ ਧੋਖਾ,
ਉਂਜ ਬਾਬਾ, ਸਤੱਰਕ ਬੜਾ ਏ।

ਪੜ੍ਹੋ-ਲਿਖੋ ਵੀ ਮੂਰਖ ਬਣ ਗਏ,
ਸੁਣ ਕੇ ਲਗਦਾ, ਜਰੂਰ ਬੜਾ ਏ।
-ਰਾਠੇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ ਸੁਰਾਪੁਰੀ
ਫੋਨ: 916-969-9337

ਗਾਖਲ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਫਿਲਮ ਉਡਾਰੀ

ਪਲੇਠੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ 'ਸੈਕਿੰਡ ਹੈਂਡ ਹਸਬੈਂਡ'



ਟੀਨਾ ਆਹੂਜਾ

ਤਿੰਨਾਂ ਹਿੰਮਤੀ ਗਾਖਲ ਭਰਾਵਾਂ-ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ, ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਏ. ਐੱਫ. ਆਈ. ਟਰੇਕਿੰਗ, ਮੋਟਲ, ਗੋਲਡ ਜਿਮ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਪੂਰੀ ਲੀਹ ਖਿੱਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਲਮ ਜਗਤ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਜੋਸ਼-ਖਰੋਸ਼ ਨਾਲ ਉਵੇਂ ਹੀ ਪੈਰ ਧਰਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵਕਤ ਟੀ-ਸੀਰੀਜ਼ ਵਾਲੇ ਗੁਲਸ਼ਨ ਨੇ ਧਰਿਆ ਸੀ। ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫਤੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਗਾਖਲ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਦੀ ਪਲੇਠੀ ਫਿਲਮ 'ਸੈਕਿੰਡ ਹੈਂਡ ਹਸਬੈਂਡ' ਬਾਰੇ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੁਝ ਖੱਟਣ ਲਈ ਫਿਲਮ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪੈਰ ਧਰਿਆ ਹੈ।

ਟਰੇਕਿੰਗ ਤੇ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਫਿਲਮ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਨ ਬਾਬਤ ਗਾਖਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਿੱਕੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸਕੂਲ ਤੇ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਭੱਜ ਕੇ ਧਰਮਿੰਦਰ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇਖਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਾਂ, ਤੇ ਅੱਜ ਧਰਮਿੰਦਰ ਭਾਜੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਖੁਦ ਅਜਿਹੀ ਫਿਲਮ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਏ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਾਸਰਸ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ, ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਧਰਮਿੰਦਰ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਬਹੁਤ ਖੂਬਸੂਰਤ ਹੈ। ਧਰਮਿੰਦਰ ਨੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੁਮਾਂਸ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਇੰਨਾ ਅੱਗੇ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਯੁੱਗਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਫਿਲਮੀ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਨਕੋਰ ਧਰਮਿੰਦਰ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ। 'ਗਾਖਲ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ' ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ ਤਿਆਰ ਹੋਈ 'ਸੈਕਿੰਡ ਹੈਂਡ ਹਸਬੈਂਡ' ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ 'ਜੇਮਸ ਬਾਂਡ' ਵਰਗੀਆਂ ਹਿੱਟ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਮੀਪ ਕੰਗ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਿੱਪੀ ਗਰੇਵਾਲ, ਸੁਨਿਧੀ ਚੌਹਾਨ ਤੇ ਲਾਭ ਜੰਜੂਆ ਨੇ ਗੀਤ ਗਾਏ ਹਨ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਖੁਦ ਸਮੀਪ ਕੰਗ ਨੇ ਲਿਖੀ ਹੈ।

ਫਿਲਮ 'ਸੈਕਿੰਡ ਹੈਂਡ ਹਸਬੈਂਡ' ਬਾਰੇ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, "ਤਲਾਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਰਦ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਖਰਚਾ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਘੇਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਕੀ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾਸਤਾਂ ਨੂੰ ਫਿਲਮੀ ਅੰਦਾਜ਼, ਪਰ ਪੀੜਾ ਦੀ ਥਾਂ ਰੁਮਾਂਸ ਤੇ ਹਾਸੇ-ਨੱਠੇ ਵਿਚ ਲਪੇਟਣ ਵਿਚ ਸਮੀਪ ਕੰਗ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਆਸ ਤੇ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਫਿਲਮੀ ਦੁਆਰ ਖੋਲ੍ਹੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾਂ ਅੰਦਰ ਸਾਡੇ ਸਫਲ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਸਮੀਪ ਕੰਗ ਦੀ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਧਰਮਿੰਦਰ ਤੇ ਗਿੱਪੀ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਵੀ ਆਸ ਤੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾਂ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਨਵਾਂ ਰੰਗ ਉਘਾੜਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵੱਖਰੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਬਣੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ ਤੇ ਧਰਮਿੰਦਰ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੇ ਮੁਰੀਦ, ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲ ਵਿਚੋਂ ਬਾਗੋ-ਬਾਗ ਹੋ ਕੇ ਨਿਕਲਣਗੇ।"

ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਤੋਂ ਹਿੰਦੀ ਜਗਤ ਵਿਚ ਗਿੱਪੀ ਗਰੇਵਾਲ ਨੂੰ ਅਭਿਨੇਤਾ ਲੈ ਕੇ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਰਿਸ਼ਕ ਬਾਰੇ ਅਮੋਲਕ ਗਾਖਲ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਝਿਜਕ ਜਿਹੀ ਤਾਂ ਸੀ, ਪਰ ਗਿੱਪੀ ਨੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੀਅ-

ਗਾਖਲ ਭਰਾਵਾਂ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ, ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਟਰੇਕਿੰਗ, ਮੋਟਲ, ਗੋਲਡਨ ਜਿਮ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਝੰਡੇ ਗੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਫਿਲਮ ਜਗਤ ਵਿਚ ਪੈਰ ਧਰਿਆ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕਬੱਡੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਮੋਟ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਦੇਣ ਹੈ। ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਯੂਨਾਇਟਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਹੀ ਹਨ। ਗਾਖਲ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਪਲੇਠੀ ਫਿਲਮ 'ਸੈਕਿੰਡ ਹੈਂਡ ਹਸਬੈਂਡ' ਬਣ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਇਹ ਫਿਲਮ ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫਤੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਧਰਮਿੰਦਰ, ਗਿੱਪੀ ਗਰੇਵਾਲ ਅਤੇ ਅਦਾਕਾਰ ਗੋਵਿੰਦਾ ਦੀ ਧੀ ਟੀਨਾ ਅਹੂਜਾ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਹਨ।



ਫਿਲਮ 'ਸੈਕਿੰਡ ਹੈਂਡ ਹਸਬੈਂਡ' ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਧਰਮਿੰਦਰ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮਨਾਉਣ ਮੌਕੇ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ (ਸੱਜਿਓਂ ਦੂਜੇ), ਗਿੱਪੀ ਗਰੇਵਾਲ, ਟੀਨਾ ਆਹੂਜਾ ਤੇ ਹੋਰ।

ਜਾਨ ਲਾ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਉਹਨੇ ਆਸ ਬੰਨ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਜਗਤ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਚਿਹਰਾ ਦੇਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।

'ਸੈਕਿੰਡ ਹੈਂਡ ਹਸਬੈਂਡ' ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਗੋਵਿੰਦਾ ਦੀ ਬੇਟੀ ਟੀਨਾ ਆਹੂਜਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬਤੌਰ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਦਾਖਲ ਹੋਵੇਗੀ।

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਬਾਕੀ ਸਟਾਰ ਕਾਸਟਿੰਗ ਵਿਚ ਧਰਮਿੰਦਰ, ਰਤੀ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ, ਗੀਤਾ ਬਸਰਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਜੈ ਰਾਜ ਤੇ ਸੰਜੇ ਮਿਸ਼ਰਾ ਨੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗਾਖਲ ਅਨੁਸਾਰ ਫਿਲਮ ਭਾਵੇਂ ਪਹਿਲੇ ਤਜਰਬੇ ਕਰ ਕੇ ਬੋੜਾ ਓਵਰਬਜਟ ਹੋ ਗਈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਇਹ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਉਹ ਹੋਰ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਤਾਂ ਕਰ ਹੀ ਲੈਣਗੇ। ਪੈਸੇ ਪੱਖੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਤੇ ਵੀ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਤੇ

ਜੇ 'ਧੂਮ' ਅਤੇ 'ਵੀਰ ਜ਼ਾਰਾ' ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹੇ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਰਾਹੁਲ ਨੰਦਾ 'ਸੈਕਿੰਡ ਹੈਂਡ ਹਸਬੈਂਡ' ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਟਰੇਲਰ ਸੈਟਰ ਵੀ ਅਤਿ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਰਵੀ ਪੱਡਾ ਹੈ। ਅਮੋਲਕ ਗਾਖਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਪੁੱਤ ਤਾਂ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹੀ ਹਾਂ, ਤੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸੰਦ ਬਣਾ ਲੈਣ ਦੀ ਆਦਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਤਿੰਨਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨਾਲ ਸਭ ਕੁਝ ਆਪਣਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ।" ਬਾਂਦਰਾ ਵਿਚ ਘਰ ਤੇ ਦਫਤਰ ਬਣਨ ਨਾਲ ਫਿਲਮਾਂ ਵਾਲੇ ਮੰਨ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਮਾਤਾ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਹਨ ਤੇ ਇਹੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ। ਦੋ ਹੋਰ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਰੰਭ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਮੋਲਕ ਗਾਖਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਉਹ ਜਲਦੀ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਗੇ।

ਗੋਵਿੰਦਾ ਦੀ ਧੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਫਿਲਮੀ ਪਰਦੇ 'ਤੇ

ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਿਲਮ ਅਦਾਕਾਰ ਗੋਵਿੰਦਾ ਦੀ ਧੀ ਟੀਨਾ ਆਹੂਜਾ ਫਿਲਮ 'ਸੈਕਿੰਡ ਹੈਂਡ ਹਸਬੈਂਡ' ਵਿਚ ਨਾਇਕਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ ਹੈ। ਟੀਨਾ ਜਿਸ ਦਾ ਅਸਲੀ ਨਾਂ ਨਰਮਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਜਗਤ ਵਿਚ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਕਈ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਗੋਵਿੰਦਾ ਅਤੇ ਟੀਨਾ ਨੇ ਹਾਂ ਸਿਰਫ ਗਾਖਲ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਕੀਤੀ। ਟੀਨਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਫੈਸ਼ਨ ਡਿਜ਼ਾਈਨਿੰਗ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੈਰੀਅਰ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪੈਰ ਜਮਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਬਾਕਾਇਦਾ 'ਕਿਸ਼ੋਰ ਨਮਿਤ ਕਪੂਰ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ' ਅਤੇ ਫਿਰ 'ਲੰਡਨ ਫਿਲਮ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ' ਤੋਂ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੇ ਗੁਰ ਸਿੱਖੇ ਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਆਪਣੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਅਤੇ ਅਦਾ ਦੇ ਜਲਵੇਂ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਗਾਖਲ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਇਸ ਪਲੇਠੀ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਹੁੱਬ ਕੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਧਰਮਿੰਦਰ ਵਰਗੇ ਕੱਦਾਵਰ ਅਦਾਕਾਰ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।



ਗਿੱਪੀ ਗਰੇਵਾਲ ਤੇ ਟੀਨਾ ਆਹੂਜਾ ਫਿਲਮ 'ਸੈਕਿੰਡ ਹੈਂਡ ਹਸਬੈਂਡ' ਦੇ ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿਚ



ਅਦਾਕਾਰ ਧਰਮਿੰਦਰ ਅਤੇ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ



ਫਿਲਮ 'ਸੈਕਿੰਡ ਹੈਂਡ ਹਸਬੈਂਡ' ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ

For Sale Or Lease

Spiceland Truck Stop at I-70 Exit 123 and 4 other Gas Stations in Indianapolis, Indiana are for sale and lease.



ਇੰਡੀਆਨਾ ਵਿਚ ਫਰੀਵੇ 70 ਦੇ ਐਗਜ਼ਿਟ 123 ਉੱਤੇ ਸਪਾਈਸਲੈਂਡ ਟਰੱਕ ਸਟਾਪ ਅਤੇ ਚਾਰ ਹੋਰ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਸੇਲ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹਨ, ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

Gurinder Singh

Ph: 916-833-9218 or 317-308-1050

adhoyee@gmail.com

Syan Video Production, Inc.

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇ, ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਕਾ ਜਾਂ ਫਿਰ
ਯਾਦਗਾਰੀ ਪਲ-ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰੀਨ ਤਰੀਕੇ
ਨਾਲ ਸਾਂਭਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ
ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਇੰਡੀਆਨਾ, ਇਲੀਨਾਏ, ਓਹਾਇਓ, ਆਇਓਆ

Professional HD Video & Digital Photo Production

Multiple Camera shooting/Digital Still Photography
(with flush mount album)

Live Video Display With Large Screens

DJ Service with Laser Lights



ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

Call Toll Free:

1-800-RAJ-SYAN

(with 17 years Experienced)

Call: 734-261-0936

734-890-1767

e-mail: raj@syانvideo.com

visit at: www.syanvideo.com

FuelMaster Truck Stop

I-70 Exit 137

1534 N State Road 1, Cambridge City, IN 47327

(Ph: 765-478-5555)



1. Brand new showers and bathroom
2. Truck repair shop
3. 20 Cents cheaper reefer fuel
4. Free Scale with 100 gallons fuel purchase
5. Fully Paved truck parking,
6. Free Wi-Fi & Driver lounge
7. Pizza & Arby's Restaurant

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਟਰੱਕ ਸਟਾਪ

Indian Restaurant Coming Soon.

Guaranteed 100% pure diesel no bio diesel.
100% ਪਿਓਰ ਡੀਜ਼ਲ, ਕੋਈ ਬਾਇਓ ਡੀਜ਼ਲ ਨਹੀਂ

ਹਰ ਗੈਲਨ 'ਤੇ 10 ਸੈਂਟ ਬਚਾਓ, ਖਰਚ ਘਟਾਓ, ਪੈਸੇ ਬਚਾਓ

Ph: 317-291-2300, ext. 22

FROM SERIOUS ISSUES
TO NON-STOP COMEDY,
DISH HAS IT ALL.



Punjabi Mega Pack

\$24⁹⁹_{mo}



gPunjab

TASHAN

PTC PUNJABI



jus purjabi

AND MORE.



aapka colors

WILLOW HD



AND MORE.

3 MONTHS
FREE
APPLIES TO THE 4TH, 5TH
AND 6TH MONTHS

Hindi Elite Pack ~~\$34⁹⁹_{mo}~~
EVERYDAY PRICE

All offers require 24-month commitment and credit qualification.
Monthly fees apply based on number of rooms.

FREE • 100+ Bollywood Movies On Demand
• Professional Installation in up to 6 rooms

LIMITED-TIME OFFER.

ORDER NOW!

1-888-621-5401

MUST MENTION OFFER CODE
AT TIME OF ORDER

SAVE 3

Cannot be combined with other Offer Codes

dish

International programming requires additional \$10/mo International Basic package or any America's Top package.

Important Terms and Conditions: International 4th, 5th, and 6th Months Free: Valid for activation and installation of qualifying DISH service. Requires subscription to a qualifying American or Dish LATIN O package in addition to a qualifying International package. For the 4th, 5th, and 6th months you will receive a monthly credit equal to the cost of the selected package. You will be responsible for any monthly or upfront costs beyond the value of the credit. **Promotional Offers:** Must provide Promotional Code at time of order. All prices, fees, charges, packages, programming, features, functionality and offers subject to change without notice. After any applicable promotional period, then-current everyday monthly price applies and is subject to change. **ETF:** If you cancel service during first 24 months, early termination fee of \$20 for each month remaining applies.

Additional Requirements: Installation/Equipment Requirements: A second dish antenna may be required to view both International and American programming. Free Standard Professional Installation only. Leased equipment must be returned to DISH upon cancellation or unreturned equipment fees apply. Upfront and additional monthly fees may apply. **Miscellaneous:** Offers available for new and qualified former customers, and subject to terms of applicable Promotional and Residential Customer agreements. Taxes or reimbursement charges for state gross earnings taxes may apply. Additional restrictions and taxes may apply. **Offer ends 6/10/15.**

© 2015 DISH Network LLC. All rights reserved.

5401-Q2R1-PUNJABI PRINT_APRIL